

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200974

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

K2949

Accession No. Pu.K1433

A11B

682059210558.

1955.

should be returned on or before the date last marked below.

4
29.5

ಆನಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ. ನಂ. ೨.

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಪುಷ್ಪಕ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

(ಶ್ಲೋಕ ಮು ಅಷ್ಟಮು ನವಮು ಸ್ಕಂಧಗಳು)

ಕರ್ಣಾಟಕ ವಚನವು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವತ್ಪ್ರಬಂಧವಾರ್ತಿಕ

ಪಂಡಿತ, ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಅಳಸಿಂಗರಾಜಾರ್ಯ ವಿರಚಿತವು.

Vol. 5.

ಮದ್ರಾಸು.

ಆನಂದ ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ,

ಆರ್. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಂದ

ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

1955.

{All Rights Reserved}

Price Rs. 3/12

All Rights Reserved.

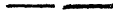
ಕಾಪಿರೈಟ್, ೧೯೧೯ — ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಮದ್ರಾಸ್, ಆರ್. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದ ಮತ್ತು ಹೊರದೇಶದ ಕಾಪಿರೈಟ್ ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದಾದರೂ ಭಾಗವನ್ನಾಗಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಭಾಷಾಂತರೀಕರಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಬಾಧ್ಯತೆಯಿರದು. ಈ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಭಾವಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಪದಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಇತರರು ಕಾಪಿಮಾಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂತವರು ಕಾಪಿ ರೈಟನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಈ ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರು ನಷ್ಟದ ದಾವೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವ ರೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದೆ.

ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯಗಳು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೧.	ನೃಸಿಂಹಾವತಾರದ ಕಥೆ, ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು. ೧
೨.	ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ವಧವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದು. ೧೦
೩.	ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದುದು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು. ೨೦
೪.	ವರಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡುದು ; ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ನೊರೆಯಿಟ್ಟುದು. ೨೬
೫.	ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಗುರುಪುತ್ರರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಸಿದುದು. ಮತ್ತು ಆತನ ದೃಢವಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿದುದು. ೩೩
೬.	ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು. ೪೨
೭.	ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. ೪೯
೮.	ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವು. ೬೦
೯.	ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೋಪ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದುದು. ೬೨
೧೦.	ಭಗವಂತನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದುದು, ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರದ ಕಥೆ. ೮೬

೧೧. ನಾರದನು ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೂತಗಳಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. ೯೬
೧೨. ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದು. ... ೧೦೩
೧೩. ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಜಗರಸಂವಾದವು. ... ೧೦೮
೧೪. ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದು. ... ೧೧೬
೧೫. ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದು.... ... ೧೨೨

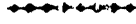
ಅಷ್ಟಮುಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯಗಳು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೧.	ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ವೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಮಸ್ತಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರವು.	... ೧೩೩
೨.	ತ್ರಿಕೂಟವರ್ಣನವು. ೧೪೨
೩.	ಗಜೇಂದ್ರನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು, ಭಗವಂತನು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು. ೧೪೬
೪.	ಅನೆವೊಸಳೆಗಳ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವು. ೧೫೩
೫.	ಐದನೆಯ ಮಸ್ತಂತರವು. ೧೫೬
೬.	ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದುದು. ೧೬೩
೭.	ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷ, ಮುಂತಾದುವು ಹುಟ್ಟಿದುದು. ೧೬೯
೮.	ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಕಾಮಧೇನು ವೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು ; ಸಮುದ್ರಸಂಭವೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ವರಿಸಿದುದು ೧೭೬
೯.	ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ವೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವೋಹಗೊಳಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನು ತೆಗೆದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿದುದು, ೧೮೨
೧೦.	ದೇವದಾಸವಯುದ್ಧವು.... ೧೮೩
೧೧.	ತಿರುಗಿ ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದುದು. ೧೯೨
೧೨.	ರುದ್ರನು ವೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ವೋಹಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು. ೧೯೫

೧೩. ಅರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಿಂದಾಚೆಗೆ ನಡೆದ ಇತರ ಮನ್ವಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರವು. ೨೦೫
೧೪. ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮನು ಮೊದಲಾದವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು. ೨೦೮
೧೫. ಬಲಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನೊಡಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿದುದು. ... ೨೧೦
೧೬. ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಿತಿಯು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು. ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬೆಳೆದುದು. ... ೨೧೪
೧೭. ಅದಿತಿಯು ಪಯೋವ ತವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು. ... ೨೨೨
೧೮. ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದುದು. ... ೨೨೫
೧೯. ವಾಮನನು ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು. ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದುದು. ... ೨೨೯
೨೦. ಬಲಿಯು ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಲಾರೆನೆಂದು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು. ... ೨೩೫
೨೧. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವು ಸಾಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಯನ್ನು ವರುಣಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದುದು ; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದ ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಓಡಿಸಿದುದು. ... ೨೪೦
೨೨. ಬಲಿಯು ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿದುದು. ಪಹ್ಲಾದಾದಿಗಳು ಬಲಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು. ... ೨೪೪
೨೩. ಪ್ರಹ್ಲಾದನೊಡನೆ ಬಲಿಯು ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು. ... ೨೫೧
೨೪. ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ಚರಿತ್ರವು. ... ೨೫೪

ನವಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯಗಳು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೧.	ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ವಂಶಚರಿತವು. ೨೬೩
೨.	ವೃಷಧ್ರಾದಿಗಳ ಚರಿತವು. ೨೬೪
೩.	ಚ್ಯವನೋಪಾಖ್ಯಾನವು. ಚ್ಯವನನು ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಮಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದುದು. ೨೭೧
೪.	ನಾಭಾಗನ ಚರಿತವು. ಅಂಬರೀಷೋಪಾಖ್ಯಾನವು. ೨೭೬
೫.	ದೂರ್ವಾಸನು ಅಂಬರೀಷನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕುದು. ೨೮೬
೬.	ಅಂಬರೀಷವಂಶಾನುವರ್ಣನವು ; ಸೌಭರಿಯ ಚರಿತವು. ೨೮೯
೭.	ಮಾಂಧಾತ್ಯವಂಶಾನುಕವು. ೩ ಶಂಕು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರ ವೃತ್ತಾಂತವು. ೨೯೭
೮.	ಸಗರವೃತ್ತಾಂತವು. ೩೦೧
೯.	ಗಂಗಾವತರಣವೃತ್ತಾಂತವು. ಕಲ್ಮಷಪಾದಖಟ್ಟಾಂಗಚರಿತವು ೩೦೬
೧೦.	ರಾಮಾವತಾರಚರಿತವು. ೩೧೩
೧೧.	ರಾಮನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು; ಲವಕುಶರ ವೃತ್ತಾಂತವು. ೩೨೦
೧೨.	ತ್ರೀರಾಮ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೨೮
೧೩.	ನಿಮಿವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೨೯
೧೪.	ಚಂದ್ರವಂಶಾರಂಭವು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಭಾರ್ಯೆಯಾದ ತಾರೆ ಯಲ್ಲಿ ಬುಧನು ಹುಟ್ಟಿದುದು. ೩೩೨
೧೫.	ಪುರಂದರವನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೩೯

೧೫.	ಪರಶುರಾಮವೃತ್ತಾಂತವು. ೩೩೦
೧೬.	ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆಯೊಡ್ಡೆಯಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಕೊಂದು, ತಿರುಗಿ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದುದು, ಜ್ವತ್ರಿಯ ವಂಶವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದು. ೩೪೫
೧೭.	ಆಯುವಿನ ಸಂತತಿಯು ೩೫೦
೧೮.	ನಹುಷವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೫೨
೧೯.	ಯಯಾತಿಯು ಕಾವೋಹಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾದುದು. ೩೬೦
೨೦.	ಪೂರು ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೬೩
೨೧.	ಗರ್ಗರಂತಿದೇವ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೬೯
೨೨.	ಪಾಂಚಾಲ ಕೌರವವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೭೫
೨೩.	ಪೂರು ಸಹೋದರನಾದ ಅನುವಿನ ಮತ್ತು ಯದುವಿನ ಸಂತತಿಯು ೩೮೧
೨೪.	ಯದುವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೩೮೫

ಸತ್ತಮ ಅಷ್ಟಮ ನವಮ ಸ್ಕಂಧಗಳೊಳಗಿನ ಪಟಗಳ ಪಟ್ಟಿ.

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.

ವೈಕುಂಠದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳು ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ ಶಾಪ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.	೯
ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಯ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.	೨೦
ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹರಿನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ನೂಕಿ, ಗುರುಪುತ್ರರಾದ ಚಂಡಾಮರ್ಕ ರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು.	೩೭
ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಭಯ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.	೬೩
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಗಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಮೊಸಳೆ ಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿದುದು.	೧೫೩
ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಥನವು. ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸು ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು.	೧೭೬
ಭಗವಂತನು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ದೇವತೆ ಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿದುದು.	೧೮೨
ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞವಾಟಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು.	೨೩೧

ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಾವತಾರವು. ೨೩೮
ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವು. ೨೬೦
ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಬಂದು ನೋಡಿದುದು. ೨೬೬
ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಅಂಬರೀಷನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದುದು. ೨೮೬
ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರವು. ೩೧೪

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಸಹ್ಮಮುನ್ಯಂಧವು

— ೦೦೦೦೦೦೦೦ —

ನೃ ಸಿಂ ಹಾವ ತಾರ ದ ಕ ಫೆ.

❖ ❖ ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ ಕಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊ ❖ ❖

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ ಹಿಯೋಗೀಂದ್ರಾ ! ನೀನು ಹೇಳುವ ಭಗವಚ್ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿರುವುವು. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಅದನ್ನು ನೀನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಏನೆಂದರೆ ಭಗವಂತನಾದರೋ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದವನು. ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿರೋಷಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದವನು. ಅವನು ಕೋರತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಕಾಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕವನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವನು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತ್ಯರಾಮಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಾದರೇನು ? ಮನುಷ್ಯರಾದರೇನು ? ರಾಕ್ಷಸರಾದರೇನು ? ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರೋಷಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನೂ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದೇ ತೋರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಅವನೂ ವಿಪಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಸರ್ವಸಮನಾಗಿರಬೇಕಾದ ಭಗವಂತನು, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವುದೇಕೆ ? ದೇವತೆಗಳಂತೆ ದೈತ್ಯರೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ

ಭೂತರಾಗಿಯೇ ಇರುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನೂ ಇತರಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಹಿತವನ್ನೂ ಕೋರುವನೆ? ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದೇಕೆ? ಆ ಭಗವಂತನಾದರೋ ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನು. ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನು. ಇವನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ದೈತ್ಯರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕದಾದ ದ್ವೇಷ, ಭಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೂ ಈಡಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೇಕೆ? ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂದೇಹ ವುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು" ಎಂದನು.

ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭಗವಂತನ ಅಪ್ಪತಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನವು ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರವನ್ನು ನಾರದಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅನವರತವೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತೇ ನೀನೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗೆ ಮೊದಲು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷಗಳಾಗಲಿ, ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನನಮರಣಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೇನೋ ವಾಸ್ತವವು. ಆತನ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕದಲ್ಲ. ಸದಸದಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಸಂಚಕ್ಷಿಂತಲೂ ಅವನು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವನು. ಅವನು ತಾನಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ತನಗೆ ಶರೀರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅದರ ಸತ್ತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದರಿಂದೊಂದನ್ನು ಆಡಗಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಸಮುದ್ರದ್ವಲರವ ಆಲೆಗಳು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಬಿದ್ದು ಆಗಾಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ತಗ್ಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುವಲ್ಲವೆ? ಅದರಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯೇನೂ? ಅದರಂತೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಈ ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಭಗವಂತನು ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ,

ಶರೀರಗತವಾದ ದೋಷಗಳು ಆತ್ಮವನ್ನು ಮುಟ್ಟದಿರುವಂತೆ, ಈ ಸಾಧಕಗಳೊಂದೂ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು. ಸತ್ತ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸು, ಎಂಬಿವು ಮೂರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳೇ ಹೊರತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸೇರಿದುವಲ್ಲ. ಇವು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ರೇಕವಾಗಲಿ, ಸ್ತೇಣತೆಯಾಗಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಜೀವಗಳ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ, ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಗ್ಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುದು. ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ರಡೂ ತಗ್ಗಿರುವುವು. ಮತ್ತೆ ದೇವತೆಗಳು ಸತ್ತಗುಣವು ಪ್ರಧಾನರೆಂದೂ, ದೈತ್ಯರು ರಜೋಗುಣವು ಪ್ರಧಾನರೆಂದೂ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು ತಮೋಗುಣವು ಪ್ರಧಾನರೆಂದೂ ನೀನು ಕೇಳಿರುವೆಯಷ್ಟೆ? ಭಗವಂತನು, ಸತ್ತವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ರಜೋಗುಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ದಾನವರನ್ನೂ, ತಮೋಗುಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಸತ್ತಗುಣವಿದ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಯವೂ, ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿದ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವೂ ಸಿದ್ಧವು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಸತ್ತವು ಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಾಯುಶಃ ಜಯವೇ ಕೈಗೊಡಿಬರುವುದು. ಒಂದುವೇಳೆ ದೈತ್ಯ ದಾನವ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಪೂರ್ವಕರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ವಿರುದ್ಧವಂತೆ ಸತ್ತಗುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೇ ಆಗ ಜಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಸತ್ತಗುಣದ ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯಗಳೇ ಜಯಾಪಜಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವುವು. ಈ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜಯಾಪಜಯಗಳೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳ ಜಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ದಾನವರ ಪರಾಜಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಅಜ್ಞತೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. ಆದರೆ ಅರಣಿಕಾಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿರುವುದರಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಲಾರನು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯು, ಅದರ ದೋಷಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಇವನು ಆಯಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ

ಸುತ್ತಿರುವನು. ತತ್ಪತ್ರಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಪಂಡಿತರು ಮಾತ್ರವೇ ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಜೀವಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಆರಣ್ಯನನ್ನು ಜ್ಞುವುದರಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವಂತೆ, ಪಂಡಿತರು ತತ್ಪಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮುಳಿಸಿ, ತಮ್ಮೊಳಗಿರುವ ಅಂತರಾತ್ಮನನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಭಗವಂತನು ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಶರೀರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವನೋ, ಆಗ ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನು. ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತಾನು ಯಾವಾಗ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸುವನೋ ಆಗ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನು. ಆ ಲೀಲೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿ ಯಾವಾಗ ಶಯನಿಸಬೇಕೆಂದಿಷ್ಟಪಡುವನೋ, ಆಗ ತಮೋಗುಣವನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಲ್ಲವೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಶರೀರಭೂತವಾದ ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ಸಮಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ವ್ಯಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ತನ್ನಗರ್ಭಿನವಾದ ಕಾಲವನ್ನೇ ಆಯಾಜೀವಗಳ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ತಗ್ಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲವೇ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು, ಇದರಿಂದಲೇ ಸತ್ವಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಜಯವೂ, ರಜಸ್ತಮೋಗುಣವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಅವಜಯವೂ ಕಂಡುಬರುವುದು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ನಾರದನಿಂದಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದಾನೊಂದು ಇತಿಹಾಸವುಂಟು. ಅದನ್ನೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ಅನುವ. ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿಶುಪಾಲನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಂದಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಶಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ಶಿಶುಪಾಲನ ದೇಹದಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ತೇಜಸ್ಸು ಹೊರಟುಬಂದು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೇರಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮ

ರಾಜನು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾರದನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಆಹಾ! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ಈ ಶಿಶುಪಾಲನ ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲವೇ ಭಾಗ್ಯವು! ಶಿಶುಪಾಲನು, ಪರತತ್ವವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮರತ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ತೇಜೋರೂಪದಿಂದ ಹೊರಟು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನಲ್ಲಾ! ಬೇರೆಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗಿಲ್ಲದೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ಈ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸಲಾರದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೃಥುರಾಜನ ತಂದೆಯಾದ ವೇನನು, ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂದಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೋಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸರಕಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಶಿಶುಪಾಲನಾದರೋ ತಾನು ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಲಿತುದುಮೊದಲು, ಇದುವರೆಗೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ನಂದಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಇವನ ಸಹೋದರನಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನೂ ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು! ದುರಾತ್ಮರು! ಯಾವ ಅಕೃತ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆದರತಕ್ಕವರಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತ್ರರ ನಾಲಗೆಯು, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಕುಷ್ಠರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ! ಸತ್ತಮೇಲಾದರೂ ಇವರು ಸರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಈ ಎರಡು ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದರಲ್ಲವೆ? ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನೋಕ್ಷವ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಾಯವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಅಪ್ರಮೇಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಈ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿದುದು ಹೇಗೆ? ಇದು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಗಾಳಿಯುಳ್ಳಿಟ್ಟ ದೀಪದಂತೆ ಸಂಜೇಹದಿಂದ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಅಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಆಗ ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷವಟ್ಟು, ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಶಿಶುಪಾಲನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಂದಿಸಿದುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನಂದಿಯಾಗಲಿ. ಸ್ತೋತ್ರವಾಗಲಿ. ಸತ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ಚಂದನಾದ್ಯ ಲಂಕಾರಗಳಾಗಲಿ, ವಿಕಾರವೇಷಗಳಾಗಲಿ ದೇಹಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಅತ್ಯಕ್ಕಲ್ಲ! ದ್ವೇಷವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸತಕ್ಕವ ರುಮಾತ್ರವೇ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ

ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಈ ವಿವೇಕದಿಂದಲೇ ಕೋಪವನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಯತ್ನಿಸುವರು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾವು ಇತರರಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ನಿಂದಾದಿಗಳೂ ಅವರ ಶರೀರಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಆತ್ಮಕ್ಕಲ್ಲ. ನಿಂದೆ, ದಂಡನೆ ನೋಡಲಾದುವು ಹೇಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೇರುವುವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ವಧ ವೆಂಬುದೂ ಕೂಡ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿಡ್ಡ ವರು. ಆ ವಧವನ್ನೂ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವು, ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊರತು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗಿಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಮಾನವೆಲ್ಲವೂ ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಕರ್ಮರಹಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ, ಆ ಅಭಿಮಾನವಾಗಲಿ, ಅದರಿಂದ ತೋರತಕ್ಕ ಹಿಂಸಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದೂ, ಕೃಷ್ಣನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುದೂ, ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ರಹಸ್ಯವೊಂದುಂಟು. ಕೃಷ್ಣನು ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹರೆಂಬುದನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾಲವೂ ಬಂದೊದಗಿತ್ತು. ಈ ಎರಡುಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನೇ ಹೊರತು ಶಿಶುಪಾಲನವೇಲಿ ಕೋಪದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಸಂಸಾರಿಗಳಂತೆ ಅವನು ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕಾಗಲಿ, ನಿಂದೆಗಾಗಲಿ, ಕದಲ ತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟನು. ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರವೆಂದೆಂತೇನು? ಅದರಿ ನಾವೂ ಶಿಶುಪಾಲನಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಾರದೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿರುವುದೇಕೆ?" ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಸುಮ್ಮನೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗದು! ಯಾವನು, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ದ್ವೇಷದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಸ್ನೇಹದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಯದಿಂದಾಗಲಿ, ಕಾಮದಿಂದಾಗಲಿ, ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬೇರೊಂದನ್ನೂ, ಗಮನಿಸದೆ, ತದೇಕಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವು.

ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಶಿಶುಪಾಲನು ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ದ್ವೇಷವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೆರಡಾವರ್ತಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೈದವಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇ? ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ವೈರವಾಗಲಿ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಾಗಲೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಮಹತ್ತಾದ ವೈರದಿಂದಲೂ, ಭಯದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮತವು. ಇದಕ್ಕೆ ಭ್ರಮರಕೀಟಿನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಣಜದ ಹುಳುವು, ತನ್ನ ಆಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೇರೆ ಹುಳುಗಳನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಾಗ, ಆ ಹುಳುವು ಸಂತತವೂ ಭಯದಿಂದ ಆ ಕಣಜದ ರೂಪವನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಅದೇ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಾರಿಕೊಡುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಪಾಂಡುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಲೀಲಾಮಾನುಷಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ, ಶಿಶುಪಾಲದಂತ ವಕ್ತೃರಿಬ್ಬರೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದುದುಮೊದಲು ವೈರವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುತ್ತ. ತದೇಕಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪಾಠಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆದು, ಆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆಯೇ ಯಾವವಿಧದಿಂದಲಾದರೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದವರಿಗೆ, ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕಾಮದಿಂದಲೂ, ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ ಭಯದಿಂದಲೂ, ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೂ, ಸರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೆಷ್ಟೋಮುಂದಿ, ಭಕ್ತಿಯೇಗದಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಮದಿಂದಲೂ, ಕಂಠನು ಭಯದಿಂದಲೂ, ಶಿಶುಪಾಲಾದಿಗಳು ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ, ಯಾದವರು ಬಂಧುತ್ವದಿಂದಲೂ, ಪಾಂಡವರಾದ ನೀವು ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವೂ ಈ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರಾದೆವು. ಆದರೆ “ಭಗವಂತನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ” ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗನಾದ ವೇನನೊ ಬ್ಬನಿಗೆವಾತ್ಮ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿಗಳಂತೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗದೆ ಹೋದುದೇಕೆ?” ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಮದ್ವೇಷಾದಿಗಳೈದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲ

ವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರೆ ಮುಕ್ತಿಯೇನೋ ಸಿದ್ಧವು. * ವೇನನಾದರೋ ಈ ಐದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದನ್ನೂ ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿ ಯ್ತದೆ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಆಗಾಗ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಅಘೋಗತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತರು ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದುಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೊದಲು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಈಗ ವಿವೋಚನಕಾಲವು ಬಂದುದರಿಂದ ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದರು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಧರ್ಮರಾಜನು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಈ ವಿಷಯವೂ ನನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ತೋರುವುದು. ಸಂಸಾರಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪರಮಕೃಪದವನ್ನು ಸೇರಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಳುವುವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರಿಗೆ, ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆಂದರೇನು? ಅವರಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಆ ಶಾಪವೆಂತದು? ವೈಕುಂಠವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅಂತವರಿಗೆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವೂ, ಅದರಮೂಲಕವಾದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳೂ ಉಂಟಾದುದು ಅಸಂಗತವಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ನಾರದನು “ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಾದ ಸನಕಸನಂದನಾದಿಗಳು, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ವಿಷ್ಣುದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ

* ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಂತೆಯೇ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ದ್ವೇಷ ಭಯಾದಿಗಳೂ ಮುಕ್ತಿ ಕಾರಣವೆಂದೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಭಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಕಾಮಾದಿಗಳೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವೆಂದೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೊಂದುಂಟು. “ಪಾರ್ಥ ಸೈವೇಹ ನಾಮುತ್ರ ವಿನಾಶಸ್ತಸ್ಯ ವಿದ್ಯತೆ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ನಡುವೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಹೊಂದಿದರೂ ಅದು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಮದ್ವೇಷಾದಿಗಳಾದರೋ ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದರಲ್ಲೆಯೇ ಪರಿಪಾಕಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವರಿಗೆ ಅನುಸೂತವಾಗಿ ನಡೆದುಬರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವು ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಗಳಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ನಡುವೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಸ್ಮರಣಪುನಶಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಇವು ಭಕ್ತಿಯಂತೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವೇನನಿಗೆ ನರಕವುಂಟಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

9. ಜಯವಿಜಯರೆಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ವೈಕುಂಠದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿವೂನಿ ಕುನಾರರನ್ನು ತಡೆದುದು. B—5.

ಹೋದರು. ಆವರು ಹಿರಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಐದಾರು ವರುಷದ ಕುಮಾರರಂತೆಯೇ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮುನಿಕುಮಾರರು ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ, ದಿಗಂಬರರಾಗಿ, ಮೈಕುಂಠದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿದ್ದ ಜಯವಿಜಯರೆಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವರನ್ನು ಯಾರೋ ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಮುನಿಕುಮಾರರು ಬಹಳ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ “ಎಲೈ ದುರಾತ್ಮರೆ! ಈ ನಿಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನೂ, ಕೋಪವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ನೀವು ಕೇವಲರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣವುಳ್ಳವರಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ. ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಭಗವಂತನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ ಈಗಲೇ ನೀವು ಪಾಪಪ್ರಚುರವಾದ ರಾಕ್ಷಸಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರಿ” ಎಂದರು. ಆಮೇಲೆ ಆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವರ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಲು, ಆ ಮುನಿಗಳು ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಮೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಶಾಪವಿವೋಚನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಆ ಜಯ ವಿಜಯರೇ ವೇದಲು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದಿಶಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು, ಭಗವಂತನು ನರಸಿಂಹಾವತಾರದಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ವರಹಾವ ತಾರದಿಂದಲೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೇವಲ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು, ಯಾವವಿಧದಿಂದಲೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದೇ ನೆವದಿಂದ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೇ ವಿಶ್ರವಸ್ಸಿನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೇಕಸಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ರಾಮಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ಜನ್ಮದಿಂದ ದಾಟಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಆ ರಾಮ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವನು. ಆ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರೇ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಈಗ ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಹತರಾಗಿ

ಶಾಪವಿಮೋಚನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿದ್ದ ಜನ್ಮದ್ವೈಪವೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದನು. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯೇಕೆ” ತಂದೆಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದದೇಕೆ? ರಾಕ್ಷಸಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಂಟಾಯಿತು? ಆ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು.

ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ವಧವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದು. }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಕೋಪದಿಂದಲೂ, ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವನು! ಅಗಾಗ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚುವನು! ಕೋಪದುರಿಯಿಂದ ಹೊಗೆಯಾಡುವಂತೆ ಧೂಮ್ರವರ್ಣವಾದ ಅಕಾಶವನ್ನು ಅಗಾಗ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡುವನು! ಭಯಂಕರವಾದ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವನು! ಕೋರಿದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗುರಿನಂತ ಹುಬ್ಬುಗಂಟುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡುವವರನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಹಿಡಿದು, ರಾಕ್ಷಸ ಸಭೆಯನಡುವೆ ನಿಂತು “ಎಲೈ ದೈತ್ಯರೆ! ಎಲೈ ದಾನವರೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿ! ಎಂದು ಅಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯದಾನವರನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕರೆದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ತ್ರಿಮೂರ್ಧಾ! ತ್ರ್ಯಕ್ಷಾ! ಶಂಬರಾ! ಶತಬಾಹೂ! ಹಯಗ್ರಿವಾ! ನಮುಚೀ! ಪಾಕಾ! ಇಲ್ವಲಾ! ವಿಪ್ರಚಿತ್ತೀ! ಪುಲೋಮಾ! ಶಕುನಾ! ನೀವೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿ! ನಾನು ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವು ದೇವ ದಾನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಪರಾದ ದೇವತೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ನನಗೆ ಪ್ರಿಯಸಖೋದರನಾಗಿಯೂ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾಪ್ತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವನು. ದೇವತೆಗಳ ಮುಖಸ್ತುತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ತಾನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಪಟದಿಂದ ಕಾಡು ಹಂದಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಈ ಘೋರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವನು, ಎಳವುಕ್ಕಳಂತೆ ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮುಖ ಸ್ತುತಿಗೆ ಮರುಳಾಗತಕ್ಕ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಮುರಿಯ ಬೇಕಾದುದೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾರ್ಯವು. ಆ ಕಾರ್ಯ ಭಾರವು ನನಗರಲಿ! ಇವೋ! ಈ ಶೂಲದಿಂದ ರಕ್ತಪ್ರಿಯನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ತರ್ಪಣ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಆ ವಿಷ್ಣುವೇ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆತನೇ ಪ್ರಾಣದಂತಿರುವನು! ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದರೆ, ಬುಡ ವನ್ನು ಕಡಿದ ಮರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಾನಾಗಿ ಒಣಗಿಬೀಳುವಂತೆ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೃತಪ್ರಾಯರಾಗುವರು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳುಂಟು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿರಿ! ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ತುಂಬಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಪಸ್ಸು, ಯಜ್ಞ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ವ್ರತ, ದಾನ, ಮೊದಲಾದ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ದೇವತೆಗಳ ಹಮ್ಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಯಜ್ಞಶೀಲರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ, ವ್ರತನಿಷ್ಠರನ್ನೂ, ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ! “ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಬಹುದೇ?” ಎಂದು ನೀವು ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡಿರಿ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳೇ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವು. ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳೂ ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು. ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನನ್ನೇ ಸೇರುವುವು ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಅವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕುಂದುತ್ತ ಬರುವುದು. ಯಜ್ಞಗಳ

ಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳೂ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರುವರೋ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯುವವೋ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೂ, ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳೂ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವವೋ, ಆಯಾಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿರಿ! ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿರಿ!” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರಾಕ್ಷಸ ಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಆ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡಕಂಡವರೊಡನೆ ಕಲಹವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದರು. ಕೆಲವರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಗೋಮಾಳಗಳನ್ನೂ, ತೋಟಗಳನ್ನೂ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳನ್ನೂ, ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಗಣಿಗಳನ್ನೂ, ತೋಪುಗಳನ್ನೂ, ಕೃಷಿಮಾಡತಕ್ಕವರ ನಿವಾಸಗಳನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಬೇಡರ ಹೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕಂಡಕಂಡಕಡೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು ಸುಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಗೋಪುರಗಳನ್ನೂ ಇಡಿದು ಕೆಡಹುತ್ತ ಬಂದರು. ಕೆಲವರು ಫಲವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದರು. ಕೆಲವರು ಮನೆಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕಂಡ ಕಂಡ ಜನರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿ ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯಪೀಡಿತರಾಗಿ, ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದೆ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ವೇದಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದನು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಅಷ್ಟು ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾದರೂ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಧುನರ್ಗದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಶಕುನಿ, ಶಂಬರ, ಧಾರ್ಷ್ಣಿ, ಭೂತ ಸಂತಾಪನ, ವೃಕ, ಕಾಲನಾಭ, ಮಹಾನಾಭ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಮಮೋತ್ಕಟರೆಂಬ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಅವರ ತಾಯಿಯಾದ ರುಷದ್ಭಾನುವನ್ನೂ, ಪುತ್ರ ತೋಕದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ದಿತಿಯನ್ನೂ ಕರೆದು, ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸಾಂತ್ವ ವಚನಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವನು “ಓ ಆಮ್ನಾ! ಓ

నాదిని! ఎల్లీ కుమారరే! విరస్వగవన్ను హోందిద హిరణ్మయక్షనిగాని
 నివు స్వల్పమాత్రమూ దుఃఖిసబారదు! శత్రువన్నదిరిసి అవర క్షేయింద
 సాయువుదక్కింతలూ శూరరిగి ప్రియతమవాదుదు బేరొందిల్ల. నన్న
 తమ్మనిగి అవిధవాద మరణవు సంభవించిద. దక్కాని నావు సంతోషిసజీకే
 హోరతు, దుఃఖిసవదుంటి? నానా కడేగళింద బరతక్క ప్రయాణికరు,
 దారియల్లిరువ అన్న సత్రగళిల్లియూ అరవటిగళిల్లియూ క్షణకాలదవరేగి
 ఒందిగి కలితిడ్లు. తమ్మతమ్మ అన్న వానాదిగళి ఆతురవు తిరిదమలే,
 నానాకడేగి జదరిహోగువరల్లవే? ఆదరంతయే ప్రాణిగళూశూడ, తమ్మ
 తమ్మ కర్మానుసారవాని ఈశ్వర సంకల్పదింద ఒందిగి సేరిసల్పట్టిడ్లు,
 కర్మావసానదల్లి జదరిసల్పడువువు. తందేమక్కళు గండ హేందిరు మోదలద
 సంసారసంబంధగళిల్లవు అగుంతుకవాని బండు, స్వల్పకాలవిడ్లు తప్పిహోగ
 తక్కవుగళే హోరతు స్థిరవల్ల! ఆత్మవేంబుదు నిత్యవ. ఆ ఆత్మనిగి కర్మాను
 సారవాని బేరేబేరే శరీరగళు తగ. లుకట్టిదాగ, ఈ సంబంధగళిల్లవు
 ఏ ప ర డు వు వు. క ర్ మ ం త ద ల్లి ఈ శరీరవు బిట్టుహోదాగ
 ఈ సంబంధమూ బిట్టు హోగువుదు. దేహక్కే ఎందిద్దరూ నాకవుంటు!
 ఆత్మక్కే యావాగాలూ నాశవిల్ల! హిగిరువాగ దేహవన్నే ఆత్మవేంబు
 భ్రమిసతక్క మూఢరల్లవే ఈ దేహవియోగక్కాని దుఃఖిస బే కు!
 లుత్పత్తి వినాశగళింబ ఏకారగళిల్లవు ప్రకృతిగే హోరతు ఆత్మనిగిల్ల.
 ఆ ప్రకృతిగింతలూ బేరేయగి, ఆ ప్రకృతియ ఏకారగళిందక్కా
 ఈడాగదుదరింద శుద్ధవేనిసిరువుదు. ఆత్మవు జ్ఞానస్వరూపవాదుదరింద
 ఎల్లా కడేగూ వ్యాపిసి, ఎల్లవన్నూ తిళియబల్లుదు. ఆ త్మ వు సహజ
 స్థితియల్లి హిగి శుద్ధవాగిద్దరూ, కర్మానుసారవాని సత్త్వాదిగుణగళన్న
 డజ్జిసికొండు, బేరేబేరే శరీరగళన్ను హోండువుదు. హిగి కర్మాను
 గుణవాని తగులుకట్టిద వేరిన శరీరవన్ను నోడి “నాను దేవను,
 నాను మనుష్యను” ఎండు తిళియవుదు కేవలభ్రమవల్లవే? కౌళదసేరు
 కవలిదాగ, ఆదరల్లి ప్రతిఫలిసిద వృక్షగళూ కదలిదంతే కాణువువు. మను
 ష్యను గిరగరనే సుత్తువాగ కణ్ణాలిగళు సుత్తువుదరింద భూమియేల్లివు
 సుత్తువంతే కాణువుదు. హిగి స్థిరవాని నింతిరువ వృక్షగళిల్లియూ, భూమి
 యేల్లియూ, మత్తొందర సంబంధదింద జలన భ్రాంతియింటూగువంతే జీవను

ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾನು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷಯಾಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆ ದೇಹವೇ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು “ ನಾನು ದೇವನು, ನಾನು ಮನುಷ್ಯನು ” ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸುವನು. ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾನು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಶರೀರವು ತನಗೆ ಸಹಜವೆಂದೇ ಎಣಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಪರೀತಭಾವನೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ಕೋರಿಕೆಯೇ ಕರ್ಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದು. ಈ ಭಾವನೆಯು ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಸ್ತುಗಳ ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ನಾನಾಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳು, ವಿವೇಕಹೀನತೆ, ವಿಷಯಚಿಂತೆ, ಸನ್ನಿಹಿತರ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ವಿವೇಕವು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆಯೂ ಅದನ್ನು ಮರೆತು ವಿಪರೀತಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು, ಈ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುವುವು. ಅಮ್ಮ ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಮನಿಗೂ, ಸತ್ತವನೊಬ್ಬನ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಪೂರ್ವಕಥೆಯೊಂದುಂಟು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ ! “ ಮೊದಲು ಉತ್ತೀರ್ನರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುಯಜ್ಞನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ರಾಜನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದಾನೊಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಸತ್ತುಬಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಶವದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಸೇರಿ ಅಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಾಜನ ದೇಹವು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮರದ ತುಂಡಿನಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಅವನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ರತ್ನಕವಚಗಳು ಹರಿದುಹೋಗಿ, ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಭರಣಗಳೂ, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳೂ ಕದಲಿಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ಅವನ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ತಲೆಕೆದರಿ, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣುಲಿಗಳು ಮೇಲೆ ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ಕಮಲದಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಅವನ ಮುಖವೆಲ್ಲವೂ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಿತು. ಆಯುಧ ಸಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಭುಜವು ತುಂಡಾಗಿಬಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ದೈವಗತಿಯಿಂದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟವಲ್ಲಾ ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ” ಎಂದು ಅವನ ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ರೋದಿಸುವದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಅವರ ಸ್ತನದ ಮೇಲಿನ ಕುಂಕಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕದಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ದುಃಖಬಾಷ್ಪದಿಂದಲೇ ಪತಿಯ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆಯುವಂತೆ, ಆತನ ಪಾದಸನಿಹದಲ್ಲೆ

ಕುಳಿತು, ತಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಿಬಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ತಮ್ಮ ರೋದನದಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ವಿಲಪಿಸುವರು. “ಹಾ! ನಿಷ್ಕರುಣವಾದ ದೈವವು ನಿನಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಿತೆ? ಕ್ರೂರದೈವವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಗಿಸಿತಲ್ಲಾ? ಈ ಉಶೀನರದೇಶದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಜೀವನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೀಗೆ ದುಃಖ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ಬದುಕಬಲ್ಲೆವು? ಹೇಪ್ರಭೂ! ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆಯೋ! ನಾವು ಆಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆವು. ನಮಗೂ ಸಿನೊಡನೆ ಸಹಗಮನವನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ರಾಜನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ದಹನಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಲಾರದೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾದನು. ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉಚ್ಚದ್ವನಿಯಿಂದ ಗೋಳಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಯಮನು, ಒಬ್ಬಬಾಲಕನ ವೇಷದಿಂದ ಆಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಆಯ್ಯೋ ಇದೇನಾಶ್ಚ ರ್ಯವು! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನನಮರಣಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದವರು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲದ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೋಹವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಆಹಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ಅಶ್ಚರ್ಯವು! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯಬೇಕಾದುದು ಸಹಜ ಧರ್ಮವೆಂಬುದನ್ನೂ, ತಾವೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಈಗಲೇ ನಾಳೆಯೇ ಸಾಯತಕ್ಕವರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ಇವರು ಈಗ ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವರಲ್ಲಾ! ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವೇ ಧನ್ಯರಲ್ಲವೇ! ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ದುಃಖಿಸದೆ, ಅವರ ಚಿಂತೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆವು. ಇದೂ ಹಾಗಿರಲಿ! ನಾವು ಕೈಲಾಗದ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಹುಲಿ, ತೋಳ, ಮೊದಲಾದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದೆ, ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲವೆ? ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ

ಭಗವಂತನೇ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ತೀರಿಸಿಬಿಡುವನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ವಿಚಾರವೇಕೆ? ಓ ಸ್ತ್ರೀಯರೆ! ಯಾವನು, ತಾನುಮಾತ್ರ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವನೋ, ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತಾನೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಕೊನೆಗೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ನಾಶಮಾಡುವನೋ ಆ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾ ಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಅವನಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿರುವುವು. ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀವು ಸತ್ತವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಳುವುದೇಕೆ! ಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸುವುದೇಕೆ? ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನೂಕೂಡ, ದೈವಬಲವಿದ್ದರೆ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟವಸ್ತುವೂ ಕೂಡ ದೈವವು ವಿಪರೀತವಾದಾಗ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ದೈವಾನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದವನೂ ಸುಖದಿಂದ ಜೀವಿಸಬಲ್ಲನು. ದೈವಕೃಪೆಯು ತಪ್ಪಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ ಬದುಕಲಾರನು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕರ್ತಾನುಸಾರವಾದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಕರ್ಮಫಲವು ತೀರುವವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ್ದು, ಅವಸಾನಕಾಲವು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ನಾಶಹೊಂದುವುದು. ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಆ ಈಶ್ವರನೇ ಕಾರಣನು. ಈ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು. ಆ ಈಶ್ವರನು ಒಂದೊಂದೂ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಾಂತರಾಮಿಯಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದರೂಕೂಡ, ಆತನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಗುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗುಣದೋಷಗಳಿಗೆ ತಾನು ಗುರಿಯಾಗಲಾರನು. ಅದೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವನಾದರೋ ಆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವಿರುವವರೆಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡಲ್ಪಡುವನು. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅದರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವನು. ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಲೆಸಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆಯಂತೆ, ದೇಹವೆಂಬುದು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅವರವರ ಶಿಲ್ಪಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಚಿತ್ರಪಟ್ರವಾಗಿರುವವಾಗೆ, ಆಯಾಜೀವಗಳು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತಾನು

ಸಾರವಾಗಿ ದೇವಮನುಷಾದಿ ಶರೀರಭೇದಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುವು. ಹೀಗೆ ದೇಹಕ್ಕೂ ಅದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಜೀವರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು, ಒಂದು ಮನೆಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೇ ನೀವು ದೇಹಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವಷ್ಟವಾದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಮರ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಟ್ಟಡವು, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವಂತೆಯೇ, ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ದೇಹವೂ ಕೂಡ, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ, ಬಾಲ್ಯಯೌವನಾದಿ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವುದು. ಹಳೇ ಕಟ್ಟಡವು ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಹೋಗುವಂತೆ, ಜೀವನೂ ಕೂಡ, ಒಂದು ಶರೀರವು ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಹೋದಮೇಲೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಹೋಗುವುದು. ಬಿದ್ದುಹೋದ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಮನುಷ್ಯನೇ ಸತ್ತನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಹುಚ್ಚಲ್ಲವೇ? ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಬೆಂಕಿಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಕಾರದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವಿಕಾರಗಳು ಸಹಜವಲ್ಲ. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುವೂ ಕೂಡ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಆಕಾಶವು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೂ, ಅಯಾವ ಸ್ಥಳವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಅವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು. ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ಜೀವನು, ಸತ್ತಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ದೇಹಕ್ಕುಂಟಾಗುವ ಜನನಮರಣಾದಿವಿಕಾರಗಳಿಗೊಳಪಡದೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಓ ಜನರೇ! ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಲಸಿಸುತ್ತಿರುವಿರೋ ಆ ದೇಹವು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ಬಿದ್ದಿರುವುದಲ್ಲವೇ? ಇದನ್ನು ನೀವು ರೋದಿಸುವುದೇಕೆ? ಈ ದೇಹಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಜೀವನು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಳುತ್ತಿರುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳುವಿರೇನು? ಜೀವನು ಎಂದಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳತಕ್ಕನಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೂ ನೀವು ಅವನನ್ನು ಕಂಡವರಲ್ಲ, ಈಗಲೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲಾರಿರಿ. ಎಷ್ಟೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಅವನು ಗೋಚರಿಸಲಾರನು. ಹಿಂದೆಯಾಗಲಿ, ಮುಂದೆಯಾಗಲಿ ನಿಮಗೆ ಗೋಚರಿಸದಿದ್ದವನು, ಈಗ

ನಿಮ್ಮ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನೇನು? “ಜೀವಸ್ವರೂಪವು ಗೋಚರಿಸದಿದ್ದರೂ ಹೋಗಲಿ! ನಮಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಆ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ದುಃಖಿಸುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳುವಿರಾ! ನೀವು ಹೇಳುವಂತೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದೂ ನಿಮ್ಮ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಶಕ್ತವಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ, ನಿಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದವನು ಜೀವಾತ್ಮನು. ಆನನು ಈ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಉತ್ತಮನೀಚದೇಹಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ತನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವು ತೀರಿದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಹಜವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವನು. ಹೀಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ ಬಿಡುವುದೂ ಕರ್ಮವಶವಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಲಬ್ಧವಾದ ಜೀವನು ತನಗೆ ಸಹಜವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ದುಃಖಿಸುವುದೇಕೆ? ಶರೀರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವಿರುವವರಿಗೆಮಾತ್ರವೇ ಆ ಶರೀರವಿರುವುದು. ಆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವೇ ಸಂಸಾರವು. ಅದರಿಂದಲೇ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವೂ, ಕ್ಲೇಶವೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು. ಎಲೈಸ್ತ್ರೀಯರೆ! ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ಈ ರಾಜದೇಹವು ತಗುಲುವ ಕಟ್ಟಿತು. ಆ ಶರೀರದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವಿರುವವರಿಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ತೋರುವುದೇ ಹೊರತು, ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ತೋರಲಾರದು. ಸತ್ಪಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಂಟಾದ ಈ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ತನುಗೆ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಸಬಾರದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಿಡುವುದು, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಡುವಂತೆ ಅವೀಕವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಎಲೈಸ್ತ್ರೀಯರೆ! ದೇಹಾತ್ಮಗಳ ನಿಸ್ಸತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮರು, ನಿಸ್ಕವಾದ ಅತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲಿ, ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ದುಃಖಿಸಲಾರರು. ಆ ದೇಹಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅತ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅಯಾಗುಣಗಳು ಸಹಜ

ವಾದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಗ್ನಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಉಷ್ಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವು! ಜೀವಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ, ಅದರಿಂದಗಲುವುದೂ ಸಹಜವು. ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರು ಈ ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಗಳಿಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇದೇ ವಿಷಯವು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಕ್ಷಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿದ್ದ ಆ ವ್ಯಾಧನು, ಒಮ್ಮೆ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಸೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಅಡವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಗಳೆರಡು ಜತೆಯಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಯು ಆ ಬೇಡನ ವೋಸಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾರದೆ, ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನೊದ್ದುರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಪುರುಷಪಕ್ಷಿಯು, ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ ತಪಿಸುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆಂದು ಆಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು. “ಹಾ ದಯಾಶೂನ್ಯವಾದ ದೈವವೆ! ಎಂತವರಿಗೂ ಕನಿಕರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಆ ಬಲೆಯ ರಾದ ಹೆಂಗಳರಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕ್ರೂರವೆ? ಆಯ್ಯೋ! ಮಹಾವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವ ಈಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನಿನಗೆ ಕನಿಕರವಿಲ್ಲವೆ? ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ! ಆಯ್ಯೋ! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆಕೆಯ ವಿಯೋಗವನ್ನು ನಾನು ಕೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ! ಅರ್ಥದೇಹದಂತಿದ್ದ ಆ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಹೋದಮೇಲೆ ಈ ನನ್ನ ಅರ್ಥದೇಹದಿಂದ ನನಗೇನು? ನಿಷ್ಕರುಣನಾದ ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಅರ್ಥದೇಹವನ್ನೂ ಸಾಗಿಸಬಾರವೆ? ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ, ನಾನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದ ವ್ರಾಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಫಲವೇನು? ಅಕ್ಕಟಾ! ಇನ್ನೂ ರೆಕ್ಕೆಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತಾಯಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿಗಳಾಗಿ, ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಣ್ಣ ಮರಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಲಿ! ಹಾ ಕಷ್ಟವೆ? ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಈ ಮರಿಗಳು, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ತಮಗೆ ಗುಟುಕನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಳೆಂದು ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತ ಆ ಕಡೆಯನ್ನೇ ಇವಿರುವನೋಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಾ! ಮಂದಭಾಗ್ಯಗಳಾದ ಈ ಮರಿಗಳ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಗೆ

ಸಹಿಸಲಿ! ಎಂದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಪುರುಷಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸಿ, ಗದಗದ ಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ, ಅಜೀಬೇಡನು ಕಾಲಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಬಂದು, ಒಂದೇ ಬಾಣವಿಂದ ಆ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಮೊದಲು ಕೊಂಚಬಿಟ್ಟನು. ಎೞೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೆ! ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯೇನಾಯಿತು ನೋಡಿದಿರಾ! ಆ ಪುರುಷಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಹೀದೆ ಕಾದಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಕೆಂದೂ, ತನ್ನ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕರಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಿಲಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರಿ ಗಿಂತಲೂ ತಾನೇ ಮೊದಲು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪಾಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಈಗ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕಾದಿರುವ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಾಣದೆ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಗಾಗಿ ಮರುಗುತ್ತಿರುವಿರಿ! ಹೀಗೆಯೇ ನೀವು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿ ದ್ದರೂ ತಿರುಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಾರಿರಿ! ಆದುದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರಿ!” ಎಂದನು. ಆ ಬಾಲಕನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಈ ದೇಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಿಕ್ಕವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದುಃಖಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬಾಲವೇಷದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಯಮನೂ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಆ ಜ್ಞಾತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜನ ದಹನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ. ಶಾಂತಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದ ಅಮ್ಮಾ! ಹೀಗೆ ದೇಹಾತ್ಮಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿದ್ದಾಗ, ಅಗಾಗ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿ ಹೋಗು ವುದೂ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸೇರುವುದೂ ಸಹಜವಾದುದರಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮರಣ ವನ್ನು ಕೂರಿತು, ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಲಿ, ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಲಿ ನೀವು ಶೋಕಿಸ ಬಾರದು! ತನ್ನವನೆಂದೂ, ಕತರನೆಂದೂ ಭೇದವಿದ್ದಿಯು ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ್ರಹುಟ್ಟುವುದೇ ಹೊರತು, ಆ ಅಜ್ಞಾನವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಮೇಲೆ ತನ್ನ ವರಾರ! ಹೆರವರಾರು! ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ! ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಸತ್ವವನವು ಸ್ವಾಭಿ ಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ!” ಎಂದನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ದಿತಿಯು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ವ್ಯತ್ಯಶೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತತ್ವಜ್ಞಾನ ದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟಳು. ರಾಗೆಯೇ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಪತ್ನಿಯೂ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೈರೃದಿಂದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟಳು.

ಇದು ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❀ { ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದುದು. } ❀
 ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಅಮೇಲೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಅಲೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ಬಲ ಶಾಲಿಗಳೊಬ್ಬರೂ ಇರಬಾರದೆಂದೂ, ತನಗೆ ಜರಾಮರಣಗಳಿಲ್ಲದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ತನಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬರೂ ಇದಿರಲ್ಲದೆ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ವನ್ನೂ ಆಳಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ, ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಈ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಿ ಗಳ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ, ಮಂದರಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಕಠಿನವಾದ ತಪ ಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ತೋಳುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೀಡಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು, ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೆಲದಮೇಲೂರಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ರಕ್ತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಆತನ ಜಡೆಗಳು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತಪಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ನೆಮ್ಮದಿ ಯಿಂದಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಇವನ ಬಾಧೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆದರೇನು! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ತಪೋ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರಟು, ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತ, ಊರ್ಧ್ವ ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಕೆಳಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಅಡ್ಡಲಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ ದಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನದೀನದಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕುದಿಯು ತ್ತಿದ್ದುವು. ಪರ್ಮತದ್ವೀಪಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸಮಸು ಭೂಮಂಡಲವೂ ಕಂಪಿಸಿತು. ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಕದಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತಪ್ತರಾಗಿ, ಸತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮುಂದೆ ಮೊರೆಯಿಡುವರು. “ಓ ದೇವದೇವಾ! ಹೇ ಲೋಕನಾಥಾ! ಇನ್ನು ನನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ನಾವು ತಡೆಯ ಲಾರೆವು. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ನಿನಗೆ ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ವಿದ್ದರೆ, ಒಡನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸು! ನಿನಗೆ ಪೂಜೆ

ಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಆ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯನ್ನಡಗಿಸು! ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಈಗ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕ್ರೂರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು ದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದುದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವೆವು. ಹಿಂದೆ ನೀನು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಪದವಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯವು ಹುಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ತಾನೂ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನಂತೆ ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಂತಿದೆ. ಅತ್ಯವೂ ಕಾಲವೂ ನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿಯಾದರೂ ಆ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಂತಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ವಾತಾಳಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕದಲಿಸಿ ಹಿಂದುಮುಂದು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವನು. ಅವನು ಕೇವಲ ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ವೇಲಾಗಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದ ವೈಕುಂಠವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಅದನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಸತ್ಯಲೋಕ ಪನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನಾರಂಭಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಕೇಳುವೆವು. ತಾತಾ! ಈಗಲೂ ನೀನು ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಪದವಿಗೇ ಮೋಸಬರುವುದು. ಹೇ ಲೋಕನಾಥಾ! ಇದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವು ಗೋಚ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ, ಅವರ ಪುರೋವೃದ್ಧಿಗೂ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ, ಜಯಕ್ಕೂ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ ಅನ್ಯಾಕ್ರಾಂತವಾದಮೇಲೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವೆಲ್ಲಿ? ಎಂದುರು. ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಪೂಜ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಭೃಗು, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೊಡಗೂಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆದರೇನು? ಆ ಹಿರಣ್ಯನು ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತನ್ನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಆಡಗಿಸಿ, ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದುದರಿಂದ, ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವು ಬೆಳೆದು

ಹೋಯಿತು. ಆ ಹುತ್ತವೂ ಕಾಣದಂತೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲುಪೊದೆಗಳೂ, ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳೂ, ಬೆಳೆದಿದ್ದುವು. ನೋದಲು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರೇ ಆ ಹುತ್ತದ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವೆಗಳು ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳನ್ನೂ ಚರ್ಮದ ತುಂಡನ್ನೂ, ಕೊಬ್ಬನ್ನೂ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಿಗಳು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಚರ್ಮಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕದಲದೆ, ಮೇಘದಿಂದ ಮರೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನ ದೃಢತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳುವನು. 'ಓ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರಾ! ಏಕೇಳು! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು! ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಿದ್ಧಿಸಿತು! ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣೆಯಾ? ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು! ಕೊಡುವೆನು. ಪಿಪೀಲಿಕಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಅಸ್ತಗತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ಕದಲದೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯವು ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಮಹಾತ್ಮರು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಯಾರೂ ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಿಲ್ಲ. ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನಂತೆ ದೃಢಮನಸ್ಕರಾಗಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲಾರರು. ಇನ್ನು ಇತರರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ನೂರು ದೇವವರಪಗಳವರೆಗೆ ಜಲಪಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನೀನೊಬ್ಬನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರುತಾನೇ ಸಮರ್ಥರು? ಓ ದಿತಿಕುಮಾರಾ! ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುಷ್ಕರವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ದೃಢವ್ಯವಸಾಯದಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತನಾದೆನು. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ತಪೋನಿಷ್ಠೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಮಾಡಿತು. ಕೇಳಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನು! ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೇಳು! ಓ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ಮರಣಶೀಲನಾದ ನಿನಗೆ ಆಮರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ಲಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಎಂದಿಗಾದರೂ ವಿಫಲವಾಗುವುದುಂಟೆ?" ಎಂದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿ, ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳಿಂದ ಭಕ್ಷಿತವಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮೈಮೇಲೆ ಪೋಕ್ಷಿ

ಸಿದನು. ಈ ಕಮಂಡಲದ ತೀರ್ಥವು ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಯೂ, ದೇಹಬಲವೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ಷಿತವಾದ ಸರ್ಪಾವಯವಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡುವು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನು ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢವಾದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ನವಯೌವನದಿಂದಲೂ, ಒಪ್ಪುತ್ತ ಅರಣ ಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಹೊರಟ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ಆಗ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಹುತ್ತದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು, ಪುಟಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತಿರುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯೊಡನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಾರೂಢನಾಗಿದ್ದ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅತ್ಯಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೋಕಿಸಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಎವೆಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪವು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಪುಲಕಿತವಾಯಿತು. ಈ ಆನಂದದಿಂದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊರಡದೆ ಹೋದರೂ, ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದಲೇ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರವನಾಡುವನು. “ಓ ದೇವಾ! ದೈವಂದಿನ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲವಶದಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶರೂಪನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ತಿರುಗಿ ಆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುವೆನೋ, ಯಾವನು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳನ್ನು ವಲಂಬಿಸಿ, ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನೋ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಲೋಕಕಾರಣನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ನೀನು! ಇದೋ! ನಿನಗೆ ವಂದನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಓ ಕಮಲಾಸನಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಆದಿಕಾರಣನು. ಜ್ಞಾನೈಕವೇದ್ಯನು. ನೀನು ಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆಯೂ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆಯೂ, ಪಂಚಭೂತಗಳೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಅಧಿಪತಿಯು. ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ. ಸೃಷ್ಟಿವೆಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಬ್ದಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ದೇವಾ! ನೀನೇ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಚಾತುರ್ಹೇತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳ

ಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೇದತ್ರಯರೂಪವಾದ ಶರೀರದಿಂದ, ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವೆ! ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವೆ! ನೀನು ದೇಶ ಕಾಲವಸ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು. ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನು. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಯಾವಸ್ತುಗಳವಾದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವವನಲ್ಲ. ನೀನೇ ಕಾಲಶರೀರಕನಾಗಿ, ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪದೆ, ಲವ, ನಿಮಿಷ, ಕ್ಷಣ, ಮುಹೂರ್ತ, ವೊದಲಾದ ಕಾಲ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದಳೆಂದು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು. ನೀನು ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು. ನೀನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು. ನಿನಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸರ್ವಾತ್ಮಲೋಕಗಳಿಗೂ ಜೀವಭೂತನು. ಹೆಚ್ಚೀನು? ದೇವಾ! ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ, ಮೇಲಾದವರಾಗಲಿ, ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾಗಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಸ್ತುವೊಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ವೇದಗಳು ಉಪವೇದಗಳು, ವೊದಲಾದ ಶಬ್ದ ಜಾಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನೀನೇ ವೊದಲು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದವನು. ನೀನು ಸ್ವರೂಪದಿಲ್ಲದರೂ, ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಪ್ರಕಾಶಿತತಕ್ಕವನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು. ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯನ್ನೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆಯಾ ಜೀವಿಗಳು ನಡೆಸತಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನೀನು ಯಾವ ಶರೀರದಿಂದ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ, ಯಾವುದು ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯವೆಂಬ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೋ ಅದು ನಿನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು. ಓ ಲೋಕನಾಯಕಾ! ನೀನು ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ನೀನು ಪುರಾಣಪುರುಷನು. ಅನಂತವಾಗಿಯೂ, ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು". ಹೀಗೆಂದು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂದೂ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ

ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು! ಮತ್ತು ಅವರಣದ ಒಳಗಾಗಲಿ, ಹೊರಗಾಗಲಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಹಗಲಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ನನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು! ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂತಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲವೆಂಬೆಣಕು. ಮತ್ತು ಅಯುಧಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಲಿ, ಮೃಗಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ದೇವಾಸುರ ಪನ್ನಗ ಜಾತಿಯವರಿಂದಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಣವುಳ್ಳವುಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದವುಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ನನಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಇದಿರಲ್ಲದೆ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನಾನೇ ಏಕಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯೂ ನನಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕು! ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಅಣೆ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಕೈಸೇರಬೇಕು! ಹೀಗೆ ಅಮರತ್ವ, ಅಜಯತ್ವ, ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿ, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಸಿದ್ಧಿ, ಈ ನಾಲ್ಕುವರಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಇದು ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ವರಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು,
 ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡುದು.
 ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುಟ್ಟುದು.

ಧರ್ಮರಾಜಾ, ಕೇಳು! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹೀಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು, ಅವನ ದೃಢತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಅವನು ಕೇಳಿದ ವರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ವತ್ಸಾ! ನೀನು ಕೇಳತಕ್ಕ ವರಗಳಾದರೋ ಯಾರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು.

ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ದಾನವೇಂದ್ರನ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ದಕ್ಷನೇ ವೇದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿ ಸಲ್ಲಪಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದೊಡನೆ, ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮೀರಿದವ ರಿಲ್ಲವೆಂಬ ಹಮ್ಮೆಯಿಂದುಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮರಣವು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರಲು, ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತಾದ ದ್ವೇಷವ ನ್ನಿಟ್ಟು, ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ದಿಂದ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು ಮನುಷ್ಯರು, ಲೋಕಾಧಿಪತಿಗಳು, ಗರುಡರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಪನ್ನ ಗರು, ಸಿದ್ಧರು, ಚಾರಣರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು. ಋಷಿಗಳು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಮಹಾಮುನಿಗಳು. ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚರು, ಭೂತಪ್ರೇತಗಳು, ಮುಂತಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಆಯಾ ವರ್ಗದ ಪ್ರಧಾನ ನಾಯಕ ರೊಡನೆ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ನಂದನವನದ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಶ್ವ ಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಾ ಶ್ರಯವಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರಮನೆ ಯನ್ನೇ ತನ್ನ ವಾಸಗೃಹವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಅ ಇಂದ್ರ ಭವನದಲ್ಲಿರುವ ಭೋಗಭಾಗ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ! ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ಹವಳದ ಸೋಪಾನಗಳು! ಮರಕತದ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳು! ಸ್ವಟಿಕದ ಗೋಡೆಗಳು! ವೈಡೂರ್ಯದ ಕಂಬಗಳು! ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಮೇಲು ಕಟ್ಟುಗಳು! ಪದ್ಮ ರಾಗದ ಆಸನಗಳು! ಹಾಲಿನ ನೊರೆಯಂತೆ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚು ಗಳಿಂದಲಂಕಿತವಾದ ಹಾಸಿಗೆಗಳು! ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ರತ್ನಮಯವಾಗಿ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇವಾಂಗನೆಯರು ಘಲ್ಲಲನೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ರತ್ನಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದವಾದ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ತಿಲಕಾದಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಿರುವರು.

ಹೀಗೆ ಸರ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆ ಮಹೇಂದ್ರಭವನದಲ್ಲಿ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ಮಹಾಬಲದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಏಕಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಕ್ರೂರಶಾಸನದಿಂದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಾದಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತಪೋಬಲದಿಂದಲೂ, ದೇಹಬಲದಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆ ದಾನವೇಂದ್ರನು, ಕ್ರೂರಗಂಧವುಳ್ಳ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕಂಠಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕುಡಿದು ಯಾವಾಗಲೂ, ಆ ಮದ್ಯಮದದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ, ಕೆಂಪೇರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೊಳಲಿಸುತ್ತ ಕೂಳಿತಿರುವನು. ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮರೆಂಬ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೊರತು, ಇತರ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿ ತಂದು, ಪಾದಕಾಣಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಓಧರ್ಮರಾಜ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗಿರಲಿ! ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ಇಂದ್ರಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ವಿಶ್ವಾವಸು, ತುಂಬುರು, ಮೊದಲಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ದುರಾತ್ಮನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅವನ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಗಂಧರ್ವರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ, ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಅಲ್ಪಕೆಯಲ್ಲಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮನಿರತರಾದ ಜನರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕ್ರತುಗಳಿಂದಲೂ, ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಯುಳ್ಳ ಯಾಗಗಳಿಂದಲೂ ತಾನೇ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಹರಿಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ಅವನು ಕೋರಿದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಗಾಗಲೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತರಿಕ್ಷದೇವತೆಗಳು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲವಣ, ಇಕ್ಷು, ಸುಡಾ, ಸರ್ಪಿ, ದಧಿ, ಕ್ಷೀರ, ಜಲಾರ್ಣವಗಳೆಂಬ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೂ, ಸಮುದ್ರಪತ್ನಿಯರಾದ ನದಿಗಳೂ, ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅಲೆಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಪಾದಮೂಲಕ್ಕೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಮಸ್ತಪರ್ವತಗಳೂ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಫಲವುಷ್ಟುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಲನಿಯಮವಿಲ್ಲದ ಯಾವಾಗಲೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತ, ಅತನಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರ ಅಲ್ಪಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿಯಮದ ಋತುಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದೊಂದು ವೃಕ್ಷವೂ

ఇవన భయశ్శాగి యావాగలూ, తన్నల్లి ఎల్లా మతుఁధమగళన్నూ కాణి సుత్తిత్తు. హిగే ఆ హిరణ్యకశిపువు సమస్త దిక్కుగళన్నూ జయిసి, ఏకాధి పత్యదేందాళాత్తు, య ధే ష్య వా గి విషయసుఖగళన్న నుభవిసుత్తిద్దను. హాగిద్దరూ జితేంద్రియనల్లద కారణదింద, శబ్దాది విషయగళన్న నుభవిసి దవ్వు అవనిగే మేలే మేలే అసి డేళ్ళు తీత్రే హేరతు తృప్తియుంటూ గలిల్ల. అవనిగే మేలే మేలే ఐశ్వర్యమదివు డేళ్ళి గవ్వదింద బిగి బిరయుత్తిద్దను. శాస్త్రమయోగదేగళేల్లనన్నూ విూరి లున్యూ గవడల్లయే ప్రవర్తిసుత్తిద్దను. హిగే బకు సవత్సరగళ కాలవు కళేదుమ్యేయితు. పూర్వజన్మదల్ల అవనిగే సనకాదిమహర్షిగళు కేటట్టి శాపకే కేసేగా లవు సవిసిసుత్తు బందితు. అదకే గురుతాగి అల్లల్ల ప్రజేగళిగూ, దేవతేగళిగూ, దిక్పాలకరిగూ మనస్సినల్లి భయపూ. కేసేకవూ డేట్టిత్తు బందితు. లోకకదల్లి యారందలూ అవన బాధేయన్న తడేయువుదశ్శా గదేమ్యేయితు. లోకపాలిరొడగూడేద సమస్త లోకవూ, అవన జండశాస నకే డేదరి, అశ్రితరక్షకనాద శ్రీవ-హావిష్ణువల్లదే తమగే బేరే దిక్కిల్లవేదు నిశ్చయిసి, ఆ భగవంతనిగే నివాసస్థానవాద క్షీరాబ్ధియ కడేగే తిరుగి సెంతు కేమిగుది, “ యావ దిక్కినల్లి సర్వని యామకనాగియూ, అశ్రితమఃఖనివారకనాగియూ, ఇ ర త క్క శ్రీమ న్నారాయణను నేలేగొండిరవనో, సర్వసంగపరిత్యాగమాడి రాగ ద్వేషాదిగళన్న బట్టు శుద్ధ మనస్కరాద యోగిగళు, యావ కడేగే క్షోదవేలే తిరుగి జన్మవిల్లదే నిత్యఃఖివన్న నుభవిసుత్తిరువరే అ దిక్కిగే నమస్కారవు” ఎండు ఎల్లరూ ఆ కడేగే నమస్కారవన్ను మాడి, జితేంద్రియ రా గి, నిద్రాహారగళేల్లవన్నూ బిట్టు, కేలవు దినగళవరిగే కేవల వాయుభక్షణడిందలే జీవధారణేమాడుత్తు, శుద్ధ వ.నస్కరాగి దృఢధ్యానదింద ఆ భగవంతనన్ను బారిబారిగూ స్తోత్రమా డుత్తిద్దరు. “ షాడ్గుణ్య పరిపూర్ణనాగియూ. సర్వాంతరాత్మనాగియూ ఇరువ పరమపురుషనిగే నమస్కారవు. కేవల శుద్ధ జ్ఞానానందస్వరూప నాద భగవంతనిగే నమస్కారవు. ఆ పరమపురుషనేబునిందల్లదే నమ్మ భయవు నిగదు” ఎండు ఎల్లరూ బద్ధాంజలిగళాగి స్తోత్రమాడు త్తిద్దరు. ఇప్పరల్లి దిక్కుగళేల్లవన్నూ మోళగిసువంతే మోళగంభీరవాద

ಸ್ವರದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಶರೀರವಾಕ್ಯ ಕೇಳಿಸಿತು. “ಓ ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ! ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಖೇಮವಾಗಲಿ! ನನ್ನ ಸಂದರ್ಶನವು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರಿಯಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸುವುದು. ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ದುಶ್ಚೈಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆನು! ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ ಆಗಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನು. ಅದರೆ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲೈ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಯಾವನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೂ, ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿಯೂ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದೋ, ಅವನು ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶ ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನಲ್ಲಿ ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತನಾಗಿಯೂ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾ! ಯೂ, ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಾವಾಗ ಮೋಹ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆಣಿಸುವನೋ, ಆಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವೆನು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆ ವರಗಳೊಂದೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು” ಎಂಬೀವಾಕ್ಯಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದುವು. ಕರ್ಣಾನಂದ ಕರನಾದ ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ದುರಾತ್ಮನು, ಸತ್ತನೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವೀರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಆ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂಬವನು ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ವಿನಯವುಳ್ಳವನು. ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರಿಯನು. ಸಾಧುಗುಣಸಂಪನ್ನನು. ಸತ್ಯಸಂಧನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ನೋಡತಕ್ಕವನು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳವನು. ಸರ್ವಲೋಕಸ್ತ್ರಿಯನು. ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ದಾಸನಂತೆ ಅವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ದೀನರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ತನಗೆ ಸಮಾನರನ್ನು ಸಹೋದರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುನ್ನಿಸುವನು. ಗುರುಗಳನ್ನು ಪರದೈವವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವನು. ಕಾಲ,

ರೂಪ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಧನ, ಮುಂತಾದ ಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಕೈಗೂಡಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ಗರ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದನು. ವ್ಯಸನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇಹಲೋಕ, ಪರಲೋಕಗಳ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮೋಕ್ಷವೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಕ್ಷಸಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆ ಜಾತಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ತಾಮಸಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸಾಧುಶಿರೋಮಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಓ ಧರ್ಮ ರಾಜಾ ! ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಗುಣಗಳು ಈಗಲೂ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುವು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳಂತೆ ಅವನ ಗುಣಗಳು ಎಂತವರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವುವು. ಮಹಾಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತುರುಷರ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ಬಂದಾಗ, ಶತ್ರುವಾದರೂ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನೇ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರಲಾರನು. ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮಂತವರು ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭಿನಂದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿವೆ ! ಅವನ ಅಸಂಖ್ಯಾತಗುಣಗಳೇ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು ಅವನ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಾದುದೇ ಹೊರತು, ಬೇರೊಬ್ಬರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದುದು ಮೊದಲು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡುದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಟ ಸಾಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಜಡನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಪಂಚವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೇ ಮರೆತು, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಪಿಶಾಚ ಹಿಡಿದವನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಳ್ಳಿರುವಾಗಲೂ, ಸಂಚರಿಸುವಾಗಲೂ, ಊಟಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಮಲಗಿರುವಾಗಲೂ, ನೀರುಕುಡಿಯುವಾಗಲೂ, ಮಾತಾಡುವಾಗಲೂ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ನಿದ್ರೆ, ಆಹಾರ, ಮೊದಲಾದ ದೇಹಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಿದ್ದನು. ಆ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೈ ಮರೆತು ನಿಲ್ಲುವನು ! ಎಂದಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಭ್ರವಂಟಾದಾಗ, ತನಗೆ ತಾನೇ ಆಳುವನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಆ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಾನಂದದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವನು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುವನು ! ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಷ್ಣುಧ್ಯಾನದಿಂದ ಬೇರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು, ತನ್ನಯನಾಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಾನೇ

ಅನುಕರಿಸುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಭಗವಂತನ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನದಿಂದ, ಅನಂದ ಪರವಶನಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಪುಳಕಿತಗಾತ್ರನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಡುವನು. ಹೀಗೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಕುಮಾರನು, ನಿಷ್ಕಾಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳವಳಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರತಿಯವಾದ ಮಹಾನಂದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಶಾಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಕುಮಾರನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಪ್ಪುವಿಗೆ ನಿಃಪರಾಧಿಯಾದ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಈ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಪುತ್ರ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಅವನನ್ನು ನಾನಾವಿಧದಿಂದ ಪೀಡಿಸ ತೊಡಗಿದನು” ಎಂದನು. ಆದಕೂ ಧರ್ಮರಾಜನು, “ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಏನಾರ್ಹರ್ಥವಿದು! ನಿರಪರಾಧಿಯೂ, ಪರಮಸಾಧುವೂ ಆಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ, ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯೇ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿದನೆಂಬುದು ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ? ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು, ಕೇವಲ ಮೂರ್ಖರಾಗಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ತಮಗೇ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುನೇಳೆ ಆ ಮಕ್ಕಳೇ ತಪ್ಪಿನಡೆದರೂ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನಯಭಯಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವರೇ ಹೊರತು, ಶತ್ರುಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಲಾರರು. ವಿಧೇಯರಾಗಿಯೂ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೇ ದ್ವೇಷವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಸತ್ತುತ್ತರು ಆ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರಾಗಿರಬೇಕು? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹಿರಣ್ಯಕಪ್ಪುವಿಗೆ ಪರಮ ಸಾಧುವಾದ ತನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದ್ರೋಹಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಈ ದ್ವೇಷವು ಅವನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದು ಹೇಗೆ? ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು.

ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

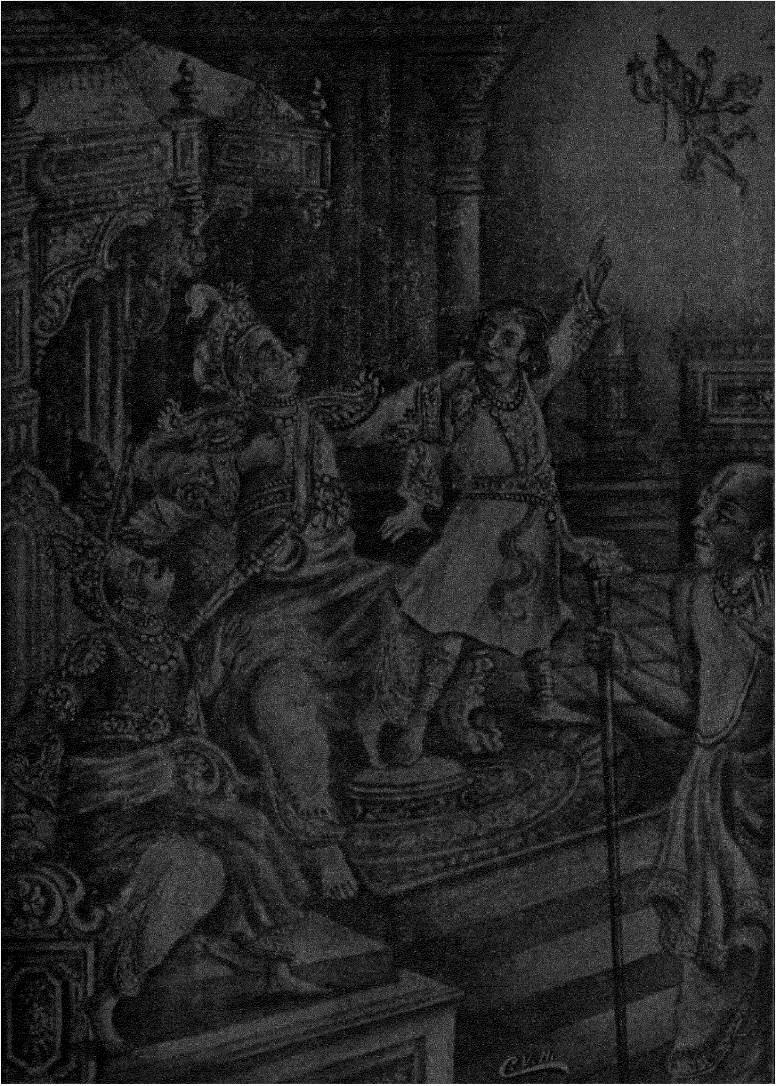
{ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಗುರುಪುತ್ರರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಸಿದುದು. ಮತ್ತು ಆತನ ದೃಢವಾದ
ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿದುದು. }

ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಕೇಳು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ದಾನವರಿಗೆ ಪುರೋಹಿತ ನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ? ಚಂಡಾಮರ್ಕರೆಂಬ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಕುಮಾರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವಾರಂಗತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಚಂಡಾಮರ್ಕರ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಗುರುಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸ ಬಾಲಕರೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಪಾಠಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ, ಮೊದಲು ಆಗಾಗಲೇ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೇನು? ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠಗಳೊಂದೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ, ತನ್ನ ವರೆಂದೂ ಪರರೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಹೊರಪಡಿಸುವಂತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ವೃಥಾಜಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅಹಂಕಾರಮುಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಗುರುಗಳ ಪಾಠವನ್ನು, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಬಾಯಿಂದ ಹೊಂಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು, ಅಪೂರ್ವವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ದೈತ್ಯರಾಜನು, ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದು, ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು. “ಕುಮಾರಾ! ನೀನು ಇದುವರೆಗೆ ಗುರುಮುಖವಾಗಿ ಕಲಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಜನಶಾ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾರವೇನುಂಟು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಸ್ಸಾರಗಳು! ದೇಹವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವೂ, ಸ್ವತಂತ್ರಾಭಿಮಾನವೂ ಸಹಜವಾದುದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೇಲೆ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯು, ಎಂತವರಿಗೂ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ, ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಕ್ರೋಧ, ಭಯ, ಮುಂತಾದುವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಅದುದರಿಂದ, ಅಂಥಕೂಪಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಮನೆಮಂದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸು

ತಿರುವುದೇ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊತ್ತುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಲ್ಲನೆ ಬೇತೆಯಲ್ಲ. ಇದೊಂದೇ ಸಾರವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿರುವುದು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ತಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿರಬಿದ್ದು, ತನಗೆ ತಾನೇ ನಗುತ್ತ “ಆಹಾ! ಬಾಲಕರಬುದ್ಧಿಯು ಇತರರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಶೇರದ ಯಾತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇವನಿಗೆ ಈ ದುರ್ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಚಂಡಾಮರ್ಕರನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಗುರುವುತರೇ! ನಿಮಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಈ ಬಾಲಕನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಡೆಸಿದಂತಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನೀವು ಅವನನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲಿದಹಾಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ಚಂಡಾಮರ್ಕರಂಜ್ವರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಲಾಲಿಸುತ್ತ “ವತ್ಸಾ! ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಸುಳ್ಳಾದಬೇಡ! ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳ! ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ನಿನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾದ ಈ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಈ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗೆ ತಾನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೆ? ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಮೋಸದಿಂದ ನಿನಗೆ ಈ ದುರ್ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೆ! ಕುಮಾರಾ! ಇದರ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆವು. ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸು! ನೀನು ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ಕೋಪವುಂಟಾಗದು” ಎಂದರು. ಆಮಕ್ಕಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಎಲೈ ಅಜಾದ್ಯರೇ! ಈ ಬುದ್ಧಿಯು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿತೆ? ಆಧವಾ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಈ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ನನಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾನೆಂದೂ, ಇತರರೆಂದೂ, ಶತ್ರುವೆಂದೂ ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯನೆಂದೂ, ದೇವನೆಂದೂ, ತೋರುವ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ನಿಮ್ಮಂಶವರಿಗೇ ಹೊರತು ತತ್ಪಜ್ಞರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಲಾರವು. ಯಾವನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ! ಮನುಷ್ಯರು ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ, ಆಗಲೇ ಅವ

ರಿಗೆ ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ 'ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ' ಎಂಬ ಸಮಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಶರೀರಸಂಬಂಧದಿಂದ ತಾನೆಂದೂ, ಇತರರೆಂದೂ ತೋರುವ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುವು. 'ತಾನು ಬೇರೆ, ಇತರರು ಬೇರೆ' ಎಂಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು, ದೇಹವನ್ನೇ ಅತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಭ್ರಮದಿಂದಂಟಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ತನ್ನವರೆಂದೂ, ಹೆರವರೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸರ್ವಸಮನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ವೇದವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು. ಎಲೈಗುರುವುಪುತ್ರರೆ! ನನಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾದುದಕ್ಕೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಕಬ್ಬಿಣವೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಯಸ್ಕಾಂತ (ಸೂಜಿಗಲ್ಲು) ವಿಧಕಡೆಗೆ, ತವಗೆ ತಾವೇ ತಿರುಗುವಂತೆ, ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಾಹಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಹಾಧೀಮಂತನಾದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಚಂಡಾಮರ್ಕರಿಗೆ ಯಾವಯಾವ ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಿಂದಲೂ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಬಂದಿತು. ಒತನೆಯೇ ಆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಚಂಡನೆಂಬವನು ಕೋಪದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತ "ಎಲಾ! ಯಾರಲ್ಲಿ! ಚಿತ್ತವನ್ನು ತಂದಿಡು! ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಕಂಟಕನಾಗಿ, ನನಗೂ ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರತಕ್ಕ ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಡಿ ತೀರದು! ಇವನಲ್ಲಿ ಸಾವೇನೇನಾಯವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಾರದು. ದಂಡೋಪಾಯದಿಂದಲೇ ಇವನನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಈ ದುರಾತ್ಮನು ದೈತ್ಯಕುಲವೆಂಬ ಚಂದನವನದ ನಡುವೆ ಮುಳ್ಳುಗಿಡದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಚಂದನವನಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯುತಿರುವ ವಿಷುವಿಗೆ ಈತನೇ ಆ ಕೊಡಲಿಯ ಕಾವಿನಂತೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ನಿಂತಿರುವನು. ಇರಲಿ! ಇವನನ್ನು ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಿಂದ ದಂಡಿಸಿ ನಾಗಾರ್ಕಕ್ಕೆ ತರುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಗುರುವುಪುತ್ರ ರಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ

ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕರೆತಂದು, ತಿರುಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ರಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿಸಿದರು. ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಆಗಾಗಲೇ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಗುರುಪುತ್ರರಿಗೂ ಇವನ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಹುಟ್ಟಿತು. ರಾಜಕುಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದ, ಸಾಮ-ದಾನ-ಭೇದ-ದಂಡಗಳೆಂಬ ಚತುರುಪಾಯಗಳನ್ನೂ, ರಾಜನೀತಿಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದರು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದೋದುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು ತಿರುಗಲಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ, ಅವನನ್ನು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಕೆಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಚಂಡಾಮರ್ಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತಂದೆಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆತನ ವಿನಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಪರಮಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಆತನನ್ನು ಕೈಗಳೆತ್ತಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿದನು. ಆ ಪುತ್ರಾಲಿಂಗನಸುಖದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಮೈಮರೆತಿದ್ದು, ಆತನನ್ನು ಕರೆದು ತೋಡಿಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ತಲೆಯನ್ನಾಘ್ರಾಣಿಸಿದನು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ, ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಅರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು. “ಓ ಅಯುಷ್ಮಂತಾ! ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನೀನು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಹುದಿನಗಳಾದುವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿರಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಕಲಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀನಿಗೆ ಯಾವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರುವುದೋ, ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ, ನನಗೆ ಕರ್ತನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವೆಯಾ?” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಜನಕಾ ಕೇಳು! ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷ್ಣುಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು! ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು! ಆತನನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವುದು! ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು! ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು! ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು! ಆತನನ್ನು ಪಚಿಸುವುದು! ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು. ತನ್ನ

37. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹರಿನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ನೂಕಿ, ಗುರುಪುತ್ರರಾದ ಚಂಡಾಮರ್ಕರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು. B—5

ಸಮಸ್ತ ಭಾರವನ್ನೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಪಿಸುವುದು. ಈ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಸು, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೋಂದೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವು. ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿದುದುಕಡ್ಡಾ ಇದೇ ಫಲವು. ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಮತವು” ಎಂದನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಈ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು! ಈ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ತುಟಿಗಳನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೆಲಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧರ್ಮಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ನೀನು ಮಗನಿಗೆ ಕಲಿಸಿದುದು! ನನ್ನ ಮನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಈ ಅರಿಯದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ದುರ್ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾ? ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಪಟ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವೇಷದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ದುರಾತ್ಮರೇಷ್ಠೋ ಮಂದಿಯನ್ನು ನೋಡಿರುವೆನು. ಇಂತಹ ಕಪಟಗಳ ದ್ರೋಹವು ತಾತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದರೂ, ಅವರ ಮೋಸವು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರದು. ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗೆ ಅವರವರ ಪಾಪದ ಫಲವು ಆಗಾಗಲೇ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಠಾದಿರೋಗಗಳಿಂದ ಅವರು ಹಿಂದೆಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ಮೋಸವು ಈಗೀಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಗುರುಪುತ್ರರು “ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಬೇಡ! ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಮ್ಮಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಬೇರೆಯಾರೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲ. ಈ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಯು ಇವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಬೋಗಿಳುತ್ತಿರುವನು. ದೀನರಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ” ಎಂದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ “ ಎಲೆ ಬಾಲಕಾ! ನಿನಗೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕಲಿಸಿದರು ಹೇಳು!” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಓ ಜನಕಾ! ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಈ ಬುದ್ಧಿಯು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬಾರದು! ತಾನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದು! ನರಕದ ಬಾಯಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬಿದ್ದೇಳುತ್ತ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಶರಾಗಿ, ಒಂದಾವರ್ತಿ ಅನುಭವಿಸಿಬಿಟ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ಆಶಿಸುತ್ತ, ವಿಷಯಲಂಪಟರಾಗಿ, ಕುಟುಂಬಧರ್ಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವು

ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದುದೇ ನ್ಯಾಯವು. ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ನೀವು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು
 ಡಬ್ಬಿಕಾದುದಿಲ್ಲ. ರೋಗಿನಿವಾರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮೂಲಿಕೆಯು ಕಾಡುಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ
 ಹುಟ್ಟಿದರೂ ನಮಗೆ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಶತ್ರುಕುಲದವನಾದರೂ ಅನುಕೂಲ
 ನಾದವನನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೋಗ
 ದಂತೆ, ನಮಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಕೋರತಕ್ಕವನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ
 ನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ತೊರೆದುಬಿಡಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು. ಅಷ್ಟು
 ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಕೈ, ಕಾಲು ಮೊದಲಾದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ,
 ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದುಭಾಗಕ್ಕೆ ಹುಣ್ಣು ಗಾಯಗಳಂಟಾಗಿ, ಅದು ಕ್ರಮಕ್ರಮ
 ವಾಗಿ ಪ್ರಬಲಿಸತು ಬಂದಾಗ, ಆ ಅವಯವವನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದಹೊರತು
 ಬೇರೆ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಸಂಖವಿರದಲ್ಲವೆ? ಆದರಂತೆ ತ್ವತ್ರರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ
 ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದಹೂಡತು ನಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ. ದುರ್ವ್ಯಾ
 ಪಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯವು ಯೋಗಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಂತೆ, ಈತನು
 ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ
 ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈಗಲೇ ಇವನನ್ನು ಶೂಲಾದ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ವಿಷ
 ದಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೊಂದು ಬರಬೇಕು” ಎಂದನು.
 ಈ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಶೂಲ
 ಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕುಮಾರನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ನಿಂತರು. ತೀಕ್ಷ್ಣ
 ವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ ವಕ್ರವಾದ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಕೆಮ್ಮಿಸೆಗಳಿಂ
 ದಲೂ, ಕೆಂಜೆಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಭಯಂಕರರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರೆಲ್ಲರೂ,
 ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು “ಎಲಾ! ಪಿತೃದ್ರೋಹಿಯಾದ
 ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು! ಕಡಿ! ತಿವಿ! ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸು!”
 ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತ ಬಂದು, ಆಗಲೂ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
 ಆ ಕುಮಾರನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ತಾವು ಹಿಡಿದ ಶೂಲಗಳಿಂದ ಆತನ ಮರ್ವಸ್ಥಾನ
 ಗಳನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೇನು? ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಅಗೋಚರ
 ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು
 ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಕ್ಷಸರ
 ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ. ವಾಪಿಡಳು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಂತೆ ವಿಫಲ
 ವಾದುವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದು
 ದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪದಿಂದಿರಿಯುತ್ತ “ಅಹೈಹೀ!

ದೇನೋ ಕಷ್ಟವು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಮೂಢರು, ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ತಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಆ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ವೇದವೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು. ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಪ್ರವಣರಾಗಿರುವ ಜನರ ಬೋಧನೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಅದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಕ್ಕವರು ಕುರುಡರ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯುವ ಕುರುಡರಂತೆ, ಅಭೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಷಯಾ ಸಕ್ತರಾದ ಇಂತವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಅನರ್ಥನಿವಾರಕವಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರದು. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು, ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾವುವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಗುರುಭಕ್ತಿನಿರತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೂಡಿ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಹೊರತು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಲಾರದು” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಯೂ, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪುವು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ, ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಣ್ಣು ಗಳೆರಡೂ ಕೆಂಡದಂತೆ ಕೆಂಪಾದುವು. ಮೀರಿದ ಕ್ರೋಧದಿಂದೂರಿಯುತ್ತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಭಟರನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲಾ ಯಾರಲ್ಲಿ! ಎಲೈ ದೈತ್ಯಭಟರಿ! ಇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿರಿ! ನೀವು ಇವನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಗುವೆಂಬ ಕನಿಕರವಿಡದೆ ಕೊಂದುಬಿಡಿರಿ. ಈತನು ಷರಮದುಷ್ಟನು. ಬಂಧು ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಮಾಡದೆ, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪಾಡ ಸೇವಕನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ತತ್ವವನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರೆ, ಇತನೇ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿರಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಈತನು ತನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೇ ದ್ರೋಹಿಯು. ಚಪಲಚಿತ್ತನು. ಇಂತಹ ಅಸಮಂಜಸ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಈತನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತಾನೇ ಲಾಭವೇನು? ಇವನು ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಐದು ವರುಷಗಳು ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವನಲ್ಲಿ, ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದು? ಇಂತಹ ನೀಚನನ್ನು

ಈ ನೀಚನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಲಿ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಅನೇಕಳಿಂದ ತುಳಿಸಿದನು! ಹಾವುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿದನು. ಮಾರಣಸೋಮ (ಶೂನ್ಯ) ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿಸಿದನು! ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಲ್ಮಳೆ, ಸಿಡಿಲು, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಅವನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರಕಾರದನ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ನವದ್ವಾರಗಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಸಿ, ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು! ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದನು! ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಡಹಿದನು! ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದನು! ಸುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದನು! ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದನು! ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದನು! ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ತಂದು ಹಾಕಿದನು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ವ್ರಜ್ಯಶೀಲನಾದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ತನ್ನ ಮಗನು ಸಾಯದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ಚಿಂತೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋರದೆ, ಮಹಾವ್ಯಸನದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು “ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಈ ನೀಚನಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು! ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದೆನು! ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದೆನು! ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ನೋವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಕದಲದೆ ಕುಳಿತಿರುವನಲ್ಲ! ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಧದಿಂದ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತನಾಗಿಯೇ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಹಿಂದೆ ಶುನಶ್ಚೇಫನೆಂಬ ಬಾಲಕನು, ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಂದಲೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ನರಬಲಿಯಾಗಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಯೂಪಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲೂ, ಆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಆಪಕಾರವನ್ನೆಣಿಸದೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕುಳಿತಿಡ್ಡುದಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆವು. ಆದರೇನು? ಆಗ ಶುನಶ್ಚೇಫನಿಗಾದರೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಬಂದನು. ಈಗ ಈ ದುರಾತ್ಮನು ಯಾರ ಬಲದಿಂದ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿರುವನು? ಆಹಾ! ಇವನ ಪ್ರಭಾವವು ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡದೆ ಮಹಾವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿರುವನಲ್ಲ! ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೊಡನೆ ವಿರೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ನಾನೇ ಸಾಯ

ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು. ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪಡೆದಿರುವ ವರಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ನನಗೆ ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು? ಇವನೇ ನನಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿರಬೇಕು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಳೆಗೆಟ್ಟು, ತಲೆಯೆತ್ತದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಿಂತಾಮರ್ಕ ರಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಳೆ ತಂದು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವರು. “ಓ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವೇನು? ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೇನು? ಇದೊಂದನ್ನೂ ಯೋಚಿಸದೆ, ನೀನೂ ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುವುದುಂಟೆ? ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅಸಹಾಯವಾಗಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರುವೆ! ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬಿನಾಟಗಳಿಗೆ ಲೋಕವಾಲಸಹಿತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವೂ ಭಯ ಪಟ್ಟು ನಡುಗುವುದು. ಇಂತಹ ಲೋಕೈಕವೀರನಾದ ನಿನಗೆ ದುಃಖಕಾರಣವೇ ನಿರುವುದು? ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆಪಡಬಹುದೆ? ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗೆ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗುಣಾಡ್ಯರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಷ್ಟೋತಪ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಈ ಅಲ್ಪವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ಧೀರನಾದ ನಿನ್ನಂತವನು ಚಿಂತಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈಗಲೂ ನಾವೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆವು! ಈತನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಯಪಟ್ಟಿರುವನು. ಆ ಭಯದಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗದಂತೆ ಇವನನ್ನು ವರುಣಪಾಶಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರು! ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರಬಹುದು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಬಹುದು. ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಸತ್ಪುರುಷರ ಸೇವೆಯಿಂದಲೂ, ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯು ತಾನಾಗಿ ಕ್ರಮಪಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ” ಎಂದರು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, “ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆ! ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ರಾಜನೀತಿಗಳನ್ನೂ, ಗೃಹ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಇವನನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಇವನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಇವನ ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷ ಸೆಂಬ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಕೂಡದು” ಎಂದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಗುರುಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟು, ವಿನೀತನಾದ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಉಪಾಯ

ನನ್ನ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೇನು ?
 1. ವರ ಉಪದೇಶವೊಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಸುಖದುಃಖ
 2. ಳಿಗೂ, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನು
 3. ನವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ, ಆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು,
 4. ಮ್ಮ ಗೃಹಕೃತ್ವವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಠಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ
 5. ಕೋಗಿ ಕಾರ್ಯಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು,
 6. ಳ್ಲಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸವಿ
 7. ರಕ್ಕೆ ಕರೆದು, ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಲಾಲಿಸುತ್ತ, ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ
 8. ನಗುವಂತೆ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಅವರಿಗೂ ತಾನೇ ಜ್ಞಾನಸುಖಾರ್ಗ
 9. ನನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದನು. ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕರೆದೊಡನೆ ಆ ಬಾಲಕ
 10. ಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಕುಮಾರನೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಟಪಾಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು
 11. ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಎಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಅವನ
 12. ಮುಖವನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತೊಡನೆ ಹಿಂದೆ
 13. ತಾವು ಗುರುಮುಖವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿದೋಷಪ್ರಚುರವಾದ ದುರ್ಬೋಧಿ
 14. ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಸಾವಧಾನಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾಭಾಗವತೋತ್ತಮ
 15. ನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಈ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಕ್ಕಿದಿಂದ, ಭಗವದ್ ಮರ್ವಣ್ಣು ಉಪದೇಶ
 16. ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಇದು ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಬಾಲಕರಿಗೆ
 ಭಕ್ತಿನಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು.

“ ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ! ನೀವು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ಸಣ್ಣ
 ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಭಾಗ
 ವತ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೇ
 ಡುರ್ಲಭವು ನಾವು ಮುಂದೆ ಇದೇ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತುವೆವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ
 ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ಲಭಿಸಿರುವ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವಿರುವಾಗಲೇ, ನಾವು ಆ ಭಗ
 ವಂತನನ್ನೊಲಿಸಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯ

ಯೌವನಗಳಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟಿ ನಲ್ಲಿ ಭಗವದಾರಾಧನವನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದೆ!" ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಅದು ವರೆಗೆ ನಾವು ಬದುಕಿರುವೆವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೇನು? ಈ ದೇಹವು ಅಸ್ಥಿರವಾದುದರಿಂದ, ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಆಗಾಗ ಮಾಡಿಬಿಡುವುದೇ ಮೇಲು! ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಈ ದೇಹವಿರುವಾಗ, ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ರಾಧಿಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಆನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಅನವರತವೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದೇ ಮಾನವ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯವು. 'ಆವರೆ ಬಾಲ್ಯಯೌವನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನ ದಿಂದಲೇ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟರೆ, ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ?' ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರೇ! ಆ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಇರಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಪಶುಪಕ್ಷಿಮೃಗಾದಿಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಸುಖವನ್ನು ನುಭವಿಸಬಹುದು. ಆ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವವು. ಆದುದರಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಇದು ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ದಾಡಿದ್ರೋಗ, ಮರಣಾದಿದುಃಖಗಳಂತೆ ನಾವು ಕೋರದಿದ್ದರೂ ಇವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸುಖದುಃಖಗಳೆರಡೂ ಕರ್ಮಾಫೀನವಾಗಿ ಬಂದೇ ತೀರಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯಾಸಪಡುವುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದು ತಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದರೂ, ಬಹಳವಾದ ಅಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಂತಾಗುವುದೇ ಹೊರತು, ಅದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಯಾದ ಪುರುಷನು, ಅನರ್ಥಹೇತುವಾದ ಸಂಸಾರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ, ಈ ದೇಹವು ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ಉತ್ತಮ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣವೆಲ್ಲವೂ ನೂರೇ ವರುಷಗಳು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ರಾತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ

ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುವು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುವುವು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಅಟಪಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೆಳೆಯತಕ್ಕ ಕೌಮಾರವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುವುವು. ಕೊನೆಗೆ ಮುಪ್ಪು ತಲೆದೋರಿದೊಡನೆ, ಅದರಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯು ತಗ್ಗಿ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವುದು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಳಿಯತಕ್ಕ ಯೌವನಕಾಲವೆಂಬುದು, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ! ತಕ್ಕ ದೇಹಬಲದಿಂದಲೂ, ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವನ್ನೂ ಪುರುಷನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ವಿಧದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಮಗಳಿಂದಲೂ, ಮೋಹದಿಂದಲೂ ಕಳೆಯುತ್ತ, ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ? ಇಂತವನ ಆಯುಃಕಾಲವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ದೇಹಬಲವಿರುವಾಗಲೇ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಭಗವದನು ಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. 'ಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿದ್ದೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಾರದೆ?' ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ವಿರಕ್ತರಿಗಳಿಗೆ ಹೊರತು ಕುಟುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಈ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಮನೆಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಅವರ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನು, ಎಂದಿಗೂ ಅವಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಲಾರನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಣವೆಂಬುದು; ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಪ್ರಿಯವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ, ಕಳ್ಳರೂ, ರಾಜನೈತಿಕರೂ, ನಾವಿಕರೂ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡುವರು. ಕುಟುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಈ ಧನದಾಸೆಯು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಪ್ಪುವುದು? ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿಟ್ಟು, ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರು ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಸಂಭೋಗದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಅವರ ಮಧುರಲಾಪಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಹೇಗೆತಾನೇ ಮರೆಯುವನು? ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಾದಿ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ,

ಆಕೃತಂಗಿಯರನ್ನೂ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನೆಮೆತಗಳನ್ನೂ ಭೃತ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಅನಾದರಿಸುವನು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವನಿಗೆತಾನೇ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದು? ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನೂಲಿನಿಂದ ಬಿಗಿದು, ಆ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವ ಪಟ್ಟಿಯ ಹುಳುವಿನಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹಲಾರದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ನರಳುವನು. ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಸುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತ್ರಾದಿ ವೋಹದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನಿಗೆ ಹೇಗೆತಾನೇ ವಿರಕ್ತಿಹುಟ್ಟುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು, ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಗಾಗಿ, ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ಶ್ರಮಪಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತನಗೆ ಹಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕದು. ಈ ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾಪತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಗಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಹುಟ್ಟಿದು, ಆಹಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ಅತ್ಸರೈವು! ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಡ್ಡರೆ, ಇಲ್ಲಿ ರಾಜದಂಡನೆಗೂ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯವುದಂಡನೆಗೂ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದವನೂಕೂಡ, ಧನದಾಸೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದೆ, ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಪರಧನವನ್ನು ಕಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣ ಮಾನಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ಕುಟುಂಬಭರಣವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದು? ಎಲೈ ಬಾಹುಕರೆ! ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಆನೇಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಕೂಡ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಾಗ, ಅದೇ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡಲಾರರು! ಮತ್ತು ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಎಷ್ಟರೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಶೇಷ (ದಾಸ) ಭೂತರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನೂಕೂಡ, ತನ್ನವರೆಂದೂ, ಪರರೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢಜನರಂತೆ, ಕೊನೆಗೆ ಅಂಧತಮಸ್ಸೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ಎಷ್ಟು ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದರೇನು? ಮನೆಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವವರಿಗೆ ಯಾವನೂ, ಯಾವ

ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಸಂಸಾರದ ಬಲೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೋಳಲಿತೋಳಲಿ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಅಂತವನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವರ ಕೈಯಾಟದ ಕಸಿಗಳಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯ ಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹೊರತು, ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರೇ! ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನೀವು ಕೇವಲ ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ದೈತ್ಯ ಕಾಲದವರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆದಿದೇವನಾಗಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರಿ! ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧುಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸರ್ವ ಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಮುಕ್ತಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತುವೆನಿಸಿರುವನು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಾಶ್ರಯವೇ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವು. ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾದುದು. ಇಲ್ಲ! ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡಬೇಕಾದ ಶ್ರವ:ಕಿಂಕಿಲಾ ಬಹುಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಅವನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಯಿಯಾದುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಕೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭನಾಗಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲು ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳವರೆಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಲ್ಲಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಾಧಿಭೂತಗಳ ಪರಿಣಾಮರೂಪಗಳಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅಜೀವನಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮಿಮೊದಲಾದ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಗುಣಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಮಹತ್ತು ಅಹಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಧಾರಕನಾಗಿರುವನು. ಈ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಆ ಶರೀರಗತವಾದ ವಿಕಾರಗಳಿಗಾಗಲಿ, ದೋಷಗಳಿಗಲಿ ಈಡಾಗಲಾರನು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಆತನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನು. ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು

ಆಬ್ರಹ್ಮಶ್ಲಂಬಪರ್ಮಂತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ತುಂಬಿರುವುದು. ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು ಅನುಭವಜ್ಞಾನದಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಅವನು ಜಾತಿಗುಣಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಂತಹ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಮೋಹಾದಿಗುಣಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ತೆರೆಯಿಂದ, ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶದಿಂದಲ್ಲದೆ ಅವನು ಗೋಚರಿಸಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇತರ ಭೂತಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹಕರವಾದ ನಿಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ! ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ! ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ಜಗತ್ತಾರಣವಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿಮಗೆ ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆಯೂ ನೀವು ಅಲ್ಪಫಲಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಆಸೆಪಡಕೂಡದು. ಆತನ ಪಾದಾಶ್ರಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಕೈವಶವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಲವನ್ನೂ ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳಿಂದ ಏನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕರ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಆ ಆರ್ಥಕಾಮಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಸೇರುವುವು ಆ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವೊಂದಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಆಗಾಗ ಅವನ ಗುಣಾಮೃತವನ್ನು ಕಿಪಿಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಾಗಲಿ, ಕೈವಲ್ಯವಾಗಲಿ. ಉಪ್ಯುಘೇರಿನಂತೆ ಹೇಯವಾಗಿರುವುದೇ ಹೊರತು, ಅವುಗಳಿಂದ ಏನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಆದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಈ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳುವುದೇಕೆ? ಅವರು ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ದಂಡನೀತಿ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ತಾಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಿರುವಾಗ

ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವೇನು? ಎಂದು ನೀವು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರಿ! ಅವರು ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಾಗಲಿ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಲಿ. ಕೃಷಿ, ನಾಣಿಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಜೀವನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಲಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಆವೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ. ಆವೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮತವು. ಸರ್ವವಿಧ ಬಂಧುವಾದ ಆ ಪಠಮಪುರುಷನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು. ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವವರಿಸೆ ಮಾತ್ರವೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಶ್ವತಪುರುಷಾರ್ಥವು ಕೈಗೊಡುವುದು. 'ಆದರೆ ಗುರುಪದೇಶ ವಿಲ್ಲದೆ ನೀವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುದು ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ಕೇಳುವಿರಾ! ಅಪರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ನರಸಖನಾದ ನಾರಾಯಣನು, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ನಿಷ್ಕಾಮವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾಶ್ರಯವೆಂಬ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಶುದ್ಧರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವಿಂದಲೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನವಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಭಾಗವತಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನೂ ಆ ನಾರದಮುನಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು" ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೈತ್ಯಬಾಲಕರು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ "ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಇದೇನಾತ್ಮರೈವು! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರಲ್ಲವೆ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಮೊದಲು ಈ ಗುರುಪುತ್ರರ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವೆವೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಂಡವರಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀನುಮಾತ್ರ ನಾರದನನ್ನು ಕಂಡು ದೆಲ್ಲಿ? ಕೇವಲ ಬಾಲಕನಾಗಿ, ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲದಿರುವ ನಿನಗೆ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೊದ್ಲೆ ಸಂದೇಹವಿರುವುದು. ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಲ್ಲೆಯಾದರೆ, ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿಸು" ಎಂದರು.

ಇದು ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ
ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. }

ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ದೈತ್ಯಬಾಲಕರ ಸಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಹಿಂದೆ ಅವನು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿದ ಮೂತುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಾಡನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೆ! ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ತಪಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಾರದೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ್ಯವು ಅನಾಯಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದೇವತೆಗಳು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಯದ್ವ ಸಸ್ನಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ‘ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ ಇರುವೆಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ತನ್ನೆಲ್ಲವು ಸರ್ಪದಂತೆ, ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದರು. ಈ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ನಾನಾದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಆಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲಿತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಇವರ ಭಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಧನವನ್ನೂ, ಮನೆಗಳನ್ನೂ, ಪಶುಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಪ್ರಾಣವುಳಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುದು ಬಿಟ್ಟಹಾಗೆ ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಓಡಿದರು. ಆಗ ಜಯಶಾಲಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಆರಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜನುಹಿಷಿಯಾದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದನು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಇಂದ್ರನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಲಿಸುತ್ತ, ಕುರರಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಡುವುದನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಪರಮದಯಾಳು

ವಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಆ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ತಡೆದು, ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳುವನು. “ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಿನಗೆ ಸಂಯಲ್ಲ! ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಈ ಸತೀಮಣಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವ ನಿನಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ತರವಲ್ಲ. ಈಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಈಕೆಯು ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ! ಇಂತಹ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಸೆಳೆಯಬಾರದು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಇಂದ್ರನು, “ಓ ಮಹರ್ಷೀ! ನಾನು ಯಾವ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಈಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದವನಲ್ಲ. ಇವಳಿಗೆ ನಾನು ಯಾವ ದೋಹವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವೀರ್ಯವು ಈಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಶತ್ರುಲೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಿಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೆ ನಮಗೇ ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸವವಾಗುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆ ಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಈಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ನಾರದನು “ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಶಿಶುವು ನಿನಗೆ ಶತ್ರುವೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ! * ಆ ಪುತ್ರನು ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಪಾವವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು. ಆತನು ಮಹಾತ್ಮನು. ಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು. ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಹಾಬಲವುಳ್ಳ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು” ಎಂದನು. ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಗರ್ಭಸ್ಥನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗೌರವಜ್ಞಾನವನ್ನಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಯು ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು “ಎಲೆ ವತ್ಸೆ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೂ

* ನಾರದನ ತತ್ಕೋಪವೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆ ಗರ್ಭಶಿಶುವು ಕೇವಲ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ವಭಾವದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು, ಮುಂದೆ ಈ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತವಾಗಿ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನೆನಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖದಿಂದಿರು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿ ನಿರ್ಭಯಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ನಾರದಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೈಮಂತ್ರಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಪತಿಯು ತಪೋವನದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದನೇಲಿ ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಾಗ ಪ್ರಸವಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ನಾರದನನ್ನು ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾರದನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವುಂಟಾಯಿತು. ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ನಡುವೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೂ, ಆಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನೋಗವನ್ನೂ, ಆಗಾಗ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಬಹುಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋದುದರಿಂದಲೂ, ಹೆಂಗಸಾದುದರಿಂದಲೂ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಆ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋದುವು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದುದರಿಂದ, ಈಗಲೂ ಅದು ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರಿ! ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀವು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾರದನು ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ನಿಹುಗೂ ನಾನು ಬಹಳ ಸುಲಭಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಮುಗ್ಧರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಲಿ, ನಮ್ಮಂತಹ ಬಾಲಕರಿಗಾಗಲಿ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೇ ಆ ನಾರದನ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಲವಾದುವು. ನಾನು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತಾದುವು. ಅದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೆ! ಮೊದಲು ದೇಹಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಇರುವ ಸ್ವರೂಪಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ:—

ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹುಟ್ಟು, ಸ್ಥಿತಿ, ಬೆಳವಳಿಕೆ, ವಿಕಾರಹೊಂದುವುದು, ಕ್ಷಯಿಸುವುದು, ನಾಶಹೊಂದುವುದು, ಎಂಬ ಈ ಆರು ಬಗೆಯ ಸ್ಥಿತಿಭೇದಗಳೂ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹೊರತು ಜೀವಾತ್ಮನಿಗಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣುವುವು. ಆ ಕಾಲವೆಂಬುದು ಸತ್ಯಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಈ ವಿಕಾ

ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು. ಒಂದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮರದಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು, ಪಕ್ವವಾಗಿ, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವಂತೆ, ಒಂದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮನಿಗೆ ತಗುಲುವಂತೆ ಈ ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜನನಮರಣಾದಿವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣುವುವು. ಆತ್ಮವೆಂಬುದು ಆ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು. ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಬೇರೆ! ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳಿಲ್ಲ! ಕ್ಷಯವಿಲ್ಲ! ವಿಕಾರವಿಲ್ಲ! ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಕಲಗದೆ, ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು! ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಒಂದೇ ರೂಪದಿಂದಿರುವುದು! ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲುದು. ಆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ವ್ಯಾವಾರಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಕಾರಣವೆನಿಸಿರುವುದು. ತನ್ನ ಧರ್ಮವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಬಲ್ಲುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಜೀವನೋಡನೆ ಯಾವವಿಧವಾದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ, ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದುದು. ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಬಗೆಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತಿಳಿದವನೇ ವಿಧ್ವಾಂಸನು. ಈ ದೇಹಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವನು, ಶರೀರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಆಶರೀರಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ತಾನೆಂದೂ, ತನ್ನವರೆಂದೂ ಆಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳನ್ನಿಡಲಾರನು. ಮೊದಲು ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದುದೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಗಣಿಗಳಿಂದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆಯತಕ್ಕವರು, ಮೊದಲು ಬಂಗಾರವಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮಿಶ್ರವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ, ಆ ಕಶ್ಚಲಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುವಂತೆ, ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರು, ದೇಹಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ಈ ಲಕ್ಷಣಭೇದಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವರು. ಈ ವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವೇ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವೆನಿಸಿರುವುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ! ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಆಹಂಕಾರ, ಇವೆಂಟೂ ಪ್ರಕೃತಿಭೇದಗಳೆನಿಸುವುವು. ಸತ್ಯ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸು ಎಂಬ ಇವು ಮೂರೂ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳು! ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ

ಗಳೂ, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ, ಮನಸ್ಸೂ ಇವು ಹದಿನಾರೂ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಶಾ
 ಗಳೆನಿಸುವುವು. ಶರೀರವೆಂಬುದು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದಲೂ ಏರ್ಪಡುವುದು. ಆಯಾ
 ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನನ್ನು, ಬದ್ಧನೆಂದೂ, ಮುಕ್ತನೆಂದೂ, ಆಚಾರ್ಯನೆಂದೂ,
 ಶಿಷ್ಯನೆಂದೂ, ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದಾದುದು
 ದರಿಂದ, ಒಂದೊಂದು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಜೀವನೇ
 ಸೇರಿರುವನೆಂದು ತತ್ವಜ್ಞರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ
 ಭೂಮ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಕೃತಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಏರ್ಪ
 ಟ್ತುದೇ ದೇಹವು! ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರಗಳೆಂದೂ, ಜಂಗಮಗಳೆಂದೂ
 ಎರಡು ಭೇದವುಂಟು. ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ,
 ರೂಪ, ಗುಣ, ವೇದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭೂಮ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ,
 ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆತ್ಮವಲ್ಲವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ
 ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾನು ತಿಳಿಯು
 ವೆನು, ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು, ನಾನು ದ್ವೇಷಿಸುವೆನು, ಎಂಬೀ ವ್ಯವಹಾರ
 ಕ್ರಮದಿಂದ, ಬುದ್ಧಿ, ಇಚ್ಛೆ, ದ್ವೇಷ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಗಳ
 ಕೆಲವು "ಅಹಂ" ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಅನ್ವಯ
 ಸುವುದು. ತನ್ನ ಕೈ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಂಬಂತೆ ಶರೀರವಯವಗಳೆ
 ಲ್ಲವೂ, ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ವಿವೇಚನೆ
 ಯಿಂದ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಆತ್ಮವಲ್ಲದ ಇತರವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ,
 ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ತತ್ವಾರ್ಥ
 ವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮವು ದೇಹಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣ
 ವಾಗಿಯೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತವಾಗಿಯೂ, ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವಾ
 ಗಿಯೂ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಸಾವಧಾ
 ನಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
 ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ! ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು,ನಿದ್ರೆ, ಎಂಬಿವು ಮೂರೂ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾ
 ಪಾರಗಳು. ಈ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕವನೇ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ
 ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೆಂದೂ, ಪುರುಷನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿರಿ! ಆ ಪ್ರತ್ಯ
 ಗಾತ್ಮನೇ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕವನು. ಅವನೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾ
 ಗಿಯೂ ನೋಡತಕ್ಕವನು. ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವು ಹೊರಗಿನ ಇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರ
 ಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತಿರುವುದೇ ಜಾಗರಾವಸ್ಥೆಯೆನಿಸುವುದು. ಆ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಾಹ್ಯೇ

ದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೇ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯು. ಆ ಬುದ್ಧಿಯು ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಶಾಂತವಾಗುವುದೇ ಸುಷುಪ್ತಿಯು. ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಅಶ್ರಯನಾಗಿ ತೋರುವವನೇ ಜೀವನು. ಈ ಬುದ್ಧಿಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾಗುವುವು. ಈ ಸಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪುಣ್ಯವಾಪಕರ್ಮಗಳೇ ಮೂಲವು. ಗಾಳಿಯು ತನ್ನ ಸಂಚಾರರೂಪವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗಂಧದುರ್ಗಂಧಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತುಬರುವಂತೆ, ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತಿರುವನು. ವಾಯುವಿಗೆ ಕೇವಲ ಸ್ಪರ್ಶಗುಣವೂ, ಭೂಮಿಗೆ ಗಂಧಗುಣವೂ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ಗಂಧಗುಣವುಳ್ಳ ವಾರ್ಧಿವವಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಾಗ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಗುಣವು ಕಾಣುವುದಲ್ಲವೇ? ಅದರಂತೆಯೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಬುದ್ಧಿಭೇದಗಳು ಕಲೆತುಬರುವುವೇ ಹೊರತು, ಅನ್ವ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗಳಲ್ಲ. ಗಂಧಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ವಾಯುವಿನ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣತ್ರಯಮೂಲಕವಾದ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾಗುವ ಈ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವೇ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಾರವೆನಿಸಿರುವುದು ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆತ್ಮವೆಂಬುದು ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿರುವ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವೂ, ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸತಕ್ಕ ಅಜ್ಞಾನವೂ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಯಾಗುಣಗಳಿಗೂ, ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಬುದ್ಧಿಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧವೇ ತಿರುಗಿ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು. ಈ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತಿರುಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಉದ್ರೇಕವಂಟಾಗುವುದು. ಕರ್ಮವಾಸನೆಯು ಅಂಟಿಬರುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ನೆರಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ ! ನೀವು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬೀಜದಂತಿರುವ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮರೂಪವಾದ

ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಚೈವ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಈ ಯೋಗಸಾಧನೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಒಳಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಉಪಾಯವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು. ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿ! ಗುರುಗಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದು. ಆ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದು, ಆ ಗುರುಗಳು ಕೋರಿತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಲಭ್ಯವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸಹವಾಸಮಾಡುವುದು, ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ವಿಷ್ಣು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವುದು, ಆತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು, ಆತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಆತನ ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವರ್ತನ ಮಾಡುವುದು, ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವುದು, ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳನ್ನು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಆಯಾ ಭೂತಗಳ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಈಡೇರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಈ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಅಂತಃಕರ್ಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದಹಾಗೆಲ್ಲಾ. ಆ ಭಗವಂತನ ಅನಾಧಾರಣಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಆತನ ಅವತಾರ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ವರಿಸುವನು, ಸಂತೋಷಾಶಿತಿಯದಿಂದ ಮೈಮರೆತಂತಾಗುವನು! ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕುವುದು! ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚವು ಹುಟ್ಟುವುದು! ಕಂಠಸ್ವರವು ಕುಗ್ಗುವುದು! ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಆ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಕೊಂಡಾಡುವನು! ಆ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕೊಳ್ಳುವನು! ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುವನು! ಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತನಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಗುವನು! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಳುವನು! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಡುವನು! ಕಂಡ ಕಂಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಲೆಬಗ್ಗಿನಮಸ್ಕರಿಸುವನು! ಆಗಾಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ ಓಡುತ್ತ ಓಡುತ್ತ!

ಹಿ ನಾರಾಯಣಾ! ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮನುಷ್ಯನು ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಮೈಮರೆತು ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿ ಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಅಗಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಿಪಕ್ವವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪೂರ್ಣವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗಲೇ, ಅದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುವು. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೀಜಭೂತವಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಗ್ಧವಾಗುವುದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವನ್ನೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಸಮಾನರೂಪ (ಸಾರೂಪ್ಯ)ವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಾಗುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರುವನು. ಈ ಭಗವತ್ತಾಪ್ತಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ತಾಪಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಆ ಸಂಸಾರ ಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ದಕ್ಕೂ ಇದೇ ಕಾರಣವು. “ನಿರತಿ ಶಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೂ ಇದೇ” ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರಿ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿರಿ! ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇನೂ ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಅವನು ಆಕಾಶದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಸತ್ಯರೂಪನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಕ್ಷೇಮ ಚಿಂತಕನಾಗಿ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೇನೂ ಪ್ರಯಾಸವಿರದು! ಭಗವದುಪಾಸನವೆಂಬುದು ಇಷ್ಟು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ, ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಶ್ರಮಪಟ್ಟು, ಸಾಧಿಸಿಯೂ ಅಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳೆಂದೇನು? ಧನಸಮೃದ್ಧಿ, ಪಶುಸಮೃದ್ಧಿ, ಹೆಂಡಿರಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳು, ಮನೆ, ಭೂಸ್ಥಿತಿ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಮುಂತಾದ ಸೈನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಬೆಂಕುಸ ಮುಂತಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೊರತು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಅವು ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ. ಆಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟು? ಇದರಂತೆಯೇ ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳೂ ಕೂಡ, ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗಿದ್ದು ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೊರತು, ಶಾಶ್ವತಗಳಲ್ಲ! ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮಲೋಕವೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನೂ ಅಧೋಲೋಕಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸುಖವೂ ದುಃಖವೂ ಶ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲ

ಕರೆ! ನೀವು ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಶ್ಯನಾಗತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪುರುಷವನ್ನೇ ಭಜಿಸಿರಿ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಂಸಾರಪಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ನರಳುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಥಾವರಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವಿರಿ! ವೇದದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನೋದಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಗರ್ವಪಡುವ ಮನುಷ್ಯನು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಡಗಡಿಗೆ ಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಕೋರಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುವುದು! ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ನೊದಲು, ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಕೈಯಿಕ್ಕದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೊದಲು ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕು. ಆರಂಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ದುಃಖವನ್ನನು ಭವಿಸಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ವಿಷಯಸುಖವೆಂಬುದು, ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆವರೆಗೂ ದುಃಖವಿಂಶ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಈ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕವನಾದರೋ, ಎಂದಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಭಗವದನುಭವದಿಂದಲೇ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಿಪಕ್ವವಾದಮೇಲೆ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೆಂಬ ಅಮೃತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಬಹುದು. ಜೀವನು ತನಗೆ ಆಗುಂತಕವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸುಖವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮಪಡುವನು. ಇಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಟ್ಟರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ನಾಯನರಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರಯೋಗ್ಯವಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ದೇಹವೆಂಬುದು ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ದೇಹದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ವೃಥಾ ಶ್ರಮಪಡಬಾರದು. ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ದೇಹದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಆ ದೇಹದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ,

ಮತ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಪರಿವಾರಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು ? ಆತ್ಮಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳಿಗೂ, ಎಷ್ಟೋ ದೂರವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಲ್ಲವೆ ? ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳೂ, ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳೂ, ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯಗಳೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಪರಿಜನರೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗಿದ್ದು, ತನ್ನದೆಂಬ ಮಮತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೂರತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೂ ಇವುಗಳಿಗೂ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಲ್ಪಗಳಾಗಿಯೂ, ಅನರ್ಥಹೇತುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಪ್ರರುಷಾರ್ಥಗಳಂತೆ ತೋರುವುವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಸೌಖ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು, ಆತ್ಮಸುಖಕ್ಕಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಲ್ಪವೂ ದೇಹಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡದೆ, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮಹಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವುದೇ ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗಾದಿಗಳಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖವೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ ! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡು ಅವಳ ಪೂಜಣಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೋ ಅಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸುಖವು ಅವಳಿಂದ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಆ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಸುಖವು ಆತ್ಮಲ್ಪವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಪಿಂಡೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು ನೋದಲಿ, ಮರಣಾಂತದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮನುಸಾರವಾಗಿ ದುಃಖಪರಂಪರೆಗಳನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವೆಂದರೇನು ! ವಿವೇಕಿಗಳು ಇದನ್ನು ಸುಖವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲಾರರು. ಜೀವನು ತನಗೆ ಒಂದು ದೇಹವಿರುವವರೆಗೂ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪ-ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೇಹಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ತಿರುಗಿ ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುವನು. ಹೀಗೆ ದೇಹದಿಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಜೀವನಿಗೆ ಈ ಕರ್ಮಬಂಧವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದಂಥ ದೇಹಸಂಬಂಧವೆಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದೂ, ಆ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿರುಗಿ ದೇಹ

ವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ, ಇವೆರಡೂ ದೇಹಾತ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞಾನ ವಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸಿರಿ! ಆ ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವು ವನ್ನವೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಅವರವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಅವನನ್ನು ಭಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಭಗವಂತನು ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದುದರಿಂದ, ಅವನು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನೀವು ಅವನನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದರೆ, ನಿಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ಅವನೇ ವೊಡಲು ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ಆದಿ ಕಾರಣನಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರೀತಿವಿಷಯವಾದ ವಸ್ತುವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಅವನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಎಲ್ಲ ರಿಗೂ ಸಮನಾದವನು. ದೇವನಾಗಲಿ, ಅಸುರನಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಲಿ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಕಿನ್ನರರಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಆತನ ವಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ, ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ನಾವು ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲದವರಾದರೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ವಾದಾರವಿಂದವನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ನಿರರ್ಶನವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರಿ! ಅವನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜಾತಿನಿಯಮವೇನೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಉತ್ತಮವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ದೇವಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ಋಷಿಕುಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಸದಾಚಾರದಿಂದಾಗಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ದಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾಗದಿಂದಾಗಲಿ, ಶುದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿವ್ರತಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಆತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿಲಾರದು. ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಅವ

ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಟನಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪರ ರಾಗಿದ್ದು, ಸಂಸಾರನಿವಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ! ಆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ವಂಶೋನ್ಮತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳೇನೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಯದುಳಾಜುನರೇ ಮೊದಲಾದ ಯಕ್ಷರೂ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನವರೂ, ಪೂತನೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಚಾಣೂರನೇ ಮೊದಲಾದ ಶೂದ್ರರೂ, ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಲ್ಲರೂ, ಜಟಾಯು ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಮಾರೀಚನೇ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳೂ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪಾಪಿಜೀವಗಳೂ, ಕೂಡ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ನೀವು, ರಾಕ್ಷಸಜಾತಿಯವರೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಭಜಿಸಿರಿ! ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೆ! ಒಂದೇ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ದೃಢಭಕ್ತಿಯೊಂದು, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮನ್ನಿಸುವುದೊಂದು, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸುವುದು” ಎಂದನು.

ಇದು ವಿಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❀ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವು ❀

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ತತ್ಪೋಷ ದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೈತ್ಯಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ, ಆ ಮತವೇ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಗುರುಪುತ್ರರು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುಪುತ್ರನು, ಈ ಬಾಲಕರಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ, ಕೆಲಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬದಲಾಯಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಗವದ್ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಗುರುಪುತ್ರನು ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ, ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಮಗನ ಅವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ, ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಂದೇತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಪರಮಸಾಧುವಾದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅಡಬಾರದ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ವಿನಯ ದಿಂದಲೂ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೂ ಕ್ಷಮೆ ಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುವ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಎಕ್ರಮದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಕಾಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕಾಳಸರ್ಪದಂತೆ ಕೋಪವಿಂದ ಬುಕುಗುಟ್ಟುತ್ತ “ಎಲಾ ಮೂಢಾ ! ಎಲಾ ದುರ್ವಿನೀತಾ ! ಎಲಾ ಕುಲಗೇಡಿ ! ಎಲೆ ಅಧರ್ಮಾ ! ನನ್ನ ಶಾಸನವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡದೆ, ಹಠವಾದಿಂದ ನಿಂತಿರುವೆಯಾ ? ಇದೋ ! ಈಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮ ಪುರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವೆನು ನೋಡು ! ಎಲೋ ಮೂರ್ಖಾ ! ನಾನು ಕೋಪಗೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವುವು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ನೀನು, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಶಾಸನವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುವೆಯಲ್ಲಾ ! ಯಾರ ಬಲದಿಂದ ನೀನು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರುವೆ ? ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಐನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಂದೆಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ‘ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಾನು ಯಾರ ಬಲದಿಂದ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ನಾನು ಮಾತ್ರ ವೇನು ? ನೀನೂ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬಲಾಢ್ಯರಾದವರೂ ಯಾವನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಬದುಕಿರಬೇಕೋ ಆತನೇ ನನಗೂ ಬಿಂಬಲವಾಗಿರುವನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನೋದಲು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ಯಾವನ ವಶವಾಗಿರು

ವುದೋ, ಯಾವನು ಮೂರಡಿಗಳಿಂದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆಳಿದ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೋ ಆತನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಂಬಲವು! ಅವನೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು! ಅವನೇ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯು! ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿ, ಮನೋಬಲ, ಧೈರ್ಯ, ದೇಹಬಲ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಆಧಾರನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ಆಧಾರನು. ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆತನು, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರೆಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೂ ಆತನೇ ಪ್ರೇರಕನು. ಓ ಜನಕಾ! ನನಗಾಗಲಿ, ನಿನಗಾಗಲಿ ಆ ಸರೋಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಲವೇ ಬಲವು! ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ದ್ವೇಷಿಯಾದವನು ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗುವನೆ? ಎಂದು ಶಂಕಿಸಬೇಡ! ನೀನು ಈ ನಿನ್ನ ರಾಕ್ಷಸಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ಇತರರಲ್ಲಿ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು! ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಾವಿಸು! ಅಗ ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಶತ್ರುಗಳಿರಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಮಿತ್ರಭಾವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟುವುವು. ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾವು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಸಮಸ್ತಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ದುರ್ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಶತ್ರುಗಳೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸುವುದೇ ನಾವು ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ದೊಡ್ಡ ಆರಾಧನವು. ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಿಗೆ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಶತ್ರುತ್ವವೇ ತೋರಲಾರದು. ಓ! ಜನಕಾ! ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಅನೇಕರು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೆ ಕಹಿಸತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಒಳಗೊಳ್ಳರನ್ನೇ ಜಯಿಸಲಾರದೆ, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ತಾವು ಜಯಿಸಿದುದಾಗಿ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇದು ಕೇವಲದುರಭಿಮಾನವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಂಟಾಗುವ ಶತ್ರುಗಳು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಲೆಯೆತ್ತುವರು" ಎಂದನು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗಾದರೋ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವೂ ಕೋಪವನ್ನು ಕೈಸುತಿತ್ತು! ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪದಿಂದ ತುಟಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ನೋಡಿ "ಎಲೆ ಮೂರ್ಖಾ! ನಿಜವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೊಗ

63. ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದನು. B-5.

శుక్తిరువే? మరణకాలపు బందాగ బాయిగి బందంతే విపరీతవాక్య గళన్నాడువుదు సహజవు! ముఖ్యంగా నీను భాగ్యహీనను! నన్న కృపింద సాయువుదక్కాయీ నీను ఈ మాతుగళన్ను నుడియువే? ఎలే మూఢా! ననగింతలూ బేరే ఈశ్వరనోబృనుంటిందు ఊళువే యిల్లవే? ఆవను యారు? ఎల్లిరువను? ఆతను ఎల్లా స్థళగళ ల్లియూ అంతర్యామియగిరువనేందు ఊళిదీయిల్లవే? ఊగిద్దరే ఈ సభా స్తంభదల్లి ఆవనేకే కాణిసికొళ్ళబారదు? ఎలే నీజా! ఇదో బాయిగి బందంతే బోగళకత్తిరువ ఈ నిన్న తలీయన్ను ఈగలే శరీరదింద బేరఫ డిసి సమస్తలొకక్కా నానే ప్రభువేంబుదన్ను తొరిసువేను నోడూ! నీను యావనన్ను రక్షకనేందు నంబిరువేయో ఆవనే బంబు నిన్నన్ను రక్షి సలి" ఎందను ధర్మరాజా కేళు! హిగి హిరణ్యకశిపువు ఆత్యాక్రోశ గింండవనాగి, పరమభాగవతొత్తమనాద తన్న మగనన్ను దుభాఫవే గళింద ధిక్కరిసుత్త, సమీపల్లిద్ద మిడ్గవన్ను కృగిత్తికొండను. తాను కుళి తిద్ద సింహాసనవన్ను తన్న ముష్టియింద బలవాగి తట్టిదను. ఇష్ట రల్లియే ఆ స్తంభదింద బ్రహ్మాండకటాకువు భేదిసికొంగువంతే ఒందుదొడ్డ ధ్వునియుంటాయితు ఈ ధ్వునియు బ్రహ్మలొకవే మోదలాద సమస్త లొకవన్నూ వ్యాపిసితు. ఇదన్ను కేళి బ్రహ్మాదిదేవతేగళిల్లరూ తమ్మ తమ్మ లొకగళిగి ఇదే ప్రళయవాగిరబకుదేందు నడుగుత్తిద్దరు. ప్రహ్లాదనన్ను కొల్లబేకేందు తన్న శక్తి విగారి ప్రయత్ని సుత్తిద్ద ఆ హిరణ్య కశిపువు, తాను హింసే యావాగలూ కివియింద కేళదిద్ద మహద్భు తనాద ఈ ధ్వునియన్ను కేళి, ఆదు ఎల్లింద కుట్టితేందు తిళియలా రదే ఆ సభామధ్యదల్లి నింతు నాలుక్కు కడగళన్నూ తిరుగితిరుగి నోడి దను. ఆవన కణిగి యావుదొందూ గింజరిసలిల్లి! రాక్షససృసిక రేల్లరూ భయదింద నడుగుత్తిద్దరు. ఇష్టరల్లియే సర్వేశ్వరనాద భగ వంతను తన్న భక్తనాద ప్రహ్లాదన వాక్యవన్ను సత్వవాగి మాడువు దక్కా, జరాజరాత్మకనాద సమస్తభూతగళల్లియూ తాను అంతర్యామి యగిరువుదన్ను ప్రత్యక్షవాగి తొరిసువుదక్కా, మృగవేందూ మను ష్యవేందూ ఊళువుదక్కాగవంతే ఆద్భుతాకారదింద గింజరిసిదను. ఆగి హిరణ్యకశిపువు, ఆ స్తంభమధ్యదింద ఊరటటు బరుత్తిరువ ఆపూర్వాకృతి

ಅಗೋಚರ ನಾಗುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ಇದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ ! ಆಮೇಲೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ತಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಗದೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಆ ಗದೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಬೀಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯು, ತಾನೂ ಗದಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಗರುಡನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಗರುಡನ ಕೈಯಾಟದಲ್ಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸರ್ಪವು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಸಿಕ್ಕಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಕೇವಲ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗಿಂತಲೂ ರಾಕ್ಷಸನೇ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದೇವಿಧವಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ವೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟೇ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ, ತಾನೇ ಬಲಾಢ್ಯನೆಂದೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವನಾಗಿ, ದೇಹಶ್ರಮವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಳಗೂ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಗಿಡುಗನಂತೆ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿಬರುತ್ತಿಹೋದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ಭಯಂಕರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗರ್ಜಿಸಲು, ಈ ಮಹಾಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಮುಚ್ಚಿಹೋದವು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡನು.

ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೂ ಮುರಿಯದ ಮೈಯುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇಲಿಯಂತೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದರುತ್ತ ಮಿಲಿ ಮಿಲಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅವನನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಂದು, ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಗಳೆರಡೂ ಅಲ್ಲದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಗರುಡನು ವಿಷಸರ್ಪವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ,

ಅಗೋಚರ ನಾಗುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ಇದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ ! ಆಮೇಲೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ತಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಗದೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಆ ಗದೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಬೀಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯು, ತಾನೂ ಗದಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಗರುಡನು ಸಮವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಗರುಡನ ಕೈಯಾಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸರ್ಪವು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಸಿಕ್ಕಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಕೇವಲ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗಿಂತಲೂ ರಾಕ್ಷಸನೇ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದೇವಿಧವಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ವೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟೇ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ, ತಾನೇ ಬಲಾಢ್ಯನೆಂದೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವನಾಗಿ, ದೇಹಶ್ರಮವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಳಗೂ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಗಡುಗನಂತೆ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿಬರುತ್ತಿಹೋದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ಭಯಂಕರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಅಟ್ಟಿಹಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗರ್ಜಿಸಲು, ಈ ಮಹಾಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಮುಚ್ಚಿಹೋದವು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡನು.

ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೂ ಮುರಿಯದ ಮೈಯುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇಲಿಯಂತೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದರುತ್ತ ಮಿಲಿ ಮಿಲಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅವನನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಂದು, ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳೆರಡೂ ಅಲ್ಲದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಗರುಡನು ವಿಷಸರ್ಪವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ,

ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಟ್ಟನು. * ಓ ಧರ್ಮ ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಆಗ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ರೌದ್ರಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗದ ಭಯಂಕರ ನೇತ್ರಗಳು! ಆಗಲವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಬಾಯಿ! ತುಟಿಯನ್ನು ನಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ನೀಡಿದ ಸಾಲಗೆ! ರಕ್ತಬಿಂದುಗಳಿಂದ ತೊಯ್ದ ಕೇಸರಗಳು! ಇಂತಹ ಘೋರರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ನೃಸಿಂಹನು, ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಸಿಂಹದಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕರುಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ತನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಧರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ದೇಹವನ್ನು ಸೀಳಿ, ಆ ದೇಹವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಯುಧವಾಣಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದನು. ನಾನಾದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚದುರಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದಂತೆ ಹಿಡಿದು, ಅವರನ್ನೂ ತನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಆಗ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಸತುಘಾತಕ್ಕೆ ಮೋಘಪರಂಪರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕದಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು! ಅವನ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಮಾಸಿದಂತಾದುವು. ಅವನ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರವೆಲ್ಲವೂ ಕದಲಿದುವು! ಅವನ ಅಟ್ಟಹಾಸಧ್ವನಿಗೆ ದಿಗ್ಗಜಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿಡುತಿದ್ದುವು! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಸತುಘ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು! ಅವನ ಪಾದಾಹಾತೆಗೆ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗಿತು! ಆತನ ವೇಗದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಾರಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಕಾಶವೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಮರೆಸಿಹೋದುವು! ಮಿತಿವಿಾರಿಂದ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪನಾದೆ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ, ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಭಟರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ತನಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರು ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ತಾನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವವನಂತೆ, ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿಬಂದು ಕುಳಿತನು. ಅಗಲೂ ಆತನಮುಂದೆ ಬಂದು

* ಇಲ್ಲಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಅವರಣದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಸಾವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಸೇರಿತಂದುದು ; ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು; ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಾತಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದವುಗಳಿಂದಲೂ, ಮರಣವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಂದುಹಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದೆ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ಹಿಂಚರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ತಲೆಬೇನೆಯಂತೆ ಸಹಿಸಬಾರದೆ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆದಿದೈತ್ಯನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ವುಷ್ಟವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಮುಹಾವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರದು ನೆರೆದರು. ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ದೇವವಿಮಾನಗಳಿಂದ ತುಂಬಹೋಯಿತು. ಜೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಗಂಧರ್ವಗಾನದೊಡನೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥರೂ, ನಾಗರೂ, ಮನುಗಳೂ, ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಚಾರಣರೂ, ಬೇತಾಳಗಳೂ, ಸುನಂದಕುಮುದರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣುದೂತರೂ ಬಂದು, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ನೆರೆದರು. ಆದರೆ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು, ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬೇತೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು
 “ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ದೇಶಕಾಲವಸ್ತುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಲ್ಲಿ ಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅದ್ಭುತವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯವೂ ಲೋಕಪಾವನವಾಗಿರುವುದು. ಜ್ಞಾನಾದಿಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ನೀನು, ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸಿ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವೆ. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ರುದ್ರನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ “ಓ ನಾಥಾ! ನಿನ್ನ ಕೋಪವೇ ಮಹಾಪ್ರಳಯವು. ಆ ನಿನ್ನ ಕೋಪದಲ್ಲಿ, ಲೇಶಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಈ ಅಲ್ಪರಾಕ್ಷಸನು ಆಗಲೇ ಸಂಹೃತನಾದನು. ಇನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸು! ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಲ್ಲವೆ! ಆ ರಾಕ್ಷಸ

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ನಿನಗೆ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಇದೋ! ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನೀನೇ ಇನುಗೆ ಸರ್ಮವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಕನು. ನಮಗಾಗಿಯೇ ಈ ಅಪತಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ! ಆದರೇನು? ನಿನಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕಮಲವು ಇದುವರೆಗೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಈಗ ನೀನು ಆ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಕ್ರಮ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಓ ನಾಥಾ! ನಿನ್ನ ಸೇವಾಸುಖದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಕೂಡ ಆದರಿಸಲಾರರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಅವರು ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕ ಇತರಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು? ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನಮಗೂ ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯಸೇವೆಯು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಈ ಯಜ್ಞ ಭಾಗಗಳಿಂದೇನು?” ಎಂದನು.

ಮುಷಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಹೇ ದೇವಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನೇ ನಮಗೆ ಕೃತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವೆ! ಆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನಾವು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕತಿಸುವೆವು. ಅದಿಪುರುಷನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನೂ ಕೂಡ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲವನಾದನೋ, ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ಈ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ನಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಶ್ರಿತ ರಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು, ಸಾಧುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.”

ಸಿತ್ಯದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ದೇವಾ! ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂಡಗಳನ್ನೂ, ಅವರು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಿಲೋದಕವನ್ನೂ ಕೂಡ, ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ

ಅನ್ನೋದಕಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿಬೆಳೆದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನ ಹೃದಯಮಾಂಸವನ್ನು, ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಬಿಡು, ನಮ್ಮ ಛಾಗವನ್ನು ತಿರುಗಿ ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅದ್ಭುತಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು”

ಸಿದ್ಧರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ನೃಸಿಂಹಾ! ನಮಗೆ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಲಭಿಸಿದ್ದ ಸದ್ಗತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸನು, ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ, ತಪೋಬಲದಿಂದಲೂ ತಡೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ್ದ ಈ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಳಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.”

ವಿಧ್ಯಾಧರರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ದೇವಾ! ರಾಕ್ಷಸನು, ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಗಳನ್ನರಿಯದ ಮೂಢನಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಲದಿಂದಲೂ, ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದವನಾಗಿ, ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೋಧಾರಣೆಯಿಂದ ಕೈಗೂಡಿಬಂದಿದ್ದ, ಅಂತರ್ಧಾನಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಅಡಮಾದಿಸಿದಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸಿಂಹವು ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಈಗ ನೀನು ಆ ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ! ಮಾಯಾನ್ವಸಿಂಹಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು.”

ನಾಗರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ದೇವಾ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ, ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನೀಚರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.”

ಮನುಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು ‘ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತ ಬಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ದುರಾತ್ಮನು ಕೆಡಿಸುತ್ತ ಬಂದುಬಿಡು, ಇದುವರೆಗೂ ನಾವು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ನಿನ್ನಿಂದ ಆ ನೀಚನು ಸಂಹೃತನಾದನು. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನಾವು ಮುಂದೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು.”

ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ವರು. ಜಾಗಿದ್ದರೂ ಇದುವರೆಗೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಈಗ ಈ ದುರಾತ್ಮನು ನಿನ್ನಿಂದ ಹತನಾಗಿ, ಎದೆಹರಿದು ಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ, ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಓ ಸತ್ಯ ಮೂರ್ತಿ! ಸಕಲಜಗನ್ನಂಗಳಕಾರಣವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.”

ಗಂಧರ್ವರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ಪ್ರಭೂ! ನಾವು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಅನವರತವೂ ಗಾಢನರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಬಲದಿಂದಲೂ ಗರ್ವಿತನಾದ ಈ ದುರಾತ್ಮನು, ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗ ಆ ನೀಚನು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಉನ್ನಾಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸ ತಕ್ಕವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಾರದು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಗೊಳಿಸಬಹುದು.”

ಚಾರಣರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ಹರಿ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಯವೇ ಜನ್ಮ ವೋಕ್ಷಗಣೇಂಬ ಇಹಲೋಕಸುಖಕ್ಕೂ, ಪರಲೋಕಸುಖಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೆನಿಸು ವುದು. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸೇವಾಸುಖವನ್ನನು ಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು, ಇದುವರೆಗೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆವು. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಹೃದಯಶಲ್ಯದಂತಿದ್ದ ಆ ನೀಚನು ಈಗ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.”

ಯಕ್ಷರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವಂತೆ ಸೇವೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಿಂಕರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನು, ತನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುವ ನೀಚಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿದ ನೀನು, ರಾಕ್ಷಸಶರೀರದಿಂದಿದ್ದ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಈಗ ಶರೀರವಿಯೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು ನಾವು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು.”

ಕಿಂಪುರುಷರು ಸ್ತುತಿಸುವರು, “ಓ ನಾಥಾ! ನಿನಗಿಂತಲೂ ನಾವು ಕುತ್ತಿತ ಪುರುಷರೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ನೀನೋ ಮಹಾ

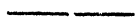
ವುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡವನು! ಮತ್ತು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು! ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ನಮಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಬಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಟಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದರವೇಲೆ ಇವನು ಸಾಧುಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರ ದಿಂದ ಮೊದಲೇ ಹತಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದವನು. ನಿನ್ನ ಮಹಾನುಹವೆತಿಗೆ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುದೇನೂ ಅತಿಶಯವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆತಾನೇ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲೆವು?”

ವೈತಾಳಕರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ದೇವಾ! ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ರಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ನಾವೂ ವಿಶೇಷಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ದುರಾತ್ಮನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ನಮ್ಮಿಂದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ರೋಗನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದಂತೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ನೀನು ಕೊಂದುದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವೆಂದೆಣಿಸುವೆವು.”

ಕಿನ್ನರರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ಓ ಈಶ್ವರಾ! ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ದೈತ್ಯನು ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಶ್ರಿತ ದುಃಖನಿವಾರಕನಾದ ನೀನು, ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖಿಗಳಾದೆವು. ಮುಂದೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು.”

ಸುನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ಮರೆ ಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಓ ಮಹಾಪ್ರಭೂ! ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕರವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ಈಗಲೇ ನಾವು ಮೊದಲಾವರ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಇಂತಹ ರೂಪವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡುಬಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವ ರಾಕ್ಷಸನೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರನಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ತಿರುಗಿ ಇವನೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ವಯಿಸತಕ್ಕವನಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುದು, ಅನುಗ್ರಹವೇ ಹೊರತು ನಿಗ್ರಹವಲ್ಲ” ಎಂದರು.

ಇದು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{

 ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೋಪ
 ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದುದು.

}

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ದೂರದೂರ
 ದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ನೃಸಿಂಹ
 ಮೂರ್ತಿಯ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೇ
 ಹೋಯಿತು. ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಾರದೆ, ಭಯದಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು
 ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.
 ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡು ಕೇಳಿಲ್ಲದ ಈ ಅದ್ಭುತ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಭಯ ಪಟ್ಟು ನಿಂತಿರಲು,
 ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದು
 “ವತ್ಸಾ! ನೀನಾದರೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗು! ನಿನಗಾಗಿ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿಷಯ
 ದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತನಾಗಿರುವ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು” ಎಂದನು.
 ಆಗ ಪರಮಭಾಷವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕುಮಾರನು, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ
 ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
 ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಆ ಬಾಲಕನಲ್ಲಿ ಕರುಣಾರ್ದ್ರ
 ಹೃದಯನಾಗಿ, ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೈಹಿಡಿದು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ,
 ಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಮಹಾಸರ್ಪದಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟವರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ
 ತನ್ನ ಹಸ್ತಕಮಲದಿಂದ ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಿದನು. ಭಗವಂತನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶ
 ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ
 ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿದ
 ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ಆತನ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ರೋಮಾಂಚಿತವಾಯಿತು.
 ಆನಂದದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳು
 ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು! ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಾಗ್ರತೆ
 ಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಕಣ್ಣು
 ಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ,
 ಗದ್ಗದಕಂಠದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು :

“ಕೇವಲ ಸತ್ಪ್ರಧಾನರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಪ್ರವಾ
 ಹದಂತೆ ಹೊರಡುವ ತಮ್ಮ ವಾಗ್ವೈಖರಿಗಳಿಂದ ಅನನರತವೂ ಸ್ತುತಿಸುತಿ
 ದರೂ. ಗುಣವರ್ಣನಗಳಿಂದ ಯಾವನನು ಇದುವರೆಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಪಿ

ಪಡಿಸಲಾರದಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು, ತಾಮಸಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸ್ತುತಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಸಹಿಸಬಲ್ಲೆನು? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ! ಆದರೇನು! ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಕುಲ, ರೂಪ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು, ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲ, ದೇಹಕಾಂತಿ, ಪರಾಕ್ರಮ, ದೇಹಶಕ್ತಿ, ಪೌರುಷ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಜಯರೂಪವಾದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮವುರುಷನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಲಾರವೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಡಾನೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಯು. ಆ ಗಜೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕುಲ, ರೂಪ, ಧನಾದಿಸಮೃದ್ಧಿಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅದು ಭಕ್ತಿಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಕುಲದವರಿಗೂ ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಶನಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿರದು! ಓ ದೇವಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ಮಾತ್ಮರೈ, ಲಜ್ಜೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಅನಸೂಯೆ, ದಾನ, ಯಜ್ಞ, ಧೃತಿ, ಶಮ, ವ್ರತನಿಷ್ಠೆಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾದರೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ವಾಕ್ಯನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭಜಿಸತಕ್ಕ ಚಂಡಾಲನೇ ಉತ್ತಮನೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದು! ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಚಂಡಾಲನು, ತನ್ನನ್ನೂ ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೂ ಪಾವನಮಾಡಬಲ್ಲನು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಹೀನನಾಗಿ, ತನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಗಾಗಿ ವೃಥಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೋ, ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನಾದರೂ ತಾನು ಪಾವನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ದೇವಾ! ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ನಿನಗೆ, ನಾವು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ನಿನ್ನ ಆರಾಧನರೂಪವಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳಿಂದ ನಿನಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು. ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ, ಭಕ್ತರ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಚೇತನರು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಆರಾಧನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವರೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೇ ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು. ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ, ಆ ಮುಖದಕಾಂತಿಯೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ,

ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸತಕ್ಕವರಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯೇ ತೋರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಓ ದೇವಾ! ನಾನು ನೀಚವಾದ ರಾಕ್ಷಸಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದರೂ, ಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರೈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಿದವಟ್ಟಿಗೆ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುವೆನು. ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಜೀವನು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಓ ಜಗದೀಶ್ವರಾ! ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇದೋ ಇಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶುದ್ಧಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಕಿಂಕರರು! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೊದ್ದಲಾರದೆ ದೂರದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರುಣಿಸಬೇಕು. ಷಡ್ಭೂತಪ್ರಾಣನಾದ ನೀನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ವಿನೋದಿಸುವುದೆಲ್ಲವೂ, ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಾನುಭವದಿಂದಂಟಾದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮಹಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಏರ್ಪಟ್ಟದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸು.

ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದುದರಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿರುವುದು. ಪ್ರಾಣಿವಧೆಯೆಂಬುದು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೆ ನಿಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೀನು ಕೊಂದುದು ಸಜ್ಜನಸಮ್ಮತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಲೋಕೋಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಜೀಳು, ಹಾವು ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ, ದಯಾಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಸಾಧುಗಳೂ ಸಂತೋಷಪಡದಿರಲಾರರು. ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದಿರುವುವು. ಇದೋ! ನಿನ್ನ ಉಗ್ರಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು! ಓ ನೃಸಿಂಹಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಈ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭಯಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಯನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಓ ಪೇವಾ! ಈ ನಿನ್ನ ಮುಖವೂ, ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯೂ, ಸೂರ್ಯಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಸಮಾನಗಳಾದ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳೂ, ಈ ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಂಟುಗಳೂ, ಈ ನಿನ್ನ ಕ್ರೂರದಂಷ್ಟ್ರಗಳೂ, ನೀನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಕರುಳಿನ ಮಾಲಿಕೆಯೂ, ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು

ನಿನ್ನ ಸಟಿಗಳೂ, ಕೋಪದಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತಿರುವೆ ನಿನ್ನ ಕೆವಿಗಳೂ, ಲೋಕಭಯಂಕರಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಯಪಡುವುದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನುಮಾತ್ರ ಇದೊಂದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದಿರುವ ನಾನು, ಸಹಿಸಲಾರದ ಆ ಸಂಸಾರದುಃಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಓ ದೇವಾ! ಹೀಗೆ ಭಯಾತುರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆಯೋ ಎಂದು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕಾದಿರುವೆನು. ಓ ದೇವಾ! ನಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿಬಂದ ಕರ್ಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆನು. ಆಗಾಗ ಇಷ್ಟವಿಷಯಗಳು ಲಭಿಸದಿರುವುದು ಅನಿಷ್ಟವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ಬಂದೊದಗುವುದು, ಇವುಗಳಿಂದಂಟಾದ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದುಬೆಂದು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ, ನಾನಾಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಡಿಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಾದ್ಯುಪಾಯಗಳೂ ದುಃಖರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವುವೇ ಹೊರತು, ಹಿತಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯವು ಲಭಿಸುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಬೇಕು. ದೇವಾ! ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನು. ನೀನೇ ಪರದೈವವು. ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಗಾಗ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೈಯೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಡುವರೋ, ಆ ನಿನ್ನ ಅವತಾರ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ಮಪಾಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹರಿದು, ಜನನ ಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದುರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಹಂಸರೋಡನೆ ಸೇರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು! ಓ ನೈಸಿಂಹಾ! ನೀನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಬಾಲಕರನ್ನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾಗಲಿ, ರೋಗಿಯನ್ನು ಎಂತಹ ಮಹಾಷಧವಾಗಲಿ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಹಡಗಾಗಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು. ನೀನು ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಾವ ಉಪಾಯಗಳೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರವು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ, ಈ ಅಲ್ಪದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ತಕ್ಕ ರಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಅವಾರವಾದ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಯಾರಿಂದ

ಸಾಧ್ಯವು? ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ನಡೆಸತಕ್ಕವನಾಗಲಿ, ಅದನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಲಿ, ಈ ಉಭಯ ವಿಧವಾದ (ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಪ್ರಯೋಜಕ) ಕರ್ತೃಗಳೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆಯಾ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ಮ, ಕರಣ, ಸಂಪ್ರದಾನ, ಅಪಾದಾನ, ಅಧಿಕರಣಗಳೆಂಬ ಕಾರಕವಸ್ತುಗಳೂ ಸಂಬಂಧಿವಸ್ತುಗಳೂ ಪ್ರಕಾರವಾಚಕ, ಕಾಲವಾಚಕವಸ್ತುಗಳೂ ನೀನೇ! ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾಪಕೃಷ್ಟವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ! ಹೀಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವುವುಂಟೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹೊರತು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುವುಗಳಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನು. ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ತೃಣವೂ ಕದಲಲಾರದು! ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿನನಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವನೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆಯಾವನೂ ಸಂಸಾರಚಕ್ರವನ್ನು ದಾಟಲಾರನು. ಓ ದೇವಾ! ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸೇ ನಾಭಿಯು! ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಸಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ, ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬಿವು ಹದಿನಾರೂ ಆ ಚಕ್ರದ ಅಡ್ಡಗಡ್ಡಿ (ಅರ)ಗಳು. ಈ ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಕೀಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕ ಕಾಲವನ್ನು ಸಹಾಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದುಂಟಾದ ಆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ ಕಲೆತಿರುವುದರಿಂದ, ರಜೋಗುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ ಆ ಮನಸ್ಸು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು. ಸತ್ತಗುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ ಆ ಮನಸ್ಸೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಡೆದು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾದವನು ಆ ಮನಸ್ಸಿನದೋಷದಿಂದ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೇ ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು. ಓ ಪ್ರಭೂ! ಹೀಗೆ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸತಕ್ಕ ಮಾಯೆಯೇ ನಿನ್ನ ಕೈವಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನೀನೊಬ್ಬನು ಹೊರತು ಆ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬನೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು. ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಇವೆರಡೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರಗಳು. ನೀನು ನಿನ್ನ ತೆಜಸ್ಸಿ

ನಿಂದಲೇ ಸತ್ಪಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲವನು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಸೂತ್ರವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಕಟ್ಟಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಕಟ್ಟಡವನೇ ಬಿಡಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅಂಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಲ್ಲವನೂ ನೀನೋಬ್ಬನೇ? ಆದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಅಡ್ಡಗಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ದೃಢವಾಗಿ ಕೀಲಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಿಂದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಗಳು ಯಾವುದನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಕರ ಆಯುಸ್ಸು, ಸಂಪತ್ತು, ಉನ್ನತಪದವಿ, ಮುಂತಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿದೆನು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಅತ್ಯಲ್ಪಗಳಾಗಿ ತೋರುವುವು. ವಿನೇಶಿಯಾದವನು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ, ನನ್ನತಂದೆಯು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟೆಕ್ಕಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಷ್ಟವಾದುವು. ಅಂತಹ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ನವಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಾದಿಪದವಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಲ್ಪಗಳಿಂದೆಣಿಸುವೆನು. ಬ್ರಹ್ಮಕವವಿಯವರೆಗೆ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳಾಗಲಿ, ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾಲಕತ್ತಿಯಿಂದ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕವುಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೂ ನನಗೆ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರವು. ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸೇವೆಯೊಂದನ್ನೇ ನಾನು ಕೋರುತ್ತಿರುವೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೃತ್ಯರೆಡನೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗು. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ಅನುಭವಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಮೃಗತ್ಯಷ್ಟೆ (ಬಿಸಿಲ್ಲದುದರಿ) ಯಂತೆ ನಿಸ್ಸಾರಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲಿ? ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೆಲೆಯಾದ ಈ ದೇಹವೆಲ್ಲಿ? ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಕ್ತರವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವುದೂ ಸುಳ್ಳು! ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕೂಡ, ದುರ್ಲಭವಾದ ಅವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಆಸೆಪಡುವನು. ಈ ವಿಷಯಸುಖಗಳೆಂಬ ಜೀನಿನ ಹೆಣ್ಣಿಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಈ ವಿಷಯ

ದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಬೇಸರಿಸಲಾರನು. ಓ! ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ರಜೋಗುಣ ತವೋಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯೆಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೆಲೆಯಾದ ರಾಕ್ಷಸಕೂಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನೆಲ್ಲಿ? ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ದಯೆಯೆಲ್ಲಿ? ಹೀಗೆ ನೀಚಕೂಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸಮಸ್ತತಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಕಮಲವನ್ನು, ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಆ ಚ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯಮೇಲಾಗಲಿ, ರುದ್ರನ ತಲೆಯಮೇಲಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ ಇಟ್ಟುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲವೆ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ನಿದರ್ಶನವೇಕೆ? ಎಂತಹ ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದಮೇಲೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯರಾರು? ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಪಾತವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮನೆಂದೂ ಅಧಮನೆಂದೂ ನೋಡತಕ್ಕ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಕೃತಜನಗಳಿಗೇ ಹೊರತು ನಿನಗೆ ಅವನಿವನೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ಮಿತ್ರನಂತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಪಾಪಾಶ್ರಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ಕೋರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕೈಗೂಡಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೆಂಬುದು ಕಲ್ಪವಕ್ಷ್ಯದಂತೆ ಅವರಿವರ ಕೋರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಅಲ್ಪಫಲವನ್ನು ಕೋರಿದವರಿಗೆ ಅಲ್ಪಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು. ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಕೋರಿದವರಿಗೆ ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನರಾಗಿರತಕ್ಕವಳನ್ನು ತಾನೂ ಉದಾಸೀನನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಅವರವರು ನಡೆಸಿದ ಆರಾಧನಕ್ಕೂ, ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು, ಹೇಗೆತಾನೇ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು? ಓ ಭಗವಂತಾ! ತಾಪತ್ರಯಗಳೆಂಬ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅವರ ಜತೆಗೆ ಅದೇ ಅದೇ ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ನೀನೇಕೆ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತತ್ಪೋಷಣೀಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ

ಭೃತ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ! ಅಂತಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನು, ನಿನ್ನ ಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಭೃತ್ಯನಾಗಿರುವ ಈ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ! ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದಾಗಲಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದುದಾಗಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ! ಇವೆರಡೂ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು “ನನಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಈಗಲೇ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವನಿಗಿದ್ದ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನೂ ನೀಗಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದೇ ಎಣಿಸುವೆನು. ನಾರದನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಕ್ಷಾನ್ತೋಪದೇಶವು ವಶಿಷ್ಠ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ!

ದೇವಾ! ಇದೋ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಚೇತನಾಚೇತನಪ್ರಪಂಚಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಸೃಷ್ಟಿಗೆಮೊದಲೂ, ಪ್ರಕಯದಲ್ಲಿದ್ದವನೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅದ್ಯಂತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದು. ನೀನು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ. ಅದುದರಿಂದ ತತ್ವವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವಾಗ, ನಿನಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿದ ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು? ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಇದೂ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಂಟಾದ ಭ್ರಮವು! ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಶರೀರರೂಪವಾಗಿರುವ ಆ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ನೀನೇ! ಆದರೆ ಆ ಜೀವಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಡ್ಡನಕ್ಕರಾದ ಇತರ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದುಂಟೆ?

ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ನಾಶ, ಪ್ರಕಾಶಗಳಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವು ಕಾರಣವೆನಿಸಿದ್ದರೂ, ಆ ಕಾರಣ ಸ್ವರೂಪವೇ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದತಕ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಾದಿಗಳು

ಆ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಮತ್ತು ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ, ಸಂಧ್ಯೆ, ಬೆಳಿಗಿನಜಾವ ಮುಂತಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಕಾಲದ ಛಾಯೆಯೇ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವವೇ ಹೊರತು, ಆ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುವಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ನಾಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದರಿಂದ, ನಿನ್ನಿಂತಲೂ ಇದು ಬೇರೆಯಾದುದಲ್ಲ. ಓ ದೇವಾ! ಇದೋ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ನೀನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಛಾಯೆಯೇ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರಳಯಜಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ವಡೆಯ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಅನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ್ದವನು. ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಸುಷುಪ್ತಿಯೆಂಬ ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದವನು. ಜಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದರೂ ನೀನಿಗೆ ನೀನೇ ಆಧಾರವೇ ಹೊರತು ನೀನಿಗೆ ಬೇರೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನೀನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಾಗಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕದಲಿಸಲಾರವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಅಶಭೂತವಾದ ಕಾಲಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ಕದಲಿಸಿ, ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತೇವಶಯನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೆ! ಒಡನೆಯೇ ನೆಲದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಬೀಜದಿಂದ ಆಲದಮರವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ, ನೀನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯು ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಕಮಲರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಟಿತು. ಜಗದ್ರೂಪವಾದ ಆ ತಾವರೆಹೂವಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದ ಕಮಲವೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣದೆ, ಆ ತಾವರೆ ಹೂವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಸ್ತುವೇನೆಂದು ಹೊರಗೆಲ್ಲವೂ ಹುಡುಕಿ, ಕೊನೆಗೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಹೋದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ ಹೋದನು. ಮೊಳೆ ಹೊರಟಮೇಲೆ ಬೀಜವು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಜಗದ್ರೂಪವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಬೀಜಭೂತನಾದ ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನೂರು ವರುಷಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕಳೆದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಯತ್ನವು ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು, ತನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ,

అశ్చర్చ్యగొండు, తిరుగి తానిద్ద స్థానకే బంధు, తాను ముట్టిదల్లియే
 కుళతు తివ్రవాద తపస్సన్న మూడిదను. ఆ తప్రోబలదింద శుద్ధమనస్సు
 శ్చవనాగి, నిన్నన్న తన్న హృదయదల్లియే కండు కేం డ ను
 భూనియల్లి గంభవు హేగోణ హాగే బేర్పడిసువుదక్కా గదంతే తన్నల్లియే
 సేరి, అతిసూక్ష్మ గళాద ఆకాశాది భూతగళిగూ, ఇంద్రియగళిగూ, అంతః
 కరణక్కా ఆశ్రయవాద నిన్నన్న తన్నల్లియే సాక్షాత్కరిసిదను. సహస్ర
 ముఖగళిందలూ, సహస్ర తిరస్సుగళిందలూ, సావిరారు కృకాలుగళిం
 దలూ, ఆసంఖ్యాతవాద కణ్ణు కివి, మూగు, బాయి ముంకాద అవయవ
 గళిందలూ, అనేక విధవాద అభరణగళిందలూ, తలవు దివ్యాయుధగళిం
 దలూ శోభిసుత్తు, ఆయా అవయవ సన్నివేశగళిల్లి ఎండేదిగూ వికార
 విల్లిద బేళగుత్తిరువ అనిన్న అద్యుతస్వరూపవన్న కండు బ్రహ్మను
 ఆత్మానందభరితనాదను. ఆ గ నిను వేదవన్న కద్దుకొండు హోణుగొత్తిద్ద
 రజస్తమోణుణ స్వరూపరాద మధుకృటిభరేంబ ప్రబల రాక్షసరిబ్బరన్న
 కయగ్రివరూపదింద కేండు, ఆ వేదగళన్ను హింతిరుగి తండు బ్రహ్మ
 దేవనిగి అనుగ్రహిసిదే. పురాతనమహర్షిగళు ఆ కయగ్రివాహతారవన్న
 నినేగి బహళ ప్రియవాదుదేందూ, శుద్ధసత్త్వమయమేందూ హేళువరు. హిగే
 నిను నిన్న ఇట్టియింద ఆయాకాలకే తక్కుంకే మనుష్యనంతయూ,
 తిర్చక్కగళంతయూ, ఋషిగళంతయూ, దేవతేగళంతయూ, మత్స్యాది జల
 జంతుగళంతయూ, బేరేబేరే ఆకారగళన్ను కృగొండు, ఆయా ఆవతార
 గళింద దుష్టరన్న డగిసి. లోకవన్ను కావాడుత్తిరువే. ఓ మహాపురుషా!
 ఆయా యుగధర్మగళన్ను కావాడువవనూ నినే! ఆదరే సమస్త కాలగ
 ల్లియూ నినే రక్షి సతకృవనాగిద్దరూ, కృతత్రేతాద్వాయపరగళేంబ మూరు
 యుగగళిల్లి మాత్ర, ఈ లోకదల్లి జనర కణ్ణిగే గోణచరిసువంతే, అవ
 తారగళన్నే త్తుత్తు, కలియుగదల్లి యార కణ్ణిగూ కాణదంతే మరేసి
 కేండే. లోకరక్షణకార్యవన్ను నడేసువే. ఇదరిందలే మహాత్మరు
 నిన్నన్న త్రియుగనేండు కరేయత్తిరువరు. ఓ వ్యేకుంఠనాథా! అనేక
 దోషగళిగి నేలేయాగి, సత్కార్యగళిల్లి ప్రవృత్తియన్న బిట్టు, విషయా
 సక్తియల్లి తోళలుత్తిరువ నన్న మనస్సాదరీణ, ఇష్టవస్തുగళు సిక్కిధాగ
 స్వల్పకాలదవరేగి సంతోషదిందుబ్బువుదు! అనిష్టగళు మేలే బిద్దాగ

ಮುಖಿಸುವುದು ! ಆಗಾಗ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವುದು ! ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದವರ ಮೋಹದಿಂದ ಕಳವಳಿಸುವುದು . ಇಂತಹ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ನಿನ್ನ ಕಥಾಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಹೊತ್ತನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ? ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ನನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುವಾಗ, ಷಷ್ಠಯಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೋಳಲು ತ್ತಿರುವ ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆನು ? ಓ ಅಚ್ಯುತಾ ! ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯು ಮಾಧುರ್ಯಾದಿರಸವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸಾರಿ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ, ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಆ ಕಡೆಗೇ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಉಪಸ್ಥೇಂದ್ರಿಯವು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯವು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಕಿವಿಯು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಮೂಗು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೂ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಕೈ ಕಾಲು ಮೊದಲಾದ ಅವಯವಗಳು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ತಮ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನಿಗೆ ಅನೇಕ ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದಾಗ, ಆ ಸವತಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳವಾಡುತ್ತ. ಗಂಡನನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ, ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನನ್ನು ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ್ಯವಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ವೈತರಣೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಜನನಮರಣಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿಯೂ, ನಾನಾವಿಧ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಭಯವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿ ಮೋಹದಿಂದಲೂ, ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವರು. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟಪಡುವರು. ಓ ದೇವಾ ! ಹೀಗೆ ಮಹಾವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಡುವರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೀನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವುದು ಯುಕ್ತವೆ ? ಈ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಸಾರದಿಂದ ದಾಟಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು ! ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸತಕ್ಕ ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಪದ್ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ ! ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಡೆಸಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ಈ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವೇನಸಾಧ್ಯವು ? ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಗುಣವರ್ಣನವೆಂಬ ಅನ್ಯತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದು

ದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನಗೇನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಸುಖವನ್ನು ವೇಕ್ಷಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾಭಾರವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಢರಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ದೇವಾ! ಹೀಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಮಹಾತ್ಮರ ಸ್ವಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದ ಮೂಢಜನರು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ತಮಗಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ವೇಕ್ಷಿಸಿ, ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯೋಗಿಗಳೂಕೂಡ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರರಾಗಿರುವರೇ ಹೊರತು, ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಅಂತಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ನನ್ನಂತೆ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕವಕಾಶವಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಅನಾಥರಾಗಿರುವ ಈ ಬಂಧುವಿತ್ತರೈಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಾನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದಯಾಳುವಾದ ನೀನು ಇವರನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವ ಪ್ರಾಣಿಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವನೂ ರಕ್ಷಕನಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಈ ಕುಟುಂಬ ಸುಖವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ತುಚ್ಛವಾದುವು. ತುರಿಗಜ್ಜಿಯ ನವೆಯನ್ನಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ತಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ, ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಸುಖವು ತೋರಿದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಉರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಸಂಕಟಪಡುವಂತೆ, ಈ ಅಲ್ಪಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಈ ವಿಷಯ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸೆಯುಳ್ಳವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯೆಂಬುದೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಕಜ್ಜಿಹಿಡಿದ ಕೈಯನ್ನು ಕೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೇಡಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ನವೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಮ್ಮನಿರುವುದುಂಟು. ಅದರಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಯೋಗಿಗಳು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೇಡನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆ ಪಡದೆ, ಕಾಮವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವರು. ಆದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾದ

ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಓ ಪರಮವುರುಷಾ! ಮಾತಾಡದೆ ಮೌನದಿಂದಿರುವುದು, ಉಪವಾಸಾದಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದುವುದು, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು, ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು, ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕಗಳೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜವಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಯಿಸಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಹೊರತು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇವೊಂದೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರವು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದವನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗುವುವು. ಕೇವಲ ಡಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗಾದರೋ, ಇವು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಡಾಂಭಿಕರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕಗಳಾಗುವುವು ?

ದೇವಾ! ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಬೀಜದಂತೆಯೂ, ಮೊಳಕೆಯಂತೆಯೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾರಣಾವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುವು ಇವೆರಡೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳೆಂದೂ, ಈ ಶರೀರವು ನಿನಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲವೆಂದೂ ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆವಸ್ತು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲವು. ಕೆಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಿ ಅದರಿಂದ ಬಿಂಕಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡತಕ್ಕ ಯೋಗಿಗಳು. ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕಗಳಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಉಪಾಸನಬಲವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಸತ್ತಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ, ಈ ಸತ್ತಾದಿ ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಜೀವವರ್ಗವೂ ನೀನೇ! ಮನಸ್ಸಿಗೂ ನಾಕೈಗೂ ವಿಷಯವಾಗತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾವಸ್ತುಗಳೂ ನೀನೇ! ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ಸತ್ತಾದಿಗುಣಗಳಾಗಲಿ, ಆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕಲಿತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹತ್ತು, ಅಹಂಕಾರ, ಮೊದಲಾದ ತತ್ವಗಳಾಗಲಿ, ಅಕಾಶಾದಿಭೂತಗಳಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡಗೂಡಿದ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ

ಗಲಾಗಲಿ, ನೀನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನರಿಯಲಾರವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯತಕ್ಕವುಗಳು. ಆ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವೂ ತಗ್ಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೋ ಅಪಾರವಾದುದು. ಧ್ಯಾನನಿಷ್ಠರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾಗುವರು. ಓ ಮುಹುರ್ತಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಈ ಆರು ಬಗೆಯ ಅಂಗಗಳೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಕೈಗೊಡಲಾರದು. ಪರಮಹಂಸರೂಕೂಡ, ಈ ವಿಧವಾದ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರುವರು” ಎಂದನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಅಗ ಸೃಷಿಂಹಮೂರ್ತಿಗ್, ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಆ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಕೋಪವೆಲ್ಲವೂ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕುರಿತು “ವತ್ಸ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು; ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು! ನೀನು ಕೋರಿದುದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ಎಲೈ ಅಯುಷ್ಮಂತನೇ! ನಾನು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಾದರೂ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಕೈಗೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪರಿತಾಪಕ್ಕೆ ಎಳೆಪ್ಪಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳು, ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವರು. ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಾರದವರಿಗೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವೂ ಕೂಡ ಲಭಿಸಲಾರದು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು, ಎಂತವರಿಗಾದರೂ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಸರ್ವೋತ್ತಮಗಳಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಆಸೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಆ ವರಗಳೊಂದನ್ನೂ ಆಸೆಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇದು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಂಶರ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದುದು, ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರದ ಕಥೆ }

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೇವಲ ಬಾಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನಿರೋಧಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಗುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ನಾಥಾ ! ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯೆಂಬುದು ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವುದು. ಓಗಿರುವಾಗ ನೀನೂ ನಮಗೆ, ಅಂಶಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಂಚಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆ ? ಆದರಿಂದಂತೂ ಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೇ ನಾನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿದು, ಸಂಸಾರ ವಿಮೋಚನವನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕೆನು. ಆದರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಲಕ್ಷಣವು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಓಗಿ ಆಸೆ ತೋರಿಸುವಂತಿದೆ ! ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೀಜಗಳಂತೆಯೂ, ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದ ಮನಸ್ಸಿನ ಗಂಟುಗಳಂತೆಯೂ ಇರುವ ಕಾಮೋಪಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ! ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು, ಅನರ್ಥ ಹೇತುಗಳಾದ ಈ ಕಾಮೋಪಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವುದೆಂದರೇನು ? ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮಹಾಂಧಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾಳು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ, ಅತ್ಯಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಫರಳುತ್ತಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು, ಆ ನರಕದಿಂದ ಕರೆಯೇರಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ನಿನ್ನಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವವನು, ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೇ ಹೊರತು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಸೇವೆ ಮಾಡತಕ್ಕವನು ಉತ್ತಮ ಭೃತ್ಯನಾಗಲಾರನು. ಅದರಂತೆಯೇ ತಾನು ಉಪಚಾರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭೃತ್ಯನ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸತಕ್ಕವನು ಪ್ರಭುವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅನುವರ್ತಿಸ

ತಕ್ಕವರೇ ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯರೆನಿಸುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂತವರು ಕೇವಲ ವಿರಳರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯ ಭಾವಸಂಬಂಧವೇ ಎರಪಟ್ಟಿರುವುದು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧವು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಈ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧವು ರಾಜನಿಗೂ ಭೃತ್ಯನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಹಾಗಲ್ಲ. ಇದರ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ! ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಉಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಪ್ರೋಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಭೃತ್ಯನು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆಮಾಡುವನು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇನಿದೆ? ನಾನೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರಿಂದ, ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕಾದುದೊಂದುಂಟು. ನೀನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೋರಿಕೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಇದೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕ ವರವು. ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಜೀವನು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತುವನು. ಹೀಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತುವುದರಿಂದ ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣಗಳು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯ, ಅತ್ಯಪರಮಾತ್ಮ ವಿಷಯಕವಾದ ಬುದ್ಧಿ, ಅಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆ, ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ತೇಜಸ್ಸು, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ, ಸತ್ಯ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನಶಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಥಾವರ ಜನ್ಮವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು. ಮನುಷ್ಯನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವಾಗ ತೊರೆದು ಬಿಡುವನೋ, ಆಗ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ನಿನ್ನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಜ್ಞಾನಾದಿಪಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನು! ಪರಮಪುರುಷನು! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನು! ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವು! ಅದ್ಭುತವಾದ ಈ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೊರಪಡುವುದು. ನೀನು ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವೆ. ನೀನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಂತ

ಯಾವಮಿಯಾಗಿ ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವನು. ಪ್ರಣವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೋನೀನೇ! ಇಂತಹ ನಿನ್ನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವವ್ಯವೇರಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಆಗ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕುರಿತು “ವತ್ಸಾ! ನಿನ್ನಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಸರು, ಇಹಲೋಕಸುಖಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಪರಲೋಕ ಸುಖಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಬಯಸದಿರುವದೇನೋ ಪಹಜವೇ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಈ ಮನ್ಮಂತರವು ತೀರುವವರೆಗೆ, ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರು. ಈ ಕಾಲವೆಲ್ಲಾ ನೀನು ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರು! ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರಬಂಧವು ಶಾನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ, ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಸಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಿಸಬೇಕು. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವನಿಗೂಕೂಡ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಕೃತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕಳೆದಲ್ಲದೆ ಆಸನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೂಡದು. ಅದುದರಿಂದ ನೀನಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಾವೋಪಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಸುಖಾನುಭವದಿಂದ ಪ್ರಾಣಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತೆ, ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಫಲವಾದ ದುಃಖಾನುಭವಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಅನುಭವಿಸಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಆಯುಃಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದು, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ನೀಗಿ, ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹಾಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗು! ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರು! ವತ್ಸಾ! ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸುವರೋ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ ದೇಹಾವಶಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರಲಿ” ಎಂದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಎರಪ್ರದನಾಗಿ ಬಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಈಗ ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಇಡೀಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಅನುಗ್ರಹಿಸು! ಈ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿಯೆಂದು ದುರಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾದ ವೈರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ

ಬಿಟ್ಟನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಬಹಳವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿರುವನು ; ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೂ ಅನೇಕವಿಧದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ನಿನಗೂ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನನ್ನ ತಂದೆಯು, ಆ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕ ವರವು. ದೇವಾ ! ಆದರೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೇ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಆ ಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪಿತೃಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು” ಎಂದನು. ಆದಕಾ ಭಗವಂತನು “ ವತ್ಸಾ ಕೇಳು ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಪರಮ ಸಾಧುವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಾಗ್ರಾಣಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ, ನಿನಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ತಲೆಮರೆಗಳವರೆಗೂ ನಿನ್ನ ಕುಲದ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪಾವನರಾಗಿರುವರು. ಹೆಚ್ಚೀಕೆ ? ನಿನ್ನಿಂದ ದೈತ್ಯಕುಲವೇ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ ! ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ಜಿಹೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿಯೂ, ಸೌತೀಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು, ಯಾವಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವರೋ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೇಚ್ಛದೇಶಗಳಾದರೂ ಪಾವನವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಓ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರೆಲ್ಲರೂ ಅಶಿವಟ್ಟು ನಿನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೀನೇ ಮೊದಲನೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿರಬೇಕು ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮವರ್ಗದ ಮತ್ತು ನೀಚವರ್ಗದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಬಯಸಬಾರದು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಮೇಲುಪಜ್ಜಿಯು ! ಆದು ಹಾಗಿರಲಿ ! ವತ್ಸಾ ! ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸು ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದುದರಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಶರೀರಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಪ್ರಣ್ಮಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿನ್ನ

ತಂದೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ವೇದವಿದರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ನನ್ನ ಆರಾಧನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರು” ಎಂದನು.

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದೊಡನೆ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಅದರಂತೆಯೇ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಅಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ತಾಂತಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹನನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು.

“ಓ ದೇವದೇವಾ! ನೀನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು! ಸಮಸ್ತಲೋಕವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸ ತಕ್ಕವನು! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀನೇ ಆದಿಪುರುಷನು. ಲೋಕಕಂಟಕನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಭಾಗ್ಯೋದಯ ದಿಂದ ಈಗ ಸಂತ್ಯತನಾದನು. ಇವನಿಂದುಂಟಾದ ಅನರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಮೂಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾನೇ ಇವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಆ ವರಬಲದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಕೊಬ್ಬಿದ ಈ ನೀಚನು, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಗಳಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ಇವನು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹತನಾದನು. ಪರಮಸಾಧುವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಭಾಗವ ತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ ಇರವ, ಅವನ ಮಗನಾದ ಬಾಲಕನೂಕೂಡ, ದೈವಾಧೀನ ವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬದುಕಿಕೊಂಡನು. ಈತನು ಉಗ್ರಕೋಪದಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಿವಿಪಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಕೋಪಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದೂ ದೈವಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಓ ಭಗವಂತಾ! ಈ ನಿನ್ನ ನೃಸಿಂಹಸ್ವರೂಪವು ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಭಯಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು ವುದು! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲವು. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿದರ್ಶನವು” ಎಂದನು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ವತ್ಸ ಚರ್ಮುಖಾ! ನೀನು, ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರ ತಪಸ್ಸಿಗೂ, ಮುಖಸ್ತುತಿಗೂ ಮರುಳಾಗಿ ಈ ವಿಧವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು! ಹಾವಿಗೆ

ಹಾಲೆರೆದಷ್ಯೂ ಅದರ ವಿಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ದುಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರಿಂದ, ಲೋಕೋಪದ್ರವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು ” ಎಂದನು.

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರನ್ನೂ, ಮರಿಚಿ ವೊದಲಾದ ಪಜಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಭಗವದಂಶಭೂತರೆಂಬ ಗೌರವಭಾವದಿಂದ ಪುಜಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಲೆಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ದೈತ್ಯದಾನವಕುಲಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನೇಕವಿಧದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ವೈಕುಂಠದ್ವಾರಪಾಲಕರಾದ ಜಯವಿಜಯರಿಬ್ಬರೂ, ಸನಾಹಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಂತನೇ, ಕೊನೆಗೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ನೃಸಿಂಹರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವಿವೋಚನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಂತೆ ಜಯವಿಜಯರು, ಇನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮತ್ತೆರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೇ ತಿರುಗಿ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಅವನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎರಿಸಿಳಿ ಬಿದ್ದು, ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಯುವಾಗಲೂ ಆ ರಾಮನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರೇ ತಿರುಗಿ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸಂಹೃತರಾಗಿ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರಲ್ಲವೇ? ಇವರಿಬ್ಬರುಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ರಾಜರು, ಆ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದ

ಅವನನ್ನೇ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವರು. ಕಣಜದ ಹುಳುವಿನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಕೀಟಗಳು, ತಮಗೆ ವೈರಿಯಾದ ಆ ಹುಳುವಿನ ಭಯದಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಕಣಜದ ರೂಪವನ್ನೇ ಹೊಂದುವಂತೆ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಶಿಶು ಪಾಲಾದಿರಾಜರು. ದೃಢದ್ವೇಷದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಲಿ, ಕಾಮದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದುವಿಧದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ತನ್ನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಗವತ್ಸಾರೂಪ್ಯವು ಹೇಗೆ ಕೈಗೂಡಿತೆಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ದೇವದೇವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಅವತಾರಚರಿತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಣಯಕರವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅದಿದೈತ್ಯರಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ವಧವೂ, ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ನಡತೆಗಳೂ, ಆತನಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಗಳೂ ಹೊರಪಡುವುವು. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳೂ, ಚರಿತ್ರಗಳೂ, ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುವು. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಸತ್ಪಾದಿ ಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ, ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪವೂ, ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಅಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ದೇವಾಸುರಸಾಧನಗಳಿಗೆ ಕಾಲಗತಿಯೆಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ವೈಶ್ಯಾಸವೂ ವರ್ಣಸಲ್ಲುಟ್ಟಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಗಳೂ, ಆತ್ಮವಿಚಾರವೂ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ವೀರ್ಯಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಈ ಪ್ರಣಯಚರಿತ್ರವನ್ನು, ಲಯವನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವನೋ, ಅನನು ಕಾಲಪಾಶದಿಂದ ಬಡಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಯಾವನು ಅಡಿಹರಿಸುವನಾದ ಭಗವಂತನ ಈ ನೈಸಿಂಹಾವತಾರದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ವಧವನ್ನೂ, ಸಜ್ಜನಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪಠಿಸುವನೋ, ಅವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಭಯವಿಲ್ಲದ ವೋಕ್ಷುವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕ

ದಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಕೃಷ್ಣರೂಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನ ಮಾವನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅವನನ್ನು ಸಾಧಾರಣಬಂಧುವೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ! ಆತನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು! ಆತನೇ ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯನು! ಆತನೇ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನು! ಆತನೇ ಪರವಾಪೂಜ್ಯನು! ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಈಗ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಭೃತ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಆಗಾಗ ಹಿತೋಪದೇಶ ಮಾಡತಕ್ಕ ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. ಹೀಗೆ ಪರಮಪುರುಷನೊಡನೆ ಹಲವು ವಿಧದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ? ಆತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಜಯದಿಂದಲೂ, ಯಾವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ. ಓ ರಾಜಾ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾಯಾವಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಯನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರುದ್ರನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಆಗಾಗ ಕ್ಷೇಮಚಿಂತೆಕನಾದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ?" ಎಂದನು. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾರದನನ್ನು ಕುರಿತು, "ಓ ಮಂತ್ರೀಂದ್ರಾ! ಜಗದೀಶ್ವರನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ರುದ್ರನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮಯನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಯಾವಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು! ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕಾಪಾಡಿದುದು ಹೇಗೆ? ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು" ಎಂದನು. ಆಗ ನಾರದನು "ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಹಿಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರುದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಸ್ತಮಾಯಾವಿಗಳಿಗೂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಯನಲ್ಲಿ ಬಂಕು ಎರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಗ ಮಾಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಮಯನು, ಆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಬ್ಬಿಣ ಈ ಮೂರು ಲೋಹಗಳಿಂದ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೂಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಗೋಚರವದಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವು ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ವಿಮಾನಗಳಂತೆ ಆಗಾಗ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಂದು

ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೈತ್ಯಸೇನಾಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳಮೇಲೆ ಹಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಊರೂರುಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರುದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು: “ಓ ಪ್ರಭೂ! ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮಯನಿರ್ಮಿತಗಳಾದ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಿತರಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು” ಎಂದರು. ಆಗ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ರುದ್ರನು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೊಡನೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಿಂದ ಕಿರಣಗಳು ಹರಡುವಂತೆ, ಆ ಬಾಣದಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಾಣ ಪರಂಪರೆಗಳು ಹರಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಬಾಣ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳೂ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾದವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಯನು, ಅವರಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಜೀವವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸಶವಗಳನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಸಿದ್ಧರಸದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಆ ಹೆಣಗಳು ಸಿದ್ಧರಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿರುಗಿ ಜೀವವುಂಟಾಯಿತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ವೇಷಗಳ ಬಿರುಕಿನಿಂದ ಮಿಂಚಿನ ಕಿಡಿಗಳು ಹೊರಟು ಬರುವಂತೆ, ಅಸುರ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ವಜ್ರದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿಯೂ ಆ ಬಾವಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದರು. ಆಗ ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಂತನು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕರುವಾಗಿ ನಿಂತನು. ಗೋರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ಭಗವಂತನು, ತನ್ನ ಕರುವಿನೊಡನೆ ಮಯ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆ ಸಿದ್ಧರಸದ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾವಿಗೆ ಕಾವಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ, ಹೀಗೆ ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಹಸುವನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನಾಯಿಯಿಂದ ಮರುಳಾಗಿ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಆ ಹಸುವನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದ

ಮಯನಿಗೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನು ಆ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರಸವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದೈವಕೃತವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತ ದುಃಖಿತರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ ಎಲೈ ಅಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ದೈವಕೃತವಾಗಿ ಬಂದೊಡಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ದೈತ್ಯರಿಂದಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು? ನಾವಾಗಲಿ, ಇತರರಾಗಲಿ, ಈಶ್ವರನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು” ಎಂದನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತೀಚಾಗಿ ಭಗವಂತನು, ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವಿರಕ್ತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಅಭಿಷೆತ ಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಂಬ ತನ್ನ ಎಳು ವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಆ ರುದ್ರನಿಗೆ ರಥ, ಸಾರಥಿ, ಧ್ವಜ, ಕುದುರೆ, ಧನಸ್ಸು, ಕವಚ, ಬಾಣ ಮುಂತಾದ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ರುದ್ರನು ಆ ಭಗವಂತನ ಧರ್ಮತಕ್ತಿ ರೂಪವಾದ ರಥವನ್ನೇರಿ, ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅಭಿಷೆತ್ತೆಂಬ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹೂರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಫೇವಮೆಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ದೇವವಿಮಾನಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಬಂದು ನೆರೆದುವು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಮುಷಿಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ ‘ವಿಜಯಾಭವ’ ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ರುದ್ರನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗಾನಮಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ದಹಿಸಿದಮೇಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಟಿಸತಕ್ಕ ವನಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿರಚಿಂತ್ರಿಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ, ಅತ್ಯದ್ಭುತಗಳಾಗಿರುವುವು. ಲೋಕಪಾವನಗಳಾದ ಆ ಚಿಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಬೇತೆಯಾವುದಾದರೂ ಕೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಿದ್ದರೆ, ಕೇಳು! ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದನು. ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{ ನಾರದನು ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೂತಗಳಾದ
 ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. }

ಶುಕನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೀಗೆ ನಾರದನ ಮುಖದಿಂದ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ, ತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡವನು. “ಮಹಾತ್ಮಾ! ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಾವುವು? ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಾವುವು? ಈ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನಗಳೆಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುತ್ರನಾದುದರಿಂದ ಅವನು ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗ್ರಹಣೆಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಬಹಳ ಮಂಥಿ ಪುತ್ರರಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೇಮವಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಸದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರಬಹುದು. ಅದಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸು ಯೋಗ ಸಮಾಧಿ ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ಕರುಣಾಳುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಈ ಧರ್ಮಗ್ರಹಣೆಗಳು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಎಷ್ಟೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭಾಷೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೂ ತಿಳಿಯಲಾರವು. ಅದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಆ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ನಾರದನು “ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಮೊದಲು ಸಕಲಧರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಪದೇಶಿಸಿರುವ ಸನಾತನ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸುವೆನು. ನಾರಾಯಣನು ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯಾದ ಮೂರ್ತಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತನಾದ ನರನೊಡಗೂಡಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲೂ ಬದರಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಆಧಾರವು. ಆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಆ ವೇದವಿದ್ವಾಂಸ ಮರ್ಹಷಿಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ, ಹಿರಿಯರ ಆಚಾರಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ, ಆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸಿರುವುವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನ

ಮುಖೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದೇ ಧರ್ಮವು. ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಆ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು—ಸತ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆ, ಉಪವಾಸವೇ ಮೊದಲಾದ ತಪಸ್ಸು, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದು, ಶಿಶೋಷ್ಣಾದಿದ್ದುದ್ದುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಚನೆ, ಮನೋಜಯ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಯಾವವಿಧದಿಂದಲೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದಿರುವುದು, ಅನುಚಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಿರತಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ, ಲೋಭವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಯಥೋಚಿತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಋಜುಬುದ್ಧಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆ, ಲೌಕಿಕಸುಖಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಗ್ಗಿಸುವುದು, ದುಷ್ಟಲೋಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಿರುವುದು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡದೆ ಮಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು, ದೇಹಕ್ಕೆಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಇತರ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸುವುದು, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಾತ್ಮನೂ ಆ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸೇರಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆಯೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆಯೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಗೌರವದಿಂದಲೂ ಭಾವಿಸುವುದು, ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನಿಡುವುದು, ಆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು, ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದು, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು, ಆತನ ವಾದಸೇವೆ, ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು, ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು, ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು, ಅವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಈ ಮೂವತ್ತೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಗಳು! ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಸರ್ವಂತರಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವನು. ಇದಲ್ಲವೆ, ಗರ್ಭಾಧಾನ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಯಾವನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವುವೋ ಅವನು ದ್ವಿಜನೆನಿಸುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ

ಗಳ ವಿಧಿಸ್ವಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ದ್ವಿಜರೆನಿಸುವರು. ಶೂದ್ರನಿಗೆ ವಿನಾಹ ವೊಂದು ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನಿಗೆ ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವನು ದ್ವಿಜನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಈ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಯಾರಿಗಾಗಿ ವಿಧಿಸಿರುವನೋ ಅವರೇ ದ್ವಿಜರು. ಇತರರು ಡಂಭಕ್ಕಾಗಿ ತಾವೇ ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡರೂ, ಅವರಿಗೆ ದ್ವಿಜತ್ವವಿಲ್ಲ. ಈ ದ್ವಿಜತ್ವವು ಕುಲದಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣತ್ರಯದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾಗಮಾಡುವುದು, ವೇದಗಳನ್ನೋದುವುದು, ದಾನಮಾಡುವುದು, ಎಂಬೀ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳೂ, ಆಯಾ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸದವರು ಪತಿ ತರೆನಿಸುವರು. ಧಾರಾಣಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳೂ ಉಂಟು. ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ (ಅಪತ್ನೀಕರಿಗೆ) ಯಾಗಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಎರಡೇ ಕರ್ಮಗಳು. ಇತರರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು, ಇತರರಿಂದ ಯಾಗಮಾಡಿಸುವುದು, ದಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಈ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಬೇರೆ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳೂ ಕೇವಲ ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆರು ಕರ್ಮಗಳು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ದಾನತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಯಾಗ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ವಾಲಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು, ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇತರ ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಕಪ್ಪು, ತೆರಿಗೆ, ಸುಂಕ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬಹುದು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದ ಜೀವಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನನುವರ್ತಿಸುತ್ತ ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ (ವ್ಯಾಪಾರ)ಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದುದು ವೈಶ್ಯರ ಧರ್ಮವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತ, ಅವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದುದು ಶೂದ್ರವರ್ಣದವರ ಧರ್ಮವು. ಬ್ರಾಹ್ಮ

ಣನು, ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಲದಿದ್ದಾಗ ಕೃಷಿ, ಗೋರಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾಚನೆಮಾಡದೆ ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದಾಗಲಿ, ದೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿ ತಂದುದರಿಂದಾಗಲಿ, ಕಳದಲ್ಲಿ ಉದಿಂದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಗಳನ್ನೂ ಆಯ್ದು ತರುವುದರಿಂದಲಾಗಲಿ, ಈ ನಾಲ್ಕುವಿಧದಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಮೇಲುಮೇಲಿನದು ಉತ್ತಮವೆನಿಸುವುದು. ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೃಷಿ, ಗೋರಕ್ಷಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಯಾಚನೆಯೂ, ಆ ಯಾಚನೆಗಿಂತಲೂ ಯಾಚಿಸದೆ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಧಾನ್ಯದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಜೀವನಮಾಡುವುದೂ ಉತ್ತಮವೃತ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಚತುರ್ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿ, ತಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಆಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತು, ಇತರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಳುಜಾತಿಯವರು ತಮಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವರ್ಣದವರಿಗೆ ಖಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸಬಾರದು. ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯವರು ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣದವರೂ, ಆಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೂ, ಋತು, ಅಮೃತ, ಮೃತ, ಪ್ರಮೃತ, ಸತ್ಯಾನ್ಯತವೆಂಬ ಐದುಬಗೆಯ ಜೀವನಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಬಾರದು. ಋತುವೆಂದರೆ ಕಳದಲ್ಲಿ ಉದಿಂದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಿನ್ನುವುದು; ಅಮೃತವೆಂದರೆ ದೈವಾಧೀನನಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವುದು; ಮೃತವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನಮಾಡಿ ತಂದು ಜೀವಿಸುವುದು; ಪ್ರಮೃತ ಸತ್ಯಾನ್ಯತಗಳೆಂದರೆ ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಗಳು; ಈ ಐದು ಬಗೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊರತು ಶ್ವವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ಎಂದರೆ ನೀಚಜೀವಿಯನ್ನು) ಮಾತ್ರ ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಸಬಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯರು. ಇವರು ತಮಗಿಂತ ನೀಚವರ್ಣದವರನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಬಹಳ ನಿದ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯವು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ತಮೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ದಮೆ, ಉಪನಾಸಾದಿ ತಪಸ್ಸು, ಸ್ನಾನಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಶುದ್ಧಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ತಾಳ್ಮೆ, ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿವ್ಯಂದಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮನೋವಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೇ ವಿಧವಾದ ಋಜುಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಸರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ದಯೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ

ಮನಸ್ಸಿಡುವುದು, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು, ಇತರರ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸಹಿಸದಿರುವುದು, ಮಹಾವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರುವುದು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ, ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡುವುದು, ದೇಹಧರ್ಮಗಳಾದ, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ತಾಳ್ಮೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು, ಆಶ್ರಿತರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವುದು, ಪರಲೋಕವಂತೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ, ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕರ, ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ನೈವುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ವೈಶ್ಯಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ತಮಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣದವರಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವುದು, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿರುವುದು, ತನ್ನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡುವುದು, ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನುಷ್ಠಿಸುವುದು, ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಳವಿರುವುದು, ಮುಳ್ಳುಡದಿರುವುದು, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಾವಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶೂದ್ರಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೇ ದೈವವೆಂದು ನಂಬಿ ಅವನನ್ನು ಪಚರಿಸುವುದು, ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು, ಪತಿಯ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮಲಕ್ಷಣಗಳು. ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಸಾರಿಸಿ, ಗುಡಿಸಿ, ರಂಗೋಲೆಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಸಂಚಾರಮಾಡದಿರುವುದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಡುವುದು, ತಾವೂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತಮ್ಮ ಪತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟವಸ್ತುವನ್ನು ಆಗಾಗ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ವಿನಯದಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಪತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದು, ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವುದು, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಅತ್ಯಾಶೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಸರಿಸದೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನಡೆಸುವುದು, ಪತಿಶುಕ್ರಾಷೆಯೇ ದೊಡ್ಡ

ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಾವಾಗಲೂ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುವುದು, ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದು, ಈ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷನು ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತವನನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಷ್ಟು ನಿಯಮದಿಂದ ಭಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲವು. ಅಂತಹ ಪುರುಷನು ಶುದ್ಧನಾಗುವವರೆಗೂ ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದಿದ್ದು, ಅವೇಲೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಂತೆಯೇ ನಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಂಕರಜಾತಿಗಳುಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲೋಮಜವೆಂದೂ ಪ್ರತಿಲೋಮಜವೆಂದೂ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಭೇದಗಳು. ಹೀನವರ್ಣದವನಿಗೆ ಉತ್ತಮವರ್ಣದ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಪ್ರತಿಲೋಮಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಉತ್ತಮವರ್ಣದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹೀನವರ್ಣದ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಅನುಲೋಮಜಾತಿಯವರು. ಈ ಸಂಕರಜಾತಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಕುಲಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಜೀನನವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕೇಹೊರತು, ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು. ಕಳವು, ಕೊಲೆ, ಮುಂತಾದ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಹೀನಜಾತಿಯವರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯಾದಿವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಕೂಡ, ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಅವರವರ ವರ್ಣಗಳಿಗೂ, ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವುದೇ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು. ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಅಧರ್ಮವೇ ಅವರಿಗೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದು ವೇದವಿತ್ತುಗಳಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಅವರವರಿಗೆ ನಿಯತವಾದ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳಿಂದಲೇ ಧೇಹಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ

ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಸ್ವವೃತ್ತಿಯಿಂದಾದರೂ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕ ವರಿಗೆ, ಕರ್ಮಬಂಧವು ನೀಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ, ಆ ಭೂಮಿಯು ನಿಸ್ಸಾರವಾಗುತ್ತ ಬಂದು, ಕೊನೆಗೆ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವಂತಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಹಾಗೆಯೇ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಈ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು, ಕಾಮಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಿಹಾಸೆಹೋದುವುದು. ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ತುಪ್ಪದ ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ನಂದಿಹೋಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಅದೇ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಉರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕಾಮಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಮಾಭಿಲಾಷೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು. ಧರ್ಮವಿರದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಮಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ವಿರಕ್ತಿಹುಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಬಹುದು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಯಾವಯಾವಗುಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವೋ, ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಆಯಾವರ್ಣದವರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಶಮದಮಾದಿಗುಣಗಳು ಬೇರೆ ವರ್ಣದವನಿಗಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಈ ಜಾತಿನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅವರವರ ನಡತೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣವೇ ಹೊರತು, ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ.

ಇದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ನಾರದನು ಧರ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು
ವಿವರಿಸಿದುದು.

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಇದುವರೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಗಳ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಚರ್ಮವೇ ಮೊದಲನೆಯದು! ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಗುರುವಿಗೆ ಹಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಿಶ್ವಾಸವಿರಬೇಕು. ದಾಸನಂತೆ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾಯಂಕಾಲಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಗಳನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯನಿಗೂ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾತಸ್ನಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಉಚಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರುವು ಕರೆದಾಗ, ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವಿನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ಮಂಜಿ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ಜಡೆ, ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ದರ್ಭೆಯ ಪವಿತ್ರ, ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾಗಲೂ ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡಿ ತಂದ ಅನ್ನವನ್ನು, ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಅವನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಶೇಷವನ್ನು ತಾನು ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಗುರುವು ಅನುಮತಿಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು. ಆಹಾರವನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಭುಜಿಸುತ್ತ, ಸದಾಚಾರವರನಾಗಿ ಆಯಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅತ್ಯವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಹೊರತು, ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆಯೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಳ್ಳವರೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡಬಾರದು. ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯವಾದ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಮಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹುನಸ್ಸು ಕೊಡದೆ, ದೃಢ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಸುಳಿಯಬಾರದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬಹಳ ಬಲಿಸ್ಮಗಳಾದುದರಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತನಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದು ಬಿಡುವುವು. ತಲೆಬಾಚುವುದು, ಮೈಯೊತ್ತುವುದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುವುದು, ಅಭ್ಯಂಗನ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾವನವತಿಯರಾದ ಗುರುಪತ್ನಿಯರು ಇಂತಹ

ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಬೇಡವೆಂದೇ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕು. ಓ ಧರ್ಮ ರಾಜಾ! ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೂ, ಪುರುಷನನ್ನು ತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆಗೂ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿ! ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ತುಪ್ಪವು ಕರಗಿಬೀಳುವುದೇ ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಪುರುಷನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು? ಆದುದರಿಂದ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳೊಡನೆಯೊದರೂ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದಾರದು. ಉಚಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ನಿಯಮವು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಯತಿಯೂ ಕೂಡ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಹವಾಸವನ್ನೂ, ಅವರ ವಿಷಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಡುವನು, ಆ ಶರೀರವೇ ಜೀವನಿಗೆ ಅತ್ಮವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವವರೆಗೂ, “ನಾನೇ ದೇವತೆ! ನಾನೇ ಮನುಷ್ಯನು!” ಎಂಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವುವು. ಈ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿರುವವರಿಗೆ ಉತ್ತಮವುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಕೈಗೊಡಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ತಪ್ಪುವವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಶರೀರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದ ಆಯಾವರ್ಣಾಶ್ರಮಭೇದಗಳನ್ನುನುಸರಿಸಿ, ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದರಿಂದ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಅಜ್ಞಾನವು ತಾನಾಗಿಯೇ ನೀಗುವುದು. ಅತ್ಮಪರಮಾತ್ಮವಿವೇಕವೂ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಪ್ರಾಯಶಃವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ ಗೃಹಸ್ಥರ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಗಳುಂಟು. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಮತುಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗವುಂಟು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕವರು, ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೊತ್ತಿಸುವುದು, ಅಭ್ಯಂಗನ ಮಾಡುವುದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕವ್ವನ್ನು ಡುವುದು, ಮೈಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪಿಸುವುದು, ಇತರ ದೇಹಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ದೃಢವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಈ ನಿಯಮಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಗುರುಕುಲವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಅರಣ್ಯಕಗಳೊಡನೆಯೂ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ, ವೇದವನ್ನೋದಿ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಬಲವಿದ್ದಷ್ಟು, ಆ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಹೀಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಆ ಗುರುವಿನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆ, ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನಾಗಲಿ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನು, ಅದರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರೂ ಕೂಡ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನು ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ, ಪಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಆಶ್ರಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಅವನು ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲವೆಂದೂ ತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹಿಡಿದರೂ, ಆಯಾ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತತ್ತ್ವತ್ರಯಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಆದರಿಸತಕ್ಕ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದವರು, ಪರಮಯೋಗಿಗಳು ಹೊಂದತಕ್ಕ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ತೀವ್ರಾದಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯುವರು. ಈ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು, ಶೃಷಿಮಾಡಿ ಬೆಳೆದ ಗೆಡ್ಡೆಗಳನ್ನು, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಕ್ವವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತೆಗೆದು ಂನ್ನ ಬಾರದು. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವವಾದುದನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಹಸಿಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟೂ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಕೇವಲ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಿಂದ ಪಕ್ವವಾದ ಮರದಿಂದುದಿರಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದಿರಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತಂದು, ವಿಹಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆದರಿಂದ ಚೆರು, ಪುರೋಡಾಶ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಹೋಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕಾಲಾಂತರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬಾರದು. ಹೋಸಕಾಳುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಹಿಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪರ್ವತಗುಹಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ವಾಸ

ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರತು, ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುತಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಳಿ, ಗಾಳಿ, ಹನಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ದೇಹವನ್ನು ಶೋಷಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಜಟಿಲುನ್ನು ಬೆಳಸಿ, ಮೈಕೂಡಲನ್ನೂ ದೇಹದ ಕೊಳೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆಯದೆ, ದಂಡಕಮಂಡಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನವನ್ನೂ, ಸುಕ್ತು ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಶರೀರ ದಾರ್ಡ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಾಗಲಿ, ಎಂಟುವರುಷಗಳಾಗಲಿ, ಎಕಡು ವರುಷಗಳಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದೇ ವರುಷವಾಗಲಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇದೇ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು ಹೀಗೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವಾಗ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಮುಪ್ಪಿನಿಂದಲೋ ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗಾಗಲಿ, ಸನ್ಯಾಸಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಲಿ, ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಸವಾರೋಪಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಹಂಕಾರಮನುಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅದಕ್ಕದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿಸಿದಂತೆ (ಎಂದರೆ, ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ನವರಂಧ್ರಗಳೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ರಕ್ತ, ತ್ಲೇಷ್ಮ, ಮೊದಲಾದ ಜಲಾಂಶಗಳು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಾಂಸವೇ ಮೊದಲಾದ ಉಳಿದ ಘನಪದಾರ್ಥಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಅದರದರ ಕಾರಣವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದಂತೆ) ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವು ತನ್ನ ವಾಗ್ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ, ತನಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹಸ್ತೇಂದ್ರಿಯವು ಅದರ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ ತದಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾದೇಂದ್ರಿಯವು ಉದರ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಉಪಸ್ಥೇಂದ್ರಿಯವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಸಂಭೋಗದೊಡನೆ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುವೆಂಬ ಇಂದ್ರಿಯವು ಮಲವಿಸರ್ಜನವೆಂಬ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದೊಡನೆ ಮೃತ್ಯುದೇವನಲ್ಲಿಯೂ ಲಯ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಿಷ್ಕಿ, ಕಣ್ಣು, ನಾಲಗೆ, ಮೂಗು, ತ್ವಕ್ಕು ಎಂಬ ಈ ಐದು ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ತನುತನುಗೆ ಭೋಗ್ಯಗಳಾದ ಶಬ್ದ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳೊಡನೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ತತ್ತ್ವದಭಿಮಾನಿ

ಗಳಾದ, ದಿಕ್ಕು, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ, ವರುಣ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಡಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಮನೋರಥದೊಡನೆ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯು ಭಾವನೆಯೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ, ಅಹಂಕಾರವು ಅಭಿಮಾನದೊಡನೆ ರುದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಚಿತ್ತವು ಸತ್ಪವೆಂಬ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆ ತನಗೆ ಉತ್ತಮಾನವಾದ ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಲಯಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಜಲವು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ತೇಜಸ್ಸು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಆಕಾಶವು ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವು ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಮಹತ್ತತ್ವವು ಅಪ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಪ್ರಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಪ್ರಧಾನವು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಹೋದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದರದರ ಕಾರಣವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಯ ಹೊಂದಿಸುತ್ತ ಬಂದಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವ ಜೀವನು, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಅವನ ನಿಯಮಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನು, ತನಗೆ ಅಧಾರವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಉರಿದುಹೋದಮೇಲೆ, ಬೆಂಕಿಯು ತಾನಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗುವಂತೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗುಣಾದ್ಯಭಿಮಾನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಶಾಂತನಾಗಿ, ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಜಗರ }
 ಸಂವಾದವು.

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ರೋಗದಿಂದಾಗಲಿ, ಮುಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಸ್ವಧರ್ಮ
 ಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ತ
 ನಾದ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನು, ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಪವೇಶದಿಂದ ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡ
 ಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರರುಷನು
 ದೇಹಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬೇರೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ,
 ದೇಹವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸಾ
 ಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೌಪೀನ
 ವೊಂದು, ನಡುದಟ್ಟಿಯೊಂದು, ಇವೆರಡೇ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳು.
 ಇವರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ದಂಡಕಮಂಡಲುಗಳು(ಜನಿವಾರ ಉಡಿ
 ದಾರ), ಮತ್ತು ಮಳೆಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಮುಚ್ಚು
 ವಂತೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಇವಿಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಬಹುದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ
 ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ
 ಇಷ್ಟೇ ! ಈ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವನು, ಒಂದುರಾತ್ರಿಗೆ ಮೇಲೆ
 ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಭೂಸಂಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ
 ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಜೀವಿಸಬೇಕು. ಆತ್ಮಾನು
 ಭವದಿಂದಲೇ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತ,
 ಕೋಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರ
 ಬೇಕು. ಜೀತನಾಜೀತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ, ವಿಕಾರರಹಿತ
 ನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿರುವು
 ದೆಂದೂ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆ
 ಗೊಂಡು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ, ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು.
 (ಪ್ರಾಣೇಸ್ನಾಯಂಕಾಲಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಜೀವಾತ್ಮ
 ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತ, ಆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಪರ
 ಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅವನ ಸೃಷ್ಟಿವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು).
 ನಿಸ್ಪ್ರೆ, ನಿಚ್ಚರ. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ದೇಹ
 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೋರುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಆಗ ಜೀವಾತ್ಮನ ಅನು

ಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವನಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವಾಗಲಿ, ಮೋಕ್ಷವಾಗಲಿ, ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಏರ್ಪಡುವುದೇ ಹೊರತು, ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಂಸಾರಿಗಳು ಮರಣಕ್ಕಾಸೆವಡದಂತೆ, ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಈ ದೇಹಕ್ಕಾಸೆವಡದೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿನಾಶಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಾಲಗತಿಯನ್ನೇ ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಬಾರದು. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಾರದು. ವಿತಂಡವಾದಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿಕ್ಕಬಾರದು. ವಾದಪ್ರತಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ಕಟ್ಟದಿಂದ ಹಿಡಿಯಬಾರದು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಧನಾಶೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರು ಬಂದು ಸೇರಿದರೂ, ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲಾರದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮಠಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಠಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ನಿಂತಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೈಷಮ್ಯಬುದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೇವಲಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡಾಗಲೇ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದೇ ಹೊರತು, ಆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ದೂರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೇ ಮೇಲು! ವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಆಶೆಪಡದೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ, ಶಿಷ್ಯರನ್ನೋದಿಸುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ. ಫಲವೇನು? ಆದರೆ! “ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯತಿಯು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಾತಿಶಯವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗ್ತಾನು ಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಿರಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ತನ್ನೆಲ್ಲರವ ಯಾವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದು. ತಾನು ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢನಂತೆಯೂ, ವಾದಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಮೂರ್ಖನಂತೆಯೂ, ಬಹಳ ಅನುಭವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಬಾಲನಂತೆಯೂ ನಟಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ಹೊರಕ್ಕೆ

ಕಾಣಿಸದೆ, ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾದವನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸಾದಿವ್ರತಗಳೂ ಕೂಡ ದೇಹಬಲವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಡಿಯತಕ್ಕ ಸನ್ಯಾಸಿಯು, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಲೇಬಾರದು. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೆರಡೂ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದುದು ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮವು. ಹೀಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇತರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವುಂಟು. ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೂ ಅಜಗರವ್ರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಗೂ, ಹಿಂದೆ ಕೆಲವು ಸಂವಾದಗಳು ನಡೆದಿರುವುವು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಪ್ರಪಂಚದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೆಲವು ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಭೂಸಂಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಕಾವೇರಿತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಹ್ಯಪರ್ವತದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿ ಬರಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನೆಲದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಕೊಳೆಮುಚ್ಚಿದ ಮೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೆಚ್ಚುವಿನಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅಜಗರವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಆಕೃತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾದಿಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, “ಆ ಪುರುಷನು ಯಾವ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹಿಡಿದವನು” ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ವಿನಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಆತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು. “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನೀನು ಯಾರು? ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಅನೇಕ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಸಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ನೀನು ದೇಹಪುಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನೀನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವಹಾಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದೇಹವಾದರೋ ಕೊಬ್ಬು ಬೆಳೆದಿರುವುದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಪರನಾದವನಿಗೇ ಧನವು

ಲಭಿಸುವುದು. ಧನಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಬಹುದು. ಭೋಗಿಯಾದವನೇ ಶರೀರಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ನೀನಾದರೋ ಉದ್ಯೋಗ ಪರನೆಂದೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನನ್ನು ಧನವಂತನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೀನಿಗೆ ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವಂತೆಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಿದಂತೆಯೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ! ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಹೀಗೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ನೀನಿಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ದೇಹಪುಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸನಂತೆಯೂ, ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನಂತೆಯೂ, ವಾಕ್ಯಾತುರ್ಯವುಳ್ಳವನಂತೆಯೂ ತೋರುವಿ? ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನೀನು ಕೈಲಾಗದವನಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದೇಕೆ? ಮತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನಗಳು ನಾನಾವಿಧ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ, ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉದಾಸೀನನಾಗಿ ಮಲಗಿರುವುದೇಕೆ? ಎಂದನು.

ಅಮೃತಸವಾನವಾದ ಅಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಿನಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ, ಮಹರ್ಷಿಯು, ಮಂದಹಾಸದೊಡನೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವನು -
 “ಓ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಾ! ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯದವನಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ನೀನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನು. ಮತ್ತು ನೀನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿಯೂ, ಸಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಾಯಣನನ್ನು ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಅವನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ! ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನೂ ನೀಗಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಂತಹ ನೀನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವು ಯಾವುದುಂಟು? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾನು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೀನಿಗೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನಾನೂ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಯ ಪುಣ್ಯವಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವನು. ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಕಾಮಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ,

ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸಾರಿ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶೆಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ನಾನಾಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿರುವೆನು. ಆ ಕರ್ಮಬಂಧದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆನು. ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ್ಯುಬಲವಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ಲಭಿಸಿತು. ಪ್ರಾಣ್ಯುಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಪರುಶಕ್ಷಿಮೃಗಾದಿಗಳ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಈ ಭೂಲೋಕವೇ ದ್ವಾರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಲಭಿಸಿರುವಾಗಲೂ, ಕೆಲವರು ಉತ್ತಮವುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ಕೇವಲ ಕುಟುಂಬಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವರು. ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಆ ಕರ್ಮಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಗುಲುಕಟ್ಟಿ, ವಿಶೇಷದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರು ಕಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಫಲವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಆತ್ಮವೆಂಬುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೇವಲ ಸುಖಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೇನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಗಾಗ ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ 'ಜೀವನು ಕೇವಲ ಸುಖಸ್ವರೂಪನೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ದೇಹವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿ, ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಬಿಡುವುದರಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖವೇ ಆತ್ಮಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿ! ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡುವಾಗಲೇ ಜೀವನು ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುವನು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಆ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಶ್ಚರಗಳು! ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವವೆಂದಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವೆನು. ಆದರೆ "ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನಂತೆ ಆತ್ಮಸುಖವನ್ನೇ ಬಯಸಿ, ಈ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸ

ಬಾರದೆ" ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ! ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಈ ಆತ್ಮಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವರು. ಆತ್ಮವು ಸ್ವತಃ ಕೇವಲ ಸುಖಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ, ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ತಮಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರ್ಥವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾರದ ಮೂಢರು, ಶರೀರಗತವಾದ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಭೇದಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆತ್ಮನಿಗೇ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವರು, ಹುಲ್ಲು, ಪಾಚಿ, ಮೊದಲಾದ ವಾದುವುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ, ಬಿಸಿಲೊರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನೇ ನೀರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ಓಡುವ ಮೃಗದಂತೆ ಜನಗಳು ಆನಂದಮಯವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರ್ಥಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮೂಢರು, ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ತಮಗೆ ತಗಲುತ್ತಿದ್ದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನೇ ತಂದಿಡುವುವು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ, ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನದಿಂದಾಗಲಿ, ಅದ್ರವ್ಯಬಲದಿಂದ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟು? ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಿತಿರದು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಈ ದ್ರವ್ಯಾಸೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಸಂಪಾದಿಸಿಟ್ಟ ಹಣವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವು, ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸಂಕಟಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಧನವಂತನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯನ್ನನುಭವಿಸಲಾರನು. ಏಕೆಂದರೆ, ಧನವಂತರಿಗೆ ರಾಜರಿಂದಲೂ, ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ, ಬಂಧುಜನರಿಂದಲೂ, ಶುಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಯಾಚಕರಿಂದಲೂ, ಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಭಯವಿದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಧನವಂತರು ಹಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ದೇಹಸುಖಕ್ಕೂ ತಾವು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರದೆ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ತಾವು ಭಯಪಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಹಣವಿದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಯವು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಿದುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣದಲ್ಲಿಯೂ,

ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವನು, ಶೋಕ ವೋಹ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧ, ರಾಗ, ಅಧೈರ್ಯ, ಶ್ರಮ ಮಂತಾದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತ್ರವೂ ಆಸೆಯನ್ನಿಡಬಾರದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀನುನೋಣಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವುಗಳು ಇವೆರಡೂ ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುರುಗಳೆಂದು ತಿಳಿ! ಆ ಎರಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಡತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಾನು, ವಿರಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡೆನು. ಭ್ರಮರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು, ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೇನನ್ನು ತುಂಬಿಡುವುವು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವನಾದರೂ ಬಂದು ಆ ಹುಳುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ಜೇನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಆದರಂತೆಯೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಇದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧನಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಡದೆ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನಂಗೀಕರಿಸುವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ಈ ಭ್ರಮರಗಳ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಬೆಟ್ಟದ ಹಾವುಗಳು ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ದೈವಿಕವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ತಿಂದು ತೃಪ್ತವಾಗಿರುವುವು. ಆದರಂತೆಯೇ ನಾನು ದೈವಲಬ್ಧವಾದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಮಲಗಿರುವೆನು. ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕತಕ್ಕ ಆಹಾರವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಕವನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತಂದಿಕ್ಕಿದುದಾದರೂ, ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಸಾಡಿದುದಾದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗಲೀ ಜಿಹಾಸೆಯನ್ನಾಗಲೀ ತೋರಿಸದೆ ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಸಿಕ್ಕುವುದೋ ಅದನ್ನೇ ತಿಂದು ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವೆನು. ಮೈ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿಮಡಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವ್ಯದುವಾದ ದುಕ್ಕೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ಒರಟಾಗ ಚರ್ಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಸಿರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನೇ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಧರಿಸುವೆನು. ಹೀಗೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡತಕ್ಕವನು. ಕೆಲವು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬರೇ ನೆಲದಲ್ಲೆಯೇ ಮಲಗುವೆನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಲ್ಲಮೇಲೆಯೂ, ಸೊಪ್ಪುಸದೆಗಳಮೇಲೆಯೂ ಮಲಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು. ಕೆಲವು ಸಂಕರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉಪರಿಗಿಯ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಹಂಸತೂಲಿಕಾತಲದ ಮೇಲೆಯೂ

ಮಲಗುವೆನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಾಗ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಂಗನನ್ನಾ ನ
ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪುಷ್ಪಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂ
ದೇಹವನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಇವೊಂದಕ್ಕೆ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೆಯೇ
ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಹೀಗೆ ಪುಷ್ಪಚಂದನಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳು
ಸಿಕ್ಕಿದರೂ, ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತ್ರವು ಲಭಿಸಿದರೂ, ರಥಾದಿಗಳ
ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿದರೂ, ಕಾಲು ನಡೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ
ಸಮಾನವೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವ
ದುರ್ಜನರಾದ ಬೇರೆಯವರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೂ, ಸ್ತುತಿಸಿದರೂ ನಾನು
ಅವರಲ್ಲಿ ಕೋಪವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗಲಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ.
ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸತಕ್ಕವರನ್ನು ನಾನು ನಿಂದಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕವರನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ
ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ
ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಬೇರೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ
ಕೋರಿಕೆ! ಹೀಗೆ ನಾನು ಸತ್ಯಸಂತೋಷಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಕ್ರಮವಾದ
ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ದೇಹವು ಪುಷ್ಪವಾಗಿಯೇ ಇರು
ವುದು. ಮತ್ತು ಓ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನೀನೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ,
ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ನನಗೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧದಿಂದ
ತೋರುವ ಜಾತಿರೂಪಾದಿವಿಕಲ್ಪಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ
ದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ
ವನ್ನು ರೇಣುತ್ಕಂಠಮುಕ್ತೆ ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಮನ
ಸ್ಸನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವನ್ನು ಮೂಲ
ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಲಯಹೊಂದಿಸಿದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನ
ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಲಯ
ಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಆ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ಶರೀರವಾಗಿವುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತ, ದೇಹವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಪ್ರಾರಬ್ಧಾವಸಾನದಲ್ಲಿ
ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಓ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಈ ನನ್ನ ನಡತೆಗಳೆ
ಲ್ಲವೂ ಬಹಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ
ಕವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಈ ನನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ
ನೀನು ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರು

ವೆನು ” ಎಂದನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ಹೀಗೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದ ಪರಮಹಂಸಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಆತನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಇದು ಹದಿನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— — —

{

 ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು
 ವಿವರಿಸಿದನು.

}

ತಿರುಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾರದನನ್ನು ಕುರಿತು ಓ ಮಹರ್ಷೀ ! ಯಾವಾಗಲೂ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ನೆವದಿಂದ ಮನೆಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು? ಇತರಾಶ್ರಮಗಳಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಗಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಗೃಹಾಸಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ಸುಲಭೋಪಾಯವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು ” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ನಾರದನು “ ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ನೀನು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಞಾನಲಾಭವಾಗುವುದು. ಆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಗೆದ್ದವನಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ! ಇದರಿಂದಲೇ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಗಬಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವವನು ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತ, ಆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತು, ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅವರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಣಾಂತಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರನುಕುಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಮೋಹಪಾಶವನ್ನೂ, “ ತಾನು

ತನ್ನದು” ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬಹುದು. ಕನಸನ್ನು ಕಂಡವನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಮೇಲೆ, ತಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ವಸ್ತುಗಳು, ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತು, ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಈ ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ಥಿರಗಳೆಂದೂ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದು ವಿರಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶರೀರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದುದೇ ಹೊರತು, ಆ ಭೇದವು ಆತ್ಮಕ್ಕೆಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಸತ್ಸಹವಾಸದ ಬಲದಿಂದ ತತ್ಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಧವನಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳೂ, ತನ್ನ ಬಂಧುಮಿತ್ರರೂ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಡೆಯವರಾದ ಇತರರೂ, ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತ, ತಾನು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಮಕಾರವಿಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ತನಗೆ ಮಳೆಬೆಳೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಗಣಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಲಭಿಸಿದ ಧನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಂದುದೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ದೇಹಪೋಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಾನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದರೇನು? ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮದೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಫಲವಿಲ್ಲ! ಹಾಗೆ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕವರನ್ನು ಕಳ್ಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರು ಕಳ್ಳರಂತೆ ಸಂಸಾರಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಬೀಳುವರು. ಅದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು, ತನ್ನದೆಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ, ಬೆಕ್ಕು, ಇಲಿ, ನಾಯಿ, ಜಿಂಕೆ, ಒಂಟೆ, ಕತ್ತೆ, ಕಪಿ, ಕೀಟಗಳು, ನೋಣಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ನೋದಲಾದ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದಂತೆಯೇ ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳಮೇಲೆ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಡಬಾರದು. ತಾನು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕುವ ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳಿಗೂ, ಇವಕ್ಕೂ ತಾರತಮ್ಯವೇನು? ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥನು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷಪ್ರಯಾಸವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಆಯಾ ದೇಶಕಾಲಾನು ಗುಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ನಾನು ಯಿ ನರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಚಂಡಾಲ ಜಾತಿಯವರಿಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ತನ್ನ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಬೇಕು. ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತನ್ನವರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಂಥವರಿಗಾದರೂ ಪತ್ತಿಯಲ್ಲರವ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡುವುದೇನೋ ಕಷ್ಟವು. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರ ನಿಮಿತ್ತ ವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸುವನು! ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಲ್ಲು ವನು! ಗುರುಜನಗಳನ್ನಾದರೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವನು! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವನು ಸ್ತ್ರೀಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಲ್ಲನೋ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಬಲ್ಲನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದಲೂ ಮಲಮೂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ, ಕೊನೆಗೆ ಭಸ್ಮಾವಶೇಷವಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ಈ ಶರೀರವೆಲ್ಲಿ? ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತ್ರೀಯರು ಶೋಭಿಸತಕ್ಕ ರತಿಮುಖವೆಲ್ಲಿ? ಆಕಾಶ ದಂತೆ ನಿರ್ಲೇಪನಾದ ಅತ್ಮನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖವೆಂದರೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಸಂಗತ ಗಳು! ಆದುದರಿಂದ ಪಂಡಿತನಾದವನು, ಈ ತತ್ವವನ್ನಾ ಲೋಚಿಸಿ, ಭಾರ್ಯೆಯ ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪತ್ತೀಪ್ರತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನಗೆ ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಆದರಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಜೀವಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಸೆಪಡಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನೂ, ಅದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯ ಬಹುದು. ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥನು, ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು, ಭೂತ ಗಳು, ಪಿಶ್ಚುಗಳು ಎಂಬೀ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ತನಗೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು, ತನ್ನ ಕುಲೋ ಚಿತವಾದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ದೊಡ್ಡ ಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದಾಗ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಯಾಗಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬಹುದು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖ ದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ, ಅಗ್ನಿ ಮುಖವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಂತೋಷಿಸಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ

ಗ್ರಹಸ್ಥಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಪರ ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರೂ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯದಿನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ಅವರ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಾಯಣಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಿನಗಳು, ವೇಷತುಲಾಸಂಕ್ರಮಣಗಳೆಂಬ ವಿಷುವತ್ತುಣ್ಣದಿನಗಳು, ವೃತ್ತೀಪಾತಗಳು, ತಿಥಿಕ್ಷಯ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಗಳು, ದ್ವಾದಶಿ, ಅವಾ ವಾಸ್ಯೆ, ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯೆ (ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆ), ಕಾರ್ತಿಕ ಶುಕ್ಲನವಮಿ, ಮಾರ್ಗಶಿರ ವೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ ದಿನಗಳು, ಮಾಘ ಶುಕ್ಲಸಪ್ತಮಿ, ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದೊಡಗೂಡಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ, ಆಯಾ ಮಾಸದ ಪ್ರಧಾನನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಪೌರ್ಣಮಿತಿಥಿಗಳು, ಅನೂ ರಾಢಿ, ಶ್ರವಣ, ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಡ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದಗಳೆಂಬ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ದ್ವಾದಶೀತಿಥಿ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಉತ್ತರಾಣಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಏಕಾದಶಿ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ ಇಂತಹ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಸ್ಥಾನು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಯಃಕಾರಣಗಳಾದ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ಇವು ಉತ್ತಮ ದಿನಗಳಾದುದರಿಂದ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇವು ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿಗೂ ಕಾರಣಗಳು. ಈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ಹೋಮ, ತಪಸ್ಸು, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ಯಪ್ತಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೂ ವೈಶ್ಯರಿಗೂ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸತ್ಕಾರಗಳು, ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಗಳು, ಭೂತತ್ಯಪ್ತಿ, ದಾನಧರ್ಮಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುವು ಮತ್ತು ಗ್ರಹಸ್ಥಾನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ವೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ ವೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮರಣಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ದಹನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದಹನವಾದವೇಲೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ನಿತ್ಯವಿಧಿ ವೊದಲಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ಫಲವುಂಟು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕಾಲನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನಷ್ಟೆ! ಇನ್ನು ದೇಶನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಾತ್ಮವು ದೊರಕುವುದೋ ಆ ದೇಶವೇ ದಾನಾದಿಕರ್ಮ

ಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಭಗವನ್ನೂರ್ತಿಗಳಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ
 ಗಳೂ, ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ದಯೆ, ನೊದಲಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಾಸ
 ಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ,
 ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರಸ್ಥಳಗಳು, ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆ
 ಸುವುದರಿಂದ, ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಮತ್ತು ಪುರಾಣಪ್ರ
 ಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಗಂಗೆ, ಪುಷ್ಕರ, ಮಹಾತ್ಮರು ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ
 ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವುವು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಗಯೆ, ಪ್ರಯಾಗೆ,
 ಪುಲಹಾಶ್ರಮ, ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯ, ಫಲ್ಗುನಿನದಿಯು ಹರಿಯತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ, ರಾಮ
 ಸೇತು, ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥ, ದ್ವಾರಕೆ, ಕಾಶಿ, ಮಥುರೆ, ಪಂಪಾಸರಸ್ಸು, ಬಿಂದು
 ಸರಸ್ಸೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಮಾಶ್ರಮ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ, ಅಲಕನಂದೆ, ಚಿತ್ರ
 ಕೂಟ ಇವೇ ನೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳೂ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಮುಂತಾದ
 ಎಲ್ಲಾ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ತಪ್ಪಲುಗಳೂ, ಭಗವಂತನು ಅರ್ಚಾರೂ
 ಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸುವುವು. ಶ್ರೀಯಃ
 ಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಪುರುಷನು, ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರ
 ಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಒಂದೊಂದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೂ
 ಸಹಸ್ರಗುಣಾಧಿಕವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಮತ್ತೊಂದು
 ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ನಾವು ದಾನಧರ್ಮಾಧಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಪಾತ್ರವನ್ನು
 ಹುಡುಕಬೇಕಾದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾದ ಸತ್ಪಾತ್ರವು
 ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವು. ಅದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರು, ಚರಾಚರಾ
 ತ್ಯಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಅಪರಮಪುರುಷ
 ನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ಪಾತ್ರವೆಂದೂ, ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭಗವಂತ
 ನಿಗೇ ಅರ್ಪಿತಗಳಾಗಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅಷ್ಟೇಕೆ?
 ನಿನ್ನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮುಷಿ
 ಗಳೂ, ತಪ್ಪೆಸಿದ್ಧರಾದ ಮಹಾತ್ಮರೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ
 ಸನಕಾದಿಗಳೂ, ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ಅಗ್ರಪೂಜೆ
 ಯನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಟ್ಟನಲ್ಲವೆ! ಅದುದರಿಂದ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ಪಾತ್ರ
 ವೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಿಷಯವು! ಅನೇಕ ಜೀವ
 ರಾಶಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಅಪರಮಪುರುಷನೇ
 ಮೂಲವೆನಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆಯುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ

ಮಾಡತಕ್ಕ ಆರಾಧನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವುವು. ಆ ಭಗವಂತನೇ ಜೀವರಾಶಿಗೆ, ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯರೆಂದೂ, ತೀರ್ಥಕ್ಕುಗಳೆಂದೂ ಆಕಾರಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಜೀವಶರೀರಕನಾಗಿ ಶಯನಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವನು. ಆದರೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿರೂಪದಿಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಸೇರಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಂದಾದರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಯಾರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುವುವೋ, ಅವರನ್ನೇ ಉತ್ತಮವಾತ್ಸವೆಂದೆಣಿಸಬೇಕು. ಈ ಗುಣಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನುಸರಿಸಿಯೇ ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮೊದಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಜ್ಞಾನವು ತಗ್ಗುತ್ತ ಬಂದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಿಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪಂಡಿತರು ತ್ರೇತಾದಿಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದರು. ತತ್ಪಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇತರರಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮೂಢರಿಗೂ ಕೂಡ ಅಂತಹ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಜ್ಞಾನವೂ, ಭಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಆ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಾವು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸತಕ್ಕವರು ತಾವು ಕೋರಿದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಬಂದರು. ಆದರೇನು? ಹೀಗೆ ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವರೂಕೂಡ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇತರ ಜನರನ್ನು ಗೌರವಿಸದೆ, ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಆ ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನವೂ ಅವರಿಗೆ ಸಫಲವಾಗಲಾರದು. ರಾಜಾ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ತಪಸ್ಸು, ತತ್ಪಜ್ಞಾನ, ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಭಗವಂತನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಸತ್ತಾತ್ಮನೆಂದು ಪಂಡಿತರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಾದರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾವನಮಾಡುತ್ತ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ

ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೇ ತನ್ನ ದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇನ್ನು ನಮ್ಮಂತವರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ ?'

ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಗುಹ್ಯಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದು.

“ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ದ್ವಿಜರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ತಪೋನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿಯೂ, ಇತರರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಜಾನ್ಮಯೋಗ ಕರ್ಮಯೋಗಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವರಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಸಹಾಯಮಾತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರೇ ಉತ್ತಮಪಾತ್ರವೆನಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಬಯಸತಕ್ಕವರು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ಹವ್ಯಕವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಿಗೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದವರಲ್ಲಿಯೇ, ಅವರವರ ಜ್ಞಾನತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರಿದವರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ, ಪಿತೃಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮೂವರನ್ನೂ ನಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಲಭಿಸದಿದ್ದಾಗ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾದರೂ ನಿಯಮಿಸಿ ಭೋಜನವನ್ನಿಕ್ಕಬೇಕು. ಬಹಳ ಧನಪಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚುಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಿಮಂತ್ರಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಪಾತ್ರಗಳೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಂತೆ ನಿಯತವಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಬಂಧುತ್ತದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ

ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಾರದು ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ವಿಷ್ಣುಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಬ್ಬನನ್ನು ನಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ದೈವಿಸಿ ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸತಕ್ಕ ಅನ್ನಧಾನವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಕ್ಷಯವಾಪ್ತ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಅದರಿಂದ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ಭೂತಗಳಿಗೂ, ಒಂಧುಗಳಿಗೂ, ತನಗೂ, ಅನ್ನವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಭಗವದ್ರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಂಸವನ್ನು ಸ್ವಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಭುಜಿಸತಕ್ಕ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೇ ವಕ್ಷಮಾಡಿ, ಆ ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ತೃಪ್ತಿಯೊಂದುವಂತೆ, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದ ಮಂಸದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯೊಂದಲಾರರು. ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಿಲ್ಲ. ಭೂತದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳೆಂದೂ ಇತರ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಯಾವನೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು. ಕೆಲವರು ಯಾಗ ಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ ಪಶುವಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಯಜ್ಞತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಣಾಮರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೋ ಹೀಗೆ ಪಶು ಪುರೋಡಾಶಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಯಜ್ಞಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವನ್ನೇ ಮೇಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುವರು. ತನ್ನ ಹ್ರಿಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕ ಪ್ರರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ಭಯಪಟ್ಟು ನಿಂದಿಸುವುವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಕರ್ಮಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಿಸುವರು. ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪ್ರರುಷನು, ದೈವಲಭ್ಯವಾದದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂಕ್ತೋಪಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು, ಕೇಳು! ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಪರಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಉಪಧರ್ಮವೆಂದೂ, ದಾಂಭಿಕಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಅಭಾಸ ಧರ್ಮವೆಂದೂ ಐದು ಭೇದಗಳುಂಟು ಸ್ವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕ

ರವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವು ವಿಧರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ಒಬ್ಬರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ
 ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಪರಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದು. ನೇದ
 ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ವೀಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಪಾಪಂಧಾದಿಧರ್ಮಗಳು ಉಪಧರ್ಮ
 ಗಳು. ಪರರನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಧರ್ಮಗಳು ದಾಂಭಿಕ
 ಧರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ವಿಧಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆದರಂತೆ
 ನಡೆಸುವುದು (ಎಂದರೆ ಗೋದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವನು, ಈಗಲೋ
 ನಾಳೆಯೋ ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿರುವ ಹಸುವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದು. ಇವೇ
 ವೋದಲಾದುವು) ಶಿಲಧರ್ಮವೆನಿಸುವುವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮಬುದಿಯಿಂದ
 ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಅಧರ್ಮದ ಶಾಖೆಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವೇ ಹೊರತು. ಧರ್ಮವೆನಿ
 ಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದವನು ಇವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸ
 ಬೇಕು. ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ಅನುಗುಣ
 ವಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೇ ಮನಶ್ಚಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವೇಹೊರತು,
 ಇತರ ಧರ್ಮಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಫಲಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಪುರುಷನು
 ದಂದ್ರನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಧನವನ್ನ
 ವೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ದೈವಲಬ್ಧವಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಪಡುವ
 ಹೆಚ್ಚುವಿನಂತೆ, ತನಗೆ ದೈವಿಕವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ದೇಹಧಾರಣೆಯನ್ನು
 ಮಾಡುತ್ತ, ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿರುವುದೇ ಉತ್ತಮವೃತ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
 ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಅನಂದಿಸಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ
 ಇರುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಸುಖವು. ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅಸಿಪಟ್ಟು
 ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋಳಲುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಲಭಿಸ
 ಲಾರದು. ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆಯತಕ್ಕವನಿಗೆ, ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಚರ್ಮ
 ಮಯವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವ
 ನಿಗೆ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಸುಖಮಯವಾಗಿಯೇ ತೋರುವುವು. ನಿತ್ಯಸಂತೋ
 ಷಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು, ಕೇವಲ ಜಲಾಹಾರದಿಂದಲೇ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು
 ಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಬರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಧನವನ್ನು
 ಯಾಚಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು, ವಿಷಯಸುಖ
 ಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಾಯಿ
 ಯಂತೆ ತಿರುಗಿ ಎಲ್ಲರ ನಿಂದೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಸಂತು
 ಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತನ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಯೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವೂ, ತಪಸ್ಯೂ,

ಖ್ಯಾತಿಯೂ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಶಿಸುವುವು. ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯವುಳ್ಳವನ ಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯು ಎಂತವರಿಗೂ ಇರಬಾರದು. ಲೋಭಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೀನವಾದ ದುರ್ಗುಣವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾಮವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಹುದು. ಹಗೆತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕೋಪವೂ ಅಡಗಿಹೋಗುವುದು. ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲೋಭವೆಂಬುದುಮಾತ್ರ ತಗ್ಗಲಾರದು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಎಷ್ಟೋಜನರು ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿದ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಸಂತುಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ದುರ್ಗುಣದಿಂದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿರುವುದೇ ವಿವೇಕಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. “ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಹೇಗೆ” ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯೋ? ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಕಾಮವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಆ ಕಾಮವನ್ನಡಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕೋಪವನ್ನು ಜಯಿಸಬಹುದು ಹಣದಿಂದಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಹುದು. ಹುಟ್ಟಿದವೇಲಿ ಸಾವು ನಿಶ್ಚಯವೆಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಶೋಕವೋಹಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯಿಂದ ದಂಭವನ್ನೂ, ಮನದಿಂದ ತನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳಾದ ಲೋಕವಾರ್ತಾದಿಗಳನ್ನೂ, ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂಸಾಭಯವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನದಿಂದಲೂ, ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ದೈವಿಕವಾಗಿಯೂ, ದೇಹಜನ್ಯವಾಗಿಯೂ ತನಗೆ ಬಂದೊದಗುವ ತಾಪತ್ರಯವೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಸತ್ಪುಣ್ಯದಿಂದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಕಾಮಾದಿ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಗುರುಭಕ್ತಿಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಗುರುಸೇವೆಯಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆಂತನೇ ಆಚಾರ್ಯರೂಪದಿಂದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನುಗ್ರಹಿಸುವನು.

ಅದುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನಪ್ರದನಾದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕವನು, ಎಷ್ಟೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾಗಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದರೂ ಅವರ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬಂದು ವೇಲೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಆನೆಗಳ ಸ್ಥಾನದಂತೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುವೇ ಹೊರತು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಾರವು, ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಂದ ಅವನರತವೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳುಳ್ಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಭಗವಂತನೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿರುವನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕೆಲವರು ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ತಮ್ಮಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸುವರಲ್ಲವೆ? ಇದರಂತೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರು, ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನೆಂದೇ ಎಣಿಸುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಯೋಜನವು, ಆ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಗಳು. ಇಂದ್ರಿಯಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವೇಲೆಯೂ, ಅದು ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಸಮಾಧಿಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜೀವನಾರ್ಥವಾದ ಯಾಜನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಕಲ್ಪಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸದಿದ್ದರೆ ಆ ಕರ್ಮಗಳೂ ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವುವು. ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾದವರು ನಡೆಸಕ್ಕ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಗಳಾವುವೂ ಫಲಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರತಿಮನುಷ್ಯನೂ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಸಂಸಾರಪಾಶವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಶರೀರಮೂತ್ರ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ರಮವಾದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ನಿರ್ಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು, ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡಿ ತಂದ ಆನ್ನವನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಭುಜಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅವನು ಶುಚಿಯಾದ ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಸನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರವೇಶಿ ದರ್ಭಾಸ್ಪರಣವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನೂ, ಅದರವೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಹಾಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಳಿತು 'ಓಂ' ಎಂಬ ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ, ರೇಚಕಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನೂ ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನೂ ಆಡಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಬ್ಬಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೆ, ತನ್ನ ಮೂಗಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿ

ಯನ್ನಿಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಆಗಾಗ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಸುಖದ ಕಡೆಗೆ ಆಸೆಯಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರೆ ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆದನ್ನೆಳೆದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಪುರುಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿವಿಧವೂ ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಅಭ್ಯಾಸಿಸುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು, ದೃಢವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಕಟ್ಟಿಗೆ ಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ಬೆಂಕಿಯು ತನಗೆತಾನೇ ನಂದಿಹೋಗುವಂತೆ, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಾಣದ ಮನಸ್ಸು ತನಗೆತಾನೇ ಶಾಂತವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡದೆ, ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸು, ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವೆಂಬೀ ಮಹಾನಂಜನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ, ಎಂದಿಗೂ ಆದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಲಾರದು. ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ತೊರೆದು, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು, ತಿರುಗಿ ಅಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಸುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ವಾಂತಿಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವ ಮೂಢನಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ದೇಹವು ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುದೆಂದೂ, ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅದು ಮರಣ ಹೊಂದತಕ್ಕದೊಂದೂ, ಆ ದೇಹವು ಕೊನೆಗೆ ಅಮೇಧ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಿಮಿರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಭಸ್ಮವಾಗಿಯೂ ಬಿಡು ಹೋಗುವುದೆಂದೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಆದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆಯೂ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಆ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆತು, ತಿರುಗಿ ಆ ದೇಹವನ್ನೇ ಅತ್ಮವೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಿ ಸ್ತೋಷಿಸುವುದಾದರೆ, ಇಂತವರು ವಾಂತಿಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದಾಸೆಪಡುವ ಮೂಢರಿಗೆ ಸಮಾನರಲ್ಲವೆ? ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಸದಿರತಕ್ಕ ಗೃಹಸ್ಥನೂ, ಗುರುಕುಲವಾಸಾದಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ, ಆಗಾಗ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡುವ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಲೋಲನಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಯೂ, ಈ ನಾಲ್ವರೂ, ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಪವ್ರಥೆಯನ್ನು ತರುವ ವೇಷಧಾರಿಗಳೇ ಹೊರತು, ನಿಜವಾದ ಅಶ್ರಮಿಗಳಲ್ಲ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗೊಟ್ಟು, ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಅಂತವರ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ದೂರವಾಗಿರಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಅವರೊಡನೆ ಸೇರಬಾರದು. ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆತ್ಮವು ನಿಲಕ್ಷಣವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ

ಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಅಭಿಮಾನವು ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಈ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ನಿರ್ಮಲವಾಗುವುದು. ಅಂತವನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸಬೇಕು? ಈ ದೇಹಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾಗಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮರಿಗಿಂತಲೂ ದೇಹವು ಬೇರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾರನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ತತ್ಪಜ್ಞರಾದ ಪಂಡಿತರು ಶರೀರವನ್ನು ರಥವೆಂದೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಗಳೆಂದೂ, ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿವಾಳದ ಹಗ್ಗವೆಂದೂ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾರಥಿಯೆಂದೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೃಢವಾದ ಕಟ್ಟುಗಳೆಂದೂ, ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ಉದಾನ, ವ್ಯಾನ, ಸಮಾನಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಪ್ರಾಣಗಳೂ; ಮತ್ತು ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯಗಳೆಂಬ ಐದು ಉಪಪ್ರಾಣಗಳೂ ಸೇರಿ ಈ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಆ ರಥದ ಇರಿಚಿಯೆಂದೂ, ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳೆಂದೂ, ದೇಹಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಜೀವನನ್ನು ರಥಿಕನೆಂದೂ, ಪ್ರಾಣವಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳೆಂದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಈ ಜೀವನೆಂಬ ರಥಿಕನಿಗೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಲೋಭ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಭಯ, ಮದ, ಮಾನ, ಅವಮಾನ, ಅಸೂಯೆ, ವಂಚನೆ, ಹಿಂಸೆ, ಮತ್ಸರ, ಕ್ರೋಧ, ಪ್ರಮಾದ, ಹಸಿವು, ನಿದ್ರೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಶತ್ರುವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಈ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ರಜೋಗುಣಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವು ಕೆಲವು. ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರೊಡನೆ ಮಿಶ್ರವಾದ ಸತ್ವಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವು ಕೆಲವು. ಜೀವನು ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಸಮುದಾಯರೂಪವಾದ ಈ ರಥವು ತನಗೆ ವಶವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ, ಮಹವನುಗ್ರಹದಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನೇ ತನಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೆಲೆ ಹೇಳಿದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವನು, ಆ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅತಿಸಬಾರದು. ಜೀವನು ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸದೆ, ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿರುಗುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಸಾರಥಿಯೂ ಆತನನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ದುರ್ಮಾ

19ಕ್ಕೆ ತಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳೆಂಬ ಕಳ್ಳರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುವುದು. ಆ ಕಳ್ಳರೇ ಆಗ ಅವನನ್ನು ಅವನ ರಥ, ರಥಾಶ್ವ, ಸಾರಥಿಗಳೊಡನೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾಳುಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆಂದೂ, ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆಂದೂ ಎರಡು ಬಗೆಯುಂಟು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಸುಖವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತಂದು ಸೇರಿಸುವುದು. ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮವು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಆಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ದರ್ಶ, ಪೂರ್ಣಮಾಸ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ಪಶುಯಾಗ, ಸೋಮಯಾಗ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಮುಂತಾದ ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯನ್ನೊಳಕೊಂಡು ಪುತೋಡಾಶಾದಿ ದ್ರವ್ಯಪ್ರಚುರವಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಇವೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವೇ ಹೊರತು, ಅವುಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಮನಶ್ಚುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ಈ ಕರ್ಮಗಳೇ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವದರ್ಪಣರೂಪವಾಗಿ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಮನಶ್ಚಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ತೋಪುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಕೊಳಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದು. ಇತರರಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ತಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ಇವುಕೂಡ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿದಾಗ, ವೋಕ್ಷಸಾಧಕಗಳಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕನು, ಆ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಶ್ರುತಿವ್ಯಾಧಿಪಂಚಭೂತಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದೊಡನೆ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಧೂಮ, ರಾತ್ರಿ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ, ದಕ್ಷಿಣಾಯನ, ಪಿತೃಲೋಕ, ಆಕಾಶವೆಂಬೀ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಮೃತಮಯವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಆ ಚಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಕರ್ಮಫಲವು ತೀರದೊಡನೆ, ಅವನಿಗುಂಟಾಗದ್ದೆ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಶರೀರವು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಒಡನೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಧೂಮ, ಮೇಘ,

ವರ್ಷ, ಓಷಧಿ, ಅನ್ನ, ರೇತಸ್ಸು, ಎಂಬಿವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತಂಗುತ್ತ ಕೆಳಕ್ಕೆಳೆದು, ತಿರುಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗರ್ಭಾಧಾನವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೂಕೂಡ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳಿಂದ ತಿರುಗಿ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪಿತೃಯಾನವೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಪುನರ್ಭವಯಾನವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಎಲ್ಲದ ದೇವಯಾನವೆಂಬ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವುಂಟು. ಇದನ್ನೇ ಆರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವರು, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಬಿಡುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಆಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುವರು! ಸತ್ಪ್ರಧಾನವಾದ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧೀನವಾಗಿ ಮಾಡುವರು. ಆ ಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅಕ್ಷರಸಮವಾಯಿರೂಪವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವರು. ಆ ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಓಂಕಾರವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದುದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವರು. ಓಂಕಾರವನ್ನು ಅದರ ಚತುರ್ಥಮಾತ್ರೆಯಾದ ಬಿಂದುನಾದದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಬಿಂದುನಾದವನ್ನು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಚರನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಜೀವನನ್ನು ಮಹದಾತ್ಮಕವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವರು ಇಂತವರು ಆರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ದಿವಸ, ಪ್ರಾಹ್ಣ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ, ಪೂರ್ಣಿಮೆ, ಉತ್ತರಾಯಣ, ಅವಾನವ, ಚಂದ್ರ, ವಿದ್ವತ್ತು, ವರುಣ, ಇಂದ್ರ, ನಿರಾಟ್ಟುಗಳೆಂಬ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ, ಆತಿವಾಹಿಕರಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವತಾರಗಳುಳ್ಳ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮೋಪಾಸನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿದಮೇಲೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ತೊರೆದು, ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇಂಥವನು ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. ಈ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದೇವಯಾನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವನು ಕೊನೆಗೆ ಸೇರತಕ್ಕ ಪ್ರಾಪ್ಯವಸ್ತುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ

ವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹಗಳುಂಟು. ಈ ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣವೆಂಬ ಮೂರು ವ್ಯೂಹಗಳೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ. ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಸುಷುಪ್ತಿಯೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕ ರೆನಿಸುವರು. ಈ ಮೂರು ವ್ಯೂಹಗಳನ್ನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಶ್ವವೆಂದೂ, ತೈಜಸ ವೆಂದೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿರುವ ಆಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಮೂರು ವ್ಯೂಹಗಳೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುವು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ವ್ಯೂಹವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಾಸುದೇವನು, ಈಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣಭೂತನಾಗಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಪರವ್ಯೂಹಾದಿಸರ್ವಾವ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಗವಂತನೇ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವು. (ಹೀಗೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂ ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಪಿತೃಯಾನ ದೇವಯಾನಗಳೆಂಬ ಈ ಎರಡುಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದವರೂಕೂಡ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಸ ಹೋಗದೆ ಭಕ್ತಿಬಲದಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸೇರುವರು. ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲೂ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಒಳಗೂಹೊರಗೂ ಇರತಕ್ಕವನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ! ಉತ್ತಮಧರ್ಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳೂ, ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೂ, ಸಮಷ್ಟಿ ಜೀವನೂ ಇವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನೂ, ಆ ಜೀವನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಗಳಾದ ಅಜೇತನವಸ್ತುಗಳೂ, ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕಗಳಾದ ಸಮ ಸ್ತವಸ್ತುಗಳೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವೇ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಅನು ಸರಿಸಿ ಬರತಕ್ಕ ದೇಹವಾಗಲಿ, ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಅಂತಹ ವಸ್ತುವು ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರ ಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆಡೆಯಾದ ಶರೀರ ದಂತೆಯೇ, ನನ್ನೆಂಬ ವಹಮಕಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯ ಗಳೂ ಅನಿತ್ಯಗಳು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸುಖಾನುಭವಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ದೇಹವು, ಎಚ್ಚರವಾದ ಮೇಲೆ ಕಾಣದೆ ಹೋಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ "ನಾನು" ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಮಾತ್ರ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವುದರಿಂದ, ದೇಹವು ಆತ್ಮವಲ್ಲವೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದ ರಂತೆಯೇ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವ ಶರೀರವುಕೂಡ ಆತ್ಮವಲ್ಲವು. ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಹಜ

ನಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ನಿತ್ಯಾ ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿಧರ್ಮಗಳೊಂದೂ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ದೇಹಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು ಮರಕ್ಕೂ ಅದರ ನೆಲೆಗಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಜೇರೆಯಲ್ಲ. ಮರದ ನೆಲೆಂಬುದು ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ವೃಕ್ಷಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ನೆಲೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆ ವೃಕ್ಷದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾದ ರೂಪಾಂತರವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದನ್ನೇ ವೃಕ್ಷವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅದು ವೃಕ್ಷವನ್ನ ಗಲಿರ ತಕ್ಕದೂ ಅಲ್ಲ. ವೃಕ್ಷಗಳಿರುವವರೆಗೆ, ಆ ನೆಲೆಯ ಅದನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರತಕ್ಕದೂ ಅಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತಲೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆದ್ಯತ್ಯವಾಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯವೆನಿಸಿರುವುದು. ಆದರಂತೆಯೇ ಶರೀರವೂ ಕೂಡ, ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದೂ ಅಲ್ಲ ಆದನ್ನು ಆತ್ಮನ ಸಮುದಾಯ ರೂಪವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಆದನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳೂ, ತನ್ಮಾತ್ರಗಳೆಂಬ ಅವಯವಗಳ ಸಮುದಾಯ ದಿಂದಲೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ನಷ್ಟವಾದಾಗ ಸಮುದಾಯ ರೂಪಗಳಾದ ಭೂತಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುವವು. ಆ ಭೂತಗಳು ನಷ್ಟವಾದಾಗ, ಕೊನೆಗೆ ಅವಯವಗಳೂ ಒಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಕಾಣದೆ ಹೋಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳೇ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಆ ಭೂತಗಳ ಸಮುದಾಯ ರೂಪವಾದ ಶರೀರವು ಅನಿತ್ಯವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಹೀಗೆ ನಶ್ಚರವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ನಿತ್ಯವಾದ ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದೆ? ದೇಹವನ್ನು ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಾರಣಗಳೇನೂ ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಗುಣಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಲಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು. ದೇಹಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಹಾಗೆ ಯಾವ ಗುಣದಲ್ಲೆಯೂ ಸಾಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮವು ಗುಣಸಾದ್ಯತ್ಯದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟುದಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀರು ಬಿಸಿಯಾಗಿದ್ದನಾತ್ರಕ್ಕೆ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಗುಣವುಂಟೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬಹುದೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮಸಂಬಂಧವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆದನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕೇವಲಭ್ರಮವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ನಿರ್ದ್ರವ್ಯವಾದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಲಗಿದ್ದಂ

ತೆಯೂ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುವುದುಂಟು. ಆನರಿಗೆ ಆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚರವಾದಮೇಲೆ, ತಾವು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದರಾಗೆ ತೋರಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆಯೇ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರಿಗಳು, ತಾವು ಬಲ್ಲೆವೆಂದೂ, ಕಾಣೆವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವಿಷಯವಾದ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಗಳೇ! ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇತರ ವಿಷಯವಾಗಿ ತೋರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನಗಳು. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಹುಟ್ಟಿದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸಕನು ಭಾವಾದ್ವೈತ, ಕ್ರಿಯಾದ್ವೈತ, ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತಗಳೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ಆದ್ವೈತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ತಿಳಿದು, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಜಿನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವನು. ನೂಲಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವಂತೆ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಾವಾದ್ವೈತವು. ಇದರಿಂದ, ಜೀತನ, ಅಜೀತನ, ಈಶ್ವರರೆಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಮಪುರುಷನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಭಾವಾದ್ವೈತವು. ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲದ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವುಂಟೆಂಬ ಭ್ರಮವು ನೀಗುವುದು. ಕ್ರಿಯಾದ್ವೈತವೆಂದರೆ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ತಾವು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೊಬ್ಬನೇ ವಿಷಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದರಿಂದ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮಗಳು ತಾವೇ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವೆಂಬ ಭ್ರಮವು ನೀಗುವುದು. ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತವೆಂದರೆ, ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತನ್ನದೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಹಣ, ಕಾಸು, ಮನೆ, ಮಠ, ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿ, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ, ತನಗೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಇದರಿಂದ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನದೆಂಬ ಭ್ರಮವು ನೀಗುವುದು (ಅಥವಾ ಜೀವಾತ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಜೀವವೂ ಒಂದೇ, ಎಂಬ ಭಾವವೂ, ಮನೆ, ಮಠ, ಹಣ, ಕಾಸು ಮುಂತಾದ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದುದರಿಂದ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವವೂ ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತವೆನಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ತಾನಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ದಲ್ಲದ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ನೀಗುವುದು). ೩ ಧರ್ಮ

ಗಾಜಾ! ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಈ ಮೂರುಬಗೆಯ ಅದ್ವೈತವನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ
 ರಮೃತವಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ವೈತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನು
 ಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಯಾವ ಪ್ರರುಷನಿಗೂ, ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೂ
 ಮಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅದ್ವೈ
 ತವು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ, ಆ ಅದ್ವೈತಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ
 ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಹೊರತು, ಜ್ಞಾನದಶೆಯಲ್ಲಿರುವವನು ಶಾಸ್ತ್ರಾ
 ನುಮತವಲ್ಲದೆ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
 ನಡೆಸಬಾರದು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಭಾವಾದ್ವೈತಾದಿ
 ಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ದೇಹಕ್ಕೂ ಜೀವನಿಗೂ, ಈಶ್ವರ
 ನಿಗೂ, ಇರುವ ಪರಸ್ಪರವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ
 ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದಲೂ,
 ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥನಾದರೂ ಮುಕ್ತಿ
 ಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ನಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢಬುದ್ಧಿ
 ಯುಳ್ಳವರು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ?
 ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಮಾತ್ರ ಆ ಮಾತು ಹೊರಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸರ್ವಶಕ್ತ
 ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ನಿಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧಬಂಧುವಾಗಿರುವನು. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹ
 ದಿಂದಲೇ ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ ದಾಟಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಮಹಾವಿಪತ್ತುಗ
 ಳನ್ನೂ ದಾಟಿದಿರಿ! ಮತ್ತು ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಸೇವಾಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ನೀನು
 ದಿಶ್ಚಾಲಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಯಾಗವನ್ನೂ ನಡೆ
 ಸಿದೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯಾನಂದರೂಪವಾದ
 ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಹೊಂದುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀವು ಯಾವ
 ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ನಿಮಗೆ
 ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ನಿರರ್ಶನವು. ನಾನು ಹಿಂದಿನ
 ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಉಪಬಹರ್ಷನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವನಾಗಿದ್ದೆನು. ಗಂಧರ್ವಕುಲದವರೆ
 ಳ್ಲರೂ ನನ್ನ ಗುಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ
 ನಾನು ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಕುಮಾರ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯಾದಿ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಚಂದ
 ನಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶಿಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದ್ದೆನು. ಕಂಡ
 ಕಂಡ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಬಹಳ
 ಮದಾಂಧನಾಗಿ, ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ

ರುವಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ತೊಡಗಿ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅನೇಕಗಂಧರ್ವರನ್ನೂ ಅಪ್ಸರಸಿಯನ್ನೂ ಕರೆಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನೂ ನನ್ನ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆನು. ಆದರೆ! ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಮದಾಂಧನಾಗಿ, ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸದೆ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ “ಎಲ ಮದಾಂಧಾ! ನಿನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಲಿ! ನೀನು ಭಾಗ್ಯಹೀನನಾಗಿ ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ” ಎಂದರು. ಆದರಂತೆ ನಾನು ಒಬ್ಬ ದಾಸಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಆದರೇನು? ಶೂದ್ರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೂ, ಅವರ ವಾದಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಲೂ ನಾನು ವಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದೇವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ನಾನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೇ ಈ ಉತ್ತಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಾಗ, ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸಹವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಗೃಹಸ್ಥನು ಯಾವಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಲೋಕಪಾವನರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಕೂಡ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು! ಧರ್ಮರಾಜಾ! “ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬೇಡ! ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೂ ಯಾವನನ್ನು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವರೋ, ಯಾವನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ನಿನ್ನ ಮಾವನೆಂದು ತಿಳಿ. ಅವನು ನಿನಗೆ ಸೋದರಮಾವನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿ ಆಗಾಗಿ ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುವನು. ರಾಜನಂತೆ ನಿಯಮಿಸುವನು. ಗುರುವಿನಂತೆ ನಿನಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಕ್ಕ. ಅಂತರಾತ್ಮನೂ ಅವನೇ! ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದು

ದೇನು? ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಎಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂಕೂಡ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಆ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವುದುಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು, ಎಷ್ಟೇ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಅವನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ” ಎಂದನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಈ ಸಚ್ಚರಿತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನು, ಪರಮಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ, ನಾರದನನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. ನಾರದನೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರಾದ ದಿತಿ ಮೊದಲಾದವರ ವಂಶಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಈ ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರಿಂದಲೇ ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ, ಚರಾಚರಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದು, ಎಂದನು.

ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಸತ್ತಮುಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತವು ಆಷ್ಟಮ ಸ್ಕಂಧವು

{ ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳ
ಚರಿತ್ರವು. }

ಪರೀಕ್ಷೆ ದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು. ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಸ್ವಾಯಂಭುವನುವಿನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಿದುದಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದುಬಂದುವು. ಆದರಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಂತತಿಯೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಇತರ ಮನುಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಅವರ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ಯಾವಯಾವ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿರುವನು? ಯಾವಯಾವ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರುವನು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ ಕಳೆದುಹೋದ ಮನ್ವಂತರಗಳೆಷ್ಟು? ಈಗ ನಡೆಯುವ ಮನ್ವಂತರವಾವುದು? ಮುಂದಿನಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ಮೊದಲಾದ ಅರುಮಂದಿ ಮನುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಇವ

ಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೇ ಸ್ವಾಯಂಭುವನು. ಅವನ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ದೇವತೆ
 14 ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅವನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ ವಿವರ
 15 ರುವೆನು. ಆ ಸ್ವಾಯಂಭುವನಿಗೆ ಆಕೂತಿಯೆಂದೂ, ದೇಹಹೂತಿಯೆಂದೂ
 16 ಬ್ಬರು ಕುಮಾರಿಯರಿದ್ದರೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲವೆ? ಆ ಕನ್ಯೆಯ ರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ
 17 ಭಗವಂತನು, ಆಕೂತಿಗೆ ಯಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ದೇವಹೂತಿಗೆ ಕಪಿಲ
 18 ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಕಪಿಲನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು
 19 ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಯಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ಭಗ
 20 ವಂತನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ
 21 ಸ್ವಾಯಂಭುವನುನು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು
 22 ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶತರೂಪೆಯೊಡನೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು.
 23 ಮನಂದಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒಂದೇ ಕಾಲಿನಿಂದ ನಿಂತು, ಘೋರವಾದ
 24 ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು! “ಯಾವ
 25 ನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದೋ,
 26 ಯಾವನು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ, ತಾನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ
 27 ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನೋ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ!
 28 ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ಆತ್ಮ
 29 ಪರಮಾತ್ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವಂತಿರುವಾಗಲೂ, ಯಾವ
 30 ನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವನೋ,
 31 ಯಾವನು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತು ಕಾರಣಲಾರದೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು
 32 ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಆ ಪರಮಪುರು
 33 ಷನಿಗೆ ಅಧೀನವಲ್ಲದ ಸ್ವತಂತ್ರವಸ್ತುವು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹವೂ,
 34 ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ಆ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳೂ, ಮನೆಮಠಗಳೂ
 35 ಇವೆಲ್ಲವೂ, ಆತನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ
 36 ತನ್ನದೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಬಾರದು. ಜೀವನ ಜ್ಞಾನದಂತೆ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ
 37 ಜ್ಞಾನವು ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಕುಚಿತವಾಗತಕ್ಕುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲ
 38 ವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲನು. ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂ
 39 ಕೋಚಹೊಂದುವ ಜೀವವರ್ಗಗಳು ಅವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲಾರವು.
 40 ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿ, ಗೂಡಿನಲ್ಲಿರುವ
 41 ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಜೀವನೊಡನೆ ತಾನೂ ಆಯಾಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ಆ ಪರಮ

ಪುರುಷನನ್ನು ಉಪಾಸನಮಾಡಿರಿ! ಅವನು ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲದವನು. ಇತರರಲ್ಲಿ ತನ್ನವನೆಂದೂ, ಇತರನೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನು. ಹೊರಗೆಂದೂ, ಒಳಗಿಂದೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವನು. ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣನು. ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು. ತಾನೇ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನನ ಮರಣಗಳೆಲ್ಲದವನು. ತನ್ನ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳ ದೋಷಕ್ಕೆ ತಾನು ಈಡಾಗದೆ, ಅವಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆತನೇ ರಕ್ಷಕನು. ಅವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವನು. ಆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದೂಟಾಗುವ ದೋಷವನ್ನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿ, ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರನಾಗಿರುವನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸುಖವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ದುಃಖರೂಪವಾದ ವಿಪರೀತಫಲವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುವುವು, ಅದುದರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕರ್ಮಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವರು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಂತನು, ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತ, ತಾನು ಜೀವಶರೀರಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ತಾನು ಗುರಿಯಾಗದೆ, ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿರುವನು. ತಾನುಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ದ್ಧರಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಜೀವಗಳನ್ನು ಕರ್ತನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತ, ಆಹಂಕಾರರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದುದರಿಂದ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಅವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆಧೀನನಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನೂ ತನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವನು. ನಿಜಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳಗತಕ್ಕವನು. ಸರ್ವಶಕ್ತನು. ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕವನು. ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು” ಎಂದು, ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸರು, ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಸವಿಯಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಘೋರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವ

ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅಗಲಿ ಯಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದವತರಿಸಿ, ಯಾಮರೆಂಬ ದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಬಂದು, ಆ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ತಾನೇ ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಾಲಿಸ ತಿದ್ದನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಪ್ರತಿಮನ್ವಂತರಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಮನು ಗಳೂ ಮನುಪುತ್ರರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವೇಂದ್ರನೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆವತಾರಗಳೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವು. ಮೊದಲನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂ ಭುವನೇ ಮನುವು. ಪ್ರಿಯವ್ರತಾದಿಗಳು ಮನುಪುತ್ರರು, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ ವರು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು. ಯಜ್ಞಪುತ್ರರಾದ ಯಾಮಾದಿಗಳೇ ದೇವಗಣಗಳು. ಭಗವಂತನೇ ಯಜ್ಞ ರೂಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

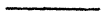
ಎರಡನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನಿ ಕುಮಾರನಾದ ಸ್ವಾರೋಚಿಷನೆಂಬವನು ಮನುವು. ದ್ಯುಮಂತ, ಸುಷೇಣ ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು. ರೋಚನ ನೆಂಬವನೇ ಇಂದ್ರನು. ತುಷಿತಾದಿಗಳು ದೇವಗಣಗಳು. ಔರ್ಜಸ್ತಂಭನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಶಿರನೆಂಬೊಬ್ಬ ಋಷಿ ಯಿದ್ದನು. ಅವನ ಪತ್ನಿಗೆ ತುಷಿತೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಭಗವಂತನು ವಿಭುವೆಂಬ ಹೆಸರಿ ನಿಂದ ಅವರ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ವಿಭುವಿನ ಆಚಾರವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಸದ್ಗತಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮಗನಾದ ಉತ್ತಮನು ಮೂರನೆಯ ಮನುವು. ಸವನ, ಸ್ಯಂಜಯ, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು. ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರರಾದ ಪ್ರಮದಾದಿ ಗಳೇ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು. ಸತ್ಯಜಿತ್ತೆಂಬವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಸತ್ಯ ಸೆಂದೂ, ದೇವಶ್ರುತರೆಂದೂ ಭದ್ರರೆಂದೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡವರು ಆಗಿನ ದೇವತೆ ಗಳು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮನೆಂಬವನಿಗೆ, ಸೂನ್ಯತೆಯೆಂಬ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸೇನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ, ಲೋಕವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕ ಇತರ ಭೂತಗಳನ್ನೂ, ಸಂಹ ರಿಸಿದನು.

ಉತ್ತಮನ ತಮ್ಮನಾದ ತಾಮಸನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವಾದನು. ವೃಷ್ಣಿ, ಖ್ಯಾತಿ, ನರ, ಕೇತು ಮೊದಲಾದವರು ಹತ್ತಮಂದಿ ಮನುಷ್ಯತ್ರರು. ಸತ್ಯಕ ರಿಂದೂ, ಹರಿಗಳಿಂದೂ, ವೀತರೆಂದೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡವರು ದೇವಗಣಗಳು. ತ್ರಿಶಿಖ ನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಜೊತಿಯೊಬ್ಬನು ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ವೈಧ್ಯತಿಗಳೆಂಬವರು ಕಾಲವಶದಿಂದ ನಷ್ಟ ವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು, ಹರಿಮೇದನೆಂಬ ವನಿಗೆ ಹರಿಣಿಯೆಂಬ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದನು” ಎಂದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಆ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷದ ಕಥೆಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಭಗವತ್ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅದು ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವೆಂದೂ, ಸ್ವರ್ಗಕಾರಣ ವೆಂದೂ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಆ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸರ್ವವಿಧವಲ್ಲೆಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಣುನಾಗಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಶುಕಮಹ ರ್ಷಿಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ, ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಗಜೇಂದ್ರವೊಕ್ಕದ ಕಥೆ.

೦೩೩ ತ್ರಿಕೂಟ ವರ್ಣನವು. ೦೩೦

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ತ್ರಿಕೂಟವೆಂಬ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣ್ಯವೊಂದುಂಟು. ಅದು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದಾವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕಾಂತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ಅಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತ, ಹತ್ತುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ಎತ್ತರವುಳ್ಳದಾಗಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಅಷ್ಟೇದೂರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ಅದರ ಮೂರು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜತಮಯವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಅಯೋನುಯವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಇತರ ಗೃಹಕಾದಿಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆ ಪರ್ವತವು ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅದು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿರಿನದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹಘೋಷದಿಂದಲೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ, ಕಿವಿಗಳಿಗೂ ಅನಂದಕರವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಪರ್ವತದ ಬುಡವು, ಸುತ್ತಲೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತೊಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಆ ಪರ್ವತವು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಮರಕತರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ, ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನ ನೆಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಸುರು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರೂ, ಚಾರಣರೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಪನ್ನಗರೂ, ಕಿನ್ನರರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಆಗಾಗ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನಧ್ವನಿಯು, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿನ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಸಿಂಹಗಳು, ಅದನ್ನೇ ಇತರ ಸಿಂಹಗಳ ಗರ್ಜನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೋಪದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುವುವು. ಮತ್ತು ಆ ಪರ್ವತವು ಬಗೆಬಗೆಯ ಮರಗಳ ತೋವುಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ ಮೃಗಗಳಿಂದಲೂ. ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಸ್ವಚ್ಛಜಲವುಳ್ಳ ನದಿಗಳೂ, ಸರೋವರಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಒಂದೊಂದು ನದೀತೀರವೂ, ರತ್ನಮಿಶ್ರವಾದ ಮರಳುದಿಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಗಾಗ ಬಂದು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿನ ಜಲವೂ, ಅದರಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುವ ತಂಗಾಳಿಯೂ, ಸುತ್ತಲೂ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುದು.

ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ, ಪೂಜ್ಯನಾದ ನರುಣಾಜೀಪನ ಉದ್ಯಾನವೊಂದುಂಟು. ಆ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಮುಷಿಮಂತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದು ದೇವಸ್ತ್ರಿಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದು. (ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಂದಾರ, ಪಾರಿಜಾತ, ಪಾದರಿ, ಅಸುಗೆ, ಸಂಪಗೆ, ಮಾವು, ಪ್ರಿಯಂಗು, ಹಲಸು, ಅಮೃ, ಅಮ್ರೂತಕ, ಅಡಕೆ, ತೆಂಗು, ಖರ್ಜೂರ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಮಧೂಕ, ತಾಳೆ, ಸಾಲೆ, ಹೊಂಗೆ, ಬಂದುಗೆ, ಅರ್ಜುನ, ಅರಿಷ್ಟ, ಅತ್ತಿ, ಆಲ, ಬಸೂ ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗ, ಚಂದನ, ಕೋವಿದಾರ, ಸರಳ, ದೇವದಾರು, ಪಿಚುಮಂದ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಬಾಳೆ, ನೇರಳೆ, ಬದರಿ, ಅಕ್ಷ, ಬಿಲ್ವ, ಬೇಲ, ಜಂಬೀರ, ಭಲ್ಲಾತಕ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಆ ಉದ್ಯಾನವನದ ನಡುವೆ, ವಿಶಾಲವಾಗಿಯೂ, ಸುವರ್ಣಚ್ಚಾಯೆಯುಳ್ಳ ಕಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದುದಾಗಿಯೂ, ಬಿಳಿನೈದಿಲೆ, ಕರೀನೈದಿಲೆ, ಸೌಗಂಧಿಕ, ಕೆಂದಾವರೆ, ಮುಂತಾದ ನೀರುಹೂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸರೋವರವೊಂದುಂಟು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ, ಕಮಲದ ಮಕರಂದವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಗಳೂ, ಮಧುರಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಂಸಗಳು, ಚಕ್ರವಾಕಗಳು, ಸಾರಸಗಳು, ನೀರುಕೋಳಿಗಳು, ಟಿಟ್ಟಭಗಳು, ದಾತೂಹವೆಂಬ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಆ ಕೊಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು, ಆಮೆ ಮೊದಲಾದ ಜಲಜಂತುಗಳು ವೇಗದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ಕಮಲದಿಂದುದಿರಿದ ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಯು, ಆ ಸರೋವರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಸರೋವರದ ಸುತ್ತಲೂ, ಕಡವು, ನೀರಂಜಿ, ನಲ, ನೀಸ, ಪಗಡೆ, ಮೊಟ್ಟೆ, ಗೋರಂಟಿ, ಅಸುಗೆ, ಬಾಗೆ, ಬೆಟ್ಟದಮಲ್ಲಿಗೆ, ಇಂಗಳ, ಸ್ವರ್ಣಯೂಥಿ, ನಾಗ, ಪುನ್ನಾಗ, ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ನೆಲದಾವರೆ, ವಾಸಂತಿಕೆ, ಜಾಲ, ಮುಂತಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ತೀರವೃಕ್ಷಗಳು ಸಾರ್ವರ್ತುಕವಾದ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಇಂತಹ ತ್ರಿಕೂಟ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಡಾನೆಯು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ, ಮೆಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳನ್ನೂ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ ಮುರಿದು ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಪರ್ವತದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಮೃಗವೂ ಇದಿರಲ್ಲದಂತೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅನೆಯು ಬರುವದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಇದರ ವಾಸನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದ

ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ! ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂಹಗಳೂ, ಹುಲಿಗಳೂ, ವ್ಯಾಳಗಳೂ, ಖಡ್ಗ ಮೃಗಗಳೂ, ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳೂ, ಬಿಳುವು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಶರಭಗಳೂ, ಚಮರಮೃಗಗಳೂ, ಭಯದಿಂದ ಚದರಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇದೆಲ್ಲದೆ ತೋಳ, ಹಂದಿ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಕರಡಿ, ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿ, ಗೋಲಾಂಗೂಲ, ನರಿ, ಕಪಿ, ಕಡವೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳೂ ಜಿಂಕೆ, ಮೊಲ, ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ಮೃಗಗಳೂ, ಆನೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೂ ಅದು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಲಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಜೇರೆ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣಮೃಗ ಳು, ಆ ಆನೆಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ, ಅದರ ಬಲದಿಂದ ಇತರ ಮೃಗಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗದಂತೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಗಜವು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಸಗೆಯ ತಾಪದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿ, ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮದಗಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಬಂದು ಮುತ್ತುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಝಂಕಾರದೊಡನೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಸುತ್ತಿಬಿಂಡಾದ ಆ ಕಾಡಾನೆಯು, ತನ್ನ ಭಾರದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪದ್ಮಸರೋವರದಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದ ತಂಗಾಳಿಯ ಇದರ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಆ ಆನೆಯು ಸವಿೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಮಲಸರೋವರವಿರಬಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕಮಲರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುವಾಸಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ವಾದ ನೀರನ್ನು ಕಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿಳಿದು, ಅಮೃತದಂತೆ ಮಧುರವಾಗಿದ್ದ ಆ ನೀ ರನ್ನು ಸುಂಡಲಿನಿಂದ ತೆಗೆದುತೆಗೆದು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು. ಯಥೇಷ್ಟ ವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದಮೇಲೆ, ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆಯುವಂತೆ, ಬೇಕಾದಷ್ಟೆ ನೀರನ್ನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಕೊಂಡಿತು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿತು. ತನ್ನ ಸುಂಡಲಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮರಿಗಳಿಗೂ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿತು. ಆ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳಮೇಲೆಯೂ ತನ್ನ ಸುಂಡಲಿ ನಿಂದ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಯು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದು, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ, ಈ ಗಜರಾಜನು, ಆ ಕೊಳದ ನೀರನ್ನು ಸುಂಡಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿತಂದು ತನ್ನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನ ಪರಿವಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷಪಡ

ಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತನಗೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳಿಗೂ, ದೇಹಶ್ರಮವು ತಗ್ಗಿದ ಮೇಲೆಯೂ, ಆ ಕೊಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರದೆ, ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಹಾ! ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬೀಳುವ ಮಹಾವಿಪತ್ತನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? ಆ ಗಜಯೂಥವನ್ನು, ಹೀಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೈವಚೋದಿತವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೊಸಳೆಯು, ಇದರ ಉತ್ಸಾಹಗರ್ಜನವನ್ನು ಕೇಳಿ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು, ಇದರ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಈ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಆ ಕಾಡಾನೆಯೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಆದರೇನು? ಇದರ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದೂ ಸಫಲವಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ತನಗಿಂತಲೂ ಆ ಮೊಸಳೆಯು ಬಹಳ ಬಲಾಢ್ಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅದರ ಬಾಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈಸಾಗದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಗಿಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿತು. ಹೀಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಸಲಗವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳೂ, ಇತರ ಗಜಗಳೂ, ಮುಂದೆಬಂದು, ಸುಂಡಿಲನ್ನು ನೀಡಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುವು. ಅವುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಸಾಗದೆಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಆನೆಯ ಹಿಂಡುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗೋಳಿಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದುವು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಮೊಸಳೆಗಳೆರಡೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು, ಆನೆಯು ತೀರದ ಕಡೆಗೂ, ಮೊಸಳೆಯು ನೀರಿನ ಕಡೆಗೂ ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಮಹಾ ಬಲವುಳ್ಳ ಆ ಆನೆಮೊಸಳೆಗಳೆರಡೂ ಹೋರಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದುಸಾವಿರವರುಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದುವು. ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಾವಿರವರುಷಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಆ ಆನೆಯ ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯೂ, ದೇಹಬಲವೂ ಇಂದ್ರಿಯ ಬಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತಗ್ಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಮೃತ್ಯುವಿಂದಲೂ, ಮೊಸಳೆಯಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆನೆಗೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಜಲಜಂತುವಾದ ಮೊಸಳೆಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಉತ್ಸಾಹವೂ, ಬಲವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಗಜೇಂದ್ರವು, ತನ್ನನ್ನೇ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಜೀವದಾಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದು,

ಕೊನೆಗೆ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುವುದು. “ಆತಾ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬಂಧುಗಳಿದ್ದರೇನು? ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಯಾರೂ ಬಿಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಈ ನನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳ ಕಣ್ಣೆದಿರಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು. ಇಷ್ಟುಮಂದಿಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನೊಬ್ಬನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಈಗ ನನಗೆ ದೈವವೇ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಮೊಸಳೆಯೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವುದು. ಆದೈವವೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ನನ್ನಿಂದಾಗಲಿ, ಬೇರೆಯವರಿಂದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಆದೈವವನ್ನೇ ಮರೆಹೋಗುವೆನು. ಪ್ರಚಂಡವೇಗವುಳ್ಳ ಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಮಹಾಸರ್ಪದ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನನ್ನು ಯಾವನು ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲನೋ, ಯಾವನಿಗಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವೂ ಭಯಪಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಿರುವುದೋ, ಆ ಪರವೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದುವೆನು ಆತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುವೆನು.” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❀ { ಗಣೇಂದನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದುದು. ಭಗವಂತನು } ❀
 ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು.

ಹೀಗೆ ಆ ಗಣೇಂದ್ರವು, ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. “ಓಂ! ಚೇತನಾಚೇತನರೂಪವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದಿಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೋ ಯಾವ ಮ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಇದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ. ತಾನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ತಾನು ಸೇರುವ ಆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವೆನು.”

వనో అంతకు పరమపురుషునను శరణుఁజొందువేను. ఆ భగవంతుని తన్ను మాయా శక్తియింద తనల్లితానే దేవమనుష్యాది భేదగళున్న కల్పిసి క్కొండు ప్రపంచరూపవారి తోరుత్త, మత్కొమ్మే నామరూపభేదగళొందూ కాణదంతే అదన్న తన్నుల్లియే మరేసిట్టుకొళ్ళువను. ఊగే కారణదశీయల్లి సూక్ష్మవారియూ, కార్యదశీయల్లి సూక్ష్మలవారియూ, ఇరువ ఈ ప్రపంచున్న ఆ ఎరడు స్థితిగళుల్లియూ తన్ను జ్ఞానాతిశయ దింద కాణబల్లను. తనగే తానే కారణవేసికొండు, ప్రకృతిపురుష రిబ్బరింతలూ విలక్షణవద ఆ పరమపురుషును నన్ను రక్షిసలి! ఎరడు పరాధకాలవన్నొకకొండ ఒందొండు కల్పద కౌనీయల్లియూ, ఈ సూక్ష్మప్రపంచకే కారణవేసికొండ పంచభూతగళూ, ఆ పంచభూత గళుందేర్పట్టి సమస్తలోకగళూ, ఆ లోకగళున్న రక్షిసతకృబ్రహ్మాది గళూ మోత్త కే నాశకొందిదమేలీ, ఊగేండు తిళియువుదక్కా, ఇష్టేండు నిణయిసువుదక్కా సాధ్యవిల్లదే అత్యంతసూక్ష్మవారి, తమస్సు వాత్తవే లుళిదిద్దాగ యావ సర్వేశ్వరను, ఆ తమస్సిగూ తాను అంత యామియారి నియమిసుత్త, ఆగలూ జ్ఞానసంకొకవిల్లదే అదన్న మిరి బేళగుత్తిరువనో, ఆ పరమపురుషును ననగే రక్షకనారిలి! సత్ప్రధానరాద మహాయోగిగళూకూడ యావన నిజస్థితియన్న తిళియ లారరొ అంతవన స్థితియన్న తిళియువుదక్కాగలి, ఆవన గుణ గళున్న బాయింద యేళువుదక్కాగలి, నమ్మంతక మూఢజనగళిగే సాధ్యవే? సాధారణవారి నాటికదల్లి వేషధారిగళూగ బందవర నిజ స్వరూపవన్న తిళియువుదక్కా ఒందొండువేళి సాధ్యవిల్లదే ఊగి గువుదు. ఊగిరువారిగ చమమయవద దృష్టిగే గొకరనల్లద ఆ సర్వేశ్వ రను తత్వవన్న తిళియువుదక్కా జ్ఞానహింసరాద సంసారిగళు ఊగే తానే సమర్థరాగువరు? ఇంతకు అప్రమేయస్వరూపపుళ్ళ సర్వేశ్వరను నన్ను కాపాడలి! నిత్యానందమయనాద యావ పరమపురుషున స్వరూ పవన్న తిళియదేకేంబుదక్కాగియే, ఎమ్మో మహర్షిగళు సర్వసంగపరి త్యాగవారి, సాధుగుణపుళ్ళవారి, సమస్తభూతగళున్న తమగే సమాన వారి భావసుత్త, సర్వభూతహితరాగిద్దు, బేరొ బ్బరింద సాధిసు వుదక్కాగద భగవదుపాసనవేంబ దృఢవ్రతవన్న సాధిసుత్తిరువరొ,

ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ನನಗೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವು. ಯಾವನು ತನಗೆ ಬೇರೆ ಜೀವಗಳಂತೆ ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾದ ಜನನಮರಣಗಳಾಗಲಿ, ನಾಮರೂಪಗಳಾಗಲಿ, ಗುಣದೋಷಗಳಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ, ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಮದಿಂದುಂಟಾದ ಶರೀರಭೇದಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಅನೇಕರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಧಾರನಾಗಿಯೂ, ವಾಕ್ಯಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ, ಸತ್ವಪ್ರಧಾನವಾದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೂ ಆಗೋಚರವಾದ ಮಹಾಮುಹುಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿಷ್ಕಾಮರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಆಗೋಚರನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಾವನು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ದೋಷಕ್ಕೀಡಾಗದೆ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿರುವನೋ ಯಾವನು ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಸಮನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಜ್ಞಾನದ ಗಟ್ಟಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೋ, ಅಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಜಗದೀಶಾ! ನೀನು ಜೀವಶರೀರಕನು! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು! ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನು! ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವಾಗಿರುವೆ! ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು. ಸಂಖ್ಯಜ್ಞಾನ, ವಿವರೀತಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ ಮನೋಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನು! ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಕಾರಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಛಾಯೆಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಲದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯು,

ಅಚೇತನವಾದುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಅದು ನೀನು ಪ್ರೇರಕನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ನೀನೇ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನು. ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯವುಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ನಿನ್ನ ರೂಪವು ಸಾಧುಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನೀನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು ನಿನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳು. ನೀನು ಪ್ರಪಂಚರೂಪದಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಶರೀರವಾಗಿದ್ದ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳು ಮಾತ್ರ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವೇ ಹೊರತು, ನೀನು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನು. ಗಡಿಗೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನೀನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆಯೇ ಗಡಿಗೆಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವಂತೆ ನೀನೇ ಈ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವವು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರನಾಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷೀಕರಿಸುವುವು. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ನೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೂ ನೀನೇ! ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಮಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಅರಣಿಕಾಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವಸಮಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಲೋಕಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾನಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಕ್ಕುವವನೂ ನೀನೇ! ಭಕ್ತರನ್ನು ನಿಸೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನಸ್ಸಿಗಾಗಲಿ, ವಾಕ್ಯಿಗಾಗಲಿ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ನೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ನೀನು ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನು. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನನ್ನಂತೆ ಸಂಸಾರಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಪಶುಪ್ರಾಯರಾದವರು, ತನ್ನ ಪಾದವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಆ ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತಾನು ಆ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದವನಾಗಿಯೂ, ದಯಾಸಮುದಾನಾಗಿಯೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವ ಚೇತನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು

ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಜೀವಾತ್ಮಗಳಲ್ಲಿ (ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ) ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಆಯಾ ರೂಪದಿಂದಲೇ ತೋರತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು ವೇದಲಾದ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಿಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. ನೀನು ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು. ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಅವರವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನು. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು. ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಸರ್ವಸ್ವ ತಂತ್ರನು. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ಕೋರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೂ, ಅವರವರಿಗೆ ಆಯಾ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ತಾನಾಗಿ ಆಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ನೀನಾಗಿಯೇ ಕೊಟ್ಟು ಪೂರಿಸುವೆ! ಅವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ದೇಹವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಇಂತಹ ಅಪಾರಕರುಣೆಯುಳ್ಳ ನೀನು ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗು! ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಿತರು, ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ನಿರತಿಶಯವಾದ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಅನವತರವೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಾನುಭವವೆಂಬ ಅನಂದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನೀನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅತಿದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತುವಿನಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದವನಾಗಿಯೂ, (ಅಣುವಿಗಿಂತಲೂ ಅಣುವಾಗಿ, ಮಹತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಮಹತ್ತಾಗಿ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ) ಆದಿಪುರುಷನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ಯಾವನ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ವೇದಗಳೂ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ, ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಮರೂಪವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವವೋ, ಅಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಜ್ವಾಲೆಗಳೂ, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಕಿರಣಗಳೂ ಅದರದರ ಅಂತರೂಪವಾಗಿಹೊರಟು, ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದುವಂತೆ, ಬುದ್ಧಿ,

ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ದೇವಾದಿಶರೀರಗಳು, ಮುಂತಾಗಿ ಗುಣಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಅಂಶರೂಪವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಯಾವ ನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಇದಲ್ಲವೇ ಅಶ್ಚರ್ಯವು! ಆ ಪುರುಷನು ದೇವನಲ್ಲ! ಅಸುರನೂ ಅಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ! ತೀರ್ಥಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ! ಹೆಣ್ಣೂ ಅಲ್ಲ! ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ! ನಪುಂಸಕನೂ ಅಲ್ಲ! ಪ್ರಾಣಿವುಳ್ಳ ಇತರಜಂತುವೂ ಅಲ್ಲ! ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅಚ್ಚೇತನವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಚ್ಚೇತನವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸೇರಿದವನಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ತಾನೇ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾಗಿರಲಿ! (ಆತನು ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳಾದ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಗಿಸಲಿ.) ಆ ಭಗವಂತನು ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದನಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ಮುಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆಯೇ ಅನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂದೂ ನಾನು ಆಸೆಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಅನೆಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ನಾನು ಏಡೆಯಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇನಿರುವುದು? ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಬಿಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈಗ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ! ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದೇ ಮೋಕ್ಷವೇಹೊರತು, ಈ ಮೊಸಳೆಯಬಾಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಬರುವುದು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲೇ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿಯೇ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು. ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವವನಾಗಿಯೂ, ಆ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಳಹೋಕ್ಕು ಧರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಜನನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಚ್ಚೇತನರಿಗೆ ಉತ್ತಮಗತಿಯಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ನಮಸ್ಕಾರವೊಂದನ್ನು ಕೊಡತು ಕಾನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನೂ ಕಾಣೆನು. ಯೋಗಬಲ

ದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಪಾಶವನ್ನು ಹರಿದ ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಮಾತ್ರ ಯೋಗ ಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲರು. ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನಾನು ಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಈ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆರಾಧಿಸುವೆನು. ಓ ಜಗದೀಶ್ವರಾ! ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳೆಂಬ ಮೂರುವಿಧವಾದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ವೇಗವನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ತಡೆಯಲ ಸಾಧ್ಯವು. ನೀನು ಅಘಟಿತಘಟನಾಸಮರ್ಥನು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ, ಮೋಲಾದ ಬುದ್ಧಿಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಏರ್ಪಡುವುವು. ನೀನು ಆ ಶ್ರೀಕರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನು. ಅಪಾರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದವರು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಇಂತಹ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನನ್ನಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಜನವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಸ್ವರೂಪಹಾನಿಯನ್ನು ತಾವು ತಿಳಿಯಲಾರದಿರುವುದೋ, ಯಾವನು ಅಪ್ರಮೇಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನೋ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆತುಗುವೆನು” ಎಂದನು.

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಗಜೇಂದ್ರನು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಯಾವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಲಿ, ತಮ್ಮ ನಾಮರೂಪವರ್ಣನೆಗಳಾಗಲಿ, ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆಬಾರದೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಗಜೇಂದ್ರನು ವರ್ಣಿಸಿದ ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಗಜೇಂದ್ರನು ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅವನ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ವೇದಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅನೇಕದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನಿದ್ದ ಸರೋವರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಯಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಗಜೇಂದ್ರನು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಮಲವನ್ನು ತನ್ನ ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ

153, ಶಿವನು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ ನಂದನನನ್ನು ಛೇದಿಸುವುದು. ೧-೨.

ಹೋದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಗಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅವನ ಅಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ನೀಗಿ, ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳೂ ಮೈಮೇಲೆ ಸೀತಾಂಬರವೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಕಾಡಾನೆಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಭಗವತ್ಪಾರಾಧನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಇವನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನೆಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ರಾಜನಾಗಿ, ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ಕೇವಲ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿ, ವಿಷ್ಣು ಭಜನೆಯನ್ನೇ ವ್ರತವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಜಟಾಧರನಾಗಿ ಮಲಯಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ರಾಜನು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವದಾ ರಾಧನನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮೌನದೊಡನೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನು, ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನಾಡಿ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಆ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಶಪಿಸುವನು. “ಆಹಾ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ಈ ರಾಜನು, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಅವಮಾನವಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು! ಅದುದರಿಂದ ಇವನ ಮನಸ್ಸು ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿರಲಿ! ಇವನು ಆನೆಯಂತೆ ಮತ್ತನಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದರಿಂದ, ಆನೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನೇ ಹೊಂದಲಿ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಹೀಗೆಂದು ಶಪಿಸಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ, ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನು, ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ, ಆ ಮುಷಿಶಾಪಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಆನೆಯ ಜನ್ಮವುಂಟಾಯಿತು, ಪೂರ್ವ ಸ್ಮರಣವೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ಅದರೇನು? ಅವನು ಗಜರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಜನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ಮರಣವುಂಟಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಆ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ಪಾರ್ಶ್ವದಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಗಂಧರ್ವರೂ, ಸಿಂಧುರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಭಕ್ತವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಆ ಗಜೇಂದ್ರ

ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗರುಡಾರೂಢವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಗಜೇಂದ್ರವೋಕ್ಷದ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜನರು ಪ್ರಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಕಲಿಕಲ್ಮಷವೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುದು. ಇದು ದುಸ್ವಪ್ನದೋಷಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದಕೂಡಲೇ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು.

ಓ ಗಜೇಂದ್ರಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನು ನನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ, ಈ ಸರೋವರವನ್ನೂ ಈ ಅರಣ್ಯವನ್ನೂ, ಇಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಗುಡೆಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿನ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳನ್ನೂ, ಪೂದೆಗಳನ್ನೂ, ಮಂದಾರಾದಿವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪವನ್ನೂ, ನನಗೆ ಅಪಾರಾಧರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ತ್ರೀವತ್ಸ, ಕೌಸ್ತುಭ, ವನಮಾಲಿಕೆಗತನ್ನೂ, ಕೌವೋದಕಿಯೆಂಬ ನನ್ನ ಗಡೆಯನ್ನೂ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಸುದರ್ಶನಗಳೆಂಬ ನನ್ನ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ, ನನಗೆ ವಾಹನವಾದ ಗರುತ್ಮಂತನನ್ನೂ, ಹಾಸಿಗೆಯಾದ ಆದಿಶೇಷನನ್ನೂ, ನನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಳೆಯನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ನನಗೆ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನೂ, ನಾರದಮುನಿಯನ್ನೂ, ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನೂ ನಾನು ಧರಿಸಿದ ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನೂ, ಓಂಕಾರವನ್ನೂ, ಭೂತಹಿತರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಆವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರಕಶ್ಯಪರ ಭಾರ್ಯೆಯರಾದ ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ, ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ಸರಸ್ವತಿ. ನಂದೆ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳನ್ನೂ, ಐರಾವತನನ್ನೂ, ಧ್ರುವನನ್ನೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮಶೀಲರಾದ ಪುರುಷರನ್ನೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವರೋ, ನನಗೆ ಶರೀರಭೂತರಾದ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಸುಖಿಸುವರು. ಈ ಗಜೇಂದ್ರವೋಕ್ಷಣಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಗು

ವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯಶಂಖವನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅದುದರಿಂದ ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಚರಿತ್ರವು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದು” ಎಂದನು.

ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❀❀❀ ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರವು ❀❀❀

ಸಮುದ್ರಮಥನ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ತಾಮಸಮನ್ವಂತರವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸರ್ವಶಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಗಜೇಂದ್ರವೋಕ್ಷಣಕಥೆಯನ್ನೂ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆನು. ಇನ್ನು ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಗವದವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ರೈವತನೆಂಬವನು ಐದನೆಯ ಮನುವು. ಇವನು ತಾಮಸಮನುವಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು. ಬಲಿ, ವಿದ್ಯಾ ವೋದಲಾದವರು ಆ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು. ಈ ಮನುವುಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೆಂಬವನು ಪ್ರಧಾನನು. ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಭುವೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು ಭೂತದಯ ವೋದಲಾದವರು ದೇವತೆಗಳಾಗಿಯೂ, ಹಿರಣ್ಯರೋಮಾದಿಗಳು ಸಪ್ತಮುಷಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಶುಭ್ರನೆಂಬವನಿಗೆ ವಿಕುಂಠೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವೈಕುಂಠನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು! ಆ ವೈಕುಂಠನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸ್ತ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಚಕ್ರವಾಳಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ವೈಕುಂಠವೆಂಬ ನಗರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಆ ಸ್ಥಾನವು ಸಕಲಲೋಕ ಪೂಜ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಆ ವೈಕುಂಠನ ಪುತ್ರಾಪುತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ವೋದಲೇ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವೆನು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ರೇಣುಗಳನ್ನಾದರೂ ಎಣಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಲಾರೆವು.

ಆರನೆಯ ಮನುವು ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನ ಮಗನಾದ ಚಾಕ್ಷುಷನೆಂಬವನು. ಪುರು ಪುರುಷ, ಸುದ್ಯುಮ್ನ, ವೋದಲಾದವರು ಮನುವುಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಮಂದ್ರದ್ರು

ಮನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆಪ್ಕಾದಿಗಳು ಆಗಿನ ದೇವಗಣಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವೈರಾಜನೆಂಬವನಿಗೆ ಸಂಭೂತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಭಗವಂತನು ನಿಜಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿ, ಅಜಿತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಅಜಿತನೇ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ತೀರಸಾಗರವನ್ನು ಮುಳಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದನು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಭಗವಂತನು ಸ್ತೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಳಿಸಿದುದು ಹೇಗೆ? ಯಾರಿಗಾಗಿ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು? ಆಗ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅಮೃತವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಆ ಸಮುದ್ರವ್ಯಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾವಯಾವ ವಸ್ತುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು? ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತಾಪತ್ರಯಪೀಡಿತವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದದಿರುವುದು” ಎಂದನು. ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಶುಕಮುನಿಯು, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿ “ರಾಜಾ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಘೋರಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಅಸುರರು ಜಯಶೀಲರಾಗಿ, ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಬಂದರು. ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳು ಸತ್ತುಬಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು, ಇದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವುಂಟು. ಹಿಂದೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐರಾವತದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಇದಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೂರ್ವಾಸನು, ತಾನು ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರನು, ಅದನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಐರಾವತದ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಐರಾವತವು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸುಂಡಲಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಕಾಲಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೂರ್ವಾಸನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಕೋಪದಿಂದ ದುರ್ವಾಸನು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲಾ ಮದಾಂಧಾ! ನೀನು ಐಶ್ವರ್ಯವದದಿಂದಲ್ಲವೇ ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ

ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದೆ? ಸಮಸ್ತಲೋಕಪಾಲಕರೊಡನೆ ನೀನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗು. ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಈ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ, ಸ್ವರ್ಗಮತ್ಸ್ಯಪಾತಾಳಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಕಾಂತಿಗುಂದಿದುವು. ಯಾಗಾದಿಕಾರ್ಯಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಹೋದುವು. ಆಗ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ, ನಷ್ಟವಾದ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಬಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾವೇ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ನಿಶ್ಚಯವೂ ತೋರದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೇರುಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ವಿನಿದಲೂ ಬಲದಿಂದಲೂ ದೈತ್ಯರು ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನಾನಾಗಲಿ, ರುದ್ರನಾಗಲಿ, ನೀವಾಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಾಗಲಿ, ಸ್ವೇದಜಗಳಾಗಲಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನ ಕೋಟಂಕಶಾಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿರುವೆವೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನೇ ಈಗ ನಾವು ಶರಣುಹೋಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾವಾದರೇನು? ದೈತ್ಯರಾದರೇನು? ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನವೇ! ಅವನಿಗೆ ಇಂತವರನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಇಂತವರನ್ನೇ ಆದರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡು, ಇತರಭೂತಗಳಿಗೂ, ಅವರವರ ಗುಣಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸತ್ತಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಜಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕಗುರುವಾದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮರೆಹೊಗುವೆವು ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ಅವನು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನೆರವೇರಿಸುವನು” ಎಂದನು. ಓ ಶರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗೆ

ಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ತವೋಮಂಡಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನೊದಲೇ ಅಜಿತರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕಾರಲ್ಲದವನು. ಆದಿಕಾರಣನು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತಕ್ಕವನು. ಅವಯವಗಳಿಲ್ಲದವನು. ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಮನೋವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರನು. ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನು. ಎಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲದವನು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಶರಣನು. ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು. ಮತ್ತು ಹೇ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನೀನು ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು. ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಆನುಭವಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು ಸುಮುಖ್ಯಿಯೆಂಬ ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದವನು. ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾದ ಶರೀರವಿಲ್ಲದವನು. ಮತ್ತು ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಅಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ, ಅಜ್ಞಾನಮಿಶ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂಭವಿಸಲಾರವು. ಆಕಾಶದಂತೆ ನೀನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವನು. ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಕೃತ ತ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪರಗಳೆಂಬ ಮೂರುಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವುದರಿಂದ ತ್ರಿಯುಗನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಮರೆಹೊಗುವೆವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ನಿರ್ವಿಫವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಚಕ್ರವು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳು ಇವು ಹದಿನೈದೂ ಅಡ್ಡಗಡ್ಡಿಗಳಾಗಿರುವುವು. ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ ಆ ಚಕ್ರದ ಸಾಭಿಗಳು. ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರವೆಂಬೀ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೂ ಆ ಚಕ್ರದ ನೇಮಿಗಳು. ಸಂಸಾರಚಕ್ರವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಅಚ್ಚಿನಮೇಲೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಮತ್ತು ನೀನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ

ಗೊಂಡವನು. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು. ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾದ ಪರಮಪದವೆಂಬುದು, ಕೇವಲ ಸತ್ಯಮಯವಾದುದರಿಂದ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಾಂತಿಗುಂದದೆ, ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ಅದು ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊರಗಾಗಿ, ಸಂಸಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ, ರಾಗಾದಿ ದೋಷಗಳ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದ ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿತ್ಯವಾಸವಾಗಿರುವುದು. ಎಲೈ ಇಲ್ಲದ ಆ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುವರು. ಅಂತಹ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಹುಗುವೆವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಜಂತುವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಚೇತನರು, ಆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಗುಣದೋಷಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು. ದೇವತೆಗಳಾದ ನಮಗೂ ಪರದೇವತೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಹುಗುವೆವು. ಇದೋ! ದೇವತೆಗಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯಶರೀರವಾದ ಸತ್ಯಗುಣದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಕಳವಳಿಸುವೆವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೇವಲ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಮೂಢರಾದ ಈ ದೈತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? (ಗರ್ಭದ ಚೀಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕು) ಜರಾಯುಜಗಳು, (ನೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕು) ಅಂಡಜಗಳು, (ಸ್ವೇದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕು) ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿಗಳು, (ನೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕು) ಅಂಡಜಗಳು, (ಸ್ವೇದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕು) ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿಗಳು, (ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಡತಕ್ಕ ಸಸ್ಯಾದಿಗಳು), ಉದ್ಭಿಜ್ಜಗಳು ಎಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯು, ಯಾವನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಯಾವನಿಗೆ ಪಾದವೆನಿಸಿರುವುದೋ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೂ, ಸ್ಥಿತಿಗೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾವೀಯವುಳ್ಳ ಜಲವು ಯಾವನಿಗೆ ರೇತಸೆನಿಸಿರುವುದೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಲವನ್ನೂ, ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಆಯು

ಶವೂ) ನಗೆಯಿಂದ ಅಪ್ಸರಸಿಯರೂ ಉದಿಸಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವೂ ಅತೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಕ್ಕೆ ವೇದಗಳೂ, ಯಾವನ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವೋ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವೂ, ಬಲವೂ ಯಾವನ ಭುಜಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ವೈಶ್ಯಕುಲವೂ, ಧನಾರ್ಜನನೈಪುಣ್ಯವೂ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಶೂದ್ರಕುಲವೂ, ವೇದವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಶುಶ್ರೂಷಾವೃತ್ತಿಯೂ ಯಾವನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಯಾವನ ಕೆಳತುಟಿಯಿಂದ ಲೋಭವೂ, ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಕಾಂತಿಯೂ, ಸ್ಪರ್ಶೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಕಾಮವೂ, ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಯಮನೂ, ರೆವೆಗಳಿಂದ ಕಾಲನೂ ಹುಟ್ಟಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ, ಕಾಲವೂ, ಜೀವಾತ್ಮರ ಅದೃಷ್ಟರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಗಳೂ, ತತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ಕಾರ್ಯವರ್ಗವೂ, ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಯಾವನು, ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತವಾದ ಚಿದಚಿತ್ಕಾಲಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ತಾನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಮಹಾನಂದದಿಂದ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಯಾವನು ಮಾಯಾಗುಣಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗದೆ, ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವನೋ, ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶನವಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಂದಹಾಸಸುಂದರವಾದ ನಿನ್ನ ಮುಖಪದ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅನಂದಗೊಳಿಸು! ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯುಂಟಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಲವು ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಅಸಾಧ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಲ್ಪಕಾರ್ಯವು ಅಷ್ಟೇನೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ! ಆದರೆ 'ಒಂದಾವರ್ತಿ ಸ್ಮೃತಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರವಾದ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸುವೆನೇ' ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಷಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು

ಶವೂ) ನಗೆಯಿಂದ ಅಸ್ವರಸಿಯರೂ ಉದಿಸಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವೂ ಅತೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಕ್ಕೆ ವೇದಗಳೂ, ಯಾವನ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವೋ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವೂ, ಬಲವೂ ಯಾವನ ಭುಜಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ವೈಶ್ಯಕುಲವೂ, ಧನಾರ್ಜನನೈಪುಣ್ಯವೂ ತೋಡೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಶೂದ್ರಕುಲವೂ, ವೇದವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಶುಶ್ರೂಷಾವೃತ್ತಿಯೂ ಯಾವನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಯಾವನ ಕೆಳತುಟಿಯಿಂದ ಲೋಭವೂ, ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಕಾಂತಿಯೂ, ಸ್ಪರ್ಶೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಕಾಮವೂ, ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಯಮನೂ, ರೆವೆಗಳಿಂದ ಕಾಲನೂ ಹುಟ್ಟಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ, ಕಾಲವೂ, ಜೀವಾತ್ಮರ ಅದೃಷ್ಟರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಗಳೂ, ತತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ಕಾರ್ಯವರ್ಗವೂ, ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಯಾವನು, ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತವಾದ ಚಿದಚಿತ್ಕಾಲಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ತಾನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಮಹಾನಂದದಿಂದ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಯಾವನು ಮಾಯಾಗುಣಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗದೆ, ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಂದಹಾಸಸುಂದರವಾದ ನಿನ್ನ ಮುಖಪದ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸು! ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯುಂಟಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಲವು ಅಪತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಅಸಾಧ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಲ್ಪಕಾರ್ಯವು ಅಷ್ಟೇನೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ! ಆದರೆ 'ಒಂದಾವರ್ತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರವಾದ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸುವೆನೇ' ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಷಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು

ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವರು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೊನೆಗೆ ನಿಷ್ಫಲಗಳಾಗಿ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಂದಿಡುವುವು. ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವು ಸಫಲವಾಗುವುವು. ಧರ್ಮಾಭಾಸವಾಗಿ, ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕವಿಷಯವಾಗಿದ್ದ ಕರ್ಮಗಳೂ ಕೂಡ, ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರವು. ನೀನು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ. ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಕರ್ಮವು ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವು, ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದು? ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆಯುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನಾ ರಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು. ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ದ್ರವ್ಯ ದೇಶ ಕಾಲ ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲದವನು. ಹೀಗೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳುಳ್ಳವನು. ಹೇಯಗುಣವಿಲ್ಲದವನು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನು. ಕೇವಲ ಶುದ್ಧಸತ್ವಗುಣದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡವನು. ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಇದೋ ಈ ನಮಸ್ಕಾರವೊಂದು ಹೊರತು, ಬೇರೆಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ನಮಗೆ ತೋರದುದರಿಂದ, ಈ ವಂದನವನ್ನರ್ಪಿಸುವೆವು” ಎಂದರು.

ಇದು ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಕಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಂದರ
ಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದುದು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಭಗವಂತನು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಂತೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಗೋಚರಿಸಿದನು. ಆದರೇನು? ಆ ಭಗವಂತನ ಅದ್ಭುತ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಿಂಚುಪೊಡೆದಂತಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಭೂನ್ಯಾಕಾಶಗಳಾಗಲಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳಾಗಲಿ, ವಿದಿಕ್ಕುಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ಕಾಣದೆ ಹೋದುವು. ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಕಾಣಲಾರದಂತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ

ತೇಜೋರಾಶಿಯಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೊಬ್ಬನು, ಪೂಜ್ಯನಾದ ರುದ್ರನೊಬ್ಬನು, ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಭಗವದಾಕೃತಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಶುದ್ಧವಾದ ಇಂದ್ರನೀಲದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಕಮಲದಳಗಳಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಪುಟಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿ! ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಯೂ, ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅವಯವಸನ್ನಿವೇಶಗಳು! ಅಂದವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿ! ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಧಳಧಳಿಸುವ ತೋಳ್ಳುಗಳಿಗಳು! ಮುಖಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುಂಡಲಕಾಂತಿ! ಆ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕಪ್ಪೋಲಗಳು! ಸರ್ವಾಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಾರ, ನೂಪುರ, ಕಾಂಚೀಕಲಾಪ, ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲಿಕೆ! ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶೋಭಾತಿಶಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಸುತ್ತಲೂ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುರ್ದಶನಾದಿದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸೌಂದರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಸಮಸ್ತದೇವಗಣದೊಡನೆ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಕರ್ಮಾರ್ಥಿನವಾದ ಜನ್ಮಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವನು. ಏಕೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಸತ್ತಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಶತ್ರುವಿನಂತೆ ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಮತ್ತು ದುಃಖರಹಿತವಾದ ಆನಂದರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದಂತಿರುವೆ. ಅಣುಸ್ವರೂಪವಾದ ಜೀವನಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯೂ ಆಪ್ರಮೇಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ! ಶ್ರೇಯಃಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳೂ ಕೂಡ, ಈ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಲಾರದೆ, ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಬೋಧಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯೋಗಿಬಲದಿಂದಲೇ ಆರಾಧಿಸುವರು. ಈ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮೊಡನೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಈ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಇದರಿಂದಲೇ

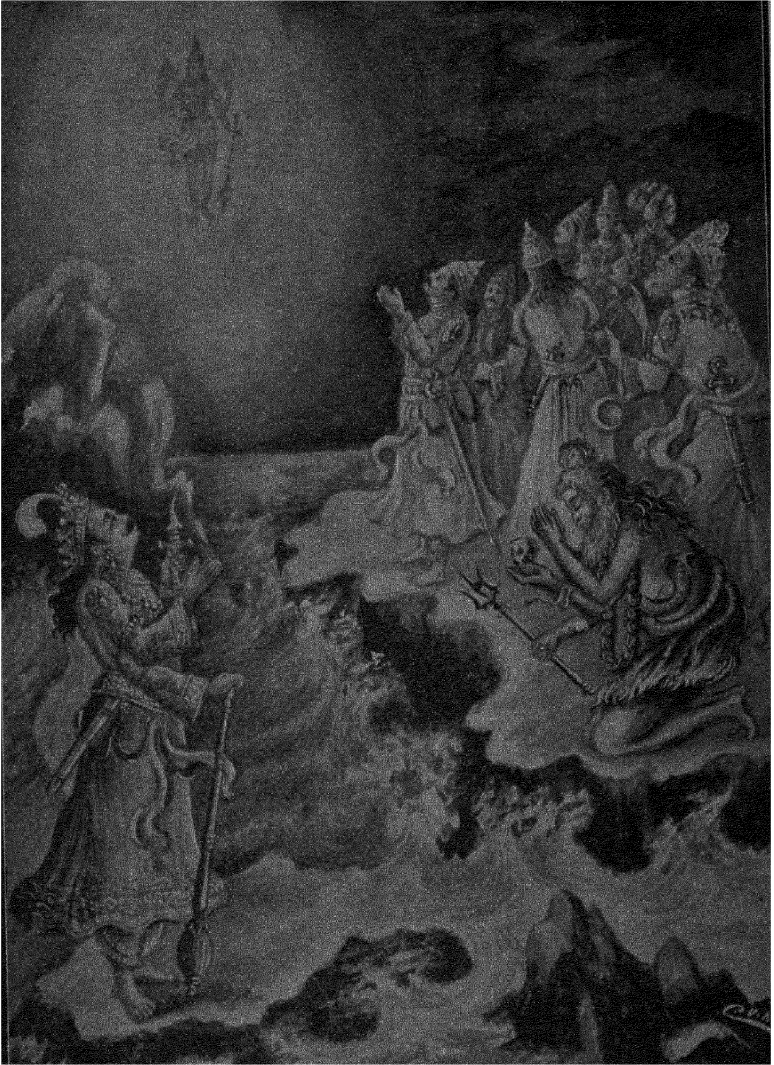
ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುದಲ್ಲವೆಂದೂ, ನೀನೇ ವಿಶ್ವರೂಪನೆಂದೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿದ್ದಿತು. ಕೊನೆಗೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುವುದು. ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಮೊದಲು ಕಾರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಣ್ಣು, ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ, ಜಗತ್ಕಾರಣವಾದ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಈ ಜಗತ್ತು ಭಿನ್ನವಾದುದಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿತಕ್ಕರೂಪಾಂತರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ? ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿ ಜೀವಗಳೆರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ (ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ) ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ರಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ಹೀಗೆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಪಾದಿಗುಣಗಳ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದಂಟಾಗುವ ಗುಣದೋಷಗಳಿಗೆ ನೀನು ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಹೇಯಗುಣರಹಿತನಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಅಶ್ಚರ್ಯಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರು ಮಾತ್ರವೇ ಯೋಗಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಅರಣಿಕಾಸ್ಥವನ್ನು ಜ್ಞಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ಹಸುವನ್ನು ಕರೆದು ಹಾಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ ಭೂಯಿಯನ್ನುತ್ತು ಬೆಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ನೆಲವನ್ನು (ಭಾವಿಯನ್ನು) ತೋಡಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಯೋಗಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಯುವರು. ಓ ಲೋಕನಾಥಾ! ನಾವು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಈ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯು ಸಫಲವಾಯಿತು. ಕಾಡುಗಿಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೆಂದ ಕಾಡಾನೆಯು, ಗಂಗಾ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಂತೆ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾವು ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆವು. ನಾವು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈಗ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು ಸೇರಿಸುವೆವೋ, ಅದನ್ನು ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇ ರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಾವುದುಂಟು? ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ? ದೇವಾ! ನಾನು, ಈ ರುದ್ರನು, ಈ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು, ದಕ್ಷಾದಿಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ

ಯಿಂದ ಹಾರಿಬರುವ ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ, ನಿನ್ನ ಕೋಟ್ಯಂತಕಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ದಾರಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ನಾವು ಕಾಣುವು. ಅದುದರಿಂದ ನಮಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ವೇದಗಳಿಗೂ, ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಅಲೋಚಿಸಿ, ನಮಗೂ ಅದನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕು” ಎಂದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಘಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆ ದೇವತೆಗಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮುದ್ರಮಥನಾದಿಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಬ್ರಹ್ಮಾ! ಓ ಶಂಕರಾ! ಎಲೈ! ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ! ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟು! ಈಗಲೇ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಸಮಾಧಾನವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರೊಡನೆ ನೀವು ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ನಿಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾದರೂ ತಾವೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ, ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಾರ್ಯವು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಸರ್ಪಮೂಷಕಗಳಂತೆ ಹಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಆ ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಏಕೀಭವಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನೂ ಕೂಡ ಆ ಅಮೃತಪಾಶದಿಂದ ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಈ ಅಮೃತಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ನೀವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ನೀವು ಮೊದಲು ಬಗೆಬಗೆಯ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ಔಷಧಿಗಳನ್ನೂ, ಹುಲ್ಲುಗರಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದು ಸೇರಿಸಿ, ಮಂಹರಪರ್ವತವನ್ನೇ ಕಡೆಗೋಲನ್ನಾಗಿಯೂ, ವಾಸುಕಿಯನ್ನೇ ಕಡೆಯುವ ಹಗ್ಗವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಥನಮಾಡಬೇಕು. ಅದರೆ ದೈತ್ಯರ ಸಹಾಯ

ಏಲ್ಲದೆ ಈ ಕೆಲಸವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ನಾನೂ ಆಗಾಗ ನನ್ನಿಂದಾಗ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ನಿನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುವುದೊಂದೇ ಹೊರತು, ಕೊನೆಗೆ ಅದರಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನೀವು ಮಾತ್ರವೇ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರೈಸುವ ವರೆಗೆ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನುಸರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಇಷ್ಟವನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಕೋಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದು. ಒಳ್ಳೆಯಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ವೈರಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನೀವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ, ಮೊದಲು ಕಾಲಕೂಟವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಭಯಪಡಬಾರದು. ಅದನ್ನು ರುದ್ರನು ಭಕ್ಷಿಸಿಬಿಡುವನು. ಮತ್ತು ನೀವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಯಾವ ಉತ್ತಮವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಯಾವ ಆಪಾಯಕ್ಕೂ ಭಯಪಡಬಾರದು” ಎಂದನು. ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಇಂದ್ರಾದೀವತೆಗಳು ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಬಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಪೂರ್ವದ್ವೇಷದಿಂದ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಯು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಅನೇಕ ದಾನವರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ, ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ದೇವೇಂದ್ರನು, ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಮೃಧುಮಧುರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನ ವಾಕ್ಯವು ಬಲಿಗೂ, ಅವನ ಅನುಚರರಾದ ಶಂಬರ ತ್ರಿಪುರಾಸುರರೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನವಪ್ರಮುಖರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ತಮತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ, ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಮಂದರಪರ್ವತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮ

ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ವೀಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಅವರು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಂಡು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದಗಳನ್ನು ಕೂಡುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅದರೇನು? ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ದವರೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಬಲಿ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವದಾಸವರೆಲ್ಲರೂ ಆಯಾಸದಿಂದ ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಪರ್ವತದ ಭಾರದಿಂದ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನೇಕದೇವದಾಸ ವರು ನುಗ್ಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಮೈಮುರಿದು ಅಶಾಭಂಗದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವಾಸುರರನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಗವಂತನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು ಆ ಪರ್ವತದ ಕೆಳಗೆ ಸತ್ತುಬಿದ್ದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷಾಮೃತಸೇಚನದಿಂದ ಸತ್ತವರೆಲ್ಲರೂ ಪುನರ್ಜೀವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತರು. ಅಂಗಹೀನರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಿ ಆಯಾ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು, ಆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ, ತನ್ನ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಗರುಡನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತದೇವಾಸುರರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಳಿಸುವಂತೆ ಗರುಡನಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗರುಡನು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟು, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಇದು ಅರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

166. ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನಿಷ್ಕುವು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು. B-5

—ೞೞ— ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಸ, ಮುಂತಾದುವು ಹುಟ್ಟಿದುದು. ೞೞ—

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಕೇಳು. ಆಮೇಲೆ ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನಿಗೂ ಅನ್ಯತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಕರೆತಂದು, ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದರು. ದೇವದಾ ನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಿಕ್ಕಾಗಿ, ಭಗ ವಂತನು ತಾನೇ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದು, ವಾಸುಕಿಯ ಮುಖಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಆ ಕಡೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದರು. ಭಗವಂತನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ವಿಷಸರ್ಪದ ಬಾಯಿಯ ಕಡೆ ಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೇನೋ ಅವಮಾನ ವುಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ, ಮೊದಲೇ ಕಲಹವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ “ದೇವತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚೇನು! ನಾವು ಕಡಿಮೆಯೇನು? ನಾವೇನು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೆ? ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೆ? ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೆ? ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಲದ ಕಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುವು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಮುಖದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇಕೆ? ಅವರು ಹೆಚ್ಚೇನು? ಹೇಗೆ ಗಾದರೂ ಆಗಲಿ. ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಅಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರೆವು? ಎಂದು ಹಟದಿಂದ ಕೈಯಿಕ್ಕದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಅವರ ಮೌಢ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೇ ಮುಖಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಪುಚ್ಛಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಹಸ ದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಬಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮಹಾಭಾರವುಳ್ಳ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತಳದಲ್ಲಿ ಆ ಧಾರವೇನೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ, ದೇವಾಸುರರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೇ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಹಗ್ಗವನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಪರ್ವತವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆಗ ದೇವಾ ಸುರರು, ತಮ್ಮ ಬಲಕ್ಕೆ ದೈವಬಲವು ವಿಪರೀತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮುಂದೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋರದೆ, ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ವಿಘ್ನದೇವತೆಯು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ವಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನು, ಒಡನೆಯೇ ಕೂರ್ಮಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದನು. ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತಿರುಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಆ

ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯು ಲಕ್ಷಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ, ಎರಡನೆಯ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ, ಆ ಪರವಶವನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದುದರಿಂದ, ಆ ಪರವಶವು ನಿರಪಾಯವಾಗಿ ತಿರುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ದೇವಾಸುರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲವಿಂದ ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಹಾಪರವಶವು ಗಿರಗಿರನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯ ಮೈನವೆಯನ್ನಾರಿಸುವಂತಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಬಾಧೆಯು ತೋರಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಪರವಶವನ್ನು ಧರಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಬಲವೀರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಾಸುಕಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮೈಗೆ ಬಾಧೆಯೇನೂ ತೋರದೆ ನಿಧ್ರೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಮಂದರ ಪರವಶದಮೇಲೆ ತಿಖರದಂತೆ ನಿಂತು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು, ಅದನ್ನು ಆತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದಂತೆಯೂ, ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ಮಹಾವ ಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದರು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಆ ಮಂದರ ಪರವಶಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೂ, ಮೇಲೆಯೂ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸುಕಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಬಲವೀರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಕಾರ್ಯವು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾಗಿ, ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೋಭೆಹೊಂದುವಂತೆ ವೇಗದಿಂದ ಕಡೆಯುತ್ತ ಬಂದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಂದರಪರವಶಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ವಾಸುಕಿಗೆ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬಳಲಿಕೆಯು ತೋರಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಅವನ ಸಹಸ್ರಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಅಗ್ನಿಕಣಗಳನ್ನೆರಚುತ್ತಿರುವ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹೊರಟುಬಂದಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ಭುಗಭುಗನೆ ಹೊಗೆ ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮುಖಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು ಆ ತಾಪವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಲೋನು, ಕಾಲೇಯ, ಬಲಿ, ಇಲ್ವಲ ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸಪ್ರಧಾನರೆಲ್ಲರೂ,

ಗಾಡುಗಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಂದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ, ತಾಪದಿಂದ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ
 ಉಂತುಬಿಟ್ಟರು ಆ ಬೆಂಕಿಯ ತಾಪವು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಚ್ಛಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ
 ದೇವಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅವರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಕವಚಗಳನ್ನೂ,
 ಕಂಠಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣಗೊಡಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಅವರ ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಕಂಡಿ
 ಸುತ್ತಬಂದಿತು ಆದರೇನು? ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವಾಕನವಾಗಿದ್ದ ಮೇಘಗಳೆ
 ಲ್ಲವೂ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಂಪಾದ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು-
 ಸಮುದ್ರದಿಂದ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯು ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಸಿತು ಇದರಿಂದ
 ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬಾಧೆಯೇನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ ದೇವದಾಸನವಿಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟು
 ಶ್ರಮವನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ
 ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿದ್ದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು ಹುಟ್ಟಿದಿರುವುದನ್ನು
 ನೋಡಿ ಅಜಿತರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ತಾನೇ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಆ ಪರ್ಮತವನ್ನು
 ಇನ್ನೂ ವೇಗದಿಂದ ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಮೇಘದಂತೆ
 ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ಮೈಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ, ನಡುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿ
 ಮಡಿಯಿಂದಲೂ, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಂಠಾಭರಣದಿಂದಲೂ, ಆಕಾಶ
 ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗುವಂತಿರುವ ಕಿರೀಟದಿಂದಲೂ, ರುಗ್ಗಿರುವ ವನ
 ಮಾಲಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ರಕ್ತಾಂತನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರವುಳ್ಳವ
 ನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ವಾಸು
 ಕಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮಂದರಪರ್ವತದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತ
 ನಿಂತಿರುವಾಗ, ಬಿಟ್ಟವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಬಿಟ್ಟದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.
 ಆಗಿನ ಮಥನವೇಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ, ಮಿಾನು, ಮೊಸಳೆ, ಹಾವು, ಆಮೆ,
 ತಿಮಿ, ತಿಮಿಂಗಲ, ವ್ಯಾಳಗಳು (ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲುಳ್ಳ ಮೊಸಳೆಗಳು) ಇವೇ ಮೊದ
 ಲಾದ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೋಭಹೊಂದಿ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ
 ಆ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷವೊಂದು
 ಹುಟ್ಟಿತು. ಉಗ್ರವೇಗವುಳ್ಳ ಆ ವಿಷಾಗ್ನಿಯ ಬೇಗೆಯು, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ
 ದಹಿಸುವಂತೆ ನಾನಾಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಬಂದಿತು. ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ,
 ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಸುರರೂ, ಮೂರುಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ
 ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ನೆಲೆ
 ಗೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಕಂಡು,
 ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಓ ದೇವದೇವಾ! ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ

ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಈಶ್ವರನು! ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವುದಕ್ಕೂ, ಆದರಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಪಂಡಿತರು, ಅಶ್ರಿತ ದುಃಖನಿವಾರಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸುವರು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾದ ನೀನೇ ಸತ್ತಾದಿಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ, ವಿಷ್ಣುವೆಂದೂ, ಶಿವನೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಮರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ಜೀತನಾಜೀತನರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೂ ನೀನೇ! ಆ ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಳಹೋಕ್ಕು ಧರಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೂ ನೀನೇ, ನೀನೇ ಸಕಲ ಜಗತ್ಕಾರಣನು! ನೀನೇ ಕಾಲಶರೀರಕನು! ಯಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು! ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಸತ್ತಾದಿ ಗುಣಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಕಾಲವೂ, ಯಜ್ಞಗಳೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು. ನೀನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು. ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೋಕ್ಕು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನು. ನೀನೇ ಬ್ರಹ್ಮವು! ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳು! ಆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಆಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಮೂರಕ್ಷರಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಪ್ರಣವಸುಂತ್ರವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುವುದು! ನೀನು ಸರ್ವದೇವ ಶರೀರಕನು! ಅಗ್ನಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮುಖವು. ಭೂಮಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪಾದವು. ಕಾಲವೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು. ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಳು! ವರಃಣನೇ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆ. ಆಕಾಶವೇ ನಿನ್ನ ನಾಭಿ! ವಾಯುವೇ ನಿನ್ನ ನಿಶ್ವಾಸವು! ಸೂರ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು. ಒಲವೇ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು! ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು! ದ್ಯುಲೋಕವೇ ನಿನ್ನ ಶಿರಸ್ಸು! ಸಮುದ್ರಗಳೇ ನಿನ್ನ ಉದರವು! ಪರ್ಮತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವು. ಓಷಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ರೋಮಗಳು! ಗಾಯತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಛಂದಸ್ಸುಗಳೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರದೊಳಗಣ ಸಮ್ಪ್ರದಾತುಗಳು. ನೀನು ವೇದಸ್ವರೂಪನು. ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳೇ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವು. ತತ್ಪುಷ್ಪ, ಅಘೋರ, ಸದ್ಭೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ,

ಈಶಾನಗಳೆಂಬ ಐದು ಅನುವಾಕಗಳೂ ನಿನ್ನ ಐದು ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟಿ ವಚನಗಳಿರು. ನೂರಮೂವತ್ತೆಂಟು ಮಂತ್ರಗಳೂ ಆ ನಿನ್ನ ಮುಖವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವುವು. ಓ ದೇವಾ! ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಶಿವನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವೇ ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು. (ಎಂದರೆ ನೀನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರ ರೂಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಲದೇ ಇರತಕ್ಕವನು.) ಅಧರ್ಮ ಶಾಖೆಗಳಾದ ದಂಭ, ಲೋಭ ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಛಾಯೆಯು! ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳು ನಿನ್ನ ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳು. ಛಂದಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುರಾತನವೇದವೇ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು. ನೀನು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು. ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನು. ಓ ಲೋಕಪಾಲಕಾ 'ಓ ಕೈಲಾಸವಾಸೀ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುವಾಗಲಿ, ಈ ಇಂದ್ರನಾಗಲಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸು, ಮಿಶ್ರ ಸತ್ತ್ವವೆಂಬ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಮಯವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಭೇದಗಳೊಂದೂ ಉಂಟಾಗಲಾರವು. ಭೂತದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಅಧರ್ವ, ದಕ್ಷ, ತ್ರಿಪುರರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾವೀರರನ್ನು ನೀನು ನಾಶಮಾಡಿಡ್ದರೂ ಅದೊಂದೂ ನಿನಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಂದಮೂತ್ರಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ, ಮೊದಲು ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಲೇ ಭಸ್ಮವಾದರೂ, ನೀನು ಆ ವಿಕಾರಗಳೊಂದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವೆ. ನೀನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕೆಲವು ಮೂಢರು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಮುಕನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನೀನು ಶೃಶಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ರೂರನೆಂದೂ, ಹಿಂಸಕನೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸುವರು. ಅಂತವರು ನಿನ್ನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲ. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಿತವನ್ನು ಪಡೇಶಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೋ, ಈ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾವಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲೆಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುವರು. ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಈ ಕ್ರೂರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ನಿನ್ನ

ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರು. ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದೋಷಾರೋಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಂದಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಇನ್ನು ಅವರು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಲ್ಲರೆ? ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲಾರದಿರುವಾಗ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಕ್ಕಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದೆವು. ಓ ಪರಮೇಶ್ವರಾ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವಸ್ತುವಾಗಲಿ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವಸ್ತುವಾಗಲಿ ನಮಗೆಯಾವುದೊಂದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿಚಿತ್ರವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು. ನೀನು ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೂಪದಿಂದ ತೋರುವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು” ಎಂದರು. *

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಆಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ, ಬಹಳವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕಾಲಕೂಟವಿಷದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ಭಯಗ್ರಸ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ ರುದ್ರನು, ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತಾದುದರಿಂದ ಆ ದೇವತೆಗಳ ವ್ಯಸನಕ್ಕಾಗಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ ಎಲೆ ದೇವಿ! ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಲಕೂಟವಿಷದಿಂದ ಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟು ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವರು ನೋಡು! ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಈಗ ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮರೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಂದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಆಗಲೇ ಶಕ್ತಿಯು ಸಫಲವು. ಪ್ರಾಣಗಳು ಅಸ್ಥಿರವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಸಾಧುಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಇತರರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವರು. ಎಲೆ ಭದ್ರೆ! ಪ್ರಾಣವರ್ಗಗಳು ಭಗವನ್ನಾ ಯೆಯಿಂದ ವೋಹಿತವಾಗಿ, ಒಂದ

* ಇಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಭಯಾತರದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆತು, ರುದ್ರನನ್ನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವರೇ ಹೊರತು, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರುದ್ರನು ಮುಂದೆ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ತಾನು ಕುಡಿಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವನು.

ನೋಂದು ದ್ವೇಷಿಸುವುದೇನೋ ಸಹಜವು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲ ರಾದವರಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂತೋಷವೇ ನನ್ನ ಸಂತೋಷವೆಂದು ತಿಳಿ! ಆ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಾನು ಆ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದು ಬಿಡುವೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಿ!” ಎಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಕಾಲಕೂಟವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಮಾತಾಡದೆ ಅನುಮೋದಿಸಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ರುದ್ರನು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕನಿಕರದಿಂದ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ಘೋರವಿಷವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಸಮುದ್ರಜಲದ ಕಲ್ಮಷರೂಪವಾದ ಆ ವಿಷವು, ರುದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೇನು? ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕವ್ಚು ರೇಖೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅವನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವಾಭರಣದಂತಾಯಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆಯೇ ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸಾಧುಗಳು, ಇತರರಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಾವೇ ತಲೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನು ವಿಶೇಷ ತೃಪ್ತನಾಗುವುದರಿಂದ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವೆಂದೇ ತಿಳಿ! ಅಶ್ರಿತರಕ್ಷಾಧುರೀಣನಾದ ರುದ್ರನ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಪಾರ್ವತಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಭಗವಂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವೂ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ರುದ್ರನು ಆ ವಿಷವನ್ನು ಕೈಯಿಂದೆತ್ತಿ ಕುಡಿಯುವಾಗ, ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಚೆಲ್ಲಿದ ವಿಷಬಿಂದುಗಳನ್ನು, ಚೀಳು, ಹಾವು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಜಂತುಗಳೂ, ಕರವೀರ (ಕಣಿಗಿಲೆ), ಮುಂತಾದ ವಿಷಲತೆಗಳೂ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದುವು.

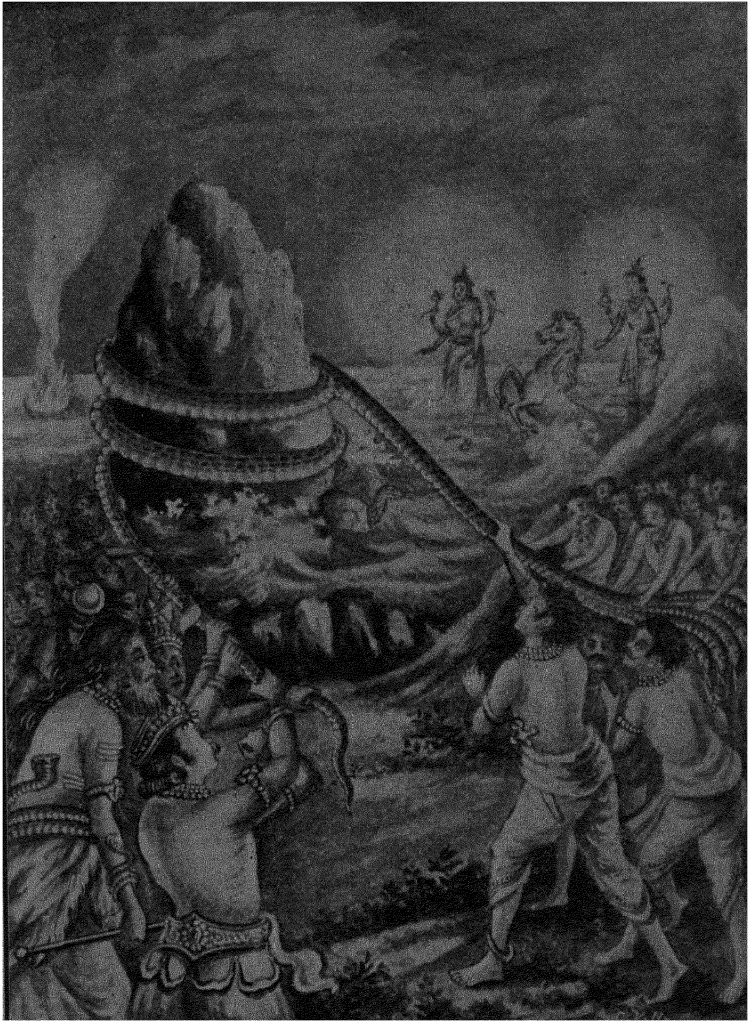
ಇದು ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಕಾಮಧೇನು ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳು

ಹುಟ್ಟಿದುದು; ಸಮುದ್ರಸಂಭವೆಯಾದ

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ವರಿಸಿದುದು

ರುದ್ರನು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟೊಡನೆ, ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಕಾಮಧೇನುವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಶ್ಚಕಗಳಾದ, ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮುಂತಾದ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಬಿಳುವಾದ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ಕುದುರೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕಾಸೆವಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಆಸೆ ಪಡದೆ, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಅಜ್ಞಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಇಂದ್ರನು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಉದಾಸೀನನಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಐರಾವತವೆಂಬ ಆನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳಿಂದಲೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ಮೈಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಆನೆಯು, ತನ್ನ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಸೊಬಗನ್ನೂ ಹೀಗಳೆಯುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳು, ಅಭ್ರಮು ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಆಮೇಲೆ ಕೌಸ್ತುಭವೆಂಬ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನು ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಭೂತವಾದ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೈಗೂಡಿಸುವಂತೆ, ಆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವುಕೂಡ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೂ ಆಗಾಗ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಂಠಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂದವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಡಿನೋಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಮಿಂಚು,

176. ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಂಥನವು: ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು. B-5

ಹೊಡೆದಂತೆ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತ, ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಿತ್ಯಾನವಾಯಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಜಲಮಧ್ಯದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಪಾನಸರೈಲ್ಲರೂ ಅವಳ ರೂಪಕ್ಕೂ, ಅವಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೂ, ವಯಸ್ಸಿಗೂ, ಕಾಂತಿಗೂ, ಮಹಿಮೆಗೂ, ಮರುಳಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವಳಿಗಾಗಿ ರತ್ನಪೀಠವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮಹಾನದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುವರ್ಣಕುಂಭಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧ ಜಲವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದುವು. ಭೂದೇವಿಯು ಅವಳ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದಳು. ಗೋವುಗಳು ಪಂಚಗವ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದುವು. ವಸಂತನು ಚೈತ್ರವೈಶಾಖಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಅವಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮಂಗಳಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಸರಸಿಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಘಗಳು ಮೃದಂಗ, ಪಣವ, ಮುರಜ, ಪಟಹ, ಗೋಮುಖ, ಶಂಖ, ವೇಣು, ವೀಣೆ, ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಮೇಲೆ ಆಷ್ವದಿಗ್ಗಜಗಳೂ ಕೂಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಗಳೊಡನೆ ಪೂರ್ಣಕಲಶಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದುವು. ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮರುಣನು ಭ್ರಮರಧ್ವನಿಯೊಡಗೂಡಿದ ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮಪ್ರಜಾಪತಿಯು ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ಹಾರವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಕೆಯ ಕೈಗೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾದ ಒಂದು ಕಮಲವನ್ನೂ, ನಾಗರು ಎರಡು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯು ಮಂಗಳಭೂಷಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಭ್ರಮರಝಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೈದಿಲೆಯ ಹಾರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಕುಂಡಲಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಪ್ಪೇಲದೊಡನೆ ನುಬದಲಿ ಲಜ್ಜಾಸೂಚಕವಾದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಮುಂದಿದ್ದ ದೇವಸಮೂಹವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಕುಂಕುಮ ಋಶ್ರವಾದ ಚಂದನಾನುಲೇಪನದಿಂದ ಘಮಘಮಿಸುವ ಎದೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಫಲಫಲಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಶತಪಥವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಲತೆಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಮೇಲೆ

ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಮುಂದಿದ್ದ ದೇವಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸನ್ಮಾಣಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಯಾವವಿಧವಾದ ದುರ್ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲವವನಾಗಿಯೂ ನಾಶರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ತನಗೆ ಅನುರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅಷ್ಟಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ, ಚಾರಣ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವರೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದೊಂದು ದೋಷವು ತೋರಿ ಬಂದುದರಿಂದ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಾರವೂ ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಪತಿಯೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುವಳು. “ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು (ರುದ್ರ ದುರ್ವಾಸ ಮೊದಲಾದವರು) ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರು, ಕೋಪವನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರರು. ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ಅದಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವು ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವರು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸುಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರು. ಅವರೂ ಕಾಮವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ತನ್ನ ಪೋಷ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳನ್ನೇ ಕಾಮಿಸಿರುವನು. ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂದಿರುವರು. ಅವರೇನು? ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಬೇರೊಬ್ಬ ವನಾಸ್ತರನಾದ ಮಂಜುನುಡುವನಿಗೆ ಮೊರತು ಸ್ವರಂಜನವಾಗಬಂದುದಲ್ಲ. ಅಐಶ್ವರ್ಯವು ಸ್ಥಿರವಾದುದು ಅಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕದ ಹಿಂಜರಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ತ್ಯಾಗಶೀಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರ ತ್ಯಾಗವು ಉತ್ತಮವಾದುದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸುವವಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ದಾಧರ್ಮಗಳನ್ನಾದರೂ ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವದಪೂಜಾರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಆತು ಮುಕ್ತಿಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಕೆಲವರು ವೀಣಾದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ವೀಣ್ಯವೂಕೂಡ ಭಗವಂತನ ವೀಣಾದಿಂದ ಆಗಾಗ ಅದಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಮೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಆತನ ಮಾಯಾಗುಣಗಳಾದ ಸತ್ವರಜಸಮಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದವರೇ ಹೊರತು, ಈ ದೇವಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲವು. ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು (ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಗಳು) ಚಿರಂಜೀವಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರ ನಡತೆಯು ಅಷ್ಟಾದ

ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲ. ಅವರೂ ಇಂದ್ರಿಯತ್ಯಸ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದವರು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಸುಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದವರು ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಲ್ಲ. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಅಯುಸ್ಸು, ನಡತೆ ಇವೆರಡೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಆಕಾರವೂ, ವೇಷವೂ ಬಹಳ ಅಮಂಗಳವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೋಷಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲವೆ, ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೂ ನೆಲೆಯಾಗಿ, ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ! ಅವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಸೆವಡಬೇಕಾದುದೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ವೋಹಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ತಾನುಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಸಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದಿರುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವರೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ ಹೋಗಿ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ಪರಿಸುವೆನು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಒಡನೆಯೇ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು, ಮಹರಂಜಪಾನದಿಂದ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಗಳ ಗಾಂಧರ್ವನಿಲಿವೆ ಕೂಡಿಸುವಾಗಿಯೂ, ಅತಿವನೋದರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಮಲಮಂದಿರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನೇ ತನಗೆ ನಿತ್ಯವಾಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಸರ್ವಲೋಕಜನಕನಾದ ಭಗವಂತನು, ಅಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಲೋಕಮಾತೆಯಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಭಾಗ್ಯಗಳಿಗೂ ಗುಖ್ಯಾಧಾರಭೂತಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ಭಗವಂತನ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಕೃಪಾಸೂಚಕವಾದ ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದಳು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಧರ್ವ ಸಿದ್ಧ ಚಾರಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀಸಮೇತರಾಗಿ ಬಂದು, ಶಂಖ, ತೂರ್ಯ, ಮೃದಂಗ, ವೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿವೇವತೆಗಳೂ, ಅಂಗಿರಸ್ಕೂ

ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹನಾದ ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪ
 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ. ಆತನ ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸ
 ತಕ್ಕ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮ
 ಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂಚಿಗಳೂ,
 ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಸೌಶೀಲ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸಾಹ
 ಭರಿತರಾದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯದಾನವರಿಗೆ ಈ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವರು
 ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಲಹೀನರಾಗಿ, ಉತ್ಸಾಹಭಂಗದಿಂದ ಕಾಂತಿಗುಂದುತ್ತ
 ಬಂದರು. ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮಂಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಮಹಾ
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಭಗವಂತನ ವಕ್ಷಸ್ಪಲವನ್ನು ಸೇರಿದಮೇಲೆ ಸುರರಿಗೆ ಅಭಿ
 ಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ವಾರುಣಿಯೆಂಬ ಕನ್ನಿಕೆಯೊಬ್ಬಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಅಕೆ
 ಯನ್ನು ಭಗವಂತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಅಸುರರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ
 ದ್ರಾಜಾ! ಆಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೇವಾಸುರರಿಬ್ಬರೂ
 ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದರಿಂದ ಅದ್ಭು
 ತಾಕಾರವುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಪುರುಷನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಪುರುಷನಿಗಾದರೋ
 ನೀಡಿದ ದುಂಡಾದ ತೋಳುಗಳು. ಶಂಖದಂತೆ ಅಂದವಾದ ಕೊರಳು! ಕೆಂಪಾದ
 ನೇತ್ರಗಳು! ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆ! ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಎಳೆಯವ
 ನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಯಸ್ಸು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ! ಮೈಮೇಲೆ ಸರ್ವಾ
 ಭರಣಗಳು! ನಡುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನ
 ಕುಂಡಲಗಳು! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿಗಟ್ಟಿದ ನುಣುವಾದ ಕೂದಲು! ಮುಖದಲ್ಲಿ
 ಮುಗುಳ್ಳಗೆ! ಸಿಂಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡೆ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂದೊಪ್ಪ
 ತಿದ್ದ ಆ ಪುರುಷನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಪೂರ್ಣವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು,
 ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದನು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅವನನ್ನು
 ಸಾಮಾನ್ಯಪುರುಷನೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ
 ವನು. ಅವನಿಗೆ ಧನ್ವಂತರಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವನು ಆಯುರ್ವೇದವೆಂಬ
 ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನು. ಅವನಿಗೂ ಯಜ್ಞಗಳ
 ಳಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವುಂಟು. ಆ ದಿವ್ಯಪುರುಷನು, ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ
 ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಕೂಡಲೆ, ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ
 ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೂ ತಮಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯಾಸೆಯುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ,
 ಳ್ಲ ಧನ್ವಂತರಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತು

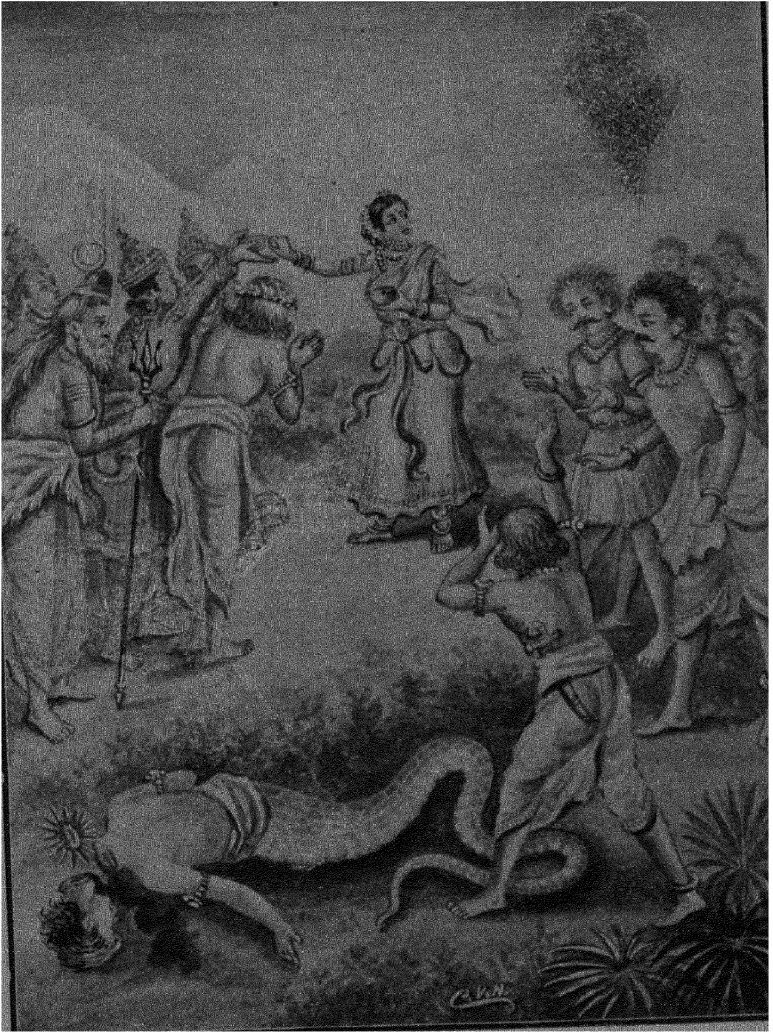
ಕೊಂಡು ಪಲಾಯನಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಹಾವ್ಯಸನವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ಆ ದೇವತೆಗಳ ದೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು “ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಾನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಗೂಡಿಸುವೆನು ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಶರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ದೈತ್ಯದಾನವರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಃಕಲಹವುಂಟಾಯಿತು. ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು, ಒಬ್ಬರ ಕೈಯಿಂದೊಬ್ಬರು, ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ನಿನಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತನಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಡೆದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಲಾಢ್ಯರಾದ ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಲಾಗದೆ ಕೆಲವರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. “ ಆಹಾ! ಇದೇನನ್ಯಾಯವು! ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಅವರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀತೀರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಸತ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅದರ ಫಲಕ್ಕೆ ಸಮಭಾಗಿಗಳಾಗುವಂತೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ನಮಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಭಾಗವು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಸೇರಬೇಕು. ಇದು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಧರ್ಮವು! ” ಎಂದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳಮಾಡುತ್ತಿರುವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ಅದ್ಭುತವಾದ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ದೈತ್ಯದಾನವರ ನಡುವೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಮೋಹಿನಿಯ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಸರ್ವಾವಯವಗಳು! ಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದ ಥಳಥಳಿಸುವ ಕಪೋಲಗಳು! ಎಸಳಾದ ಮೂಗು! ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ! ನವಯೌವನವನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಉಬ್ಬಿದಸ್ತನಗಳು! ಕೃಶವಾದ ನಡು! ಮುಖದ ವಾಸನೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಮುತ್ತುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಝೇಂಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಯಪಟ್ಟಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುಡಿನೋಟಗಳು! ತುರುಬಿ

ನಲ್ಲಿ ಮುಡಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಹೂವಿನ ದಂಡೆ! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ನವರತ್ನ ಹಾರಗಳು! ಭುಜದಲ್ಲಿ ತೋಳ್ಳು ಕೆಗಳು! ಉಜ್ವಿದ ನಿಂತುಬದವೇಲೆ ಬಿಳಿದುಕೂಲದ ಬಟ್ಟೆ! ಆ ದುಕೂಲದವೇಲೆ ರತ್ನದ ಡಾಬು! ಘಲ್ಲಾಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳು! ಲಜ್ಜಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮಂದಕಾಸವನ್ನೂ ಹುಬ್ಬಿನಾಟಿಗಳನ್ನೂ, ಕುಡಿನೋಟಿಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಮುಖದ ಕೊಸಗು! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯ ಶೋಭಿತೆಯಾದ ಆ ತರುಣೀಮಣಿಯು, ತನ್ನ ನಡೆನೋಟಿಗಳೆಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯದಾಸವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು.

ಇದು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು
ನೋಡಗೊಳಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನು ತೆಗೆದು
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿದುದು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದುರಾಶೆಯಿಂದ, ಸ್ವಜನಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆ ದಾಡುತ್ತ ಆ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮೋಸದಿಂದ ಪಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯು ಅವರ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತದವೇಲಿನ ಆಸೆಯೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿ, “ಆಹಾ! ಇವಳ ಸೊಬಗೇನು? ಇವಳ ಠೀವಿಯೇನು? ಇವಳ ನವಯೌವನವೇನು? ಭಲೆಭಲೆ! ಈಕೆಯ ರೂಪವು ಲೋಕಾದ್ಯುತವಾಗಿರುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವರು “ಎಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ! ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವಳು? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ನೀನು ಯಾರ ಕಡೆಯವಳು? ಆಹಾ! ಈ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವೋಂದೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು! ಓ ರಮಣೀ ಮಣಿ! ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಇದು ವರೆಗೆ ದೇವಾಸುರಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಜಾರಣರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟ

182. ಭಗವಂತನು ಮೋಹಿಣೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಪಂಚಿಸಿ,
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯುತನನ್ನು ಹಂಚಿದನು, B-5.

ಲಾರರೆಂದೇ ನಮಗೆ ತೋರುವುದು ಯೋಗಸಿದ್ಧರಾದ ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೂ ನೀನು ಇದುವರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಾರೆ! ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಎಲೆ ಸುಭೈ! ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವಂತಾಯಿತು! ಆ ಪರ ಮೇಶ್ವರನು ಈ ಲೋಕದ ಜನಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಕಳುಹಿರಬಹುದು. ಆದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ! ಎಲೆ ಮಹಾಭಾಗೆ! ಗುರೋ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಾದರೂ ಜ್ಞಾತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಮೃತಕಲಶಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಳವು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ಆಸೂಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ದ್ವೇಷವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನಮಗೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಳಾಗಿ ನಿಂತು, ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ನಮನಮಗೆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಶ್ಯಪ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳು! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಹೋದರಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಂತು, ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದೊದಗಿತು. ಫೇಗಾದರೂ ನೀನು ನಮನಮಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲದಂತೆ ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದರು. ಮೋಹಿನಿರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಹೀಗೆ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ದಾನವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಮಾತಿಗಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ನಗುತ್ತ, ಅವರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಕಡೆಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರರೆ? ಇದೇನು? ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೇ (ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೇ) ನಿರತರಾದ ನಮ್ಮಂತಹ ಗಂಡುಬೀರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಹೀಗೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಡಬಹುದೆ? ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪಂಡಿತರು, ಇಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಹವಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬಾರದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನಾಯಿಗಳೂ, ನಮ್ಮಂತಹ ಸ್ವೆಚ್ಛಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹೊಸಬರನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹವು ಸ್ಥಿರವಾದುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ನಂಬಬಾರದು” ಎಂದನು. ಈ ಮೋಹಿನಿಯ ಪರಿಹಾಸವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಾನವರು ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನು, ಅ ಮೋಹಿನಿಯ ಕೈಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಮೋಹಿನಿಯು ಆ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂದ

ಹಾಸದಿಂದ, “ಎಲೈ ದೈತ್ಯರೆ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ನಾನು ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಾನುಮಾಡತಕ್ಕ ಹಂಚಿಕೆಯು, ನಿಮಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುನೆಪ್ಪುಗಳನ್ನೆಣಿಸದೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆನಾತ್ರವೇ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವೆನು” ಎಂದಳು. ಭಗವನ್ಯಾಯಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಾತಿನ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಅಸುರರೂ ಆ ಮೋಹಿನಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಉಪವಾಸವಿದು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಅಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಇತರ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಗೋದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, ಹೊಸವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಮೈಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಮೃತವಿಭಾಗಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಆಗರುಧೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ತುಪ್ಪದ ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸೌಂದ್ಯದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮೋಹಿನಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಆ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಹಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅಕೆಗಾದರೋ ಉಬ್ಬಿದ ನಿತಂಬಗಳು. ಅದರಮೇಲೆ ಬಿಳಿದುಕೂಲದ ಪಟ್ಟಿಮಡಿ! ಮದದಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳು! ಫಲ್ಗುಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳು! ಮದದಾನೆಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡೆ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರೀಕ್ಷಿರೇವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಂದರ್ಯಸವೃದ್ಧಿ! ಸುವರ್ಣಕುಂದಲಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಪೋಲಗಳು! ಎಸಳಾದ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳು! ನುಣುಪಾದ ಕೆನ್ನೆ. ಅಂದವಾದ ಮುಖ! ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು, ಸಭಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ, ತನ್ನ ಸ್ತನದಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಜಾರಿಬಿಳುವಂತೆ ಕುಲುಕುನಡೆಯಿಂದ ಹಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತ, ಮಂದಹಾಸಸೂಚಕವಾದ ತನ್ನೆ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲದ ದೇವಾಸುರರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಮೈಮರೆದಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿಬಂದ ಭಗವಂತನು, ಆ ಸಭೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕ್ರೂರರಾದ ದಾನವ

ರಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲೆರದಂತಾಗುವುದೆಂದೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ನೋಡಲು ಆ ದೇವಾಸುರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ನೋಡಲು ಆ ದಾನವರಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ಆ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಆದರದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಉಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಮೈಗೆ ತನ್ನ ಸೆರಗನ್ನು ಸೋಕಿಸುವಂತೆ ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪ್ರೇಮಸೂಚಕವಾದ ತನ್ನ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಹೀಗೆ ಅವರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ನೋಡವಾಶದಲ್ಲಿ ಮರಳುಮಾಡಿ, ತಾನು ಅಲ್ಲಿದಂತೆಯೇ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಹಂಚಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಜರಾಮರಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಾನಮಾಡಿದರು ! ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಇತ್ತಲಾಗಿ ವೋಹಿನಿಯು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ವೋಹಿತರಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಆ ಅಮೃತದ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಆ ವೋಹಿನಿಗೆ ನೋಡಲೇ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ವಿವಾದಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದಲೂ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಆ ವೋಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ಆದಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗಬಾರದೆಂಬ ಭಯದಿಂದಲೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಯಾವನಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಭಾನುವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು, ದೇವತೆಗಳಂತೆ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಪಜ್ಜೆಯಲ್ಲ ಸೇರಿ, ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆಯಿಂದ ವೋಹಿನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಒಡನೆಯೇ ವೋಹಿನಿಯು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಿಗುಳ್ಳ ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಮೃತವನ್ನು ನುಂಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಕಂಠವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಂಠದಿಂದ ಅಮೃತವು ಕೆಳಕ್ಕೆಳಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ತಲೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ಆ ಕೆಳಭಾಗವು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಣಹೀನವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಅವನ ತಲೆಯು ಅಮೃತಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜೀವಸಹಿತವಾಗಿ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದನ್ನು ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದನು. ಗ್ರಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂಕೊಡ, ರಾಹುವು ಪೂರ್ವವೈರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಆಗಾಗ ಪರ್ವದಿನ

ಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರುವನು. ಇದನ್ನೇ ಗ್ರಹಣವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಓಗಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದವೇನೋ, ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ಅದ್ದಿದ್ದ ದೈತ್ಯ ದಾಸವರೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಪುರುಷರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿಬಿಳು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಓಗಿಗೆ ದೇವದಾಸವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಂಜರಪರ್ವತವನ್ನು ಕೇಡು, ಬುಹಳಶ್ರೀಮದಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಮುಕ್ರವನ್ನು ಕಡೆದು ಅಮೃತವನ್ನು ಕಂಪುರಿಸಿದರೂ ಒಡ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಕೂಲನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರುಮಾತ್ರ ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂತಾಯಿತು. ದೈತ್ಯರು ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲರಾದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತವು ಲಭಿಸದೆ ಹೋಯಿತು. ಓ ಸರ್ವಿಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಒಂದು ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು! ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಂಹಕಾರಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಹನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ವೇದಲಾದ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಧನದಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳಿಂದಲೂ, ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಅರ್ಪಿತವೆಂಬ ಒಂದೇಭಾವನೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುವು. ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬೇರಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಸುರಿದರೆ ಸಫಲವಾಗುವುದೇ ಹೋರತು, ಕೊಂಬೆಗಳವೇನೋ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಯುವುದರಿಂದ ಆ ಜಲಸೇಕವು ವೃರ್ಥವಾಗುವುದಲ್ಲವೇ? ಆದ ರಂತೆಯೇ ನಾವು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರೂ, ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಆ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಫಲವಾಗುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಅವನ ಆರಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೇ ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ದಾಸವರಲ್ಲಿ ಈ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ಅವರು ನಿಷ್ಕುಭಕ್ತಿವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವರು ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗದೆ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತವೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಯಿತು.

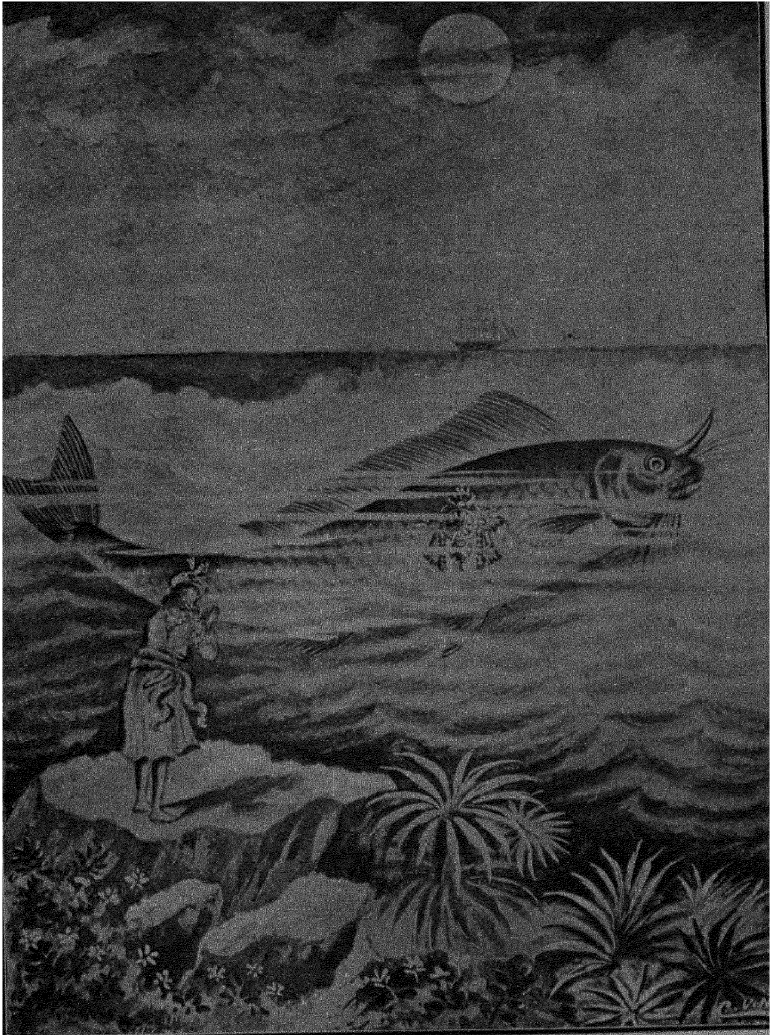
ಇದು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ದೇವದಾಸಯುದ್ಧವು

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಓಗೇ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪುತವಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಬಹುದೇ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗೆಯೇ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ನಿಬರೋಚಕ್ಕೆ ಮೋದಿಸಿ. ಅಮೇಶಿ ಕತ್ತಲಾಗಿ ದೈತ್ಯ ರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅನಿಲ್ಲರೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಬೆನ್ನೆಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ಈಗ ಅವ್ಯುತಪಾನದಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನು ಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಬಲಾಘ್ನವಾಗಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನೆಟ್ಟಿಬರುವ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದಿವರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಆ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಘೋರಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆಗಿನ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ಈಗಲೂ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚವೇಳುತ್ತಿರುವುದು! ಅನ್ಯೋನ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಆ ದೇವದಾಸವರಿಬ್ಬರೂ. ಸಹಸಲಾರದ ಕೋಪದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಇತರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ, ಶಂಖ, ತೂರ್ಯ, ಮೃದಂಗ, ಭೇರಿ, ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ, ಅನೆಗಳ ಗರ್ಜನವೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಹೇಷಾಘ್ನನಿಯೂ ರಥದ ಚೀತ್ಕಾರಗಳೂ, ಪದಾತಿಗಳ ಸಿಂಹನಾದವೂ ಒಂದಾಗಿ ಕಲಿತು, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ರಥಿಕರು ರಥಿಕರೊಡನೆಯೂ, ಪದಾತಿಗಳು ಪದಾತಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಕುದುರೆಗಳು ಕುದುರೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಅನೆಗಳು ಅನೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಆ ದೇವಾಸುರಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಒಂಟಿಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಅನೆಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಹುಲಿಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಸಿಂಹಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಹದ್ದುಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ರಣಹದ್ದುಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ತೋಳಗಳನ್ನೂ ತಮತಮಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಕಾಗೆಯೇ ಕೆಲಕೆಲವರು ತಮತಮಗೆ ಅನುಕೂಲಿಸಿದಂತೆ, ಗಿಡುಗ, ಭಾಸಪಕ್ಷಿ, ತಿಮಿಂಗಲ, ಶಲಭ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಬಡ್ಗಮ್ಮಗ, ಎತ್ತು, ಕಡವೆಹಸು, ನರಿ, ಕುರಿ, ಇಲಿ, ಕೋಳಿ, ನಾಯಿ, ಮನುಷ್ಯರು, ಮೇಕೆ, ಜಿಂಕೆ, ಹಸು, ಹಂದಿ, ಮುಂತಾದ ನಾನಾಜಂತುಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದರು. ಕೆಲಕೆಲವರು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ನೆಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರ ಶರೀರಗುಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ದೇವಾಸುರಸೈನ್ಯಗಳೆರಡೂ ಸಮಸ್ತ ಸನ್ನಾಹಗಳೊಡನೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಮುಂದೆಬಂದು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯದ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ಸಾಹಸದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಚಿತ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳ ಧ್ವಜಪಟಗಳು ! ಚಂದ್ರಜಂಬಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಗಳು ! ವಜ್ರದ ಹಿಡಿಗಳುಳ್ಳ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳು ! ನವಿಲುಗರಿಯ ಚಾಮರಗಳು ! ಗಾಳಿಯಿಂದಾಡುತ್ತಿರುವ ತಲೆಪಾಗುಗಳು ! ಘಲ್ಲಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ವೀರಭೂಷಣಗಳು ! ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಾಂತಿವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರುಗಿರುಗಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿದ್ದುವು, ಹೀಗೆ ದೇವನಾ ನವಸೈನ್ಯಗಳೆರಡೂ ಅನೇಕಜಲಜಂತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಎರಡು ಮಹಾಸಮುದ್ರಗಳಂತೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಇದಿರಿಸಿದುವು. ವಿರೋಚನಪುತ್ರನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ದಾಸನಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ, ಕಾಮಗಮನವುಳ್ಳ ಮಯನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮೈಹಾಯಸವೆಂಬ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಬಂದನು. ಆ ವಿಮಾನವು ಸಮಸ್ತ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಭಾವನ್ನು ಹೀಗೆಂದೂಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ! ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯವುದಕ್ಕಾಗದೆ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತಲೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಭಕ್ತಚಾಮರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತರಾಜಚಹ್ನುಗಳೊಡನೆ, ಆ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಅನೇಕದ್ವೈತ್ಯಸೇನಾಪತಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆಗಲೇ ಉದಿಸಿಬರುವ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ವಿಮಾನದ ಸುತ್ತಲೂ, ನಮುಚಿ, ಶಂಬರ, ಬಾಣ, ಎಪ್ರಚಿತ್ತಿ, ಅಯೋಮುಖಿ, ದ್ವಿಮೂರ್ಧ, ಕಾಲನಾಭ, ಪ್ರಹೇತಿ, ಹೇತಿ, ಇಲ್ವಲ, ಶಕುನಿ, ಭೂತಸಂತ್ರಾಸ, ವಜ್ರದಂಪ್ಪ, ವಿರೋಚನ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಶಂಕುಶಿರಸ್ಸು, ಕಪಿಲ, ಮೇಘದುಂಬುಭಿ, ತಾರಕ, ಉಗ್ರದೈತ್ಯ, ಶುಂಭ, ನಿಶುಂಭ, ಜಂಭ, ಉತ್ಕಲ, ಅರಿಷ್ಟ, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ, ಮಯ, ತ್ರಿಪುರ, ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಪೌಲೋಮ, ಕಾಲಕೇಯ, ನಿವಾತಕವಚೆಂಬ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದಾಸವಕುಲದವರೂ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳಂತೆ ತಾವೂ ಅಮೃತಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷಶ್ರಮ ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂಕೂಡ, ಆದರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಭಾಗವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದುದರಿಂದ,

188. ಮುಸ್ಸಾವತಾರವು. B-5

ಈ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ, ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾವೇಶವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದವರಾದುದರಿಂದ, ಈಗ ಅದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿಯೇ ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದಲೂ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ, ಸಿಂಹನಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಮಹಾಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಗರ್ವದಿಂದ ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲಿಷ್ಠಕೃತ್ರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶವುಂಟಾಯಿತು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮದಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಐರಾವತದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅನೇಕಗಿರಿಸದಿಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಉದಯಶರವತವನ್ನೇರಿದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಆಗ್ನಿ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ, ಇತರ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸಿ, ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಉಭಯಪಕ್ಷದ ವೀರರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೆಸರುಹಿಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಹಿಡಿಯುತ್ತ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬಲಿಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ತಾರಕನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಗುಹನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೇತಿಯು ವರುಣನನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಹೇತಿಯು ಮಿತ್ರನನ್ನೂ, ಕಾಲನಾಭನು ಯಮನನ್ನೂ, ಮಯನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನೂ, ಶಂಬರನು ತ್ವಷ್ಟನನ್ನೂ, ವಿರೋಚನನು ಸವಿತೃವನ್ನೂ, ನಮುಚಿಯು ಪರಾಜಿತನನ್ನೂ, ವ್ಯಷಪರ್ವನು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಬಾಣಾಸುರನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿ ಬಲಪುತ್ರರು ಸೂರ್ಯರನ್ನೂ, ರಾಹುವು ಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ಪುಲೋಮನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ವಾಯುವನ್ನೂ ಇದಿರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಶುಂಭನಿಶುಂಭರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಭದ್ರಕಾಳಿಯೊಡನೆಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಜಂಭನು ವೃಷಾಕಸಿಯನ್ನೂ, ಮಹಿಷನು ವಿಭಾವಸುವನ್ನೂ, ಇಲ್ಲುವನಾತಾಪಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರನ್ನೂ, ದುರ್ಮರ್ಷನು ಕಾಮದೇವನನ್ನೂ, ಉತ್ಕಲನು ಬ್ರಾಹ್ಮಿಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತಮಾತೃಗಳನ್ನೂ ಇದಿರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಬ್ರಹ್ಮಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕೈಕಲಿತರು. ನರಕಾಸುರನು ಶನೈಶ್ಚರನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದನು. ನಿವಾತಕವಚರು ಸಪ್ತಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಕಾಲಕೇಯರು ಅಷ್ಟವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಪುಲೋಮರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ರೋಧವಶರಿಂಬ

ರಾಕ್ಷಸರು ಏಕಾದಶರೂಪರೊಡನೆ ಕೈಕಲಿತು ನಿಂತರು. ಹೀಗೆ ರೇವಾಸುರ
 ರಿಬ್ಬರೂ ಪುಂಜಯದ್ಧವನ್ನಾಗಂಭಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಕತ್ತಿಗಳಿಂ
 ತೋಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಭಿದಿನಾಸಗಳಿಂದಲೂ, ಚಕ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಗದೆಗಳಿಂ
 ದಲೂ, ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ, ಸುರಿಗಿ, ಭುಸುಂಡಿ,
 ಗಂಡುಗೊಡಲಿ, ಈಟಿ, ಪರಿಘ, ಮುದ್ದರ, ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ಯುಧಗಳಿಂದಲೂ
 ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತ ಕಂಠಕಂಡ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷ
 ದಲ್ಲಿಯೂ ರಥಗಳ ತುರಗ ಪದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗಗಳೂ ಸಾರಥಿಗಳೊಡನೆ
 ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದುವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಿಷ್ಣು ಭಿಷ್ಣುವಾದ ತೋಳು, ತೋಡೆ, ಕೈ, ಕಾಲು,
 ತಲೆ ಮುಂತಾದ ಶರೀರಾವಯವಗಳಿಂದಲೂ, ತುಂಡುಬಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ,
 ಮುರಿದ ಧ್ವಜದಂಡಗಳಿಂದಲೂ, ಹರಿವಕವಳಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದ
 ವೀರಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ರಣಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಆತಿಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣು
 ತಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ಪದಭೂತದಿಂದಲೂ, ರಥಸಂಚಾರದಿಂ
 ದಲೂ, ಮೋಕ್ಷ ಧೂಳಿಯು, ಸೂರ್ಯಮುಖವನ್ನೇ ಮರೆಕುಸಂತೆ ಸಮಸ್ತ
 ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ, ಆಕಾಶವನ್ನೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ನ್ಯಾಪಿಸಿ, ರಕ್ತಧಾರೆಗಳಿಂದ
 ತನಗೆ ತಾನೇ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ, ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಡ
 ಗಳೂಕೂಡ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ವೀರಭೂಷಣತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿ
 ಸುತ್ತ, ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದು, ಅತ್ಯರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಪಿಸಿದ್ದು. ಅದ್ಭುತವೆ ದಾಕ
 ವೇಂದ್ರನಾವೆ ಬಲಿಯು, ಅದರ ಬಲಿಯೆ ಬಂಸು, ಹತ್ತಿರವಾಣಿಗಳನ್ನು ಇಂ
 ದ್ರನಿಗೂ, ಮೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಐವನಕದ ಪೂರ್ವಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
 ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಭಟರಿಗೂ, ಪುನಿತ್ತೆಂದು ವಾಣವನ್ನು ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಕಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ
 ಮಾನವಿಗನಿಗೂ ಗುಣಿಯಿಟ್ಟು ಬಿಡುವೆವು. ಈ ಬಾಣಗಳು ತಪಗದಿರಾಗಿ ಬರು
 ತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಮೊಡನೆ, ಧನುರ್ವಿಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು,
 ತನ್ನ ಹಸ್ತ ಆವೃತ್ತಾರಿಂದ ನಡುವಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡ
 ಹಿದನು. ಇಂದ್ರನ ಈ ಪವನುತ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲಿಚಕ್ರವತಿಗೆ ಸುಸ
 ಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪವಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಬೇರೊಂದು
 ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಮಹೋಲ್ಕೆಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ
 ಆ ಶಕ್ತಿಯು, ಬಲಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ
 ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಇದರಿಂದ ಬಲಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತ
 ನಾಗಿ, ಶೂಲವನ್ನೂ, ಪ್ರಾಸವನ್ನೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಅವುಗಳನ್ನೂ ದೇವೇಂ

ದ್ರನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಕ್ಷಣವೇ ತುಂಬುವಾಡಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಆಗ ಬಲಿಯು ಸೇವೇಂದ್ರನವೇಲೆ ತನ್ನ ಕೈಸಾಗದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಣ್ಣು ರಿಯಾಗಿ ಸೂಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ದೇವಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಉದಿರಿದುವು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಕಾಡುಗಿಟ್ಟಿನ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂವಲಿಯುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಉದುರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆಮೇಲೆ ದೈವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಡಿಪಡಿಮಾಡುವಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವೇನೆಯುಳ್ಳ ಕಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದುವು. ಅಷ್ಟಿಂದಾಚೆಗೆ ಆಕಾಶದ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳೂ, ವಿಷಪರ್ವಗಳೂ, ಚೀಳುಗಳೂ, ಹಿಂಪ, ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಆನೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳೂ ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೆಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಾನಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸಭಟರು ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ದೇವ ಸೈನ್ಯದಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಯಂಕರ ರೂಪವುಳ್ಳ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಗುಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಾಣದಿಂದ ದೇವ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, "ಕಡಿ! ಶೋಲ್ಲು! ತಿವಿ!" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದ ರಿಂದಾಚೆಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೀರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೇಘಸರಂಪರಿಗಳು ಗುಂಪು ಗೂಡಿ ಅಗ್ನಿಪರ್ವವನ್ನು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಬಲಿಯ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಅಗ್ನಿಯು, ವಾಯುಸಹಾಯದಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ದೈವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ದೇವಸೈನ್ಯದ ಸುತ್ತಲೂ ದೇವವಾಯುಕೂಡಿದ ಉಜ್ವಲಲಿಂಗವಾದ ಸಮುದ್ರವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಸಮುದ್ರವು ಅನೆಗಳೆಂದಲೂ, ಸುಳಿಗಳೆಂದಲೂ ಉಚ್ಚಭಯಂಕರವಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡು ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕಣ್ಣುರಿಯಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರಲು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನದಗಿಸಲಾರದೆ ಭಗವಂತ ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಡನೆಯೇ ಜಗತ್ಪರ್ತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದು ಆ ದೇವಸೈನ್ಯದ ನಡುವೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಭಗ ವಂತನ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ! ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಒಟ್ಟಿವುಡೆ! ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಅಷ್ಟಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಟು ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮುಚ್ಚೆ! ಸರ್ವಾ ವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೂಗರೂಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟಕುಂಡಲಾದ್ಯಾಭರಣಗಳು!

ಇಂತಹ ದಿವ್ಯರೂಪದೊಡನೆ ಭಗವಂತನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದುನಿಂತಕೂಡಲೆ, ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಮೇಲೆ ಸ್ವಪ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆಯೂ, ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಂತಾದ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತವಿಪತ್ತುಗಳಂತೆಯೂ, ಭಗವಂತನ ತೀರ್ಯೋನುಬಿಮೆಯಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ಮಾಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋದುವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು, ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಮಹಾವಿಪ್ಲವವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹವನ್ನೇರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಯಂಕರವಾದ ಶೂಲವನ್ನು ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಒಪ್ಪುನಿಸಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ ಶೂಲವು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಗರುತ್ಮಂತನ ಭುಜಕ್ಕೆ ತಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುರಿದು ಕೆಡಹಿದನು. ಈಕಾಲನೇಮಿಯ ಮರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂ್ಯವಂತನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಭಯಂಕರವಾದ ಗದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಗರುಡನಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಆ ಮಾಲ್ಯವಂತನ ಕಂಠವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❖ { ತಿರುಗಿ ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದುದು. } ❖

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು. ಹೀಗೆ ಭಗವನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರ ಮಾಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿ ದಮೇಲೆ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಡನೆ ದ್ವಂದಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೊಡನೆಯೇ ತಿರುಗಿ ಕೈಕಲಿತು, ಅವರನ್ನು ನಾನಾವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನಗಿರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಲಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಆ ಇಂದ್ರನ ಕೋಪಾವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ 'ಹಾಹಾ' ಎಂದು ಕೂಗಿಡುತಿದ್ದರು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಗರ್ವದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ

ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೆ ಮೂಢಾ! ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಗಳು, ಬೇರೆಬೇರೆ ವೇಷಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞರಾದ ಜನರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಧನವನ್ನಪಹರಿಸುವಂತೆ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಪಟವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನಾವು ಹೆದರುವವರಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ನೀನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎಂದಿಗೂ ಅನುಭವಿಸಿಕಾಣದ ಉನ್ನತಪದವಿಯನ್ನೂ, ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಉತ್ತಮಲೋಕವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದರಿಂದ ನೀನು ಪರರೊಡನೆಗಾಗಿ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕ ಕಳ್ಳನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ನೀನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ! ನಮ್ಮಂತೆ ಉನ್ನತಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ! ಮೋಸಗಾರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತಲೂ ಅಧೋಗತಿಗೆ ತಳ್ಳುವೆನು ನೋಡು. ಇದೋ! ನೂರೇಣುಗಳುಳ್ಳ ಈ ನನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹುವೆನು ನೋಡು! ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳೊಡನೆ ಈ ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಯದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಬಲಿಯು, “ಎಲೆ ಮದಾಂಧಾ! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಈ ಗರ್ವವೆ? ನೀನಾದರೇನು? ನಾನಾದರೇನು? ಕಾಲಡೋದಿತರಾಗಿ ಈ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವೆವು. ನಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಮಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳೂ ಬಂದು ಸೇರುವುವು. ಈ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಅಪಜಯವಾಗಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾರಿಮಾರಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ತಾತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಕೀರ್ತಿಗೂ, ಜಯಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದು ನಿನಗೆ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸುಕೃತವು ಫಲಿಸುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಗ ನಿನಗುಂಟಾದ ಜಯವೇ ನನಗೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಜಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಸಂತೋಷಿಸಬಹುದೆ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾದವರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದೊದಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗಲಿ, ದುಃಖವನ್ನಾಗಲಿ ತೋರಿಸಲಾರರು. ಮೂಢನಾದ ನೀನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವೆಯಲ್ಲಾ! ನೀನು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದವನು. ಕೀರ್ತಿಗೂ, ಜಯಕ್ಕೂ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಮೂಢರನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ಶಶ್ಚಾತ್ಮಾಪ ಪಡದಿರಲಾರರು. ಹೀಗೆ

ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ನೀನು ಮಮೋದ್ಭಾಟನವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ನಮನೇನೂ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂತೆ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೋಗುಳುವವರೂ ಅಲ್ಲ! ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ತತ್ಪಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ವಿರಾಗ್ರೇಸರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿಯು, ಮರ್ವಭೇದಕಗಳಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೆಯಂತೆ, ಆ ಬಲಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅತನಮೇಲೆ ಅನೋಘನಾದ ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ ವಜ್ರಘಾತದಿಂದ ಬಲಿಯು ರೆಕ್ಕೆಮುರಿದ ಪರ್ವತದಂತೆ ನಾಹನ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಭಾಸುರನು, ಮಿತ್ರಸ್ನೇಹದಿಂದ, ಸಿಂಹವನ್ನೇರಿ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸವಿಯಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಗದೆಯನ್ನು ಗರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ಆ ಇಂದ್ರನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಐರಾವತವನ್ನೂ ಅಸ್ಪೃಶಿಸಿದನು. ಈ ಗದಾಪ್ರಹಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಐರಾವತವು ಮೋಕಾಲೂರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು, ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರಸಾರಥಿಯಾದ ಮಾತಲಿಯು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಾರಥವನ್ನು ತಂದು, ಇಂದ್ರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತದಿಂವಿಳಿದು, ಆ ರಥವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತನು. ಹೀಗೆ ಮಾತಲಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಗಾಗಿ, ಜಂಭಾಸುರನು, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಬಿಂಕಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಮಾತಲಿಯಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಮಾತಲಿಯು ಆ ಪ್ರಹಾರವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯನೂಡದೆ, ದೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ತಡೆದುಕೊಂಡನು! ಜಂಭಾಸುರನು ತಿರುಗಿ ಆ ಮಾತಲಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಹೀಗೆ ಜಂಭಾಸುರನು ಸತ್ತುಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅವನ ಜ್ಞಾತಿಗಳಾದ ನಮುಚಿ, ಬಲಿ, ಪಾಕಾಸುರರೆಂಬ ಮೂವರು ರಾಕ್ಷಸರು, ನಾರದಮುಕರ್ಷಿಯಿಂದ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಹಾವೇಗದಿಂದ, ಬಂದು ಇಂದ್ರನನ್ನಿರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಈ ಮೂವರೂ

ಮೂರ್ಛಾಭೇದಕವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ವರ್ಷಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲಾಸುರನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರನ ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಪಾಕಾಸುರನು ನೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಮಾತಲಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಬೇರೆ ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಪಾಕಾಸುರನು ಬಾಣಸಂಧಾನವೋಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರವು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮುಚಿಯು ಚಿನ್ನದ ಪಿಡಿಗಳುಳ್ಳ ಹದಿನೈದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಮಳೆಗಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡಿದನು. ಇವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯಭಟರು, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮರೆಸುವ ಕಾಲಮೇಘಗಳಂತೆ ನಾಕಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಕವಿದುಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರನನ್ನೂ, ಅವನ ರಥವನ್ನೂ, ಅವನ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಬಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಬಾಣದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕಾಲವರೆಗೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಿಂದ ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾವೆಯು ಒಡೆದುಹೋಗುವುದರಿಂದ ದುಃಖಿಸುವ ನರ್ತಕರಂತೆ ದೈತ್ಯ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಡಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಭಯಪಟ್ಟು ನೈಸದಿಂದ ತತ್ತಲಿಸುತ್ತಿವುವು. ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ರಥ, ರಥಾಶ್ವ, ಸಾರಥಿಗಳೊಡನೆ ಆ ಶರಶಂಜರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿಬಂದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ತಾನು ಹೊರಗೆ ಬರುವಸ್ವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸನುಸ್ತ ಸೈನ್ಯವೂ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಆ ಬಲಾಸುರನ ಮತ್ತು ಪಾಕಾಸುರನ ತಲೆಗಳೆರವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮಹಾಬಲಾಢೈನಾದ ನಮುಚಿಯು ಮಾತೃಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ, ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಮೈಮರೆತು, ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ನೂರಾರು ಘಂಟೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿನ್ನದ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕೃತನಾದ

ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸವಿಾಪಿಸಿ “ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮಾ ! ಇದೋ ! ಇದರಿಂದ ನೀನು ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಿಂಹನಾದಮಾಡುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಶೂಲವು ಆಕಾಶದ ಕೊಳ್ಳೆಯಂತೆ ತನಗಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸಹಸ್ರಭಾಗವಾಗಿ ಭೇದಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ನಮುಚಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತನ್ನ ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ, ಅದು ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನೇ ಕೊಂದು ದಾಗಿಡ್ದರೂ ಆ ನಮುಚಿಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ಹರಿಯಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ಆ ನಮುಚಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯಪಡುತ್ತ “ಆಹಾ ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು ! ಈ ನನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ಇವನಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲವೆ ? ಇದು ದೈವಯೋಗವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು ? ತಮ್ಮ ಭಾರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಜಾಕ್ಷೋಭವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕುಲವರ್ತಕಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಯಾವ ಆಯುಧದಿಂದಲೇ ಭೇದಿಸಿದನೋ, ತ್ವಷ್ಟಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನೂ ಕೂಡ ಯಾವುದರಿಂದ ನಾನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಿತೆನೋ, ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಯಾವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ಅಭೇದ್ಯರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿ, ಜಂಭ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಯಾವ ಆಯುಧದಿಂದ ಕೊಂದು ಕೆಡಹಿದೆನೋ, ಅಂತಹ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು, ಈಗ ನಾನು, ಈ ಅಲ್ಪ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿವಿಾರಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ ಇದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲವೆ ? ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು ? ಆಹಾ ! ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ದಧೀಚಿಮಹಾಮುನಿಯ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿಯೇ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿದಂತಿರುವ ಈ ವಜ್ರಾಯುಧವೂಕೂಡ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿಯಬಾರದು” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ, ಶಪಥಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಅತೀಂದ್ರವಾಣಿಯು ಕೇಳಿತು. “ಓ ಇಂದ್ರಾ ! ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಸಿಯಪದಾರ್ಥದಿಂದಾಗಲಿ, ಒಣಗಿದ ಪದಾರ್ಥದಿಂದಾಗಲಿ ತನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು. ವಜ್ರಾಯುಧವು ಶುಷ್ಕಪದಾರ್ಥವಾದುದರಿಂದ ಅವ

ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಲೋಚಿಸು” ಎಂಬೀ ವಾಕ್ಯವೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕವೂ, ಅದ್ರವೂ ಅಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥವಾವುದೆಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅಂತಹ ವಸ್ತುವು ನೋರಿಯೊಂದು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ನೋರಿಯನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ನಮುಚಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದು, ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವಾವಸು ಪರಾವಸುಗಳೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರುಂಧುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನರ್ತಿಸಿದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಲಿ, ನಮುಚಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಜಯಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಲಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ವರುಣಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ, ತಮಗಿದಿರಾದ ದಾನವರನ್ನು ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಿಂಹವನ್ನು ಕಂಡ ಮೃಗಗಳಂತೆ ದಾನವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾನಾ ಕಡೆಗೆ ಚದರಿಹೋದುವು. ಅನೇಕ ದಾನವರು ಹತರಾದರು, ಹೀಗೆ ದಾನವಕುಲವು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ಆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾರದನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ನಾರದನು ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀವು ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಾಯಿತು! ಇದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕೈಗೂಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಭಾಗ್ಯವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆಯೂ ನೀವು ದಾನವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ನಿಮಗಾಗಬೇಕಾದುದೇನು? ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ!” ಎಂದನು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಕೋಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ನಾರದನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬದುಕಿದ ಕೆಲವು ದಾನವರು, ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ

ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಸ್ತಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರು. ಆಮೇಲೆ ದೈತ್ಯವುಲೋಹಿತನಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು, ತನ್ನ ಲ್ಲಿದ್ಧ ಮೃತಸಂಜೀವಿನೀವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಯದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ ಬದುಕಿಸಿ, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿದ್ದ ಬಲಿಯ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನೂ ತನ್ನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತಳಿದು ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಳ್ಳಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಚಾ! ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುಸ್ಸಹವಾದ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂಕೂಡ, ತತ್ಪಜ್ಞನಾದುದರಿಂದ, ಈ ಜಯಪಜಯಗಳೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದನು.

ಇದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— ❀ ❀ { ರುದ್ರನು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು. } ❀ ❀ —

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಚಾ! ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದನೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವು ರುದ್ರನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರುದ್ರನು ಅಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವೃಷಭವಾಹನವನ್ನೇರಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಣಗಳೊಡನೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದ ರುದ್ರನನ್ನು ಭಗವಂತನು, ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಆಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ರುದ್ರನು ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿ ಕುಳಿತಮೇಲೆ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪರದೈವವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ! ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಆತ್ಮವಾಗಿಯೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ

ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವೆ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳೆಂಬ ಅದಿಮಧ್ಯಂತದ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳು! ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಗಳೆರಡೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ನೀನು ಈಡಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಕೋಚ ಹೊಂದಿದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅಧಾರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕೊಂಡಿರುವೆ. ನೀನು ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳು. ಇಹ ಲೋಕಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ, ಪರಲೋಕಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ ಕೋರದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ. ನಿನ್ನ ವಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು. ಓದೇವಾ! ನೀನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ನೀನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು, ಸ್ಥೂಲಾದಿಗುಣಗಳೆಲ್ಲದವನು. ದ್ವೇಷಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಅನಂದವೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು. ನಿನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಯಾವವಿಧವಾದ ವಿಚಾರವೂ ಇಲ್ಲವು. ಹೀಗೆ ನೀನು ಸರ್ವಶರೀರಕನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾದುದರಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಬೇರೆಯಾದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಗುಣದೋಷಗಳೆಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು. ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಓಮಹಾತ್ಮಾ! ನಾನುರೂಪಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದಿರುವ ಚಿದಚಿತ್ತಗಳೆರಡನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ಅದಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಆ ಚಿದಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಈಗ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನೀನು ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣನಾದುದರಿಂದ, ನಿನಗೂ, ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೂ, ಕಾರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಾರವೇ ಕಾರ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಕಾಣುವಂತೆ, ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೂ, ಕಾರಣರೂಪವಾದ ನಿನಗೂ ಯಾವ ಭೇದವನ್ನೂ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣರೂಪಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತೋರತಕ್ಕ ನಿನಗೆ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದೊಡನೆ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಹಾಗಿ

ದ್ವರೂ ಗುಣಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು, ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ
 ವಾದ ನಿನಗೆ ಶರೀರಮಾತ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ
 ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಓ ದೇವಾ! ವೇದಾಂತಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ
 ನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ವೀಮಾಂಸಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವರು.
 ಸಾಂಖ್ಯರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವನೆಂದು ಭಾವಿಸು
 ವರು. ಪಾಂಚರಾತ್ರರು ನಿನ್ನನ್ನು, ವಿಮಲೆ, ಉತ್ಕರ್ಷಿಣಿ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯೆ,
 ಯೋಗ, ಪ್ರಹ್ಲ, ಸತ್ಯ, ಈಶ್ವರ, ಅನುಗ್ರಹಗಳೆಂಬ ನವಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವ
 ನನ್ನಾಗಿಯೂ, ವಿಕಾರರಹಿತನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾ
 ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವರು. ಏನಾದರೇನು? ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ
 ವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ನಾನಾಗಲಿ, ನನಗಿಂತಲೂ
 ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಯುಃಪರಿಮಿತಿಯುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಗಲಿ, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ
 ಮಹರ್ಷಿಗಳಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೊಂದ
 ತಕ್ಕವರು. ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ವಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ನಾವು ಯಥಾ
 ವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರದಿರುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಅನಂತಗುಣಗಳನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಅಪು
 ಮೇಯಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಹೇಗೆತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು? ನಾವೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಾಗ, ನಮಗಿಂತಲೂ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೊಂದಿ,
 ಪಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರೂ, ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ
 ಜನರೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಮಾತ್ರವನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರೆ? ಇಂತಹ
 ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನೀನು, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ,
 ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೂ, ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ
 ಬಂಧವೋಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಲೀಲಾರಸವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಆಕಾಶ
 ದಂತೆಯೂ, ವಾಯುವಿನಂತೆಯೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿ
 ಸಿರುವೆ! ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ಕೈಕೊಂಡ ವರಾಹಾದ್ಯವತಾರ
 ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿದೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ದೈತ್ಯರನ್ನು ನೋಡ
 ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
 ನನಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ
 ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು ಆದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ
 ಕುತೂಹಲಗೊಂಡಿರುವುದು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ರುದ್ರನ
 ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಂತನು, ಭಾವಗರ್ಭವಾಗಿ ನಗುತ್ತ “ಓ ಶಂಕರಾ!

ದಾನವರು ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರನ್ನು ನೋಡ
 ಗೊಳಿಸಿ ದೇವಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು ಹೊರತು ಬೇರೆ
 ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಆ ರೂಪವನ್ನು ಕೈ
 ಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಅದೇ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಆಸೆಪಟ್ಟು
 ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಕಾಮುಕರಿಗೆ ಗೌರವಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ಎಂತಹ ಜಿತೇಂ
 ದ್ರಿಯರಿಗೂ ಮನ್ಮಥೋದ್ರೇಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ರೂಪ
 ವನ್ನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೀನಿಗೆ ತೋರಿಸುವೆನು ನೋಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ
 ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ರುದ್ರನು ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ
 ಅತಿಕುಸೂಹಲದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡು
 ತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಿತ್ರ ಪುಷ್ಪಪಲ್ಲವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ
 ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಿತ್ತ ವಿನೋದದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ
 ಅದ್ಭುತಾಕಾರವುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯು ರುದ್ರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚ
 ರಿಸಿತು. ಆ ಸುಂದರೀಮಣಿಯು, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಚಂಡನ್ನು ಪುಟಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.
 ಆಕೆಯ ಅದ್ಭುತಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಉಬ್ಬಿದ ನಿತಂಬದಮೇಲೆ
 ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬೀಳಿಕೂದಲದ ಪಟ್ಟಿವುಡಿ! ಅದರಮೇಲೆ ರುಂಗರುಗಿಸುವ
 ಚಿನ್ನದಡಾಬು! ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಚಂಡನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ, ದೇಹಶ್ರಮದಿಂದ
 ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನಿಟ್ಟುಸಿರು! ಆ ಉಸಿರಾಟದಿಂದ ಕುಣಿಯು
 ತ್ತಿರುವ ಸ್ತನಗಳು! ಆ ಸ್ತನಗಳಮೇಲೆ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ
 ಗಳು! ಆ ಸ್ತನಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಮುರಿದುಬೀಳುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗಿದ
 ಸಣ್ಣನಡು! ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನೆಲದಮೇಲೆ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹಾಸುತ್ತಬರು
 ವಂತೆ ತೋರುವ ಅಂಗಾಲುಗಳು! ಅತ್ತಿತ್ತ ಪುಟಹಾರುವ ಚಂಡನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿ
 ಸುತ್ತಿರುವ ಚಂಚಲದೃಷ್ಟಿ! ವಿಶಾಲನೇತ್ರಗಳು! ಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿ
 ಸುತ್ತಿರುವ ಕಪೋಲಗಳು! ಆ ಕಪೋಲಕ್ಕೆ ಜೀವರೇಖೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತಿರುವ
 ಮುಂಗುರುಳು! ಆ ಕುರುಳುಗಳಿಂದ ಅಂದವೇರಿದ ಮುಖದ ಸೊಬಗು!
 ಸಂಚಾರವೇಗದಿಂದ ಸಡಿಲುತ್ತಿರುವ ದುಕೂಲವನ್ನೂ, ತಲೆಕೂದಲನ್ನೂ, ತನ್ನ
 ಕೋಮಲವಾದ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಸೆಳೆದುಕಟ್ಟುವ ಸೊಬಗು! ಬಲಗೈ
 ಯಿಂದ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಂಡನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೊಗಸು!
 ಹೀಗೆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೇ ಮೋಹಿಸುವಂತಿರುವ ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು
 ನೋಡಿದೊಡನೆ ರುದ್ರನಿಗೆ ವೈಮರೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ಚಂಡಾಡುವ

ಠೀವಿಯನ್ನೂ, ಅವಳು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅಸ್ಪೃಷ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಮಂದಹಾಸ
 ವನ್ನೂ, ಅವಳ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವನ್ನೂ ನೋಡಿ ರುದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಮರುಳಾ
 ಯಿತು. ಶಿವನು ಅವಳ ಆದ್ಭುತಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಅವಳನ್ನೇ
 ಎಡೆಬಿಡದೆ ನಟ್ಟಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳೂ ಅಗಾಗ ತಲೆಯೆತ್ತಿ
 ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ, ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರಾವ
 ಲೋಕನದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೋಹಪರಪಶನಾದ ರುದ್ರನು, ತನ್ನ ಸಮೀಪ
 ದಲ್ಲಿರುವ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿರುವ ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ ಮರೆತು
 ಬಿಟ್ಟನು. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತನು. ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆ
 ಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಮೀರುವಲ್ಲರು? ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ಚಂಡನ್ನು ಪುಟಿಹಾಕಿ
 ಸುವ ನೆವದಿಂದ, ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ವಲ್ಪದೂರಕ್ಕೆ ಹಾರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು
 ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತುರದಿಂದೋಡಿದಳು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಡುವಿಗೆ
 ಸುತ್ತಿದ್ದ ದುಕೂಲವು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು. ಅವಳ ಒಡ್ಡಾಣವು
 ಸಡಲಿತು. ಅವಳನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರುದ್ರನಿಗೆ, ಆಗ ತನ್ನ ಮನ
 ಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂತಾಯಿತು. ಲೋಕಮೋಹಕವಾದ ರೂಪಾ
 ಶರಯವುಳ್ಳ ಆ ಸುಂದರೀಮಣಿಯು ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ, ಹಿಂದೆ ಸರಿದಷ್ಟೂ,
 ಅವಳಮೇಲೆ ರುದ್ರನಿಗೆ ದೇಹವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅವನ ವಿವೇಕವೆಲ್ಲವೂ
 ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಮೋಹಿನಿಯ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಪಾರ್ವತಿಯು ನೋಡು
 ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳನ್ನೂ ಅನಾದರಿಸಿ, ಆ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋರಟನು.
 ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿನಿಯೂ ಕೂಡ, ಕಡಲಿದ
 ದುಕೂಲವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಹಳ ಲಜ್ಜಿತಳಾದಂತೆ ಅಗಾಗ
 ವ್ಯಕ್ತಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ರುದ್ರನನ್ನು
 ನೋಡಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ
 ದಳು. ರುದ್ರನೂ ಕೂಡ ಮನ್ಮಥಬಾಣದಿಂದ ಕಡಲಿದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ,
 ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಮತ್ತಗಜದಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ
 ಹೋದನು. ಮರಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು
 ತಿದ್ದ ಆ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನೇ ವೇಗದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಮೋದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು
 ಇಷ್ಟಪಡದಿದ್ದರೂ. ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆಕೆಯು ತುರುಬನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವಳನ್ನು
 ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ, ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಗಂಡಾನೆಯ ಕೈಗೆ
 ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಂತೆ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು, ರುದ್ರನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ

ಮೇಲೆಯೂ, ಉಪಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಿಟ್ಟಿದ ತಲೆಯೊಡನೆ, ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆಗಲೂ ಬಿಡುವೆ ರುದ್ರನು ಭಗವನ್ಮಾಯಾ ರೂಪವಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಹೋದನು. ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ತನಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅವಳ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಅವನಿಗೆ ಕಾನೂತುರದಿಂದ ವೀರೈಸ್ವಲನ ವಾಯಿತು. ಇನ್ನವತಿಯಾದ ಪೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಮದದಾನೆಯಂತೆ, ಈತನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅನೋಘವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಅವನ ರೇತಸ್ಸು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ರವಿಸಿಬಿಡಿತು. ಹೀಗೆ ರುದ್ರನ ವೀರ್ಯವು ಯಾವಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ರವಿಸಿಹೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ಗಣಿಗಳಾಗಿಯೂ ಏರ್ಪಟ್ಟವು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ರುದ್ರನ ವೀರ್ಯಬಿಂದುಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಿಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವಯಾವ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಹೋ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ರುದ್ರನಾನ್ನಿಧ್ಯವುಳ್ಳ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಈಗಲೂ ಅನೇಕಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಸ್ವಲನವಾದೊಡನೆ ರುದ್ರನು, ತಾನು ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸಾಚಿಕೆ ಪಡುತ್ತ, ಆ ಮೋಹವನ್ನಡಗಿಸಿ ಶಾಂತಮನಸ್ಕನಾದನು. ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯು ಎಂತಬೆಂಬುದು ರುದ್ರನಿಗೆ ಆಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಎಂದಿಗೂ ಕಂಡುಕೇಳಿಲ್ಲದ ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು, ಅಪ್ರವೇಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದೇ ತಿಳಿದು, ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ಭಗವಂತನು, ತಾನು ಧರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಾ! ನೀನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಒಯಿಸಿದವನು. ಯಾವ ವಿಕಾರಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದವನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ಎಂತವರಿಗೂ ದುಸ್ತುರವಾದುದು ಗೂರಿದ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತನಾದೆ! ಅದರೇನು? ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರದ ನೀನು ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಬೇರೊಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಹೀಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಆತೀಕ್ರಮಿಸಲಾರರು. ಇಂದ್ರಿಯಚಾಂಚಲ್ಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು

ನಾನಾವಿಧವಿವಿಧವಿಧವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವುದು. ನಿನ್ನ ದೃಢ ಬುದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಟ್ಟಿಹಾಕದಿರಲಿ! ಕಾಲಶರೀರಕನಾದ ನನಗೆ, ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಸ್ವಷ್ಟಾದಿರ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಆ ಮಾಯೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸದಿರಲಿ” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಮೇಲೆ, ರುದ್ರನು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಮುಖಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಡುವೆ ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ, ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಎಲೆ ದೇವಿ! ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಮಾಯಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಸಮಸ್ತವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ನಾನೇ ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾದೆನು. ಇನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಜನರ ಮಾತೇನು? ತನೋಗುಣಪ್ರಧಾನರಾದ ದಾನವರಾಗಲಿ, ಇತರ ಮನುಷ್ಯರಾಗಲಿ, ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಲ್ಲರು. ಎಲೆ ಸುಂದರಿ! ಹಿಂಮೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳವರೆಗೆತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿದ ಪರಮಸ್ತುವಾವುದು’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಆಗ ನಾನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಪುರುಷನ ಮಾಯೆಯೇ ಇದೆಂದು ತಿಳಿ! ಯಾವನನ್ನು ಕಾಲವೂಕೂಡ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೋ, ಯಾವನು ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನೋ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನೇ, ನಾನು ಈಗಲೂ ನಾಳೆಯೂ ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುವೆನು” ಎಂದನು. ಹಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರದ್ರವನೇ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಸಮುದ್ರಮುಘನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ, ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಪ್ಪದೆ ಕೈಗೊಡಿಬರುವುವು. ಈ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು

ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ತಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ನಂಬಿಬಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ರಿತರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಿಂದಾಚೆಗೆ ನಡೆದ ಇತರ
ಮನ್ವಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರವು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಏಳನೆಯ ಮನ್ವಂತರವು. ಇದಕ್ಕೆ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವೆಂದು ಹೆಸರು. ವಿವಸ್ವಂತನ ಮಗನಾದ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂಬುವನೇ ಈಗಿನ ಮನುವು. ಅವನಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ನಭಗ, ಧೃಷ್ಟ, ಶರ್ಯಾತಿ, ನರಿಷ್ಕಂತ, ನಾಭಾಗ, ದಿಷ್ಟ, ಕರೂಷಕ, ಗೃಷಧ್ಯ, ವಸುಮತರೆಂದು ಹತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರರು! ಈ ಎಳನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಭರದ್ವಾಜರೆಂಬವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಆದಿತ್ಯ, ವಸು, ವಿಶ್ವೇದೇವರೆಂಬವರು ದೇವಗಣಗಳು. ಪುರಂದರನೇ ಈಗಿನ ಇಂದ್ರನು. ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನು ವಾಮನನೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಅದಿತಿ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇದುವರೆಗೆ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಮುಂದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಭಗವದವತಾರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ಛಾಯೆ, ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರುಂಟೆಂದೂ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಕುಮಾರಿಯರೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆನಷ್ಟೆ? ಆ ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ಬಡಬೆಯೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು. ಆ ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಗೆ, ಯಮನೆಂದೂ, ಯಮನೆಯೆಂದೂ, ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂದೂ ಪೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಛಾಯಾದೇವಿಗೆ ತಪತಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಸಂವರಣನೆಂಬವನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು. ಈ ಛಾಯಾದೇವಿಯಲ್ಲಿಯೇ, ಸಾವರ್ಣಿ

ಯೆಂದೂ, ಶನೈಶ್ಚರನೆಂದೂ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು. ಬಡ ಬಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮುಂದಿನ ಎಂಟನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಈ ಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬ ವನೇ ಮನುವಾಗುವನು. ನಿರ್ವೋಹ, ವಿರಜಸ್ಯ ವೊದಲಾದವರು ಇವನ ಪುತ್ರರು. ಸುತಪಸ್ಕಾದಿಗಳು ಆಗಿನ ದೇವಗಣಗಳು. ವಿರೋಚನಪುತ್ರನಾದ ಬಲಿಯು ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ದೇವರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಚಕವಾಗಿ ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೂರಡಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಮೊದಲು ವಿಷ್ಣುವು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ವಾದದಿಂದ ವೆಟ್ಟಿ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿಟ್ಟರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸುರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಅವನು ಇಂದ್ರನಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವನು. ಆ ಎಂಟನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಗಾಲವ, ದೀಪ್ತಿಮಂತ, ಪರಶುರಾಮ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗರೆಂಬವರೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ನ್ಯಾಸದುಹರ್ಷಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಯೇಗಬಲದಿಂದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ದೇವಗುಹ್ಯನೆಂಬವನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುರಂದರನ ವಶವಾಗಿಪ್ಪ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಬಲಿಗೆ ಕೊಡಿಸುವನು.

ದಕ್ಷ ಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಮನುವು. ಅವನು ಪರುಣಪುತ್ರನು. ಧೃತಕೇತು, ದೀಪ್ತಕೇತು, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುವುಪುತ್ರರು. ಧಾತ್ಯ, ಮರೀಚಿ, ಗರ್ಗ, ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಗಣಗಳು. ಶ್ರುತನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ದೀಪ್ತಮಂತ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗುವರು. ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು, ಆಯುಷ್ಮಂತನೆಂಬವನಿಗೆ, ಅಂಬುಧಾರೆನೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಋಷಭನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ನಿರಸಪಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸುವನು.

ಹತ್ತನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಉಪಶ್ಲೋಕನ ಮಗನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸಾವರಿಯೆಂಬವನು ಮನುವಾಗುವನು. ಭೂರಿಷೇಣ ಮೊದಲಾದವರು ಮನುವುಪುತ್ರರು. ಹವಿಷ್ಮಂತ, ಸುಕೃತಿ, ಸತ್ಯ, ಜಟಾಮೂರ್ತಿ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿ

ಗಳು. ಸುವಾಸನ, ವಿಬುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಗಣಗಳು. ಶಂಭುವೆಂಬ ನನು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ವಿರಜಿತ್ತೆಂಬವನಿಗೆ ವಿಸೂಚಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವನು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಮನುವಾಗುವನು. ಸತ್ಯಧರ್ಮ, ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮನುಪುತ್ರರಾಗುವರು. ವಿಹಂಗಮ, ಕಾಸುಗಮ, ನಿರ್ವಾಣ, ರುಚಿ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಗಣಗಳು. ಧ್ರುವನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಆ ದೇವಗಣಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವನು. ಅರುಣ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಆರ್ಯಕನೆಂಬವನಿಗೆ ವೈಧ್ಯತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸೇನನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಸುಖದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವನು.

ರುದ್ರಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮನುವು. ದೇವವಂತ, ಉಪವಂತ, ದೇವಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮೊದಲಾದವರು ಆಗಿನ ಮನುಪುತ್ರರು, ಋತು ಧಾಮನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ಹರತಾದಿಗಳು ದೇವಗುಣಗಳು. ತಪೋಮೂರ್ತಿ, ಅಗ್ನೀಧ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಸತ್ಯಸಹನೆಂಬವನಿಗೆ ಸೂನ್ಯತೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಧಾಮನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು.

ದೇವಾಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಮನುವು. ಚಿತ್ರಸೇನ ವಿಚಿತ್ರ, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು. ಸುಕರ್ಮ, ಸುತ್ರಾಮ, ಮೊದಲಾದವರು ಆಗಿನ ದೇವತೆಗಳು. ದಿವಸ್ವತಿಯೆಂಬವನು ಆಗಿನ ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ನಿರೋಕ, ತತ್ಪದರ್ಶ, ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ದೇವಹೋತ್ರನೆಂಬವನಿಗೆ ಬೃಹತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಯೋಗೀಶ್ವರನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವನು.

ಇಂದ್ರಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಹದಿವಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವು, ಉರು, ಗಂಭೀರ, ವಸು, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು. ಪವಿತ್ರರೂ, ಚಾಕ್ಷುಸರೂ ಆಗಿನ ದೇವಗಣಗಳು. ಶುಚಿಯೆಂಬವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ವಹಿಸುವನು. ಅಗ್ನಿ, ಬಾಹು, ಶುಚಿ, ಶುಕ್ರ, ಮಾಗಧ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಸತ್ಪ್ರಾಯಣನ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿತಾನೆಯಲ್ಲಿ, ಬೃಹದ್ರಾನುವೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಲಪಡಿಸುವನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ!

ನಿನಗೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆನು. ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿಗಳೆಂಬ ಯುಗಗಳೂ, ಸಹಸ್ರಾವರ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳೂ ಕಳೆಯುವುವು. ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳೂ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಪೂರ್ಣವಾದಾಗ, ದೈನಂದಿನಪ್ರಳಯವಾಗುವುದು.

ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮನು ಮೊದಲಾದವರು
 ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು. ಮು ನೀಂದ್ರಾ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಮನುಗಳೂ, ಮನುವುತ್ರರೂ, ಸಹಸ್ರಿಗಳೂ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೇನು? ಅವರನ್ನು ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವರಾರು? ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು “ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರದ ಮನುಗಳೂ, ಮನುವುತ್ರರೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಇಂದ್ರನೂ, ದೇವಗಣಗಳೂ, ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿದ ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ನಿಯುಕ್ತರಾಗಿ, ಲೋಕರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಒಂದೊಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡತಕ್ಕವರಿಲ್ಲದೆ, ವೇದಗಳೂ ವೇದೋಕ್ತಧರ್ಮಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ಬರುವುವು. ಆಗ ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವರು. ಇವರೇ ಸಹಸ್ರಿಗಳೆನಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಮನುಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೇದಗಳಿಗೂ, ವೇದೋಕ್ತಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಲೋಕವು ಬಾರದಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮಾಲ್ಯುಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವರು. ಹೀಗೆ ಮನುಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು

ಆಯಾಕಾಲದ ಮನುಪುತ್ರರು, ಆ ಮನ್ವಂತರವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಲೋಕವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವರು. ಆಯಾಕಾಲದ ದೇವಗಣಗಳು, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತೃಗಳಾದ ಋಷಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ಭಜಿಸುವರು. ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರದ ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು, ಭಗವಂತನಿಂದ ತಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವರು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂಕೂಡ, ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿಜಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿ, ಆಯಾ ಮನುಗಳಿಗೂ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು. ಮತ್ತು ಆ ಭಗವಂತನೇ ಋಷಿರೂಪದಿಂದ ಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವನು. ಮರೀಚ್ಯಾದಿರೂಪದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ರಾಜರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ದುಷ್ಟರನ್ನಡಗಿಸುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ಲಯಹೊಂದಿಸುವನು. ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಗುಣಭೇದವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ನಾಮರೂಪವಿಭಾಗವುಳ್ಳ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ಆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳನ್ನಾರೋಪಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಾಕೃತಜನರಿಗೆ, ತಾನು ಕೇವಲಶಾಸ್ತ್ರಗಮ್ಯನಾಗಿರುವನೇ ಹೊರತು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು! ಕಲ್ಪಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಂಡಿತರು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಕಾಲವನ್ನೇ ದೈನಂದಿನ ಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ವಾಮನಾವತಾರ ವೃತ್ತಾಂತವು.

{ ಬಲಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನೋದಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನಾ
ಕೈಮಿಸಿದುದು. }

ಪರೀಕ್ಷೆ ದ್ರಾಜನು, ತಿರಿಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಾದರೋ ಅವಾಸ್ತುಸಮಸ್ತಕಾಮನು. ಆದುದರಿಂದ, ಅವನು ಅವೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಪ್ರಭುವಾಗುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಅವನು ತಿರುಕನಂತೆ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದೇಕೆ? ಅವನನ್ನು ಪಡೆದವೇಲೆಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕಶಿರೋಮುಣಿಯಾದ ಮತ್ತು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಆ ಬಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಈ ವಿಚಾರವು ನನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು. ಇದರ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕುತೂಹಲಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು' ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು 'ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯು, ಇಂದ್ರನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ನೀಗಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳ ದಯೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಬದುಕಿ ಬಂದನು. ಉದಾರಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಬಲಿಯು, ತನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ, ಶ್ರೀಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಅವರಿಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲರೂ ಇವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆಯಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ವೇದೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ಮಹಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ವಿಶ್ವಜಿತ್ತೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾದ ಆಗ್ನಿಯು, ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದು ದಿವ್ಯರಥವನ್ನೂ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗೆ ಸಮಾನಗಳಾದ ಕೆಲವು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಸಿಂಹದ್ವಜವನ್ನೂ, ಚಿನ್ನದ ಕಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ಅಕ್ಷಯಬಾಣವುಳ್ಳ ಬತ್ತಳಕೆಯನ್ನೂ, ದಿವ್ಯಕವಚವನ್ನೂ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಆ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ಅವನ ಅಜ್ಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಾಡದಿರುವ ಒಂದು ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು

ಕೊಟ್ಟನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಆತ್ಮತ್ವಮವಾದ ಒಂದು ಶಂಖವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಬಲಿಯು ಹೀಗೆ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳ ದಯೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಯುದ್ಧಪರಿಕರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೊಟ್ಟ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿದೇವನು ಕೊಟ್ಟ ಯುದ್ಧಕವಚನ್ನೂ ಧರಿಸಿದನು. ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನೂ, ಖಡ್ಗಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಕೇಯೂರ ಕುಂಡಲಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣಭೂಷಿತನಾದ ಬಲಿಯು ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ, ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಒಡನೆಯೇ ಐತ್ಸರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಬಲಿಗೆ ಸಮಾಘರಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಆಕಾಶವನ್ನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕುಡಿದುಬಿಡುವಂತೆ ರೌದ್ರವೇಷವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯಸೇನಾಪತಿಗಳು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೊರಟರು. ಧ್ರುಹೀಗೆ ದಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ, ಭೂನ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನೇ ಕದಲಿಸುವಂತೆ, ಸೇನಾಸಮೇತರಾಗಿ ಹೊರಟು, ಸಮಸ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅನುರಾವತಿಯನ್ನು ಸವಿಸಿಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಪುರೋದ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅದರ ನೋಟವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಮಿಥುನಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಭ್ರಮರರೋಂಕಾರಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ವೃಚಿತ್ರವೃಕ್ಷಗಳು! ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ನಂದನವನವೆಂಬ ಆ ಪುರೋದ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಿರ್ಮಲಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪದ್ಮಸರೋವರಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಒಂದೊಂದು ಕೊಳದಲ್ಲಿಯೂ ಹಂಸಸಾರಸ ಚಕ್ರವಾಕಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಧುರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು. ದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವರು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅಂಸುಷ್ಣದಿಂದ ಹೊರಟ ಗಂಗಾನದಿಯೇ, ಆ ಪುಟ್ಟಣದ ಕಂದಕದಂತೆ ಆ ಉದ್ಯಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಕಂದಕದಿಂದಾಚೆಗೆ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕೋಟಿಯು ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿರುವುದು. ಆ ಕೋಟಿಯಮೇಲೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಶತಘ್ನಿ, (ಫರಂಗಿ) ಗಳಿಂದ

ಕೂಡಿದ ಅಟ್ಟಲೆಗಳು ನೋಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಶಿಲ್ಪಚಾತುರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಪುರದ್ವಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುವರ್ಣಕವಾಟಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ವಟಿಕದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರುಗುರುಗುಗಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿನ ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತಿ ವಿಶಾಲಗಳಾಗಿ, ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಸಭಾಭವನಗಳೂ, ಅಂಗಗಳೂ, ಉಪಮಾರ್ಗಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿರುವುವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಚತುಷ್ಟಂಭಗಳೆಲ್ಲವೂ, ವಜ್ರ, ಹವಳ, ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟು, ಅನೇಕವೇದಿಕೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇವವಿಮಾನಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿತ್ಯಯೌವನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವರು. ಅವರು ಶುದ್ಧವಾದ ದುಕೂಲವನ್ನುಟ್ಟು, ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ಜ್ವಾಲೆಯೊಡಗೂಡಿದ ಅಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಿಂದಲೂ, ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ವೃಷ್ಟಮಾಲಿಕೆಯ ಪರಿಮಳವೂ, ಅವರು ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಅಗರುಧೂಪದ ವಾಸನೆಯೂ ಗವಾಕ್ಷದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಅಲ್ಲಿನ ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಗಂಧವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರೇಲ್ಲರೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ದುಕೂಲದಿಂದ ನಡೆಮಡಿಯನ್ನು ಹಾಸಿದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಯಾವ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಮುತ್ತಿನ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳೂ, ರತ್ನಖಚಿತಗಳಾದ ವಿಚಿತ್ರಧ್ವಜಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ನವಿಲುಗಳು ಕೇಕಾಧ್ಯನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುವು. ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಮಧುರಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗುವುವು. ಭ್ರಮರಗಳು ರೈಂಕರಿಸುವುವು. ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂಗಳಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ! ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ, ದುಂದುಭಿ, ವೀಣೆ, ಕೊಳಲು, ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುವು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಗಂಧರ್ವರು ತಾಳಲಯಗಳೊಡನೆ ಮಧುರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಗಾನದೇವತೆಗೆ ನಿತ್ಯನಿವಾಸವೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವುದು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ದುರಾತ್ಮರಾಗಲಿ, ಮೂರ್ಖರಾಗಲಿ, ಅಹಂಕಾರಿಗಳಾಗಲಿ, ವಂಚಕ

రాగలి, అధర్మపరరాగలి, భూతద్యోహిగళాగలి, కాముకరాగలి, ఆ పట్టణవన్ను కణ్ఠిత్తియూ నోడలారరు. ఆరిషడ్వర్గములను నిర్ణేష వాగి తోరెదవరు మాత్రవే ఆదన్ను ప్రవేరిసబల్లరు. ఇంతక వురద బాగలిగే బండు నింతోడనే బలియు, తన్న సృన్యములను యుద్ధసన్నద్ధ వాగి నిల్లెసి, తనగే శుక్రాచార్యును కౌట్టి శంఖవన్ను ధ్వనిమాడి దను. ఈ ధ్వనియున్ను కేళిదోడనే ఇంద్రునిగే మనస్సినల్లి భయవు కుట్టితు. ఇదు బలియు ప్రయత్న వాగిరబేకేండు నిర్ణయిసి, తన్న సమస్త దేవగణుగళోడనే బ్రహ్మస్వతియ బలిగే బండు విజ్ఞాపిసువను. ఓ గురు వయో! ఓం దే నమ్మింద పరాజితనాద బలియు, తిరుగి యుద్ధసన్నద్ధ నాగి బందిరువను. అవన పరాక్రమవు ఎంతవరగూ దుస్సహవేండు తోరెరు వుదు. ఈగ ఆ బలియున్ను ఎంతవరూ, యావ టుపాయదిందలూ జయిస లారరేందే నిర్ణయిసువకుదు. ఈగ బలియే సమస్తలొకగళన్నూ ఒండే తుత్తాగి నుంగిబిడువవనంతేయూ, కాలాగ్ని సమానవాద తన్న దృష్టి యిందలే భూమ్యాకాశగళన్ను దహిసిబిడువవనంతేయూ కాణుత్తిరువను. ఆహా! ఈ విధవాద టుత్తావనూ, దేకబలవనూ, ఇంద్రియబలవనూ, పరాక్రమవనూ అవనిగే ఘోరే లభిసితొరే కాణేను! ఇదర కారణవన్ను నిరెను బల్లెయా?'' ఎందను. ఆదక్యా బ్రహ్మస్వతియు "దేవేంద్రా! అదర కారణవన్ను నాను బల్లెను! నినగూ ఘోరవేను కేళు! బ్రహ్మ వాదిగళాద శుక్రాదిగళు, తమ్మ తిష్ఠనాద ఆ బలిగే ఈ అభ్యుదయ వన్నుంటుమాడిరువరు. సవేత్సరనాద త్రిహరియొబ్బను ఘోరతు, నిరనాగలి, నిన్నంతిరువ బేరేయవరాగలి, ఈగ ఆ బలియున్ని దిరిసి నిల్లువుదక్కే శక్తరల్ల. అదుదరింద ఈ క్షణవే నిరెను, నిన్న సమస్త దేవగణుగళోడనే ఈ స్థళవన్ను బిట్టి స్వల్పకాలదవరేగే తలెత్పిసికొండు కాల వన్ను నిరెక్షి సుత్తిరబేకె. నిమ్మ శత్రువాద బలియు, బ్రాహ్మణర ప్రభావ దిందలే ఈ విధవాద పరాక్రమవన్ను పడెదుబందిరువను. ఈ పరాక్రమద కమ్మేయింద అవను, ముంవే యావాగలాదరూ బ్రాహ్మణరన్ను అవమాన పడిసదిరిలారను. అదరింద అవన విరయవు నెష్టవాగువుదు. ఆ కాలవు బరువవరేగే నిరెవు తాళ్ళేయింద నిరెక్షి సుత్తిరబేకె'' ఎందను. కాయజ్ఞ నాద బ్రహ్మస్వతియు, తన్న సూక్ష్మబుద్ధియింద జేన్నాగి యోజిసి ఘోరద

ಈ ಹಿತವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾಗಿ, ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಇದರಂದ ಬಲಿಯು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ, ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಲಿಗೆ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಶಿಷ್ಯವತ್ಸಲರಾದ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳು, ಅವನಿಂದ ನೂರಾವರ್ತಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಈ ಶತಾಶ್ವಮೇಧಗಳಂದುಟಾದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ಹರಡಿ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೃಢಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಆ ಬಲಿಯು, ಬಾಹ್ಯಣರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಆನುಭವಿಸುತ್ತ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದನು.

ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{

 ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ

 ಅದಿತಿಯು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು. ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ

 ವಾಸುನರೂಪದಿಂದ ಬೆಳೆದುದು.

 }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು | ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋದುದನ್ನೂ, ದೈತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವಳಂತೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಕಶ್ಯಪನು, ತಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅದಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಆಶ್ರಮ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಉತ್ಸಾಹವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಕಾಂತಿಗುಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅದಿತಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದೆ ದೀನಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪತಿಯು ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಉಚಿತಾಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನನಾದ ಕಶ್ಯಪನು ಅದಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಪ್ರಿಯೆ? ಇದೇನು? ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಕಂದಿರುವು

ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಾಗಲಿ, ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮೃತ್ಯುವಶರಾದ ಇತರ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಅವುಗಳವೇನೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಎಲೆಗೃಹಸ್ಥೆ! ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಆ ಯೋಗಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರು. ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಅಂತಹ ಗೃಹಸ್ಥರ ಗೃಹಧರ್ಮಗಳೇನೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ, ಕುಟುಂಬಾಸಕ್ತಿಯಾದ ನಿನ್ನಿಂದ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋದರೇನು? ಯಾವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡದೆ, ಸ್ವಲ್ಪನೀರನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿಯದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗುವರೋ ಆ ಮನೆಯು ಕಾಡುನರಿಗಳಿಗೆ ನಿವಾಸಭೂತವಾದ ಗುಹೆಗೆ ಸಮಾನವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಎಲೆ ದೇವಿ! ನಾನು ನಮ್ಮ ಗೃಹಾಂಗಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದವೇಲಿ, ನನ್ನ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ನೀನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ಹವಿರ್ಭಾಗದಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮರೆತೆಯೇನು? ಹಾಗೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದೇನೋ ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯ ಸಂಗತಿಯೇ! ಆ ಅಂಗಿಗಳೇ ನಮಗೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕವುಗಳು! ಆ ಅಂಗಿ ಪೂಜೆಯಿಂದಲೇ ಗೃಹಸ್ಥರು ಸದ್ಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವೂ, ಅಂಗಿಯೂ, ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮುಖವೆನಿಸಿರುವುವು. ಅಂತಹ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸದೆ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ದೋಷವುಂಟು. ಆ ವಿಧವಾದ ಲೋಪವೆನೂ ನಡೆದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಮುಖಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ಇದರ ಕಾರಣವೇನು? ಹೇಳು! ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಅದಿತಿಯು ನಾಥಾ! ಇದುವರೆಗೆ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇನೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲ! ಇತರ ಜನರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ಗೃಹಾಶ್ರಮವೂ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗುವುದೇನೋ ವಾಸ್ತವವು! ಅದರೇನು? ಅವನರ ತವೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧಾನ್ಯಿಸುತ್ತಲೇ, ನಾನು ಅಂಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನೂ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಭೃತ್ಯರನ್ನಾಗಲಿ, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಭಿಕ್ಷುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅನಾದರಿಸಿದವಳಲ್ಲ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ವಾದಾ ನುಗ್ರಹದಿಂದಂಟಾದುದೇ ಹೊರತು. ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಓ ನಾಥಾ! ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆತಾನೇ ಧರ್ಮಲೋಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು? ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಓ ಮಂರಿಚಿ ನಂದನಾ! ಸತ್ಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಪ್ರಧಾನರಾದ ದೈತ್ಯರಾಗಲಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಶರೀರದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಪುತ್ರಪ್ರೇಮವಿರಬೇಕಾದುದೇನೋ ಸಹಜವು! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಬಂದವರನ್ನು ಕಾವಾಡಬೇಕಾದುದು ಪ್ರಭುವಿನ ಕೃತ್ಯವು. ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಲ್ಲವೇ! ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಾದ ನನಗೆ ನೀನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಸವತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೈತ್ಯರು, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ; ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ನೆಳಲಿಲ್ಲವೆ, ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿರುವರು. ಆ ದೈತ್ಯರು ನನ್ನನ್ನೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿರುವರು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದುದು ಮೊದಲು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಯಾವ ದುಃಖವನ್ನೂ ಕಂಡವಲ್ಲ. ಈಗ ದುಃಖತೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನೂ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಓ ನಾಥಾ! ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ನಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸೂ, ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತೂ! ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಬಲಾಢ್ಯರಾದ ದೈತ್ಯರ ವಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಹೋದುವು. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾಲೋಚಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು,” ಎಂದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಶ್ಯಪನು ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಸಾಧ್ವಿ! ನೀನು ಪುತ್ರಮೋಹದಿಂದ ಹೀಗೆ ಕೊರಗಬಹುದೇ? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯು. ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನತಿಕ್ರಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಹಾ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು? ಪಂಚಭೂತಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಈ ದೇಹವೆಲ್ಲಿ? ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮವೆಲ್ಲಿ? ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇನು? ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುವು? ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಮಕ್ಕಳು? ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಂಬಂಧವಾವುದು? ನಾವು ಬಂಧುಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಮೂಲಕ

ವಾದುದೆ? ಆತ್ಮಮೂಲಕವಾದುದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿನೋಡು! ಈ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ಶರೀರಮೂಲಕವಾದುದೇ ಹೊರತು ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯಾವ ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ದೇಹವೆಂಬುದು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷಯಗಳೆಂಬ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ವುಂಟು. ಅದು ನಿತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ದೇಹವೇ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಸಂಬಂಧವು ಅನಿತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಹೀಗೆ ದೇಹದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟು, ನೀನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬಹುದೆ? ಇದುದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮದಿಂದಂಟಾದ ಅಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೆ ದೇವಿ! ನೀನು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಮೋಹದಿಂದ ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸಬಾರದು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಕಶ್ಯಪನು ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿಯೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿರುಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ದೇವಿ! ನೀನು ಹೇಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಟವಾದವುಳ್ಳವಳಾದರೆ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸು. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನು. ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಅವನೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತೋಪದೇಶಕನು. ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಆತನೇ ಪ್ರಭುವು. ದೀನದಯಾಳುವಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸಿದರೆ, ಅವನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕೈಗೂಡಿಸುವನು. ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನದಂತೆ ಅವನ ಸೇವೆಯು ಎಂದಿಗೂ ವಿಫಲವಾಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಅದಿಪತಿಯು “ನಾಥಾ! ಯಾವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಉಪಾಸನಮಾಡಬೇಕು? ಯಾವ ನಿಯಮದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪವಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸುವನು! ಈಗ ನಾನೂ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟವಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಭಗವಂತನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಸನಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೀನೇ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕಾ ಕಶ್ಯಪನು “ಎಲೆ ದೇವಿ! ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸಂತಾನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಜನಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸತಕ್ಕ ವ್ರತವಾವುದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗೆ ಆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅದ

ರಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ಆ ವ್ರತವನ್ನೇ ಈಗ ನಿನಗೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರಥಮಾತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡುದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿಯಮದಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ನೀನು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಬಹುದು. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಚಂದ್ರಕಳೆಯೊಡಗೂಡಿದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು ಲಭಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ರಾತ್ರಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳು ತೋಡಿ ತೆಗೆದಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿತೆಂದು ಪ್ರಣ್ಯನದಿಗೆ ಹೋಗಿ “ಎಲೆ ಭೂದೇವಿ! ಮಹಾಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಆದಿವರಾಹಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಪಾತಾಳದಿಂದುದ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನನ್ನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸು” ಎಂಬೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುದ್ಧವಾದ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದಲಂಕರಿಸಿಟ್ಟು, ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ಗುರು, ಇವೈದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಓನ್ನಮೋಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ” ಎಂಬೀ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು “ಓ ವಾಸುದೇವಾ! ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ಮಹಾವುರುಷನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ನಿವಾಸಭೂತನಾಗಿ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ನೀನು ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅಣುಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮ ರೂಪವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾವರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿರುವೆ! ಆದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನೀನು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸತಕ್ಕವನು. ಸತ್ಯಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಆ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನು. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕುದಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸತಕ್ಕುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶಬ್ದ

ಪ್ರಪಂಚವು ನಿನ್ನ ಶರೀರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಆದು ಎರಡು ತಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮೂರು ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ, ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳಿಂದಲೂ, ಏಳು ಹಸ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವೃಷಭವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರವತ್ತಿ, ನಿಮಿತ್ತವೂ, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ ವಸ್ತುವೂ ಇವೆರಡೂ ಆ ವೃಷಭಕ್ಕೆ ಎರಡು ತಲೆಗಳು. ನಾಮ, ಕ್ರಿಯೆ, ನಿಪಾತ, ಉಪಸರ್ಗಗಳೆಂಬವು ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳು. ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತು, ವರ್ತಮಾನವೆಂಬ ತ್ರಿಕಾಲಗಳೂ ಮೂರು ಪಾದಗಳು! ಸ್ತುತಿಭಕ್ತಿಗಳೇ ಏಳು ಹಸ್ತಗಳು. ಹೀಗೆ ಅಪೂರ್ವ ವೃಷಭರೂಪವಾದ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ನೀನೇ ರುದ್ರಶರೀರಕನಾಗಿ ಭವನೆಂದೂ, ಅಂಬಿಕಾಪತಿಯೆಂದೂ, ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿಯೆಂದೂ, ಭೂತಪತಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವೆ! ಹೀಗೆ ರುದ್ರಾಂಶ ದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಲಯಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನೀನೇ ಚತುರ್ಮುಖಶರೀರಕನಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆ! ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಬದುಕಿರುವುವು. ಆ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಭೂತನಾದ ವಾಯುವೂ ನೀನೇ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳವರೆಗಿರುವ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ನೀನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯು. ಯೋಗಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನೀನೇ ಅದಿ ದೇವನು. ನೀನೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪರದೈವವು. ಸಮಸ್ತಜೀತನರಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತುವು. ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನು. ನರನಾರಾಯಣಮುಷಿಗಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ. ಅಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ನಮ ಸ್ಕಾರವು. ಇಂದ್ರನೀಲದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮ ಸ್ಕಾರವು. ಓ ಪರಮವುರುಷಾ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನು. ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ವರಪ್ರದರಾದ ದೇವತೆ ಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಯಃಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತ ರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದರೇಣುವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸೇವತೆ ಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಯಾವನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸು ತ್ತಿರುವರೋ ಆ ವಾಸುದೇವನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ" ಎಂಬೀ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯ ಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆವಾಹನೆಮಾಡಿ, ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಆರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಅಸನ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗಂಧಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ

ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹಾಲಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನೂ, ಅಭರಣವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಸರ್ವೋಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ತುಪ್ಪವನ್ನೂ, ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಬೇಕು. ಅದೇ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಹೋಮದಿಂದ ಅಗ್ನಿಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಬಿಸುಡಬಾರದು! ತಾನಾದರೂ ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಾದರೂ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಉತ್ತರಾಚಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ, ನೂರೆಂಟಾವರ್ತಿ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಧರಿಸಿದ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಅಮೇಲೆ ಉದ್ವಾಸನಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವನ್ನು ವೇದಿತವಾದ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಶೇಷಾನ್ನವನ್ನು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ತಾನು ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು, ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರುದಿನವೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೃಢವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಫಾಲ್ಗುನಶುದ್ಧಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಕುಡಿದು, ಹನ್ನೆರಡು ದಿನದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನವನ್ನೂ, ಹೋಮವನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವುದೇ ಪರ್ಯೋವ್ರತವೆನಿಸುವುದು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು, ಅನವರತವೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಬಾಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು. ಯಾವ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ಈ ವ್ರತವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಹದಿಮೂರನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಂದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಸುತ್ತ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಸರ್ವೋಪಚಾರಗಳ

ಳಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣು ವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾದ ಚರುವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತಮಂತ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಗುರುವನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಗೋದಾನಗಳಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು. ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೇ! ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವನು, ಗುರುವಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನಿಕ್ಕಿ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಮೇಲೆ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣದವರನ್ನೂ ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಬಡಬಗ್ಗರನ್ನೂ, ಅಂಗಹೀನರನ್ನೂ, ಯಾಚಕರನ್ನೂ, ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಪೂಜಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸುವುದು, ಹರಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಎಲೆ ದೇವಿ! ಈ ಪಯೋವ್ರತದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ವ್ರತಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಿಸಲಾರನು. ಇದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನೇ ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು. ಆದನ್ನೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವೆನು. ಎಲಾಪುಣ್ಯಾತ್ಮಕೆ! ನೀನು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಗವಂತನನ್ನಾ ರಾಧಿಸು! ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ರತಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಮಸ್ತ ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಫಲವು ಇದರಿಂದ ಲಭಿಸುವುದು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀಹೇಯನ್ನಾರಾಧಿಸತಕ್ಕ ವ್ರತವೇ ಉತ್ತಮವ್ರತವೆಂದು ತಿಳಿ! ಆದುದರಿಂದ ಎಲೆ ಭದ್ರೆ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ, ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು' ಎಂದನು.

ಇದು ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಅದಿತಿಯು ಪಯೋವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು. ಛಂ-

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕಶ್ಯಪನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ವ್ರತವಿ
ಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದಿತಿಯು ಅದರಂತೆಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ದೃಢಮನಸ್ಸ
ಳಾಗಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸತೊಡಗಿದಳು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೆಂ
ಸಾರಧಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ, ಇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ದುಷ್ಟಾಶ್ವ
ಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಆ ಪಯೋವ್ರತವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದಳು. ಭಗವಂತನಾ
ವಾಸುದೇವನು, ಅವಳ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ
ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಗೋಚರಿಸಿದೊಡನೆ ಅದಿ
ತಿಯು, ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದುನಿಂತು, ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದ
ಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೇನು? ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕಂ
ಸ್ವರವು ಕುಗ್ಗಿ, ಬಾಯೆತ್ತಿ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಅವ
ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ಏನೂ ತೋರಬೆ ಸುಮ್ಮನ
ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಭಗವಂತನ ಸೌಂದರ್ಯವೃತ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿ
ನಿಂದಲೇ ಕುಡಿದು ಬಿಡುವಂತೆ ಎವೆಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡುತ್ತ, ದೃಢದಸ್ವರದಿಂದ
ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವಳು. “ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೂ
ಅಧಿಪತಿಯು. ನೀನೇ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನು! ಅಶ್ರಿತರನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ ಕಾಪಾಡ
ತಕ್ಕವನು. ನಿನ್ನ ಪಾದಜಲವೇ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವು. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಲೋಕಪಾವನ
ವಾದುದು. ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವು ಸಕಲಮಂಗಳಕಾರಣವು. ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಸಿಕ್ಕಿ ತರಣಾಗತರಾಗಿ ಬಂದವರ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು.
ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತತಕ್ಕವನು. ಹೀಗೆ ಅನಾಥಬಂಧುವಾದ ನೀನು ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮ
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಓ ಮಹಾಪುರುಷಾ! ನೀನು ವಿಶ್ವಸ್ವರೂಪನು. ಸಮಸ್ತ
ಪ್ರಪಂಚವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗಿಲ್ಲಾ
ನೀನೇ ಕಾರಣನು. ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು, ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಪರಿಣ
ಮಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಮಾಯೆಯ ಗುಣಗಳಾದ ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳನ್ನು

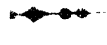
ನೀನಾಗಿಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವೆ. ನೀನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಜೀವನಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾಗಿ, ಆ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸತಕ್ಕ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗೇ ಹೊರತು ನಿನಗಲ್ಲ! ನೀನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಎಂದಿಗೂ, ಯಾವ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ದೋಷಕ್ಕೂ ಈಡಾಗದೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕವನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂದು ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಗಳೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಾನುಭವದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನೀಗಿಸತಕ್ಕವನು. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಹೇ ಅನಂತಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದವರಿಗೆ, ಪೂರ್ಣಾಯಸ್ಸಾಗಲಿ, ಉತ್ತಮ ಶರೀರವಾಗಲಿ, ಇಷ್ಟಭೋಗಗಳಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ವಾತಾಳಾದಿ ಲೋಕಾಂತರಗಳಾಗಲಿ, ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳಾಗಲಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಾಗಲಿ, ನಿಸ್ಸಂಶಯಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶತ್ರುಜಯರೂಪವಾದ ನನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸುವುದು ನಿನಗೊಂದು ಕಷ್ಟವೆ?” ಎಂದಳು. ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಭಗವಂತನು ಆದಿತಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೆ ದೇವಮಾತೆ? ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮದಾಂಧರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ವೇದಲಿನಂತೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದು, ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ? ಆದರೆ ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ನನಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೆಣಿಸುವೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಟ್ಟೆನು. ನನ್ನ ಸಂತೋಷವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದುದರಿಂದ, ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆನು. ಎಲೆ ದೇವಿ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕಶ್ಯಪನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವು ಕೈಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಆ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ

ನೀನು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಅನುವರ್ತನೆಯಿಂದ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆ. ಆದರೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೀನು ಬೇರೆಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ, ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿರಿಸಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದರ ಫಲವನ್ನು ನೀನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಂದಬಹುದು” ಎಂದು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ದುರ್ಲಭನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸತಕ್ಕ ಭಾಗ್ಯವು ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅದಿತಿಯು ಪರಮಾನಂದಭರಿತಳಾಗಿ, ಆ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಇತ್ತ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನು ನಿಜಾಂಶದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಬಹುಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅವನ ವೀರ್ಯವು ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅದಿತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಆ ಅದಿತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು. “ಓ ದೇವಾ! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸತಕ್ಕ ಪಾದವಿನ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ನೀನು ಜಯಶೀಲನಾಗು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಪ್ರಭೂ! ಹಿಂದೆಯೂ ನೀನು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಯೆಂಬವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ! ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳಿಗೂ ನೀನು ಆಶ್ರಯಭೂತನು. ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ರೂಪವಾದ ಕಮಲವನ್ನು ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನು. ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡವನು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅದಿಮಧ್ಯಾಂತಗಳೆಂಬ ಮೂರುಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣ ಭೂತನು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವರು. ಮಹಾನದೀಪ್ರವಾಹವು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಹುಲ್ಲು ಕಡೆಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸ್ಥಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ನೀನೇ ಕಾಲಶರೀರಕನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚ

ವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಜೀವವರ್ಗಗಳಿಗೂ, ಇತರ ಸ್ಥಾವರವರ್ಗಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮಂತಹ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣನು. ಓ ದೇವಾ! ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕವನಿಗೆ ನಾವೆಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಈಗ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಿಂತು, ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು.” ಎಂದನು.

ಇದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 { ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. }

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ತನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ವೀರ್ಯವನ್ನೂ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನನಮರಣಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು. ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು! ಆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿ! ಕಮಲದಂತೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಶ್ಯಾಮಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅಂದವೇರಿದ ಮುಖದ ಸೊಬಗು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚೆ! ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರಿಗೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಿರೀಟ, ಕೇಯೂರ, ಕಾಂಚಿ, ಹಾರ, ನೂಪುರವೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳು? ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರಪಂಜುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ವನಮಾಲಿಕೆ! ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುವಂತಿರುವ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ! ಇಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣಗಳೊಡನೆಯೇ ಆ ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅದಿತಿಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡುವು. ಸರೋವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾದುವು. ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉತ್ಸಾಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಸಮಸ್ತಮತುಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಋತುಧರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷವೂ, ಭೂಮಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ,

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂತೋಷಭರಿತವಾದುವು. ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀದಿನದಲ್ಲಿ, ಅಭಿಜಿತ್ತೆಂಬ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನು ಗಗನಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸಕಲಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪರಮಪುರುಷನು ಅದಿತ್ತಿಯು ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನು ಅವತರಿಸಿದ ಈ ದಿನವನ್ನೇ ವಿಜಯದ್ವಾದಶಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಭಗವದವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಜಯಶಂಖವನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾಡಿದರು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ವೃದಂಗ, ಪಣವ, ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೂ ನುಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಅಪ್ಸರಸಿಯರು ನರ್ತಿಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಗಾನ ಮಾಡಿದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾದರು. ದೇವತೆಗಳೂ, ಮನುಗಳೂ, ಸಿತ್ಯದೇವತೆಗಳೂ, ಆನಂದವಿಶಿಷ್ಟರಾದರು. ಸಿದ್ಧ, ವಿದ್ಯಾಧರ, ಚಾರಣ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ, ಗರುಡ, ಪನ್ನಗರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವಜಾತಿಯವರೂ, ಅವರ ಅನುಚರರೂ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ಅವನ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ, ಆಟವಾಟಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷಸೂಚಕವಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಆ ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದರು. ಅದಿತ್ತಿಯು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತಳಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೈನುರೆತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯು, ತನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯಶಿಶುವಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳೂ, ಶಂಖಚಕ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಗಳೂ ಅಗೋಚರವಾದುವು. ಭಗವಂತನ ಈ ಮಾಯಾಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಚತುರ್ಮುಖನು, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮೊದಲು ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ, ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಪುರುಷನು, ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ವೇಷವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸತಕ್ಕ ನಟನಂತೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಜ್ಜಾರಿಯ ಆಕಾರದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಕಶ್ಯಪನಿಂದ ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಕಶ್ಯಪನು ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು. ಆಗ ಸೂರ್ಯದೇವನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಬಂದು ಆ ವಾಮನವಟುವಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಆ ವಟುವಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನೂ, ಕಶ್ಯಪನು ವಕೌಂಚಿಯನ್ನೂ, ಭೂದೇವಿಯು ಕೃಷ್ಣಾಜನವನ್ನೂ, ಓಷಧೀಶ್ವರನಾದ ಚಂದ್ರನು

ದಂಡವನ್ನೂ, ತಾಯಿಯಾದ ಅದಿತಿಯು ಕಾಪೀನವನ್ನೂ, ದ್ಯುದೇವತೆಯು ಭತ್ತವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಮಂಡಲುವನ್ನೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಪವಿತ್ರವನ್ನೂ, ಸರಸ್ವತಿಯು ಅಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ, ಕುಬೇರನು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರವನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದಳು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆ ವಾಮನವಟುವು ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಸಭೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಕಶ್ಯಪನು ಉಪನಯನಕಾಲದ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ದರ್ಭಗಳಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿವೃತ್ತರಣವನ್ನಿಟ್ಟು, ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಹೋಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ವಾಮನನಿಗೆ ಈ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರವು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತಲಾಗಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ವಾಮನನು, ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ, ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟು, ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ನರ್ಮದಾತೀರದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವತ್ಸಕವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಈ ವಾಮನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ, ಶುಕ್ರನೇ ವೋದಲಾದ ಪುರೋಹಿತರೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಬಿದ್ದರು. ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಇವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ, ಮತ್ತು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಮಾಸಿ ಗಂತಾಯಿತು. ಶುಕ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಹಾ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಾರು? ಸೂರ್ಯನೋ! ಅಗ್ನಿದೇವನೋ ಕಾಣವಲ್ಲಾ! ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಯಾಗವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸನತ್ಕುಮಾರನೇ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ಎಂದು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಸಂದೇಹದಿಂದ ನೂತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯೂ ಆ ಯಾಗಶಾಲೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆಗ ವಾಮನನಿಗಾದರೋ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡಕಮಂಡಲುಗಳು! ಕಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ! ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಜಿ! ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕರೀಚಿಂಕೆಯ ತೋಗಲು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರದ ಹುರಿ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಡೆ! ಹೀಗೆ ಕಪಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿದ ಪರಮಪುರುಷನು, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ನೋಡನೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಕ್ರಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಶಿಷ್ಯಸಹಿತರಾಗಿ ಧಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತು, ಅವನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆ ಕಪಟಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಬಹಳ ಕುಳ್ಳನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಯವಸನ್ನಿ ವೇಶಗಳಿಂದ ಅವನ ರೂಪವು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದ್ದಿತು. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕೂಡ, ಇವನ ತೇಜಸ್ವಿಗೂ, ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಮರುಳಾಗಿ, ಅವನನ್ನಿದಿರು ಗೊಂಡು ಬಂದು, ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೋಳೆದು, ಉಚಿತಾಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಗಮ್ಯನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ, ತಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅತಿಥಿಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ, ಯಾವನ ಪಾದತೀರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಪವಿತ್ರರೆನಿಸಿಕೊಂಡರೋ ಅಂತಹ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತೋಳೆದು, ಆ ಪಾದಜಲವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಲೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನಿನಗೆ ವಂದನವು! ನೀನು ಯಜ್ಞಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ನಾವು ನಿನ್ನ ಪಾದಕಿಂಕರರು. ಈಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದುದೇನು? ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿಯೇ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದು. ನೀನು ಮನೆಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತೃಪ್ತರಾದರು. ನಮ್ಮ ಕುಲವೇ ಪಾವನವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಯಜ್ಞವೂ ಸಫಲವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳೂ ಸಾರ್ಥಕವಾದುವು. ನಿನ್ನ ಪಾದತೀರ್ಥಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋದುವು. ನಿನ್ನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಈ ಆಶ್ರಮಭೂಮಿಯೂ, ನನ್ನ ಶರೀರವೂ ಪಾವನವಾದುವು. ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಾ! ನೀನು ಯಾವುದನ್ನೋ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗಿದೆ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸು! ಬೇಕಾದುದೇನು? ಭೂಮಿಯೇ? ಗೋವುಗಳೇ? ಬಂಗಾರವೆ? ಯಾವುದು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ನಿನಗೆ ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲವಸ್ತು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಮನೆಯು ಬೇಕೆ? ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಮುಷ್ಠಾನ್ನವು ಬೇಕೆ? ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯರಾದ ಕನ್ಯೆಯರು ಬೇಕೆ? ನಿನಗೆ

ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು! ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ! ಆನೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ರಥವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಯಾವುದನ್ನವೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನಾನು ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡುವೆನು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು.” ಎಂದನು.

ಇದು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

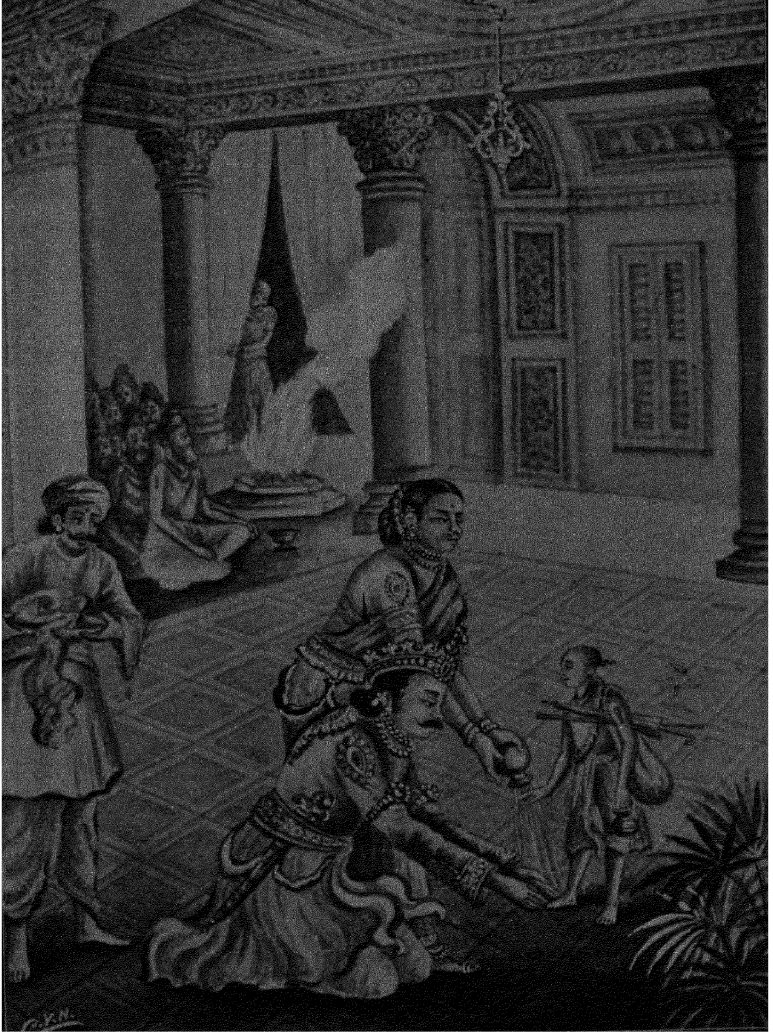

{
 ವಾಮನನು ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದನು.
 }

ಹೀಗೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಮನನು, ಅವನಿಂದ ಇನ್ನೂ ದೃಢವಾದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಅವನನ್ನು ಮುಖಸ್ತುತಿಯಿಂದುಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಕೀರ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಿದೆ! ಕುಲವೃದ್ಧನೂ, ಶಾಂತನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ತಾತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಪರಲೋಕಸಾಧನಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವನು. ಆ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನಗೆ ಈ ಮಾತು ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಓ ರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಬಲಹೀನನಾಗಲಿ, ಕೃಪಣಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ಹುಟ್ಟಲಾರನು. ಈಗ ನೀನೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ನಮ್ಮಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕ ದುರ್ಬಲರು, ನಿಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲೇಬಾರದು. ದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾಚನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದ ಯಾಚಕರಿಗೂ, ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತ ವೀರರಿಗೂ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ಹೆದರಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳತಕ್ಕ ಹೇಡಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಜನಿಸಿ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನೋ, ಆ ನಿನ್ನ ಕುಲದ

ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ದಾನವೀರರನ್ನಾಗಲಿ, ಯುದ್ಧವೀರರನ್ನಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತಂದಿರಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ವೀರ್ಯವು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಗದಾವಾಣಿಯಾಗಿ ಹೋರಟು, ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದನೇಲಿ, ತನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ವೀರರನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ಬಂದರೂ, ಅವನಿಗಿದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ವೀರನೊಬ್ಬನೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನೇ ಕಪಟವರಾಹ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವನಿಂದಪಹೃತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದ್ಧರಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಅದೂ ಹಾಗಿರಲಿ! ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಕೇಳಿಬಲ್ಲಿಯಷ್ಟೆ? ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಕೋಪೋದ್ಧಿ ಪಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆತನಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನಂತೆ ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನಗಿದಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಕಾಲಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಮೂರ್ಖನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. "ಆಹಾ! ಈತನಾದರೋ, ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಇವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಡುವೆನು." ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಅವನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಕಲೆತು, ಅವನ ಮೂಗಿನ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಉಭ್ವಾಸನಿಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಾಲದವರೆಗೆ ತೂಗಾಡುತ್ತ, ತಾನೂ ಅಲ್ಲಿನ ವಾಯುವಿನೊಡನೆ ವಾಯುವಾಗಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಜನಶೂನ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತಾನು ಜಯಿಸಿದಂತಾಯಿತೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳಗಳನ್ನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೂ, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ

గళన్నా, వాతాళ రంధ్రగళన్నా సుత్తిసుత్తి కుడుకి, ఎల్లయు అ విష్ణు వన్ను కాణది హోదమేలే, తన్నల్లి తాను హిగేందు యోచిసినను “అహా! నన్న తమ్మనన్ను కేంద ఆ విష్ణు విగాగి నాను శ్రీలోక్య వన్నా సుత్తిదేను. ఎల్లయు అవను నన్న కణ్ణిగి బిళలిల్ల. అవన సుళివే ఇల్లదుదరింద, అవను మృతనాగియే ఇరబిళకు. సత్తవన మేలే వేర వన్నిట్టు ఫలవేను? లోకదల్లి ఒబ్బర మేలే మత్తోబ్బరిగి కుట్టువ క్రోధ, ద్వేష, అసూయ ముంతాదువేల్లవూ, అవరల్లి యారాదరూ ఒబ్బరు సాయువవరేగి మాత్రవే అనుసరిసిబరువుదే హోరతు, అదరిందా డిగి అవు తనగి తానే బిట్టుహోగువువు. అదుదరింద ఈ క్రోధ ద్వేషాదిగళిల్లవూ దేహాభిమానదిందుంటాగువ అజ్ఞానద కార్యవల్లది బిళియల్ల. దేహావు నష్టవాదమేలే ద్వేషాసూయిగళూ బిట్టుహోగు వువు. ఇదరిందలే అత్మస్మరూపవన్ను తిళిదవరిగి ఈ ద్వేషబుద్ధియే కుట్టుదు. ఈ న్యేరబుద్ధియేల్లవూ దేహావసానదవరిగే హోరతు, సత్త మేలే యారిగి యారోడనే ద్వేషవు? కుట్టి ఇల్లదంతే తలెత్పిసికొండు హోద విష్ణువినల్లి ఇన్ను ననగి ద్వేషవేకే?” ఎందు తనగితానే క్రోధవన్న డగిసికొండను. రాజేంద్రా! హిగి మహావిష్ణు విగా భయవన్నుంటుమాడి, అవనన్ను టుసరిన గాళియల్లి అడగిరువతాగి మాడిద నిన్న ముత్తాతన పరాక్రమవన్ను నీనూ కేళిరబకుదల్లవే? హిగియే నిన్న తందేయాద విరోచననూ, విష్ణుభక్తనాగి తన్నల్లిగి బ్రాహ్మణవేషదింద దేవతేగళు యాచనార్థనాగి బందాగ, అవరు వేష ధారిగళింబుదన్ను తిళిదూ, తన్న తందేతాతందిర నడతేయన్నే అనువర్తి సుత్త, తన్న ఆయుస్సన్నే అవరిగి ఒప్పిసిబిట్టను. హిగి టెదార్కక్కూ, విర్యక్కూ ప్రసిద్ధిహుందిరువ కులదల్లి కుట్టరువ నీను, నమ్మంతక యాచకరన్ను సంతోషపడిసువుదేనార్చ్యవు? మహాత్మరాద ఆ నిన్న పూర్వజరిందలూ, మహాధిమంతరాద శుక్రాదిగళిందలూ నడెసల్పట్ట ధర్మగళిల్లవన్నూ నీను నడెసుత్తిరువే. దాత్మగళిల్లి నిన్న క్షేరన్నే మోదలు కేళిబిళకు. ఈగ నాను నిన్నల్లి ఒందన్ను మాత్ర యాచిసువేను- నన్న కాలితేయల్లి మూరడిగళ నేలవన్ను మాత్ర ననగి క్రోడు! ఇదికే మేలే నాను అసేపడతక్కవనల్ల. నీనాగి క్రోట్టరూ నాను అంగిళరిప

గళన్నా, వాతాళ రంధ్రగళన్నా సుత్తిసుత్తి కుడుకి, ఎల్లియూ ఆ విష్ణు వన్ను కాణదే హోదమేలే, తన్నల్లి తాను హిగిందు యోజీసిదను “అహా! నన్న తమ్మనన్ను కేంద ఆ విష్ణు విగాగి నాను త్రోలొక్క వన్నా సుత్తిదేను. ఎల్లియూ అవను నన్న కణ్ణిగి బిళలిల్ల. అవన సుళవే ఇల్లదుదరింద, అవను మృతనాగియే ఇరబేకు. సత్తవన మేలే వేర వన్నిట్టు ఫలవేను? లోకదల్లి ఒబ్బర మేలే మత్తోబ్బరిగి కుట్టువ క్రోధ, ద్వేష, అసూయ ముంతాదువేల్లవూ, అవరల్లి యారాదరూ ఒబ్బరు సాయువవరేగి మాత్రవే అనుసరిసిబరువుదే హోరతు, అదరిందా జీగి అవు తనగి తానే బిట్టుహోగువువు. ఆదుదరింద ఈ క్రోధ ద్వేషాదిగళిల్లవూ దేహాభిమానదిందుంటాగువ అజ్ఞానద కార్యవల్లదే బేరియల్ల. దేహవు నష్టవాదమేలే ద్వేషాసూయిగళూ బిట్టుహోగు వువు. ఇదరిందలే అత్మస్వరూపవన్ను తిళదవరిగి ఈ ద్వేషబుద్ధియే కుట్టుదు. ఈ వేరబుద్ధియిల్లవూ దేహావసానదవరిగే హోరతు, సత్త మేలే యారిగి యారోడనే ద్వేషవు? కుట్టి ఇల్లదంతే తలేతప్పిసికొండు హోద విష్ణువనల్లి ఇన్ను ననగి ద్వేషవేకే?” ఎందు తనగితానే క్రోధవన్నడగిసికొండను. రాజేంద్రా! హిగి మహావిష్ణువిగా భయవన్నుంటుమాడి, అవనన్ను టుసరిన గాళియల్లి అడగిరువడాగి మాడిద నిన్న ముత్తాతన పరాక్రమవన్ను నిలనూ కేళిరబకుదల్లవే? హిగియే నిన్న తందేయాద విరోజననూ, విష్ణుభక్తనాగి తన్నల్లిగి బ్రాహ్మణవేషదింద దేవతేగళు యాజనార్థవಾಗಿ బందాగ, అవరు వేష ధారిగళింబుదన్ను తిళదూ, తన్న తందేతాతందిర నడతేయన్నే అనువర్తి సుత్త, తన్న ఆయుస్సన్నే అవరిగి ఒప్పిసిబిట్టును. హిగి టెదార్కక్కూ, విర్యక్కూ ప్రసిద్ధిహోందిరువ కులదల్లి కుట్టరువ నిలను, నమ్మంతడ యాజకరన్ను సంతోషపడిసువుదేనాత్పర్యవు? మహాత్మరాద ఆ నిన్న పూర్వజరిందలూ, మహాధిమంతరాద శుక్రాదిగళిందలూ నడేసల్పట్ట ధర్మగళిల్లవన్నూ నిలను నడేసుత్తిరువే. దాత్పగళిల్లి నిన్న హసరన్నే మోదలు హేళబేకు. ఈగ నాను నిన్నల్లి ఒందన్న మాత్ర యాజసువేను- నన్న కాలకతేయల్లి మూరడిగళ నేలవన్ను మాత్ర ననగి కేడు! ఇదక్కి మేలే నాను అసేపడతక్కువనల్ల. నిలనాగి కేట్రరూ నాను అంగిళరిప

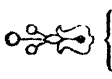
231. ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞವಾಟಿಕೆಗೆ ಬಂದು
ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು. B-5.

ಬ್ಲದೆ ಕೊರಗುವನು. ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯೇ ಅವನ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು. ತೃಪ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವುದು. ಅತ್ಯಪ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತೇಜಸ್ಸು ಜಲದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೆಗೋಹಾಗೆ ನಶಿಸುವುದು! ಆದುದರಿಂದ ಓ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ನನಗೆ ಮೂರಡಿಗಳ ಭೂಮಿಯೇ ಸಾಕು! ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನು! ತನ್ನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸುಖವುಂಟೇ ಹೊರತು, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ನಗುತ್ತ “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಕೇಳಿದಷ್ಟನ್ನೇ ಕೊಡುವೆನು. ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಾಮನನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಲಜ್ಞನಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು, ಬಲಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಥಟ್ಟನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಓ ರಾಜಾ! ಮೋಸಹೋಗಬೇಡ! ಇವನು ನಿಜವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಲ್ಲ! ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಹಾವಿಷ್ಟು ಮೂರ್ತಿಯು. ವಿಷ್ಣುವೇ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರನಾಗಿ ಆಹಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವೇಷದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನು. ನೀನು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ಧನವಾಡಿದುದೇ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ವಿಷ್ಟುವೇ ಹೊರತು ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಲ್ಲ. ಇವನು ಈಗ ಮೂರಡಿಗಳಿಂದಲೇ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ‘ನನಗೆ ಇಷ್ಟವೇ’ ಎಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ? ಓ ಮೂಢಾ! ನಿನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ವಿಷ್ಟುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ನೀನು ಬದುಕುವ ಬಗೆಯೇನು? ‘ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಬಹುದೆ’ ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯೇನು? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲಾರೆ? ಹೇಗೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಇವನು ಒಂದಡಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದಡಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಆಳಿದು ತನ್ನ ವಶವಾಡಿಕೊಂಡು, ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನೆಲವನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವನು. ಆಗ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ? ಕೊಡದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ನೇರವೇರುವುದು ಹೇಗೆ? ಆಗಲೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗದಿಂದುಂಟಾದ ನರ

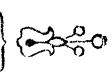
ಕವು ತಪ್ಪವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀನು, ಈತನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದುದಾದನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಕಷ್ಟಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗುವೆಯಲ್ಲವೇ? ಯಾಚಕರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದೆಂಬ ಮಾತೇನೋ ಸತ್ಯವು! ಆದರೆ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ದಾಸವು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರು. ಮೊದಲು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಅಮೇಲೆ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿದಾಗಲೇ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾಗುವುವು. ತನ್ನ ಜೀವನವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸತಕ್ಕ ದಾನಾದಿಗಳು ಧರ್ಮಸಮ್ಮತಗಳಲ್ಲ. ವಿದ್ವಾಂಸನು ತನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಐದುಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಜನೆಗೂ, ಕೀರ್ತಿಗೂ, ಅರ್ಥಕ್ಕೂ, ಭೋಗಕ್ಕೂ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಮವಾಗಿ ಹಂಚಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಇಹಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ನೀನೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಇವನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆ. “ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪವುದು ಅಸತ್ಯವಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹ್ವೈಚರೀತಿಯವರು ಸತ್ಯವಾವುದು, ಅಸತ್ಯವಾವುದು. ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಚಾರದಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, “ತನ್ನೆಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೂ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತೇ ಸತ್ಯವು. ತನ್ನೆಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಹೇಳುವುದೇ ಅಸತ್ಯವು.” ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಿಧಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವರು. ದೇಹವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಂತಿರುವುದು. ವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳೂ ಇಲ್ಲದೇಹೋಗುವಂತೆ, ದೇಹವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಅಸಂಭವವು. ದೇಹವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಸತ್ಯವೇ ಬೇರಿನಂತಿರುವುದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವು. ಬೇರನ್ನು ಕಿತ್ತವ್ಯಕ್ತವು ಶಿಫುದಲ್ಲಿಯೇ, ಸತ್ತು ಬಿದ್ದುಹೋಗುವಂತೆ, ಅಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವ ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಿ ದೇಹವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇ ಅವಶ್ಯವು. ಮತ್ತು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಈ ವಾಮನನಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಮಾತಿಗೆ ನಿನ್ನೆಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ನೀನು ಹೇಳಿದ

ಮಾತಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗಲೂ ನೀನು, ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುದರಿಂದ ನೀನು ಜೀವಿಸಬಹುದು. ಯಾಚಕರಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಮೇಲೆಯೂ, ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವನು, ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದು. ಯಾಚಕರು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಅಸತ್ಯವು. ಅಂತವನು ಜೀವನ್ಮೃತನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹಪೋಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕೇಳಿದವರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿವಾಹಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳ್ಳಾಡುವುದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೂ, ಅದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ! ಹಾಗೆ ನಡೆಸು" ಎಂದನು.

ಇದು ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 ಬಲಿಯು ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಲಾರನೆಂದು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು.

ಈ ಶುಕ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲಿಯು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದೇನೋ ಸತ್ಯವು! ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೂ, ಕೀರ್ತಿಗೂ, ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿವೇಕಾದುದೇ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವು. ಆದರೇನು! ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು, ಈಗ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೇಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಿ? ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು, ನೀಚಜನರಂತೆ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವುದು

ಸರಿಯೇ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭೂದೇವಿಯು, “ ಅಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೀನವಾದ ಅಧರ್ಮವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪರ್ಯತಸನುದ್ರಾದಿಗಳ ಭಾರವನ್ನಾದರೂ ತಾನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊರಬಲ್ಲಿನೇಹೊರತು, ಸುಳ್ಳಾದುವವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಭರಿಸಲಾರೆ” ನೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವಳು. ಆದುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯಾ! ನಾನು ನರಕಕ್ಕೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಪತ್ತಿಗೂ ಹೆದರತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ನನಗೆ ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಸಾವಿಗೂ ನಾನು ಅಂಜತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಭಯಪಡುವೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕ ಹಣ, ಕಾಸು, ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳೊಂದೂ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸತಕ್ಕವಲ್ಲ. ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತ್ಯಾಗವೇ ಫಲವು. ಆ ವಿಧವಾದ ತ್ಯಾಗಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸದಿದ್ದಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಫಲವೇನು? ಶಿಬಿ, ದರ್ಫಿಚಿ, ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಭೂತಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವಾಗ, ನಾನು ನನ್ನ ಧನವನ್ನಾಗಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡದೆ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನುಗೆ ಯಾರೂ ಇದಿರಿಲ್ಲದ ವೀರೈವ್ಯವು ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹಪ್ರಸಿತಾಮಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಏಕಾಧಿಸತೃದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲವು ಅವರಿಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿತೇ ಹೊರತು, ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲವೆ? ಹಣ ದಾಸೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ ದೇಹವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದ ರಾಜರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯುಂಟು. ಆ ಹಣದಾಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸತ್ತಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದವರನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನಗೆ ಆ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ, ಅ ಘನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಬಿಡಬಹುದೆ? ಈ ಯಾಚಕನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿರುವುದರಿಂದ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಿಲ್ಲವೆ? ಈ ವಿಧವಾದ ಅನರ್ಥವನ್ನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿಯೂ, ದಯಾಳುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನೂಕೂಡ ತನಗೆ ಕ್ಷೇಮವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಾದ ನಿಮ್ಮಂತವರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪಡಬಹುದೆ? ನೀವು ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬಿಡಲಾರೆನು. ಇವನು ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಹೊರತು, ಸಾಧಾರಣ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ

ಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆ ವಿಷ್ಣುವೇ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಚಕನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನಭಾಗ್ಯವುಂಟೆ? ಯಜ್ಞವಿದರಾದ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ, ಕೃತುಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಿರೋ, ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ವಟುವೇನಾದಿಂದ ಬಂದು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಮೇಲೆ, ನನಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯರಾರು? ಈತನು ನನಗೆ ವರಪ್ರದನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಶತ್ರುವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇವನು ಕೋರದವನನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವುದೇ ಸಿದ್ಧವು! ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೂ ನಾನು ಚಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ! ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಈತನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟರೂ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷಮಾತ್ರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವೆನೇ ಹೊರತು, ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವವನಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಭಯಪಡತಕ್ಕವನೂ ಅಲ್ಲ. ಈತನು ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು, ಉಪಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಲಾರದುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ, ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವೆಯೇನು? ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು, ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸತ್ತರೂ ಉತ್ತಮವಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇವನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ನಂಬಲಾರೆನು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಬಲಿಯು ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಶುಕ್ರನು ದೈವಚೋದಿತನಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಆ ಬಲಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಶಪಿಸುವನು. “ಓ ರಾಜಾ! ನೀನು ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನೇ ಪಂಡಿತನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ, ಮುಂದೆ ಬರುವ ಅನರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನ ಹಿತವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆ! ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ತೀವ್ರದಲ್ಲೆಯೇ ನಿನಗೆ ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಲಿ” ಎಂದನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು

ಹೀಗೆ ಶಾಮನನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬಲಿಯು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿ, ಆ ವಾಮನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಒಡನೆಯೇ ಬಲಿಯು ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ವಿಂಧ್ಯಾವಳಿಯು, ಮುಕ್ತಹಾರ ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ, ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಬಂಗಾರದ ಕರಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದಳು. ಆ ಜಲದಿಂದ ಬಲಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಲೋಕಪಾವನವಾದ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಆಗ ಯಾರು ಯಾರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ವಿಧದಿಂದ ತಡೆದರೂ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಬಲಿಯು, ಒಂದೇ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆ ವಾಮನನ ಕೈಗೆ ದಾನಜಲವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ ಚಾರಣರೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಅವನನೊಳಿ ವುಷ್ಪವರ್ಷವನು ಕರೆದರು! ವೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ಗಂಧರ್ವರೂ ಕಿಂಪುರಾಷರೂ, ಕಿನ್ನರರೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ "ಆಹಾ! ಈತನಲ್ಲವೇ ಸತ್ಯಸಂಧನು! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಿಯೆಗೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಈತನಲ್ಲವೇ ಮಹಾನುಭಾವನು" ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಯು ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಪಲ್ಲಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಾಮನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈನೀಡಿದನು. ಬಲಿಯು ದಾನಜಲವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ "ಇದೋ ನೀನು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು" ಎಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಟುವಿನ ಆಕಾರವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾಮನನು ಕಾರವು ಗುಣತ್ರಯಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ, ದಿಕ್ಕು, ವಿದಿಕ್ಕುಗಳು, ಆತಲವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಧೋಲೋಕಗಳು, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳು, ದೇವ ತಿರ್ಯಚ್ಚನುಷ್ಯವರ್ಗಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಆ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಲಿಯೂ, ಮತ್ತಿಕ್ಕುರೋಹಿತರೂ, ಇತರ ಸಭ್ಯರೂ, ಮಹಾವಿಭೂತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ವಾಮನನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ, ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂತ್ಯಕರಣದಿಂದಲೂ, ಜೀವವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಕಂಡರು. ಮತ್ತು ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಅಂಗಾಲಿ

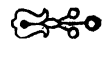
ನಲ್ಲಿ ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕವನ್ನೂ, ಕಣಕಾಲಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ಮೊಳಕಾಲಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನೂ, ಅವನ ನಡುಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ಜಘನಭಾಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಇತರ ದೈತ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೂ, ಅವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ, ಸ್ತನಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಮಲಹಸ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ, ಕಂಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದದೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತಶಬ್ದಜಾಲಗಳೂ, ಭುಜದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೂ, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ಯುಲೋಕವೂ, ತಲೆಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳೂ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸವಾಯುವೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯೂ, ವಾಕ್ಯಿನಲ್ಲಿ ವೇದಗಳೂ, ರಸನೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ವರುಣದೇವನೂ, ಹುಬ್ಬುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿವೃತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ರೆವ್ವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೂ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಪವೂ, ಕೆಳತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಭವೂ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮವೂ, ರೇತಸಿನಲ್ಲಿ ಜಲವೂ, ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವೂ, ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವೂ, ಭಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೂ. ಅಟ್ಟಕಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯೂ, ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಓಷಧಿವರ್ಗಗಳೂ. ನರಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಗಳೂ, ನಖಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಗಳೂ, ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಋಷಿಗಳೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಸಾವಿರಮಾತುಗಳಿಂದೇನು? ಆಗ ಆ ಭಗವಂತನ ಶರೀರವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ. ನಾಮರೂಪವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೋರುವ ಚರಾಚರಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದುವು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಏನೊಂದೂ ತಿಳಿಯದೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಗ, ಶತ್ರುದುಸ್ಸಹವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸುದರ್ಶನನೆಂಬ ಚಕ್ರವೂ, ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖವೂ, ಕೌಮೋದಕಿಯೆಂಬ ಗದೆಯೂ, ನಂದಕವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯೂ, ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಮಹಾಧನುಸ್ಸೂ, ಶತಚಂದ್ರವೆಂಬ ಖೇಟಕವೂ, ಅಕ್ಷಯಸಾಯಕಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳೂ, ಈ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದುವು. ಮತ್ತು ಸುನಂದನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾರ್ಷದರೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಸೇನೆಮಾಡುತಿದ್ದರು. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮೂರಡಿ

ಗಳಿಂದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಆಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾಗಲೂ, ಆತನ ಪಾದದಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲ, ಹಾರ, ಕೇಯೂರಾದ್ಯಾಭರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಅಸಾಧಾರಣಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಕೌಸ್ತುಭ, ಕಾಂಚೀ, ಸೀತಾಂಬರ, ವನಮಾಲಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಭಗವಂತನು, ಬಲಿಯು ತನಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಪೂಜಾರ್ಥವನ್ನು ನೆಲವನ್ನುಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಿಡುವಾಗ, ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದಲೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ದ್ವೈಲೋಕವನ್ನೂ ಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀಡಿದನು. ಅದು ದ್ವೈಲೋಕವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಹೋದುದಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆಯೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಹರ್ಲೋಕ, ಜನೋಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊರಗಿರುವ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿತು. ಬಲಿಯು ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಣುಮಾತ್ರವೂ ಸ್ಥಳವು ಉಳಿಯದಂತಾಯಿತು.

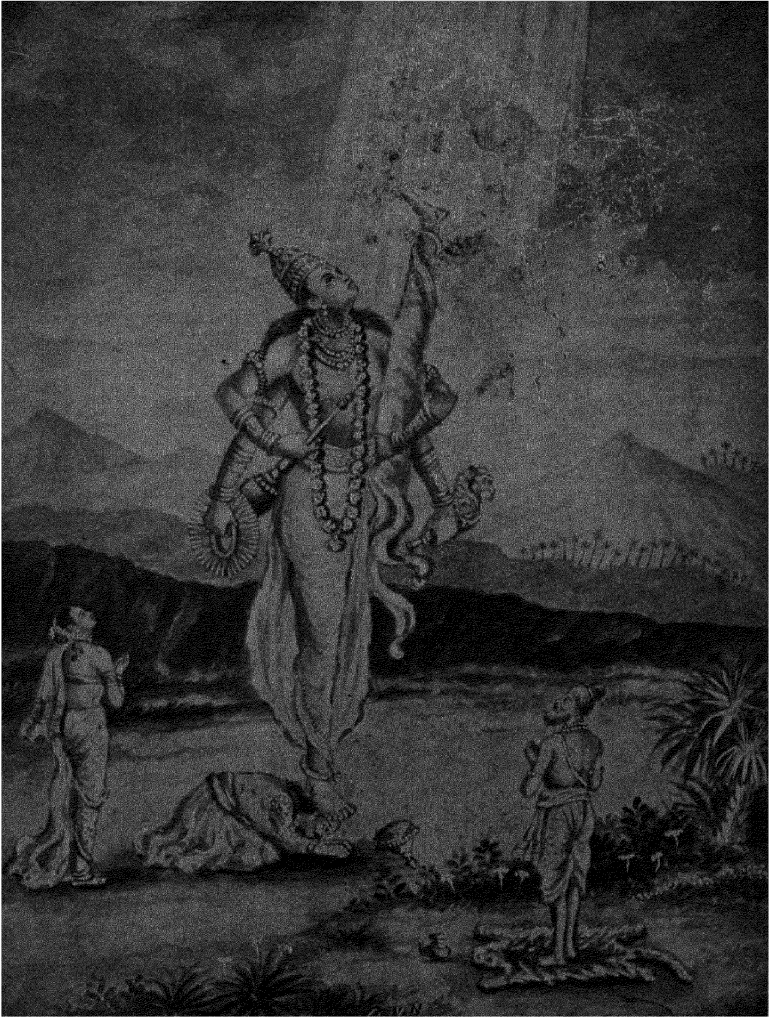
ಇದು ಇಷ್ಟತ್ತನೆಯ ಆಧ್ಯಾಯವು.

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವು ಸಾಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಯನ್ನು ವರುಣಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದುದು; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಓಡಿಸಿದುದು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ಕೇಳು! ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪಾದವು ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅದರ ನಖಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅವೂರ್ವನಾದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶವುಂಟಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಇದೇನೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತನಾಗಿ ಇದಿರೆದ್ದು ಬಂದನು. ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತರೂ, ಸನಕಾದಿಯೋಗಿಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದವನ್ನು ಕಂಡರು. ಮತ್ತು ವೇದಗಳು, ಉಪವೇದಗಳು, ವೇದಾಂಗಗಳು, ನ್ಯಾಯ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳು, ಪಾಂಚರಾತ್ರಗಳು ಈ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೂ, ಯೋಗವೆಂಬ ವಾಯುವಿನ ಸಹಾಯ

238. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾನತಾರವು, B-5

ದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನವಾದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಜಾಲವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರೂ, ಈಶ್ವರಧ್ಯಾನದಿಂದ ಕರ್ಮಪಾಶವನ್ನು ಹರಿದು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇತರರೂ, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಗ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ತನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದವು ತನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದುದನ್ನು ಕೊಂಡು, ಅನ್ಯಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಆರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಓ ರಾಜಾ! ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುಜಲದಿಂದ ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದಾಗ, ಆ ಪಾದತೀರ್ಥವೇ ಒಂದು ನದಿಯಾಗಿ ಹೊರಟಿತು. ಆ ನದಿಯು ಭಗವಂತನ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತ, ಮೊದಲು ಧ್ರುವಮಂಡಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ವಾವನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ನದಿಯೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಡುಗಿಸಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ವಾಮನರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಆರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಪುಷ್ಪಫಲಗಂಧಧೂಪಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಅವನ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಜಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಅವನ ಮುಂದೆ ಗಾನ ನರ್ತನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಶಂಖಗಳನ್ನೂ, ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಸಿದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಲ್ಲೂಕ ರಾಜನಾದ ಜಾಂಬವಂತನು, ಭೇರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಹೋತ್ಸವವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯ ಅನುಚರರಾದ ದೈತ್ಯಭಟರೆಲ್ಲರೂ, ಭಗವಂತನು ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವನೆಂದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೋಪದಿಂದ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವರು— ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೆ! ಈ ಕುಳ್ಳನು ನಿಜವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ! ಮಾಯಾವಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿರುವನು. ಈ ಕಸಟ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅಪಹೃತವಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಬಲಿಯು ಸತ್ಯಸಂಧನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೂ, ದಯಾವಂತನಾದುದರಿಂದಲೂ ಇದರಮೇಲೆ ಯಜ್ಞಾದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಲಾರದೆ ಇವನ ಮೋಸಕ್ಕೊಳಗಾದನು. ಹೀಗೆ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಪಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಈ ವಾಮನನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಡಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ತಕ್ಕ ಸಮಯವು” ಎಂದು ಗುಂಪುಗೂಡಿ, ಬಲಿಯು ಬಹಳ ವಾಗಿ ತಡೆದರೂ ಕೇಳದೆ, ವಾಮನನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ದೈತ್ಯ ಭಟರನ್ನು ನೋಡಿ ನಂದ, ಸನಂದ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ, ಜಯಂತ, ಶ್ರುತದೇವ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಸಾತ್ವತರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣುಕೀಂಕರರೆಲ್ಲರೂ, ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತು, ಆ ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುದೂತರಂದ, ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಶಾಪವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಲವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು-“ಓ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತೀ! ಓ ಹೇತೀ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ! ಈಗ ನೀವು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಈಗ ನಮಗೆ ಕಾಲವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುವುದು. ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಈ ಭಗವಂತನೇ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಈತನೇ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯು! ಹೀಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರತಿಕೂಲನಾಗಿರುವಾಗ, ಪುರುಷನು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುವೇ ಹೊರತು ಸಫಲವಾಗಲಾರದು. ಕಾಲನಶರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಪೌರುಷವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ಕಾಲಗತಿಯನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಮೀರಬಲ್ಲರು? ಮೊದಲು ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟ ಆ ಭಗವಂತನೇ, ಈಗ ನಮಗೆ ದುಃಖವನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವನು. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೇಹಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ತಂತ್ರಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ಔಷಧಾದಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯಪಾಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲಾರನು. ಮೊದಲು ನಮಗೆ ದೈವಾನುಕೂಲ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನೀವು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಿದಿರಿ! ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾದ

ವರೇ, ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ! ಅದು ದರಿಂದ ಎಲೈ ವೀರರೇ ! ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಾಲವು ಬಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ಜಯಿಸಬಹುದು. ಅದು ದರಿಂದ ನೀವು ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿರಬೇಕು” ಎಂದನು. ಬಲಿಯ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೈತ್ಯದಾನವವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಅಡ್ಡಮಾತಾಡದೆ, ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಓಡಿಹೋಗಿ, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮನೋಭಿ ಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಗರುತ್ಮಂತನು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ವರುಣಪಾಶ ದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದನು. ಹೀಗೆ ಗರುಡನು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಬಲಿಯನ್ನು ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಇತ್ತಲಾಗಿಬಲಿಯು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲೂ, ತನ್ನ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಾಮನ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು- “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನೀನು ನನಗೆ ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದೆ ! ನೀನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನೂ ನನ್ನ ಎರಡಡಿಗಳಿಗೇ ಸಾಲದೆಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದಡಿಯ ಭೂಮಿಯು ಸೇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆನು ಮಾಡುವೆ? ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ತೀರದು. ಸೂರ್ಯಕಿರಣವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಸರಿಸುವುದೋ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನೋ, ಪರ್ಜನ್ಯನೂ, ವಹ್ನಿಯೂ ಎಷ್ಟುದೂರದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನೋ ಅದುವರೆಗೆಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಭೂಮಿಯು ! ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ನನ್ನ ಒಂದಡಿಯಿಂದಲೇ ಆಳೆದುಬಿಟ್ಟೆನು. ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಆಕಾಶವೂ ನನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನೂ ಆಳೆದು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ? ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿ ತಪ್ಪಿದವನಿಗೆ ನರಕವಾಸವು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಈ ನಿನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನೂ ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲನು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ ತೀರದು. ಯಾವನು ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋಗುವನೋ, ಅವನ ಮನೋರಥವು ಕೇವಲ

ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಕೈಲಾಗದಿದ್ದಮೇಲೆ ಬಾಯಿಂದಾಡಲೇ ಬಾರದು. ಅಡಿದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಧೋಲೋಕವಲ್ಲದೆ ಎಂದಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗವು ಲಭಿಸಲಾರದು. ಈಗ ನೀನೂ ನನಗೆ ಎಂಗ್ಲಾನಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡಲಾರದುದರಿಂದ, ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ನಿನ್ನ ಅಸತ್ಯದೋಷಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ, ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ನೀನು ನರಕವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ ತೀರದು” ಎಂದನು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{ ಬಲಿಯು ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿದುದು. }
 { ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿಗಳು ಬಲಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾಮನ }
 { ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು. }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ, ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಮರ್ಮಭೇದಕವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿ ಸ್ಥಿರವಾದುದಿಲ್ಲದರೂ, ಬಲಿಯು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಪಿಸದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧೈರ್ಯಗೊಂಡರೆ, ಗಂಭೀರವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವನು—“ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ಅಸತ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಈಗಲೂ ನಾನು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವವನಲ್ಲ. ದೈವಾಧೀನನಾಗಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ! ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಈ ನನ್ನ ಶರೀರವು ನನ್ನದಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ? ಇದೋ! ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿರುವೆನು. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನಿಡು! ನಾನು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದನೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಾ! ನರಕಕ್ಕೂ ನಾನು ಹೆದರತಕ್ಕವನಲ್ಲ! ರಾಜ್ಯವು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದಕ್ಕೂ ನಾನು ಚಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ವರುಣವಾಶಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದುದಕ್ಕೂ ನಾನು ದುಃಖಿಸುವವನಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ಅಪತ್ತಿಗೂ ನಾನು ಹೆದರುವವನಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೂ ನಾನು ಅಂಜುವವನಲ್ಲ. ಅಸತ್ಯವೊಂದಕ್ಕೇ ಭಯಪಡುವೆನು. ಧರ್ಮೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾಗಲಿ, ಸಹೋದರರಾಗಲಿ, ಸಮಾನಸಂಧರಾದ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಲಿ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಮಾಡದಿರತಕ್ಕ

ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬೇರೊಬ್ಬನು ಮಾಡಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದು ಶ್ರೇಯಃ ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು, ಅವಮಾನಕರವಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮತವು. ಅದು ದರಿಂದ, ಈಗ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯೇ ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆನು. ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ, ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಶೌರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ಧನ, ಬುದ್ಧಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಮದಾಂಧವಾಗಿದ್ದೆನು, ಹೀಗೆ ಗರ್ವದಿಂದ ಕಣ್ಣಾಣದೆ ಕುರುಡರಾದ ನನಗೆ ನೀನು ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ನೀನೇ ನನಗೆ ಗುರು! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರು, ತಾವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಿರೋಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಯೋಗಿಶ್ವರರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಉತ್ತಮ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ನಾನಾದರೋ ಅವರಂತಲ್ಲದೆ ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಚಿತ್ರಜೀವಿಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನಿಂದ ವರುಣಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದರೂ ನಾನು ಲಜ್ಜೆಪಡಲಾರೆನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಲಾರೆನು; ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಲಾರೆನು; ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಬಂಧನವೇ ನನಗೆ ವಿಶೇಷಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಓ ಪರಮ ಪುರುಷಾ! ನನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆ ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಿಶಿಪುವಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಂತವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಂಬಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಭಯಪಡದೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು—“ಎಂದಿದ್ದರೂ ಕೊನೆ ಗಾಲಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗತಕ್ಕ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವುಂಟು? ಶರೀರಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಈ ಬಂಧುಗಳಿಂದತಾನೇ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಕಳ್ಳರಂತೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸೇರಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಈ ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಈ ದೇಹಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ: ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಮೂಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪತ್ತಿಯು ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸುವಳು? ಈ ಮನೆಮಠಗಳಿಂದತಾನೇ ಫಲವೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವವೇ ಹೊರತು, ಯಾವ ಫಲ

ವನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸಲಾರವು” ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ, ಸಂಸಾರಭಯನಿವಾರಕಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಿದನಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನಾನೂ ಕೂಡ, ದೈವವಶದಿಂದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿರುವೆನು. ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯನು, ಜೀವವು ಚಂಚಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಸ್ಥಿರವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವನು. ಹೀಗೆ ಅಜ್ಞಾನಹೇತುವಾದ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡುದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಸಂತೋಷಿಸುವೆನೇ ಹೊರತು ದುಃಖಿಸುವೆಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ತತ್ಪಚ್ಛನ್ನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ, ದಿವ್ಯತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಹೆಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಅಂಜನದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಅಜಾನುಬಾಹುವಾಗಿಯೂ, ಮಹೋನ್ನತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಉದಿಸಿಬಂದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಆಗ ಬಲಿಯು ವರುಣವಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲಾರದೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಲಾರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸುನಂದಾದಿಪಾರ್ಷದರಿಂದ ಸೇವಿತನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ವಾಮನನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆನಂದದಿಂದ ಪುಳಕಿತವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಪುಳಕಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ವಾಮನಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು—“ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ಈ ಬಲಿಯು ಹಿಂದೆ ವಿಶ್ವಜಿತ್ತೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಲಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ, ನೀನಾಗಿಯೇ ಇವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದೆ. ಈಗ ನೀನೇ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡೆ. ಪುರುಷನನ್ನು ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ

ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಈ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಇವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡುವೆನೇ ಹೊರತು ಚಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ವಿದ್ವಾಂಸ ನಾದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಧೀರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಏಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವನು. ಈಗ ನೀನು ಈತನನ್ನು ಭಾಗ್ಯ ಹೀನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ಅನುಗ್ರಹವೇಹೊರತು ನಿಗ್ರಹವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಹೋ ಪಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಜಗದೀಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ” ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದಮೇಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯೊಡನೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯೆತ್ತುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿಂಧ್ಯಾವಳಿಯು, ತನ್ನ ಪತಿಯು ವರುಣವಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವಳು- ‘ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವೆ! ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಂತಿರುವುದು. ನೀನೇ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಂತೆ ಇದನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಜ್ಞರಾದ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದು ವ್ಯರ್ಥಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುವರು. ತಾವು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದೂ ವಾದಿಸುವರು. ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವಾಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ನಿನಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಡಬಲ್ಲರು? ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ, ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿರುವೆನೆಂದೂ, ತನ್ನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ತಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದೂ, ನನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು. ಅಜ್ಞಾನವು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟದಲ್ಲ! ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಬಲಿಯು, ತತ್ಪಜ್ಞನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಲೋಕತ್ರಯವೂ, ತನ್ನ ದೇಹವೂ ಇದುವರೆಗೆ ತನಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ, ಈಗ ಅವುಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೆ? ಇವನು ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಇವನಲ್ಲಿ

ಕೋಪಿಸದೆ, ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಇವನನ್ನು ಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಆ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಹೇವನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು-“ಓ ದೇವಾ! ನೀನೇ ಈ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು! ಆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸಂಹಾರಕರ್ತನಾದ ರುದ್ರನಿಗೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ನಿಯಾಮಕನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು! ಹೀಗೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ವಾಹಕನಾದ ನೀನು, ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಸಿರತಕ್ಕ ಈ ಬಲಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಂಧಿಸಬಹುದೆ? ಸರ್ವಥಾ ಇವನು ನಿನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಇವನು ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ತಾನು ಕರ್ಮಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆಯೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಇವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಬಹುದೆ? ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ದೃಢಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಜಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣಗರಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾಸ್ತುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವ ಈ ಬಲಿಯು ಹೀಗೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದೆ? ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು.

ಆಗ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು- “ಓ ಚತುರ್ಮುಖಾ! ನಾನು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವೆನೋ, ಅವನ ಧನವನ್ನು ಮೊದಲು ಆಪಹರಿಸಿಬಿಡುವೆನು. ಏಕೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಣವಿದ್ದಷ್ಟೂ, ವಾದವು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಆ ವಾದದಿಂದ ವಿವೇಕಹೀನನಾಗಿ, ನನ್ನನ್ನೂ, ಇತರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಬಿಡುವುದೇ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಮೊದಲನೆಯ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿ! ಜೀವಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ, ಹಲವು ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು

ತ್ತಲೂ, ಸಾಯುತ್ತಲೂ ಇರುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಸುಕೃತಬಲದಿಂದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತುವನು. ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದ್ದವನು, ತನ್ನ ಕುಲದಿಂದಾಗಲೀ ರೂಪದಿಂದಾಗಲೀ, ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲೀ, ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾಗಲೀ, ಕರ್ಮದಿಂದಾಗಲೀ ಗರ್ವಪಟ್ಟು ಮದಾಂಧನಾಗುವನು. ಈ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿದ್ದಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗರ್ವವುಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿ! ಉನ್ನತಪದವಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನರ್ಥಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಧ್ರುವಾದಿಗಳಿಗೆ ನೀನಾಗಿಯೇ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದೇಕೆ? ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಕುಲ, ರೂಪ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಗರ್ವವನ್ನೂ, ಅವಿವೇಕವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಹಾನಿಕರಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮೋಹಗೊಳ್ಳಲಾರರು. ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಏನೇ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅನರ್ಥಕಾರಿಗಳಾಗಲಾರವು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ದೈತ್ಯದಾನವಕುಲದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಹಾಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಆನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮದಾಂಧನಾಗದೆ, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ದುರ್ಜಯವಾದ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವನು. ಎಂತಹ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದಿರುವನು. ಇವನು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು! ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದನು! ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ನಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು! ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು! ಮಹಾವಿಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾದನು! ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಹೆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು! ಕೊನೆಗೆ ಆ ಗುರುವಿನ ಶಾಪಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾದನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರದೆ, ತನ್ನ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನಲ್ಲವೆ! ಇವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಈ ಅನರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದಿಟ್ಟೆನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ವೀರಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಧೈರ್ಯವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬರಲಾರದು! ಆದುದರಿಂದ ಇವನು ನನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನೆಂದು ತಿಳಿ! ಇವನಿಗೆ ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ನನ್ನ ಲೋಕವು ಲಭಿಸುವುದು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನು ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾವರ್ಣಿಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ವಹಿಸುವನು. ಅದುವರೆಗೆ ಈತನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸುತಲಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ಅದನ್ನು

ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಲಿ, ದೇಹ ಶ್ರಮವಾಗಲಿ, ಪ್ರಮಾದವಾಗಲಿ, ಶೀತೋಷ್ಣಾ ವಿಬಾಧೆಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ತೋರಲಾರದು” ಎಂದು ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವೇಲೆ ಬಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಇಂದ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡು! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಭೋಗಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸುತಲಲೋಕದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗದೊಡನೆ ನೀನು ಸುಖದಿಂದಿರು! ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ ಜಯಿಸಲಾರರು. ಇತರರ ಮಾತೇನು? ಅಲ್ಲಿಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ವಿೂರಿನಡೆದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಸಂಹರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಅನುಚರರನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲಾ ಅಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಸರ್ವದಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದಿದ್ದು, ಆಗಾಗ ನಿನಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಕೊಡುವೆನು. ನೀನು ಇಷ್ಟಬಂದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ, ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಅಸುರಸ್ವಭಾವವು ತಲೆದೋರುವಂತಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅದು ಸ್ವಸ್ವಭಾವವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರದೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಾಶಹೊಂದುವುದು” ಎಂದನು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನೊಡನೆ ಬಲಿಯು ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು.

ಭಗವಂತನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಈ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಮಹಾನುಭಾವನಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಸಮ್ಮತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿಗೆ, ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕಿತು. ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಠಸ್ವರವು ಕುಗ್ಗಿತು. ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಗದ್ದದಸ್ವರದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು—
 “ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯೆತ್ತುವಾಗಲೇ ಆ ಭಕ್ತರ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೂಡುವುವು. ಕೇವಲ ಸತ್ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನರಾದ ಲೋಕಮಾಲಕರಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಲಭಿಸದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಈಗ ನೀನು, ನೀಚರಾಕ್ಷಸನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ್ಯವುಂಟೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದ ವರುಣಪಾಶವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಅನುಚರರೊಡಗೂಡಿ ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಯ ವಶವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅದಿತಿ ದೇವಿಯ ಮನೋರಥವನ್ನೀಡೇರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಇಂದ್ರನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ ಸುಖವಾಗಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ವಂಶವರ್ಧನನಾದ ತನ್ನ ಮುಮ್ಮಗನು ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಾಶವಿಮುಕ್ತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮುಂದೆಬಂದು, ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು—
 “ಓ ದೇವಾ! ಈಗ ನೀನು ಇವನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಇದುವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲಿ, ರುದ್ರನಾಗಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಾಗಲಿ ಪಾತ್ರರಾದುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಇತರರ ಮಾತೇನು? ಕೇವಲ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಸುರಕುಲದವರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಈ ವಿಧವಾದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಬಹುದು? ಲೋಕಪೂಜ್ಯರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದವುಳ್ಳ ನೀನಲ್ಲಿ? ಅತಿನೀಚಕುಲದವರಾದ ನಾವೆಲ್ಲಿ? ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂಕೂಡ, ಸೃಷ್ಟಾಪ್ತಿದಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು. ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಕ್ಷೇತ್ರತಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾವು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ನಿನ್ನ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವು. ದೇವಾ! ನೀನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುವು. ಸಂಕಲ್ಪನಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸ ತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ ಸಮಸ್ತಭೂತ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು, ಹೀಗೆ ಕೆಲಕೆಲವರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು ವುದು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಉದಾಸೀನರಾಗಿದ್ದ ವರನ್ನು ಉದಾಸೀನವಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು! ಇಷ್ಟಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ವಿಷಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆ?" ಎಂದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯು: "ವಶ್ಯಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನೀನೂ ಈ ನಿನ್ನ ಮುಮ್ಮಗನಾದ ಬಲಿಯೊಡನೆ ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿರು? ಅಲ್ಲಿ ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಬಲಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರ ಬಹುದು. ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು. ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು" ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಈ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಡನೆ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾತಾಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭಗವಂತನು, ಆ ಯಜ್ಞಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ "ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಬಲಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಲೋಪಬಾರದಂತೆ ಪೂರ್ತಿಮಾಡು" ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕ್ರನು, "ಓ ದೇವಾ! ಯಜ್ಞಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪ ನಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಾರಾಧ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಆ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡ ತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವೆ. ಈ ಬಲಿಯೊಕೂಡ ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವನು.

ಇನ್ನು ಅವನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಲೋಪವೆಂದರೇನು? ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ದೇಶಕಾಲವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಲೋಪವಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು. ಬಲಿಯು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕೆಂದಿದಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಸುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಸಮಾಪ್ತಿಮಾಡಿದನು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ವಾಮನವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ಬಲಿಯಿಂದ ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ದೇವರ್ಷಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮನುಗಳೊಡನೆಯೂ, ದಕ್ಷ, ಭೃಗು, ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಮುನಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ರುದ್ರನೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ಬಂದು, ಅದಿತಿಕಶ್ಯಪರ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಕೂ ವಾಮನನನ್ನೇ ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತವೇದಗಳಿಗೂ, ಕ್ಷೇಮನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆ ವಾಮನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡುವು. ಆ ಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಪಾಲಕರೊಡಗೂಡಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಅಉಪೇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳಿಂದ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನೇರಿ ಅದಿತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಚಾ! ಪಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಈ ವಾಮನಾವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಆ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ರೇಣುಗಳನ್ನಾದರೂ ಎಣಿಸಬಹುದು. ಆತನ ಗುಣಗಳನ್ನೆಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅವನ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲವನು ಇದುವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ಹುಟ್ಟಲಾರನು. ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳ

ಕೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ ಈ ವಾಮನಚರಿತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳತಕ್ಕವರು ತಪ್ಪದೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ದೇವಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಇತರ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನಡೆಸುವಾಗ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಈ ವಾಮನಚರಿತ್ರವು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ, ಆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಲೋಪವಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪದೆ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ” ಎಂದನು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—❀❀ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ಚರಿತ್ರವು. ❀❀—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವೊಂದೊಂದೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುದು. ವಾಮನಾವತಾರಚರಿತ್ರವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೊದಲನೆಯ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಇತರ ಜೀವಗಳಂತೆ ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾದ ಜನನಮರಣಗಳಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಕೇವಲ ತಮಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಕೋಪದ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಲೋಕನಿಂದಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮೂನಿನ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿದುದೇಕೆ? ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವು ಸರ್ವಪಾಪನಿವಾರಕವಾದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು ಭಗವಂತನ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿ “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇತರ ಜೀವಗಳಂತೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಶರೀರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಸಾಧುಗಳಿಗೂ, ವೇದಗಳಿಗೂ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತುವನು. ಅವನು ಉತ್ತಮಾಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಯುವಿನಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು. ಅವನು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು. ಸತ್ವಾದಿಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳು ಅವ

ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾರವು. ಅವನು ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೂ ಅಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಉತ್ತಮಾಧಮಜೀವನವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಆಯಾ ಭೂತಗಳ ಉಚ್ಚತ್ವನೀಚತ್ವಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಲಾರವು. ಕಳೆದ ಕಲ್ಪಾವಸಾನದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ದಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಳಯವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದುವು. ಇದನ್ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ * ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಳಯವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲು ಕಳೆದು ರಾತ್ರಿಕಾಲವು ಆರಂಭಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಲಗುವನು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಗೆಬರಲು, ಆಗ ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಯಗ್ರೀವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ವೇದಾಪಹಾರಿಯಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂಬ ರಾಜರ್ಷಿಯಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಮಸ್ತಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟವನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ. ಕೇವಲ ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನೇ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಮನುವಾದನು. ಆ ವೈವಸ್ವತನಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನು, ಒಮ್ಮೆ ಕೃತಮಾಲೆಯೆಂಬ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಜಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈ

* ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವೆಂದರೆ ಯಾವುದು? ಮಹಾಪ್ರಳಯವೇ? ಅಥವಾ ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಳಯವೇ? ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವೂ ನಶಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಮಹಾಪ್ರಳಯವಲ್ಲ. ದೈನಂದಿನಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಲೋಕವು ನಶಿಸಬೇಕು. ಅದೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತೈಲೋಕ್ಯವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ದೈನಂದಿನಪ್ರಳಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಪ್ರಳಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮ್ಯಾದಿಗಳು ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣತತ್ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಳಯವಿಶೇಷವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.:

ಯಲ್ಲಿ ನೀರವ್ವೆತ್ತಿದಾಗ, ಆ ಜಲದೊಡನೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಮೊನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಂದುಸೇರಿತು. ದ್ರವಿಡದೇ ಶಾಧಿಪತಿಯಾಗಿಡ್ಲ ಆ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಮೊನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಜಲವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಸಣ್ಣ ಮೊನು, ಬಹಳ ದಯಾ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು - “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ದೀನವತ್ಸಲನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡವನಲ್ಲವೆ? ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ದೊಡ್ಡ ಮೊನುಗಳು ಅನೇಕ ವಾಗಿರುವುವು. ದೊಡ್ಡ ಮೊನುಗಳು ಸಣ್ಣ ಮೊನುಗಳನ್ನು ನುಂಗುವುದು ಸ್ವಭಾವವಾದುದರಿಂದ, ನನ್ನಂತಹ ದುರ್ಬಲಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ. ಈ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕುಬಂದೆನು. ಭಯಾತುರನಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕುಬಂದ ನನ್ನನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸದೆ, ತಿರುಗಿ ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ? ಇದು ನಿನಗೆ ನ್ಯಾಯವೆ?” ಎಂದಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನಿಗೆ ಆ ಮೊನಿನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರವಾಯಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಅದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮೊನಿನ ಮರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತವಂತನೇ ಆ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ತಿಳಿ! ಹೀಗೆ ಅತಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ತನ್ನನ್ನು ದ್ವಂದ್ವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದ ಭಗವಂತನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವತ್ಸ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಆ ಮೊನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲು ಜಲದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಮೊನಿನ ಮರಿಯು ಆ ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಪಾತ್ರೆಯು ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲಾರೆನು. ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೊಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸು” ಎಂದಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೊಳಗಾಗಿ ಆ ಮೊನು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದುದಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಆ ಕಮಂಡಲುವಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ತಂದು, ಶುದ್ಧ ಜಲವುಳ್ಳ ಒಂದುದೊಡ್ಡ ಕಡಾಯಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಮೊನು ಮೂರು

వేళదండకై బిళేదం, ఆ కడాయయిల్లియూ అడగదప్పు దోడ్దదాగి, తిరుగి రాజనన్ను కురితు “ రాజేంద్రా! ఈ వాత్రవూ ననగే సాలదు. ఇదరల్లియూ సుఖవಾಗಿ వాసమాడలారీను. ఇదక్కింతలూ విశాలవాద బేరొందు స్కళక్కే నన్నన్ను సాగిసి, నన్నన్ను రక్షిసబేళు” ఎందు కుగికోండితు. సత్యవ్రతనిగే వేదలిగింతలూ ఆశ్చర్యవుంటాయితు. ఆ వినినన్ను కడాయయింద తందు, జలపుంజనవాద ఒందానోందు సరోవరదల్లిరిసిదను. ముహూర్తకాలదల్లియే ఆ వినిను సరోవర వేల్లవన్నూ ఆశ్రమిసువంతే దోడ్దదాగి బిళేయితు. అదర వాసక్కే సరోవరవూ సాలదంతాయితు. తిరుగి ఆ మత్స్యవు “ఓ రాజా! ఈ సరోవరదల్లియూ ననగే సుఖవిల్ల. ఇదరల్లి మ్యేయన్ను కదలిసు వుదక్కూ ననగే అవకాశవిల్ల. అదుదరింద నన్నన్ను తేగేదుకోండు హోగి, ఇదక్కింతలూ విశాలవాద ఆశ్చర్యజలవుళ్ళు బేరొందు మడువి నల్లిరిసు” ఎందితు. ఈ మాతన్ను కేళి సత్యవ్రతను కనికరగిండు, అదన్ను తందు ఒందు దోడ్దమడువినల్లి బిట్టను. ముహూర్తకాల దల్లియే ఆ వినినిగే ఆ మడువూ సాలదంతాగలు, తిరుగి ఆ మత్స్యవు రాజనల్లి వేరొయిట్టెతు. సత్యవ్రతను అదన్ను అల్లింద కరేతందు, ఒందు సముద్రదల్లిట్టెను. ఆగమత్స్యవు సత్యవ్రతనన్ను కురితు “ఓ రాజేంద్రా! ఇదిగి బహళ జేన్నాయితు! ఓందే ఆ సణ్ణనదియల్లిరతక్క మత్స్యగళిగే ఊదరి మరేహొక్క బంద నన్నన్ను ఈగ ఈ మహాసముద్రదల్లి తందు బిట్టియల్లా! ఇదరల్లి మహాభయంకరగళాద వేసవళిగళు, మత్స్య గళు లెక్కవిల్లదస్సిరువువు. ఆవు ననగింతలూ ఎష్టోర బలవుళ్ళవు. ఆవు నన్నన్ను భక్తిసదే బిడువువే! ఇదువరేగే నిలెను నన్నన్ను కాపాడిదుదూ వ్యర్థవాగువుదల్లవే? ఇదువరేగే నన్నన్ను బిళేసి ఈగ నిలెనాయే ఇల్లిన మత్స్యగళ బాయిగే తుత్తాగిసువేయల్లా! ఈ సముద్ర దల్లి నన్నన్ను బిడబేడ” ఎందు కుగికోండితు. ఇదన్ను కేళి సత్య వ్రతను, ఆత్మార్చయింద ఎనోందూ తోరరదే, ఆ మత్స్యవన్ను కురితు ఓగేందు ఘోషవను. “ఎల్తే! మత్స్యరూఓదింద నన్నన్ను వంచిసుత్తిరువ నిలెను యారు! ఇంతక ఆశ్చర్యశక్తియుళ్ళు వినినన్ను ఇదువరేగే నాను కణ్ణెంద నోడిదుదూ ఇల్ల! కిమియంద కేళిదుదూ ఇల్ల! లోకదల్లి యాన

ಜಲಜಂತುವಾದರೂ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೇಳೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನೂರುಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಬೆಳಸಬಲ್ಲದೆ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಜಲಜಂತುವಲ್ಲ! ಯಾವನೋ ದೇವಾಂಶದವನಾಗಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯೇ ನೀನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು! ಭೂತಗಳನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಈ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ವಿನೂನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವತ್ಸ್ಮರೂಪವೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಮಗಿದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು “ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ! ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನು! ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ನೀನೇ ಮುಖ್ಯಗತಿಯು! ನೀನು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸತಕ್ಕವನು. ದೇವಾ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸತಕ್ಕ ಈ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆಯೋ, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಓ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾ! ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಇತರದೇವತೆಗಳ ಪಾದಸೇವೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ನೀನು ಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಹಿತಕರನಾಗಿಯೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಇರುವೆ! ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಹೇಗೆತಾನೇ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು? ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈಗ ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಗಾರೆ ನೋಡುವಂತಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜಾ! ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಗಳು ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವುವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ಸಮುದ್ರಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡೆನು. ಆ ಪ್ರಳಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಬಹಳಕಾಲವೇನೂ ಇಲ್ಲ! ಇಂದು ಮೊದಲು ಏಳನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂದು ಹಡಗು, ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತೇಲಿ ಬರುವುದು. ಆಗ ನೀನು, ನಾನಾಬಗೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ, ಔಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ನೀನೂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ,

ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರು! ಆಗ ಸೂರ್ಯಕಿರಣವಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದರೂ ಕೂಡ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗಾಳಿಯು ಆ ನಾವೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕದಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಭಯಪಡಬಾರದು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇದೇ ರೂಪದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವೆನು. ಆಗ ನೀನು, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಪದಿಂದ, ಆ ನಾವೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದಮೇಲಿನ ಈ ಶೃಂಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಡು! ಆಗ ಆ ಪ್ರಳಯ ಮಾರುತದ ಅಲೆದಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಹಡಗು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಆಗ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆ ನಾವೆಯನ್ನೂ ಆ ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಿವ್ರೇತಿಯವನರೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಆಗ ನಾನೇ ನೀನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ನನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವೆನು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು!" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಭಗವಂತನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ ಕಾಲವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು. ಆ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನೇ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಏಳುದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಭಗವಂತನು ನಿರ್ದೇಶಿಸದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮೇಘಗಳು ಬಂದು, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ವರ್ಷಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಅದರಿಂದ ಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದುವು. ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾರ್ಣವವಾಗುವಂತೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದುವು. ಸತ್ಯವ್ರತನುಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೊಡ್ಡನಾವೆಯು ಆ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ಆ ರಾಜನಿದ್ದಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ, ಓಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ತಾನೂ ಆ ನಾವೆಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ನೋಡಿ "ರಾಜಾ! ನೀನು ಭಯಪಡದೆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರು! ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವನು" ಎಂದು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಮೃಗ

ಯೋಗವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನೂಕೂಡ, ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ಸಾವಿರಾರುಗವಂತನ ಬಾಯಿಂದ ಆತ್ಮ ತತ್ವವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಪ್ರಳಯಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನು ನಿಶ್ಚಿತಳಿದ್ದವೇಲೆ, ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಹಯಗ್ರೀವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವನಿಂದ ಅಪಹೃತವಾಗಿಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ತಂದು ತಿರುಗಿ ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ವಿವೇಕ ಜನ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಆ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ದಿಂದಲೇ ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಮನುವಾದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೂ, ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಈ ಮತ್ಸ್ಯವತಾರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಯಾರು ಪಠಿಸುವರೋ, ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋರಿದ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ಕ್ಷಣವೇ ಕೈಗೊಡುವುವು. ಅವರು ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಯಾವನು ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ, ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ವೇದವನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವೇದಗಳನ್ನು ತಂದು ತಿರುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನೋ, ಯಾವನು ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನಿಗೂ. ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿದ್ದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಮಾತ್ಸ್ಯಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಿಸಿದನೋ, ಆ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು.’

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅಷ್ಟಮಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ.

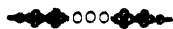

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಮದ್ಯಗವತವು

ನವಮು ಸ್ಕಂಧವು

—ೞೞೞ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ವಂಶಚರಿತವು. ೞೞೞ—

ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಒ ಮಹರ್ಷಿ ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಡೆಸಿದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದೆನು. ದ್ರವಿಡದೇಶಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂಬ ರಾಜರ್ಷಿಯು, ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಮನುವಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಅವನಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ಗುಣಗಳಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರೆಂದೂ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದವರ ಸಂತತಿಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಅವರ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ, ನಮಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದವರಾರು? ಈಗ ಇರತಕ್ಕವರಾರು? ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕವರಾರು? ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರುಯಾರು ಯಾವಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವರು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು.

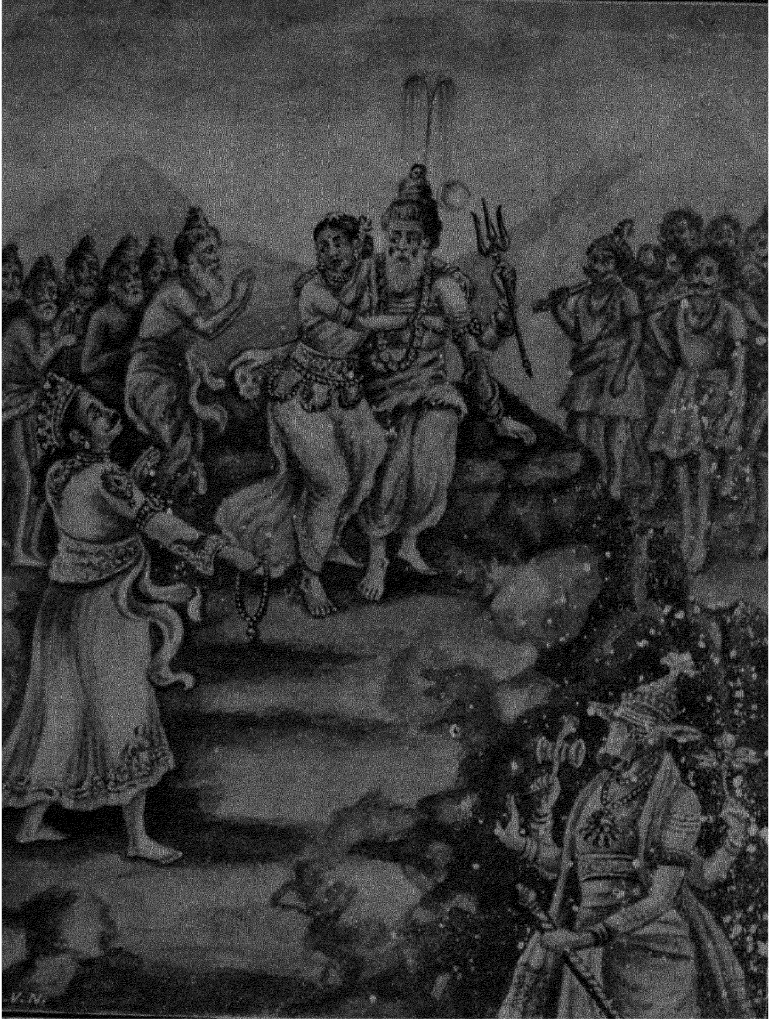
ಹೀಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಅನೇಕಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಡುವೆ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು, ಶುಕನು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಆದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನೂರಾರುವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಸಾಲವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾವಚಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದು ಕಮಲವು ಹೊರಟಿತು. ಅದರಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರೀಚಿಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಮರೀಚಿಗೆ ಕಶ್ಯಪನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ಕಶ್ಯಪನು ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯಾದ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ವತನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆ ವಿವಸ್ವತನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತಮನುವು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ಶರ್ಯಾತಿ, ನೃಗ, ದಿಷ್ಟ್ಯ, ಕರೂಶ, ಧೃಷ್ಟ, ನರಿಸ್ಯಂತ, ಪೃಷಧ್ರ, ನಭಗ, ಕವಿಗಳೆಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು.

ರಾಜಾ! ವೈವಸ್ವತಮನುವು, ಮೊದಲು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ವಿಚ್ಛಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಸಿಷ್ಠನು ಸಂತಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಪತ್ನಿಯಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬವಳು ಹಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಬಹಳ ನಿಯಮದಿಂದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಯಾಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಡುವೆ ಆಕೆಯು ಹೋತೃವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನಗೆ ಕನ್ನೆಯು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದಳು. ಹೋತೃವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ದೃಢವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಧ್ವರ್ಯುವು ಹೋಮಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅವನು ಮನುಪತ್ನಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗೆಯೇ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಸುಷ್ಕಾರ

ವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತ, ಕೈಯಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೋಮಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಹೋತೃವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದರಿಂದ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ವೈವಸ್ವತನಿಗೆ ಇಳಿಯೆಂಬ ಕನೈಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆಗ ಯಜಮಾನನಾದ ವೈವಸ್ವತನು, ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗು ಹುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ. ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು—“ಓ ಗುರುವಯ್ಯಾ! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ನೀವು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳು, ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಕೈಗೂಡಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ! ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದ ವಿಪರೀತಫಲವುಂಟಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ವಿಚಾರಾಸ್ಪದವಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗಾಗಬಾರದು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರು. ದೃಢತಪಸ್ವಿನಿಂದ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿದ ಮಹಾತ್ಮರು! ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬಾಯಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೊರಡದಂತೆ, ನೀವು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ವಿಪರೀತಫಲವು ಕಾಣಲಾರದು! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನೀವು ಮಾಡಿಸಿದ ಯಾಗದಿಂದ, ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕನೈಯು ಹುಟ್ಟಿದುದೇಕೆ?” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ * ಪ್ರಸಿತಾಮಹನಾದ ವಸಿಷ್ಠನು, ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು. ವೈವಸ್ವತನನ್ನು ಕುರಿತು—“ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವಾಗಿದ್ದವನು, ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಈ ವಿಪರೀತಫಲವುಂಟಾಯಿತು. ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಈಗ ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನೇ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಶಿಶುವಿಗೆ ಪುರುಷರೂಪವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಇಳಿಯೆಂಬ ಕನೈಯು ಪುರುಷರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸುದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯೊಂದಿ

* ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಾಶರನೂ, ಪರಾಶರನಿಂದ ವ್ಯಾಸನೂ, ವ್ಯಾಸನಿಂದ ಶುಕನೂ ಹುಟ್ಟಿದವರಾದುದರಿಂದ ವಸಿಷ್ಠನು ಶುಕನಿಗೆ ಮುತ್ತಾತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದಳು. ಈ ಸುದ್ಯುಮ್ನನು. ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಉತ್ತರ ಮಾಶ್ವವನ್ನೇರಿ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಆ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದನು. ಬಹಳದೂರದವರೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ, ಮೇರುಪರ್ವತದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ವನವು ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಆ ವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆ, ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾಯಿತು. ಅವನ ಕುದುರೆಯೂ ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಅನುಚರರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ರಾಜನೂ, ರಾಜಸೇವಕರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತಮಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿದ್ದರು” ಎಂದನು. ಈ ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಆ ವನಕ್ಕೆ ಆ ವಿಧವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?” ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಇಳಾವೃತವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ, ರುದ್ರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಮ್ಮೆ ತಪೋನಿಷ್ಠರಾದ ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಇವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಇವರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ವನವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶವಿಶಿಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆಗ ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ರುದ್ರನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಿಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ನಾಚಕೆಯಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದುನಿಂತು, ಮೈಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆಗ ರುದ್ರನು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ “ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡ! ಇದು ಮೊದಲು ಯಾವನಾದರೂ ಪುರುಷನು ಈ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಒಡನೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾಗಲಿ!” ಎಂದನು. ಅದು ಮೊದಲು ಪುರುಷರೊಬ್ಬರೂ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಿದ್ದರು. ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೂ, ಅವನ ಅನು

266. ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ,
ಸುದ್ಯುಮ್ಮನು ಬಂದು ನೋಡಿದುದು, B—೮.

ಚರಂಗೂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾಯಿತು. ಓ ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸುದ್ಯುಮ್ಮನು, ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಸಖಿಯ ರೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು, ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಬುಧನು ಕಂಡನು ಅವನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ವೋಹವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೂ ಬುಧನಲ್ಲಿ ವೋಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ದಂಪತಿಗಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪುರೂರವನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಸುದ್ಯುಮ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ತನಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ದುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ವಸಿಷ್ಠನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಅವನಿಗುಂಟಾದ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ತಿರುಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪುರುಷತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು. ರುದ್ರನು ವಸಿಷ್ಠನ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಈತನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪುರುಷರೂಪದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳು ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿ!” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಸುದ್ಯುಮ್ಮನು, ವಸಿಷ್ಠಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪುರುಷತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆ ರಾಜನ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಪುರೂರವನೊಬ್ಬನುಮಾತ್ರ ವಲ್ಲದೆ, ಉತ್ಕಲನೆಂದೂ, ಗಯನೆಂದೂ, ವಿಮಲನೆಂದೂ ಬೇರೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ಮೂವರೂ ಧರ್ಮವತ್ಸಲರಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದೇಶಗಳನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುದ್ಯುಮ್ಮನಿಗೆ ಮುಪ್ಪುಬಂದೊಡನೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪುರೂರವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪೃಷ್ಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಚರಿತೆ.

ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ವೈವಸ್ವತಮನುವು, ಯಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನೂರುವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾನಾಗಿಯೇ ವಿಷ್ಣುವನ್ನಾರಾಧಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ಆನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಇವರೇ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದವರು. ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪೃಷ್ಠಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ವೈವಸ್ವತ ಮನುವು ಪಶುಪಾಲನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಪೃಷ್ಠಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ವೀರಾಸನವೆಂಬ ದೃಢವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರಾತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ, ಹುಲಿಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದಾನೊಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಘಗಳಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಒಂದಾನೊಂದು ಹುಲಿಯು ಗೋಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯವಾದ ಆ ಹುಲಿಯು, ಒಂದು ಗೋವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು, ಆ ಹಸುವು ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಷ್ಠಾಧಿಪತಿಯು, ತಟ್ಟನೆ ಆಯುಧಧಾರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಗಿನ ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಕಾಣದೆಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೀಸಿದ ಕತ್ತಿಯು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಗೋವಿಗೆ ತಗುಲಿ, ಅದು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡಿತು. ಆ ಕತ್ತಿಯು ಕೊನೆಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಲಿಯ ಕಿವಿಗೂ ತಗುಲಿದುದರಿಂದ, ಆ ಹುಲಿಯು ಭಯಪಟ್ಟು, ಹರಿದ ಕಿವಿಯೊಡನೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಆ ಗೋಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಪೃಷ್ಠಾಧಿಪತಿಯು ಸತ್ತಿತೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ನೋಡುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಸುವು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ವಾಸಭಯದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಪೃಷ್ಠಾಧಿಪತಿಯು ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ವಸಿಷ್ಠನು ಅದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ, ಕೋಪದಿಂದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು— “ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮಾ! ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ! ಈ ಗೋಹತ್ಯಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ, ಶೂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದು” ಎಂದು

ತಪಿಸಿದನು. ಧೀರನಾದ ಪೃಷ್ಠನಾದರೋ ಆ ಗುರುಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ ಕೈಮುಗಿದು ತಲೆಯೆಡ್ಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆತನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಭಗವದುವಾಸನವೆಂಬ ವೀರವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪರನಾಗಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ ಇಹಲೋಕಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟನು. ದೈವಿಕವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ದೇಹಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿರತಿಶಯಾನಂದರೂಪನಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುರುಡನಂತೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆ, ಕಿವುಡನಂತೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಿವಿಗೊಡದೆ, ಜಡನಂತೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಗಮನ ಕೊಡದೆ, ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನೂ ಪೊಂದಿದನು.

ಹೀಗೆಯೇ ವೈವಸ್ವತನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನಾದ ಕವಿಯೂಕೂಡ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಒಂಭುಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೆಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಕರೂಶಕನಿಗೆ ಮೂವರು ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಮೂವರೂ ಉತ್ತರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಗಳಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧೃಷ್ಣನಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಗವಂತನನ್ನು ವಾಸಿಸುತ್ತ, ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು.

ನೈಗನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಂದ ಭೂತಜ್ಯೋತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ವಸುಪ್ರಾ, ವಸುವಿನಿಂದ ಪ್ರತೀಕನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪ್ರತೀಕನಿಗೆ.

ಓಘದಂತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರನೂ, ಓಘವತಿಯೆಂಬ ಕುಮಾರಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಓಘವತಿಯನ್ನು ಸುದರ್ಶನನೆಂಬವನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ನರಿಸ್ಕಂತನೆಂಬ ಮನುಪುತ್ರನಿಗೆ, ಚಿತ್ರಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಋಷಿ, ಮೀಡ್ವ, ಕೂರ್ಚ, ಇಂದ್ರಸೇನ, ವೀತಿ ಹೋತ್ರ, ಸತ್ಯಶ್ರವ, ಕುರುಶ್ರವ, ದೇವದತ್ತರೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ಅಗ್ನಿದೇವನೇ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಕಾನೀನನೆಂಬ ಋಷಿಯಾದನು. ಇವನಿಗೆ ಜಾತೂಕರ್ಣಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು. ಇವನಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿ ವೇಶ್ಯಗೋತ್ರವೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತತಿಯು ಮೊದಲಾಯಿತು.

ದಿಷ್ಟನಿಗೆ ನಾಭಾಗನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ವೈಶ್ಯಜಾತಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಗೋರಕ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ವೈಶ್ಯನಾದನು. ಆ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಹಲಂಧರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಂದ, ವತ್ಸಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಾಂಶು, ಪ್ರಮಿತಿ, ಖಮಿತ್ರ, ಚಕ್ಷುಷ, ವಿವಿಂಶತಿ, ದಂಭ, ಖನಿನೇತ್ರ, ಕರಂಧನು. ಅವಿಕ್ಷತ್ತು, ಮರುತ್ತನೆಂಬವರು ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಮರುತ್ತನು ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿದನು. ಆತನು ಅಂಗಿರಸ್ಸನ ಮಗನಾದ ಸಂವರ್ತನೆಂಬ ಯೋಗೀಶ್ವರನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿ, ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವನಂತೆ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅವನ ಯಜ್ಞ ಸಾಧನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುವರ್ಣಮಯಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುವು. ಅವನು ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಡಿಗೆಯವರು! ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ಸಭಾಸದರು! ಇನ್ನು ಆ ಯಜ್ಞವೈಭವವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಆ ಮರುತ್ತನಿಗೆ ದಮನೂ, ದಮನಿಗೆ ರಾಜವರ್ಧನನನೂ, ಅವನಿಗೆ ಸುಧೃತಿಯೂ. ಸುಧೃತಿಗೆ ನರನೂ, ನರನಿಗೆ ಕೇವಲನೂ, ಅವನಿಗೆ ಬಿಂದುಮಂತನೂ, ಆತನಿಗೆ ವೇಗವಂತನೂ, ಅವನಿಗೆ ಬಿಂದುವೂ, ಬಿಂದುವಿಗೆ ತೃಣಬಿಂದುವೂ, ಪುತ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ತೃಣಬಿಂದುವು ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿ, ಬಹಳ ಗುಣಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಲಂಬುಸೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯು, ತಾನಾಗಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದಳು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರೂ, ಇಲಬಿಲೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇಲಬಿಲೆಯು ವಿಶ್ವವಸ್ತನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆ

ಮಗನೇ ಕುಬೇರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ, ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಾಲಕನಾಗಿರುವನು. ಈತನು ಯೋಗೀಶ್ವರನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಿಶ್ವವಸ್ತಿನಿಂದ, ಅಂತರ್ಧಾನವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆ ತೃಣಬಿಂದುವಿಗೆ ವಿಶಾಲ, ಶೂನ್ಯಬಿಂದು, ಧೂಮ್ರಕೇತುವೆಂಬ ಮೂವರು ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲನು ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾಗಿ, ವೈಶಾಲಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆ ವಿಶಾಲನಿಂದ ಪುತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ, ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ಸಹದೇವ, ಕೃಶಾಶ್ವ, ಸೋಮದತ್ತರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಸೋಮದತ್ತನು ಅನೇಕಾಶ್ವವೇದಗಳಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದಿದನು ಅವನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂದೂ ಜನಮೇಜಯನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಈ ವಂಶದರಾಜರೆಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮ ಕೂಟಸ್ಥನಾದ ತೃಣಬಿಂದುವಿನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ವೈಶಾಲರೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಇದು ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಚ್ಯವನೋಪಾಖ್ಯಾಯಿಕೆ. ಚ್ಯವನನು ಸುಕನೈಯನ್ನು ಹಂ
ಗ ಹಿಸಿ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಮಪಾನವನ್ನು
ಮಾಡಿಸಿದುದು.

ಮನುಪುತ್ರನಾದ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ವಿಶೇಷವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಂಗಿರಸಮುನಿಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಸುಕನೈಯೆಂಬ ಕನೈಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ಸುಕನೈಯೊಡನೆ ವನವಿಹಾರಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಕನೈಯು, ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ವಿನೋದದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ನಡುವೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದರ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಎರಡು ಕಾಂತಿಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ಬಾಲಿಕೆಯು ದುಷ್ಟಾಲವಶದಿಂದ ವಿವೇಕಹೀನಳಾಗಿ, ಒಂದು ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಆ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ

ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳು ಬಂಧಿಸಿಹೋದುವು. ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ಅದರ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಸೈನಿಕರೇ! ನಮಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಈ ಅನರ್ಥವು ತಲೆದೋರಿರುವುದು ! ಇದಾದರೋ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮವು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಿರೇನು ? ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಧಾನಿಯೇನಾದರೂ ಉಂಟಾಯಿತೇನು ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ಏನೋ ಅಪರಾಧವು ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗಲಾರದು” ಎಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುವಾಗ, ಸುಕನೈಯು ಭಯದಿಂದ ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು “ಓ ಜನಕಾ ! ನಾನು ಅಜ್ಜತೆಯಿಂದ ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಒಂದು ಹುತ್ತದ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಎರಡು ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ನಾನು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟೆನು. ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಅದರಿಂದ ರಕ್ತವು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಕಾಂತಿ ವಿಶೇಷಗಳೇ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಚ್ಯವನಮಹಾಮುನಿಯು ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿರಬಹುದೆ ?” ಎಂದಳು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಭೀತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ರಾಜನು ಸಪರಿವಾರನಾಗಿ ಆ ಹುತ್ತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಚ್ಯವನಮಹಾಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಚ್ಯವನನಿಗೆ ಸುಕನೈಯನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಶೆಯಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸುಕನೈಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಾರದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ, ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಅದ್ವೈತವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಆ ಚ್ಯವನಾದರೋ ಬಹಳ ಮುಂಗೋಪವುಳ್ಳವನು ! ಮುದುಕನು ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಕನೈಯು ಆ ಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಗುಣಗಳೆಂದಲೂ, ಪತಿಭಕ್ತಿ

ಯಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಚ್ಯವನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಚ್ಯವನನು ಅವರನ್ನು ಅತ್ಯಾಧರದಿಂದ ಪ್ರಾಜಿಸಿ, ಅವರು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮರೆ! ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು, ನನಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಯೌವನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ನೀವು ಈ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಾದರೆ, ಇದುವರೆಗೆ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನವಿಲ್ಲದ ನಿಮಗೂ, ನಾನು [ಆದರ ಭಾಗವು ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದನು. ವೈದ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಸಿದ್ಧರಾದಿಂದ ಪೂರಿತವಾದ ಈ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು! ಆಗ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೈಗೊಡುವುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಸ್ಪಿನಿಂದಲೂ, ನರಿತ ಕೂದಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಕ್ಕುಬಿದ್ದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ಉಬ್ಬಿದ ನರಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಕಾರರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ಚ್ಯವನನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಒಂದಾನೊಂದು ಸಿದ್ಧರಾದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ತಾವೂ ಅವನೊಡನೆ ಆದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಒಡನೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಆ ಮಡುವಿನಿಂದ ಅತಿಮನೋಹರಗಳಾದ ಮೂರು ಪುರುಷಾಕೃತಿಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದುವು. ಈ ಮೂವರೂ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಟ್ಟು, ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಕುಂಡಲಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೂವರ ಕಂಠದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರಭೇದವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪನಾಶ್ರವಣ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಾನರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಮಡುವಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದ ಆ ಪುರುಷರನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು, ಅವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ತನಗೆ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು, ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವಳಿಗೆ ಪತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ಚ್ಯವನನಾ

ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸುಕನೈಯನ್ನೂ ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸರಸವಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ, ತನ್ನ ಮಗಳಮೇಲೆ ಕೋಪವೂ ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಗಳು ಮುದಿಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಕನೈಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಶರ್ಯಾತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿತ್ತಿನೋಡದೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಆ ಮಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ, ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎಲೆ ದುಷ್ಟೆ! ಛೇ! ಎಂತಹ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ! ಲೋಕಪೂಜ್ಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನೇ ವಂಚಿಸಿದೆಯಾ? ಇದು ನಿನಗೆ ತರವೆ? ಕೈಹಿಡಿದ ಪತಿಯನ್ನು ಮುದುಕನೆಂದೂ ಕುರೂಪಿಯೆಂದೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಬೇರೊಬ್ಬ ವಿಟನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದೆಯಾ? ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀನು, ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಹುದೆ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದೆ? ಛೇ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೇ ಆಪವಾದವನ್ನು ತರುವುದಲ್ಲ! ನೀನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ಜಾರನನ್ನು ವರಿಸಿದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ವಂಶವೆರಡೂ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ಆ ಎರಡು ಕುಲಗಳೂ ಅಧೋಗತಿಗೂ ಈಡಾಯಿತಲ್ಲವೆ?” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಕನೈಯು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಜನಕಾ! ಇವನೇ ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನು! ಭೃಗುಪುತ್ರನಾನ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯೇ ಇವನು! ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಈ ಯೌವನವೂ, ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಲಭಿಸಿದುವು. ಇವನೇ ನನ್ನ ಪತಿಯು! ಈತನು ಜಾರನಲ್ಲ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂದಿನವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು, ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಚ್ಯವನನೇ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದು, ಶರ್ಯಾತಿಯಿಂದ ಆ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಯಾಗಲೂ ಸಲ್ಲದಿದ್ದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ

ಇಲ್ಲದ ಯಜ್ಞ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪ
 ಉಂಟಾಯಿತು. ಚ್ಯವನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು
 ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಚ್ಯವನು, ತನ್ನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ,
 ರಜಸ್ವಹಿತವಾದ ಆ ಇಂದ್ರನ ಕೈಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿ
 ಉಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರನ ತೋಳು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ
 ವಿದ್ವಾಂಸರಂತೆ ನೀವೆಂದೆಂತೆಗೆ ಸೋಮಪಾನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಿರಾ
 ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಅವರಿಗೆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂದು
 ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಸುಕನ್ಯೆಯ ಚರಿತ್ರವು. ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಈ
 ನೈಯು ಹೊರತು, ಉತ್ತಾನಬರ್ಹಿಯೆಂದೂ, ಅನರ್ತನೆಂದೂ, ಭೂರಿಸೇಣ
 ಎಂದೂ ಮೂವರು ಕುವರರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನರ್ತನಿಗೆ ರೈವತನೆಂಬ ಪುತ್ರನು
 ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಶಸ್ಥಲೀ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದ
 ಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದು, ಅನರ್ತದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕುಶಸ್ಥಲಿಯೇ ಆ
 ಲಿಯೆ ದ್ವಾರಕಾಪುರಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಆ ರೈವತನಿಗೆ ಕಕುಡ್ಡಿ ಮೊದ
 ಲಾದ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ, ರೇವತಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ರೈವತನು
 ನ್ನು ಮಗಳಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವರನಾವನೆಂಬುದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು
 ಕೊಂಡು, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು.
 ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮ
 ನೊಡನೆ ಮೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ
 ನಿಂತು ಸೇರಿದನು. ಗಾನಸಭೆಯು ಮುಗಿದಮೇಲೆ, ರೈವತನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ
 ಕುಳಿತು, “ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನಾ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.
 ವರನ ಮಾತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಗುತ್ತ “ಓ ರಾಜಾ! ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಕ್ಷಣ
 ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲವು ಕಳೆಯು
 ತಕ್ಕಲ್ಲಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿರಬೇಕು.
 ನೀಕೆ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ನನಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದೊಳಗಾಗಿ,
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಾವರ್ತಿ ಕಳೆದು
 ಹೋಗಿರುವುವು. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ
 ವ ವರನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆಯೋ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಈಗ ನಿನ್ನಿಗೆ ಕಾಣಿಸ
 ಉಂಟಿಲ್ಲ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಗೆ ಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಈಗ ನೀನು ನೋಡಲಾರಿ!
 ರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಲಾಧೀನರಾಗಿರುವರು. ನಿನ್ನ ಪರಿಚಿತರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರ

ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮುಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮರಿಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಆ ಕುಲದವರನ್ನಾಗಲಿ ನೀನು ನೋಡಲಾರೆ! ಇಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಅವರು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆಯೆಂದು! ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಬಲರಾಮನೆಂಬ ಯಾದವನೊಬ್ಬನಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡು! ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ! ಭೂಭಾರಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಜಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಆತನೆಂದು ತಿಳಿ! ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಲೋಕಪಾವನವಾದುದು” ಎಂದನು. ರೈವತನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಕಕುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ಅವನ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ, ಯಕ್ಷರ ಭಯದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಯಾವಾಗಲೋ ಆ ಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಯಾದವರು ಅದನ್ನು ಪರಿವಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈವತನು ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿ, ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಬದರಿಕಾವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಇದು ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❀❀ ನಾಭಾಗನ ಚರಿತ್ರವು, ಅಂಬರೀಷೋಪಾಖ್ಯಾನವು. ❀❀

ರಾಜಾ ಕೇಳು! ನಭಗನೆಂಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಭಾಗನೇ ಕಿರಿಯವನು. ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯತಕ್ಕವನೇ ಹೊರತು, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ, ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಹಂಚದೆ, ಅವನು ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಆಮೇಲೆ ನಾಭಾಗನು ಬಂದು, ತನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಸಹೋದರರು, ತಂದೆಯು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈಗಲೂ ಅವನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ, ತಾವು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವೆವೆಂದೂ, ಹೇಳಿದರು.

నాభాగను అదక్కే సమ్మతించి తండ్రియబలికి బంధు, “జనకా! నన్న అణ్ణం దిరు నన్నన్ను బిట్ట తావుతావే రాజ్యవన్ను హంబికోందిరువరు. ఇదర కారణవేనెను?” ఎందను. అదక్కా తండ్రియ “కుమారా! ఆవరు నిన్నన్ను వంబిసి తేగిదుకోండ భాగక్కాగి, నీనెను ఇన్ను మేలే ఆసేపదలేబారదు. “అదన్ను బిట్టరే జీవన నాడువుదు హేగి” ఎందు కేళువేయా? ఇకొణ! ఈ సమీపదల్యియే అంగిరసరేంబ మహర్షిగళు, హన్నేరడు దినగళవరగి నడేసతక్క సత్త్ర యాగ వేంబ కనువనన్నాంబిసిరువరు. ఆ మహర్షిగళు బహళ ధీమంతరాగిద్దరూ, ఆరనేయ దినదల్యి నడేసబేకాద క్రియాకలాపవన్ను తిళయదే కష్టపడువరు. అదరల్యి ఎరడు మంత్రసూక్త గళన్ను హేళబేక. వ్యేత్తదేవకమగళల్యి హేళతక్క ఆ సూక్తగళేరడూ అవ రిగి తిళయదు. నీనెను ఈగలే ఆయజ్ఞ శాలిగి హేగి కాదిరు! సమయవు బందాగ ధ్యేయదించ ముందే బిద్దు, అవరిగి ఆ సూక్తగళన్ను పదేతిసు! ఇదరింద ఆవరు బహళ సంతోషపట్టు, యజ్ఞ సమాప్తియల్యి అవతిష్టవనాద ధనవేల్లవన్నా నినగి కోట్టు బిడువరు. అదు నిన్న సుఖజీవనకే సాకాగు వుదు. ఈగలే నీనెను అల్యిగి హేరడు” ఎందను. అదరంతేయే నాభాగను ఆ యాగ శాలిగి హేగి, అవరిగి ఆ సూక్తగళన్ను హేళికోట్టను. అంగిరసరూ కూడ, అవన కాలింబితవనాద సహాయకే సంతోషపట్టు, ఆ సత్త్రయ్యాగ సమాప్తియల్యి లుళిద యాగధనవేల్లవన్నా అవరిగి కోట్టు, స్వగళకే హేదరు. నాభాగను ధనవన్ను సాగిసువష్టరల్యి, కప్తుబణ్ణ వుళ్య ఒబ్బానోబ్బ వురుషను అల్యిగి బంధు, ఆతనన్ను తడేదు, ఆ యాగ శీషవేల్లవూ తనగి శేరబేకేండు హేళిదను. అదక్కే నాభాగను యజ్ఞ వన్ను పడేసిన మహర్షిగళే అదన్ను, తన్న భాగకే బిట్టరువుదరింద ఆ ధనవు కనగి శేరబేకేండు వాదిసిదను. ఇబ్బరూ స్వల్పహేత్తివ వరిగి, నన్నదు కన్న దేండు వినాదనాడుతిద్దరు. కోనేగి రుద్రను “ఎలే గాజకుమారా! ఇదక్కాగి నమనమగి వినాదవేకే? నిన్న తండ్రియ బలిగి హేగి ఈ వనాదాంశవన్ను తిళిసువేవు. అవన తీర్మానదంతే నావిబ్బరూ నడేదు శీళ్యువేవు” ఎందను. నాభాగను సంతోషదించ అదక్కే సమ్మతించి, తండ్రియబలిగి బంధు ఆ విచారవన్ను తిళిసిదను. రాజను స్వల్పహేత్తివ వరిగి తన్నల్యితానే అలొణిసి, తన్న మగనన్ను నొణి “కుమారా!

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವನು ರುದ್ರನು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದಕ್ಷಯಾಗದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏಕೀ ಭವಿಸಿ, ಯಾಗಾವಶಿಷ್ಟವಾದ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ರುದ್ರನ ಭಾಗವೆಂದೂ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಶಂಕರನಿಗೇ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು, ಅದುದರಿಂದ ಆ ಹಣವು ಅವನಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು” ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು. ನಾಭಾಗನು ಒಡನೆಯೇ ರುದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ “ಓ ಶಂಕರಾ! ಈ ಯಾಗಶೇಷವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಹೇಳಿರುವನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ ಹೊರತು ನನಗೇನೂ ಬಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ತಲೆಬಗ್ಗಿ ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಇದನ್ನು ನೀನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ರುದ್ರನು ಅವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ “ಓ ನಾಭಾಗಾ! ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮಂತ್ರಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸದೇಶಿಸುವೆನು. ಅದನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು! ಹೀಗೆಯೇ ನೀನು ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯದೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿ! ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡುವೆನು. ಸತ್ಯವಾದಿಯೇ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯತಮನು! ಇದೋ! ಈ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು, ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಆ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ನಾಭಾಗಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾತಸ್ನಾಯುಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸತಕ್ಕವನು ಮಂತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿಯೂ, ಆತ್ಮಜ್ಞರಲ್ಲಿಯೂ, ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಅಂಬರೀಷನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಅಂಬರೀಷನ ಚರಿತ್ರವು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಆತನು ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನು! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು! ಎಂತವರಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಮಹರ್ಷಿಶಾಪವೂಕೂಡ. ಇವನು ಮೇಲೆ ಸಾಗದೆಹೋಯಿತು” ಎಂದನು ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಅಂಬರೀಷನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವಿರುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪವೂ ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಾರದೆ ಹೋಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಅಂಬರೀಷರಾಜನಿಗೆ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪಪರಿಮಿತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಯೂ ಕೈವಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಕ್ಷಯ

ವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನ ವಾಗಿದ್ದುವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ನಶ್ವರಗಳೆಂದೂ, ನರಕಕಾರಣಗಳೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆಗೆ ಸಮಾನವೆಂಬ ಭಾವವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಯಾಗಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ವಾಕ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಕೈಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವನ್ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಸಾರಿಸಿ, ಗುಡಿಸಿ, ಶುದ್ಧಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಕಿವಿಗಳು ಅವರತವೂ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗಿದ್ದುವು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವನ್ಸ್ಮಾರ್ತಗಳನ್ನೂ ಭಗವದಾಲಯಗಳನ್ನೂ ದರ್ಶನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೊರತು, ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತ್ಯಾಗಿದ್ರಿಯವು, ಸರ್ವದಾ ಹರಿಭಕ್ತರ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊರತು, ಬೇರೊಂದನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ತುಳಸಿ ದಳಗಳ ವಾಸನೆಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ನಾಲಗೆಯು ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೊರತು, ಬೇರೊಂದರ ರುಚಿಯನ್ನೇ ಕಾಣದು. ಅವನ ಪಾದಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಾಭಿವಂದನವೇ ನಿತ್ಯಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತಗಳಾದ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರತವೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲ್ಲ. ಅವನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಇಡೀ ವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅಂಬರೀಷನು, ತನ್ನ ಆವಯವಗಳನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಕಾಲವನ್ನೂ ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಭಗವದರ್ಪಣರೂಪವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತ. ತನ್ನಂತೆಯೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ವಸಿಷ್ಠಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನು, ಅಸಿತ, ವಸಿಷ್ಠ, ಗೌತಮರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ, ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳುಳ್ಳ ಅನೇಕಾಶ್ವ

ಮೇಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯನದೀಪ್ರವಾಹಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆಯಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜಾ! ಆತನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಶುಭವಾದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಿಂದ ಲಂಕೃತರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಬಂದು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಸಭ್ಯರೂ, ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಇತರ ಜನರೂ, ಅಭರಣಾದ್ಯುಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಆ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸಮಾನರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಬರೀಷನು ತಾನುಮಾತ್ರ ಹರಿಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿದ್ದುದು ಹಾಗಿರಲಿ! ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಭಕ್ತಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ದೇಶದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು ತೃಣವ್ರಾಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕೇವಲ ಭಗವದಾರಾಧನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆತನ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಅವನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನು. ಸಮಸ್ತವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಅಣಿಮಾಡಿಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲಾರದಿದ್ದುವು. ಆ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನು, ತನ್ನ ಕುಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣಗಳಾಗಿಯೂ, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತಬಂದನು. ಅಂದವಾದ ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ, ಸುಂದರಿಯರಾವ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ, ಮುದ್ದುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಪ್ರಿಯಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ಅನಾದರಿಸಿದನು ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದನು. ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಯವೆಂದೂ, ನಶ್ಚರವೆಂದೂತಿಳಿದು ಹರಿ

ಭಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ಧೃಢಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನು, ಶತ್ರು ಭಯಂಕರನಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ರಿತರ ಭಯವನ್ನು ನಿಗಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಅಂಬ ರೀಷನು ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ತನಗೆ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾದ ಭಾರ್ಯೆಯೊಡಗೂಡಿ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಆ ವ್ರತವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವಾಗ, ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನ ಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕನೆಯದಿನದ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಧುವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಧೂಪಗಳೇ ವೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ಮೋಡಶೋಪಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಹಸ್ರಕುಂಭಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಸಿದ್ಧರನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಿದನು. ಸುವರ್ಣ ಶೃಂಗಗಳಿಂದಲೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಗ್ಗರಗಳಿಂದಲೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ, ಆಗಲೇ ಕರುಹಾಕಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯ ತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸುಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅರವತ್ತು ಕೋಟಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಕರುಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ, ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಪಾತ್ರಸಹಿತವಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಷಡ್ರಸೋವೇತವಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಾನೂ ಪಾರಣೆ (ಊಟ) ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈವವಶದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು, ಮಹಾರಾಜನು ಇದಿರಿದ್ದು ಬಂದು, ಅವನ ಶುಭಾಗಮನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅರ್ಘ್ಯವಾದ್ಯಾದಿ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಆತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿ, ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಯಮುನಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ನಾನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ದ್ವಾದಶೀತಿಥಿಯು ಅರ್ಧಘಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿದ್ದು ದರಿಂದ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಾರಣೆಮಾಡದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವ್ರತಭಂಗವಾಗುವುದೆಂದೂ, ಅತಿಥಿಯಾದ ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನುವಾತ್ರ ಊಟಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವೆಂದೂ ಅಂಬರೀಷನು

ಮೇಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯನದೀಪ್ರವಾಹಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆಯಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜಾ! ಆತನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಶುಭವಾದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಿಂದ ಲಂಕೃತರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಬಂದು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳೂ, ಸಭ್ಯರೂ, ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಇತರ ಜನರೂ, ಅಭರಣಾದ್ಯುಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಆ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸಮಾನರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಬರೀಷನು ತಾನುಮಾತ್ರ ಹರಿಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿದ್ದುದು ಹಾಗಿರಲಿ! ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ದೇಶದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗದಿ ಭೋಗಗಳನ್ನು ತೃಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕೇವಲ ಭಗವದಾರಾಧನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆತನ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಅವನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನು ವಸ್ಮಾಭರಣಾದಿಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನು. ಸಮಸ್ತವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲಾರದಿದ್ದುವು. ಆ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನು, ತನ್ನ ಕುಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣಗಳಾಗಿಯೂ, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತಬಂದನು. ಅಂದವಾದ ಆರಮನೆಗಳನ್ನೂ, ಸುಂದರಿಯರಾದ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ, ಮುದ್ದುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಪ್ರಿಯಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ಅನಾದರಿಸಿದನು ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತುಭರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿದನು. ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಯವೆಂದೂ, ನಶ್ವರವೆಂದೂತಿಳಿದು ಹರಿ

భక్తియేందన్నే సాధిస్తున్నాడను. ఇవన ధృఢభక్తిగే మేఱి భగవంతును, శత్రు భయంకరవాగియూ, ఆశ్రితర భయవన్ను నిగిసతకృదాగియూ ఇరువ తన్న సుదర్శనచక్రవన్నే అవనిగి అనుగ్రహిసికొట్టను. ఒమ్మే ఆ అంబ రిక్షను భగవంతునన్నారాధిసబేకేందు బయసి, తనగి సకధర్మిణియాద భార్యేయొడగొడి ఒందు సవత్సరదవరేగి నడెసతక్క ద్వాదశివ్రతవన్ను నడెసిదను. ఆ వ్రతవు పూర్తియాగువాగ, కార్తికమాసదల్లి మూరుదిన గళు ఊపవాసవిద్దు, నాల్యనేయదినద ద్వాదశియల్లి యమునానదియల్లి స్నానవన్ను మాడి, మధువనవన్ను ప్రవేరిసి, గంధపుష్పధూపగళే వొద లాద సమస్త పూజాసామగ్రిగళన్ను సిద్ధపడిసికొండు, శ్రీహరియన్ను ప్రతిష్ఠిసి, వోడెతొలపచారపూర్వకవాగి సకస్రకుంభాభిషేకవన్ను మాడి భక్తియింద పూజిసిదను. ఆ శ్రీహరియన్ను తన్న మనస్సి నల్లి ధ్యాని సుత్త, మహాత్మరాద బ్రాహ్మణరన్ను సిద్ధరన్ను ఆరాధిసిదను. సువర్ణ శృంగగళిందలూ, బిళ్ళియ గగ్గరగళిందలూ, అమూల్యవస్త్ర గళిందలూ అలంకృతవాగియూ, ఆగలే కరుహాకి సమృద్ధియాగి హాలన్ను కరీయ తక్కవుగళాగియూ, సాధుగళాగియూ, సులక్షణగళాగియూ ఇరువ ఆర వత్తుకొటి గొలువుగళన్ను, అవుగళ కరుగళ సవోతవాగి, హాలు కరీ యువ పాత్రసహితవాగి, బ్రాహ్మణోత్తమరిగి దానమాడిదను. బ్రాహ్మణ రిగి షడ్రసోలవేతవాద భోజనవన్ను మాడిసి, దక్షిణియన్ను కొట్టి, అవర అనుమతియన్ను హొంది, తానూ పారణే (ఊట) మాడువుదక్కే సిద్ధనాదను. అష్టరల్లి ద్వేవవశదింద మహాత్మనాద దూర్వాసమునియు అల్లిగి బరలు, మహారాజను ఇదిరేద్దు బందు, అవన శుభాగమనవన్ను కేళి, అర్చ్యపాద్యాది సత్కారగళన్ను మాడి, తన్న మనేయల్లి భోజనక్కే బరబేకేందు ప్రణామపూర్వకవాగి విజ్ఞాపిసికొండను. దూర్వాసమహ షియు అతన ప్రార్థనయన్నంగిరిసి, మాధ్యాహ్నికకర్మగళన్ను తిరిసి కొండు బరువుదాగి హేళి, యమునానదిగి హోగి అల్లి పరబ్రహ్మనన్ను ధ్యానిసుత్త, స్నానాదికార్యగళల్లిద్దు బిట్టను. ఆగ ద్వాదశితిథియు అర్ధభాగిగే మాత్రవే ఊళిదిద్దు దరింద, అష్టరల్లి పారణేమాడదిద్దవక్షుదల్లి తనగి వ్రతభంగవాగువుదేందూ. అతిథియాద దూర్వాసమహషిగళన్ను బిట్టు తానుమాత్ర ఊటమాడువుదు ధర్మవిరుద్ధ వేందూ అంబరిక్షను

ಸ್ವಲ್ಪಹೇತು ಅಲೋಚಿಸಿ, ಈ ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ, ಕೋನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಈಗಿನ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕೇವಲ ಜಲಪಾನದಿಂದಲಾದರೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಾತನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಊಟವಿಲ್ಲದೆಯೇ ವಾರಣೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದರಿಂದ ವ್ರತಭಂಗಕ್ಕಾಗಲಿ ಅತಿಥಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜಲಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೂರ್ಮಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆತ್ತಲಾಗಿ ದೂರ್ಮಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ, ಅಂಬರೀಷನಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆ ರಾಜನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದನು. ಆ ರೋಷದಿಂದ ಆತನ ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವಿನಬಾಧೆಯು ಆ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉದ್ರೇಕಮಾಡಿತ್ತು. ದೈನ್ಯದಿಂದಲೂ, ಭೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಭಯಂಕರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದ ನೋಡಿ, “ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಈ ರಾಜನ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ! ತಾನೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ಇವನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುದು. ಆಹಾ! ಎಂತಹ ದುಷ್ಟಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು? ಅತಿಥಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಊಟ ಮಾಡಿದನಲ್ಲಾ! ಇಂತಹ ಅಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಇದೋ ಈಗಲೇ ತೋರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಅತ್ಯಂತರೋಷದಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆದರಿ, ಆದರಿಂದ ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯು ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಪದಾಹತಿಯಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಆಗಲೂ ಅಂಬರೀಷನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯಪಡದೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದನು. ಆ ಚಕ್ರವು, ಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತವಾದ ಸರ್ಪವನ್ನು ದಾವಾಗ್ನಿಯು ಹೇಗೆ ಹಾಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ದೂರ್ಮಾಸಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತೆಂಬ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಭಯಭ್ರಾಂತ

ನಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಆ ಚಕ್ರವು ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬೆನ್ನಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಮುನೀಶ್ವರನು ಭಯದಿಂದ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಗಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಓಡಿಹೋದನು. ಚಕ್ರವು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ದೂರಾಸಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು. ಅತಲವಿತಲಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಓಡಿಹೋದನು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದನು. ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು. ಸಾವಿರಮಾತಿನಿಂದೇನು! ಅತ್ಕರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಆ ಮುನಿಯು, ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓಡಾಡಿದನು. ಆದರೂ ಚಕ್ರವು ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ತನ್ನ ದುಸ್ಸಹವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋಯಿತು. ದೂರಾಸಮುನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯವೇನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಭಯವು ಹೆಚ್ಚಿ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರು ಯಾರೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಸತ್ಕಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮನೆ! ಈ ಭಗವಂತನ ಚಕ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು. ಇವನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮನು “ಎಲೈ! ಈ ಜಗತ್ತಿಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಟದ ಸಾಮಗ್ರಿಯಂತಿರುವುದು. ಆಟವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸುವಂತೆ ಭಗವಂತನೂ ತನ್ನ ಕ್ರೀಡಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೆ ನಾಶಹೊಂದಿಸುವನು. ಆದರೆ ತನಗೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವೂಕೂಡ ಎರಡು ಪರಾರ್ಥಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದಲೇ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಹೊಂದಿಸಬಲ್ಲನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಚಕ್ರವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ನನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ! ಶಂಕರನಿಂದಾಗಲಿ, ದಕ್ಷ, ಭೃಗು, ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶರುದ್ರರಾಗಲಿ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆ ಬದ್ಧರಾಗಿಯೇ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆವು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಸೇವಕರು. ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆ ಪರಮೇಶ್ವರ

ನಲ್ಲಿಯೇ ಮೊರೆಯಿಡು! ಹೋಗು!” ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಮುನಿಯು ಆ ಚಕ್ರದ ತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ರುದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮರೆಹೊಕ್ಕನು. ರುದ್ರನು ಇವನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, “ವತ್ಸ ದೂರ್ವಾಸಾ! ಆ ಚಕ್ರವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೇವಕರು. ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದವರು. ನಾವು ಹೆಸರುಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಲೋಕಪಾಲಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಗಳಾಗಿರುವೆವು. ಆ ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತಜೀವಿಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸುವುವು. ಅವನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಾಶಹೊಂದುವುವು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿವೆ. ನಾನಾಗಲಿ, ಸನತ್ಕುಮಾರನಾಗಲಿ, ನಾರದನಾಗಲಿ, ಕಪಿಲ, ದೇವಲ, ಧರ್ಮಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ಆಸುರಿ, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದವರಾಗಲಿ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಇತರ ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದಿರುವೆವು. ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವೇ ಇದು! ಅದರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನಾವೂ ಸಹಿಸಲಾರೆವು. ಈಗ ನೀನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು” ಎಂದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೂರ್ವಾಸನು, ನಿರಾಶನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ನಿತ್ಯನಿವಾಸವಾದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಚಕ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದಮೈಯುಳ್ಳ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು. “ಓ ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಕೈಬಿಡದವನು. ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಅಪಾರವಾದುದು. ನೀನು ಭಕ್ತಪ್ರಿಯನು. “ಓ ಜಗತ್ಕಾರಣಾ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯಿಡು! ನನ್ನ ಅನರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು! ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದೆನು. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನರಕಕಾರಣಗಳಾದ ಮಹಾಪಾಪಗಳೂ ನೀಗುವಾಗ, ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಈ ನನ್ನ ಪಾಪವು ನೀಗುವುದೇನು ದೊಡ್ಡದು? ಅದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು!” ಎಂದನು.

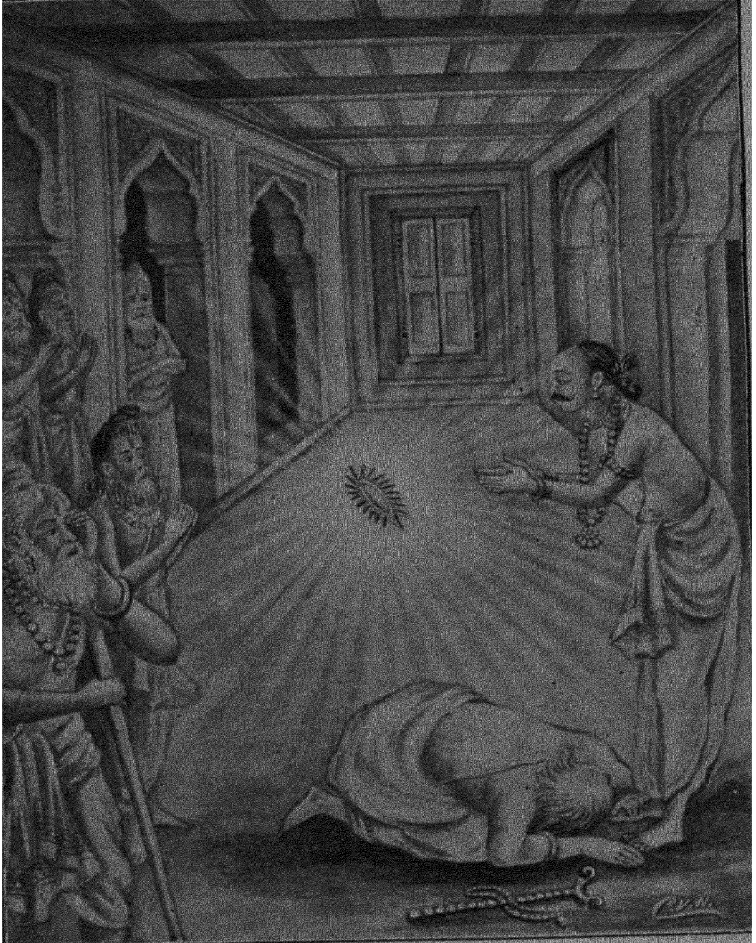
ಅದಕ್ಕಾ ಭಗವಂತನು “ಓ ದೂರ್ವಾಸಾ! ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ರಾಜಸೇವಕನಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಧೀನನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಾಧುಗಳಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ‘ರಾಜಸೇವಕನು ಕರ್ಮವಶನಾದುದರಿಂದ, ರಾಜನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಅಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವುದೇನೋ ಸಹಜವು! ಕರ್ಮವಶನಲ್ಲದ ನೀನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿರಬೇಕಾದುದೇನು?’ ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಾರದು. ಅಶ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪರವಶನಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೇನೂ ಹೇಯಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಸಮಸ್ತ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನೂ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯದಿರಲಾರನು. ಆದರಂತೆ ನನಗೆ ಹೃದಯಭೂತರಾದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದುದೇ ನನಗೆ ವಿಧಿಯು! ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಪ್ರಕಾರವೇ ನಡೆಯತಕ್ಕವನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೂ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು. ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೆ! ನನಗೆ ನನ್ನ ಶರೀರವಾಗಲಿ, ಅನವಶತವೂ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಲಿ ಆ ಭಕ್ತರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನಾಗಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ಬಿಡುವೆನೇ ಹೊರತು, ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಾರೆನು. ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಮನೆಮತಗಳನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ, ಇಹಪರಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ವ್ರಾಣವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಿ? ಭಕ್ತರಾದವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನಾನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿ, ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪರವಶರಾದವರು, ಸಾಯುಜ್ಯಾದಿಚತುರ್ವಿಧವೋಕ್ಷು ಫಲವನ್ನೂ ಆನಂದಿಸುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಅಶಾಶ್ವತನಾದ ಐಹಿಕಫಲದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡುವರೆ? ಸಾಧುಜನರೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು! ನಾನೇ ಸಾಧುಗಳ ಮನಸ್ಸು! ಅವರಿಗೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ! ನನಗೂ ಭಕ್ತರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುಂಟಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆನು! ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ನೀನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದೆಯೋ ಆ ಅಂಬರೀಷನಲ್ಲಿಯೇ

ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡು ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಕೇಡನ್ನೆ ಣಿಸುವುದರಿಂದ ತಮಗೇ ಕೇಡುಂಟಾಗುವುದು. ನೀನು ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ನಿನಗೇ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಇವೆರಡೂ ಸಾಧುವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುವವು. ಅಹಂಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇವೇ ಕೇಡನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವು. ನಿನ್ನ ತಪಃಪಲವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ವ್ಯಸನಪಡುವೆನು. ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋರಡು ! ಕಳೆದು ಹೋದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಾರಪಡಬೇಡ ! ಅಂಬರೀಷನ ಸವೀಪವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು ! ಅವನಿಂದ ನಿನಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗುವುದು. ವತ್ಸಾ ! ಹೋಗಿಬಾ” ಎಂದನು.

ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—❁❁ ದೂರ್ವಾಸನು ಅಂಬರೀಷನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು. ❁❁—

ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯು, ಚಕ್ರಾಗ್ನಿಯ ಬೇನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ಬೇರೆವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಬರೀಷನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನು ಲಜ್ಜಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ, ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು, “ಓ ಆಯುಧರಾಜಾ ! ನೀನೇ ಅಗ್ನಿಯು ! ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನೂ ನೀನೇ ! ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಚಂದ್ರನೂ ನೀನೇ ! ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯುಗಳೂ ನೀನೇ ! ಗಂಧಾದಿತನ್ಮಾತ್ರಗಳೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ನೀನೇ ! ಓ ಸುದರ್ಶನಾ ! ಸಹಸ್ರಧಾರೆಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಹರಿಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ! ನೀನು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕವನು. ಜಗತ್ತಾಲಕನಾದ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣವೇ ಯುಕ್ತವಾದುದು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಬಂದಿರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ! ನೀನೇ ಧರ್ಮವು ! ನೀನೇ ಧೈರ್ಯವು ! ನೀನು ನಿತ್ಯನು. ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯೂ, ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನೂ ನೀನೇ ! ಸರ್ವಾತ್ಮನು ! ಲೋಕಪಾಲಕನು ! ಪರಮಪುರುಷನ

೨೯೬ . ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಅಂಬರೀಷನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು
ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದುದು. B-5.

ಹೀಗೆ ಅಂಬರೀಷನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಅಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಅಂಬರೀಷನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯೂ ಚಕ್ರತಾಪದಿಂದ ಪರಿಹೃತನಾಗಿ, ಅಂಬರೀಷ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. "ಆಹಾ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ? ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಪ್ರಭಾವವೇನೇಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಕಂಡೆನು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ನನಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಔದಾರ್ಯಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿರುವೆ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ, ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ, ದುರ್ಲಭವಾದ ಕಾರ್ಯವೇನುಂಟು? ಯಾವನ ನಾಮಸ್ಮರಣದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಸ್ತಪಾಪವೂ ನೀಗುವುವೋ, ಯಾವ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳೇ ಲೋಕಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಗೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವೂ, ಅಂತಹ ಪರಮವುರುಷನ ಭಕ್ತರಾದ ನಿಮಗೆ ಯಾವುದುತಾನೇ ದುರ್ಲಭವು? ಓ ರಾಜಾ! ನೀನು ಅಸಾಧಾರಣಕರುಣೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದೆ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಎಣಿಸದೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡಿದೆ!" ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಔತನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ದೂರ್ವಾಸನು ಆತ್ಮಾದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಷಡ್ರಸೋವೇತವಾದ ಆ ಆಹಾರವನ್ನು ಭುಜಿಸಿ, ಸಂತುಷ್ಟಹೃದಯನಾಗಿ, ರಾಜನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ "ಓ ಮಹಾರಾಜಾ? ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾದೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಮಧುರಾಲಾಪದಿಂದಲೂ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಗಾನಮಾಡುವರು. ಭೂಲೋಕನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವರು" ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ರಾಜನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅಂಬರೀಷನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದುದು ವೊದಲು, ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದ ಭಯದಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ

ಸುತ್ತಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ, ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಅದುವರೆಗೂ ಅಂಬರೀಷನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭುಜಿಸಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮದಿಂದ, ಕೇವಲಜಲಾಹಾರನಾಗಿ, ಆತನ ಆಗಮನವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೂರ್ವಾಸನು ಚಕ್ರಬಾಧೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಆ ಭುಕ್ತಶೇಷವನ್ನೇ ತಾನು ಭುಜಿಸಿ, ತನಗೆ ದೂರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಚಕ್ರಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಂಟಾದುದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಎಂದುತಿಳಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸದ್ಗುಣನಿಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಅಂಬರೀಷನು, ತಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ದೃಢವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದವರೆಗಿನ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನರಕದಂತೆ ಹೇಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ಸಮಾನಗುಣವುಳ್ಳ ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಜಲ್ಲಿಯೂ ಆಶೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭಗವಂತನ ದೃಢಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಂಸಾರವಿಮುಕ್ತನಾದನು. ಈ ಅಂಬರೀಷೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರೂ, ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿದವರೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿದವರೂ ಅವನಂತೆಯೇ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಇದು ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— ❀ ಅಂಬರೀಷವಂಶಾನುವರ್ಣನವು; ಸೌಭರಿಯ ಜರಿತವು. ❀ —

ಎಲೈ ರಾಜನೆ! ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ವಿರೂಪ, ಕೇತುಮಂತ, ಶಂಭುವೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿರೂಪನಿಗೆ ಪೃಷದಶ್ವನೂ, ಅವನಿಗೆ ರಥೀಶರನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಜನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ಸೆಂಬ ಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆ ಮುನಿಯು, ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಥೀಶರನ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ರಥೀಶರನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದುದರಿಂದ ರಥೀಶರಗೋತ್ರದವರೆಂದೂ, ಅಂಗೀರಸ ಮುನಿಯ ಬೀಜದಿಂದ ಜನಿಸಿದುದರಿಂದ ಅಂಗೀರಸರೆಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು

ಪಡೆದರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ರಥೀತರನ ಸಂತತಿಯವರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕಲೆತಿದ್ದರು. ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆ! ಇನ್ನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ವೈವಸ್ವತನು ಒಮ್ಮೆ ಸೀನುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ಮೂಗಿನ ರಂಧ್ರದಿಂದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪುರುಷನು ಜನಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕುಕ್ಷಿ, ನಿಮಿ, ದಂಡಕರೆಂಬ ಹಿರಿಯಮಕ್ಕಳು ಮೂವರೂ, ಆರ್ಯಾವರ್ತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಪರ್ಯಂತವಾದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದರು. ಬೇರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಆರ್ಯಾವರ್ತದ ಪಶ್ಚಿಮಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ರಾಜರಾದರು. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ರಾಜರಾದರು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯನಾದ ವಿಕುಕ್ಷಿಯು, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ನಡೆಸತಕ್ಕ, ಅಷ್ಟಕವೆಂಬ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಮೃಗಮಾಂಸವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ, ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಲಿ, ಶ್ರಾದ್ಧಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಾನು ತಿನ್ನಬಾರದೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಮೃಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವೊಲವನ್ನು ತಾನು ತಿಂದು ಉಳಿದುದನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜನು ಮಾಂಸವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನ ಮುಂದಿಡಲು, ಆ ಮುನಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ, ಅದು ಉಚ್ಚಿಷ್ಯವೆಂದೂ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವು ತನ್ನ ಮಗನ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೋಪದಿಂದ ವಿಕುಕ್ಷಿಯನ್ನು ದೇಶವಿಂದೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಕೊನೆಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಗುರವಿನೊಡನೆ ಭಗವದ್ಗುಣವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತ, ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು. ತಂದೆಯ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ವಿಕುಕ್ಷಿಯು, ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಶ್ರಾದ್ಧಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆ ವೊಲವನ್ನು ತಿಂದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಶಶಾದನೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ವಿಕುಕ್ಷಿಗೆ ಪುರಂಜಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನು ಬಹಳ ಕೀರ್ತಿವಂತನು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಪ್ರಬಲಯುದ್ಧವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೈ ಮೇಲಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳು ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ

ಈ ಪುರಂಜಯನನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಪುರಂಜಯನು ಯುದ್ಧಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿಷ್ಣುತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ವೃಷಭರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅನೇಕ ದೇವಸೈನ್ಯಗಳೊಡನೆ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು, ದೈತ್ಯರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಪುರಂಜಯನಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಪುರಂಜಯನು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಸತ್ತುಳಿದ ಕೆಲವು ದೈತ್ಯರು, ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಅವನ ಬಾಣಹತಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಭಯದಿಂದೋಡಿ ಪಾತಾಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯ ಪುರವನ್ನು ಜಯಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ ಪುರಂಜಯನೆಂದೂ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರವಾಹನನೆಂದೂ, ಎತ್ತಿನ ಹಿರಳಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುದರಿಂದ ಕಕುತ್ಸ್ಥನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು.

ಈ ಪುರಂಜಯನಿಗೆ ಅನೇನಸೈಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಅನೇನಸಿಗೆ ಪೃಥುವೂ, ಪೃಥುವಿಗೆ ವಿಶ್ವಗಂಧನೂ, ವಿಶ್ವಗಂಧನಿಗೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಯಾವನಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಗೆ ಶಾಬಸ್ತಿಯೂ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಶಾಬಸ್ತಿಯು, ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇವನಿಂದ ಬೃಹದಶ್ವನೂ, ಬೃಹದಶ್ವನಿಂದ ಕುವಲಯಾಶ್ವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಈ ಕುವಲಯಾಶ್ವನು, ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳುಗಳೊಡಗೂಡಿ, ಉದಂಕಮುನಿಯು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ದುಂಧುನೈಂಬ ದೈತ್ಯನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ದುಂಧುಮಾರನೈಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ, ಇವನ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ದುಂಧುವಿನ ಮುಖಾಗ್ನಿಗೆ ಅಹುತಿಯಾದರು. ಆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಧೃತಾಶ್ವ, ಕಪಿಲಾಶ್ವ, ಭದ್ರಾಶ್ವರೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಧೃತಾಶ್ವನಿಂದ ಹರ್ಯಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಕುಂಭನೂ, ಅವನಿಂದ ಬರ್ಹಣಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃಶಾಶ್ವನೂ, ಕೃಶಾಶ್ವನಿಂದ ಶೇನಜಿತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ಯುವನಾಶ್ವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಯುವನಾಶ್ವನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದುದರಿಂದ, ಅವನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ನೂರುಮಂದಿ ಭಾರ್ಯೆಯರೊಡನೆ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇವನ ದುಃಖಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಇಂದ್ರದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ಅವನ

ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಯಾಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನದರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜನು ಬಹಳ ದಾಹಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನು ಕಂಡು, ದಾಹಾತುರರಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಜಲವು, ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ರಾಜಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಕುಡಿಸಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರತೀರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಬೆಳಗಾರವೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ, ಶಾವು ಮಂತ್ರಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಲಶವು ಬರಿದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿರಬಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕುಡಿದವರಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿ, ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇನಿದು! ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಸಿಟ್ಟ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕುಡಿದವರಾರು! ಈ ಕ್ಷಣವೇ ನೀನು ಅದರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು” ಎಂದರು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಜನೇ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾವು “ಅಹಾ! ಪುರುಷನು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆತಾನೇ ಫಲವೇನು? ದೈವಬಲವೇ ಬಲವು!” ಎಂದು ಭಗವಂತನ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ಮಯಪಡುತ್ತಾ ಮುಂದಿನ ಉಪಾಯವೇನೂ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಜನನಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿದೊಡನೆ ಪುರುಷರು ಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಒಂದೂ ನೋಂದು ಶಿಶುವು ಆ ಯುವನಾಶ್ವನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಭಾಗವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು! ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಆ ಶಿಶುವು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಆಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅದರ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಯ್ಯೋ ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ಈ ಶಿಶುವು ಸ್ತನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಾ! ಇದಕ್ಕೆ ಮೊಲೆಯೂಡಿಸುವವರಾರು! ಇದು ಯಾವುದನ್ನು ಕುಡಿದು ಬದುಕಲಿ!” ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಪುತ್ರ ಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಾಗಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಇಂದ್ರನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು “ಎಲೆವತ್ಸ! ಆಳಬೇಡ? ನನ್ನನ್ನು ಪಾನಮಾಡು, (ಮಾಂಧಾತಾ)” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಮೃತವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿ ಕುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತೋರುಬೆರಳನ್ನು ಆ ಶಿಶುವಿನಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಮಾಂಧಾತ್ಮವೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಯುವನಾಶ್ವನ ಜಠರವು ಸೀಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಅವನು ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿ ಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಆ ರಾಜನು ಆಗಿನಿಂದ ದೃಢತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಈ ಯುವನಾಶ್ವನ ಪುತ್ರನಾದ ಮಾಂಧಾತನು, ರಾವಣಾಸುರನೇ ವೊಂದಲಾದ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಭಯಪಡಿಸುವವನಾದುದರಿಂದ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಶ್ರವಣದ್ರವ್ಯವೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈತನು ದೊಡ್ಡ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ನಿರಂಕುಶವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿದನು. ಅತ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬಹುದಕ್ಷಿಣೆಗಳುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರರೋಡಾಶಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೂ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳೂ, ಯಜ್ಞಕಲ್ಪಗಳೂ, ಯಜಮಾನನೂ, ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಧರ್ಮಗಳೂ, ದೇಶಕಾಲಗಳೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಸ್ವರೂಪವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಗತಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಯುವುದೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನ ರಾಜ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಈ ಮಾಂಧಾತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ, ಶತಬಿಂದುವಿನ ಮಗಳಾದ ಬಿಂದುವತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಪುರುಕುತ್ಸ, ಅಂಬರೀಷ, ಮುಚುಕುಂದರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರೂ, ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಕನ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೌಭರಿಯೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು.

ಸೌಭರಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯಿದ್ದನು. ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಈ ಮುನಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಆ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮತ್ಸ್ಯವು ಹೆಣ್ಣು ಮೀನಿನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸೌಭರಿಯು ಮನಸ್ಸು ಕದಲಿತು. ತಾನು ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ವಿಧವಾದ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಅಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,

ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನ ಬಳಿಗೆಬಂದು, ‘ರಾಜಾ’ ನಿನಗೆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರಿಯರುಂಟಿಲ್ಲವೆ? ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರಿಯನ್ನಾದರೂ ನನಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡು’ ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಕುರೂಪಿಯಾದ ಆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತಿದ್ದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ತಿರೋಮಣಿಯಾದ ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರದೆ ವಿನಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. ‘ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನನ್ನ ಐವತ್ತುಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವರೋ ಅವರನ್ನು ನೀನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ’ ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಸೌಭರಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು, ‘ಈ ರಾಜನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಕರವಾದ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಕದ್ಯಾದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವಂತಿದೆ! ಸುಕ್ಕು ಬಿದ್ದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ನರೆತ ಕೂದಲುಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಾರರೂಪವುಳ್ಳ ವೃದ್ಧನಾದ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವರಿಸಲಾರರೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದಲೇ, ಈ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಸ್ವಯಂವರವೆಂಬ ನೆವವನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವನು. ಆದರೇನು? ಇರಲಿ! ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ವೋಹಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಸುಂದರರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಈ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವೋಹಗೊಳಿಸುವದೇನ ಸಾಧ್ಯವು?’ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಅವನೊಡನೆ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರಿರತಕ್ಕ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಂತಃಪುರದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತಸೌಂದರ್ಯವು ಜನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಇವನ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೂ, ಎಳೆಯವನಕ್ಕೂ ವೋಹಿತರಾಗಿ, ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದು ಅವನನ್ನೇ ನಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ತರುಣನು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ, ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮೇಲೆಬಿಡ್ಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಇವನು ನನಗೆ ತಕ್ಕಪತಿಯೇ ಹೊರತು ನಿಮಗಲ್ಲ’ ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ, ಸಹೋದರಸ್ನೇಹವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಮೇಲೆಬಿಡ್ಡು ಬರುತ್ತ ಕಲಹವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೂ ಹಟದಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ವರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಸೌಭರಿಯು ಆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ

తన్న ఆశ్రమము కేరతండు. అల్లి ఆవర వాసక్యాగి తన్న తప్రణామమును
 యింద ఆరువత్తు ఆరమనేగళన్ను నిమిసి ఒబ్బిబ్బరన్ను ప్రత్యేకవాగి
 ఒండొందు మనేయల్లరిసిదను. అల్లిన భోగసామగ్రిగళన్ను కేళబేళే?
 ఒండొందు మనేయ సుత్తలూ అందవాద విహారోద్యానగళు!
 ఒండొందు ఊద్యానవనదలియూ స్వచ్ఛజలవుళ్ళ కమలసరోవరగళు!
 ఆ సరోవరద నానాభాగగళలియూ కివిగింపాగి కుగూత్తిరువ పక్షిమిథున
 గళు! ఎల్లి నోడిదరూ భ్రమరరుంకారగళు! ఒండొందు మనేయల్లియూ
 మనస్సిగి బేకాద వస్తాభరణగళు! బేకుబేకాద ఆనులేపనద్రవ్య
 గళు! చిత్రవిచిత్రగళాద పుష్పమాలికేగళు! యథేష్టవాద ఆహార
 సామగ్రిగళు! ఆమూల్యవాద శయనాసనగళు! ఎల్లి నోడిదరూ,
 సర్వాలంకారభూషితరాగి హేళిద కేలసవన్ను మాడువుదక్కే కృకట్టి
 సిద్ధరాగి నింతిరువ స్త్రీపురుషరు. మనేమనేయ బాగిలల్లియూ జయ
 ఘోషాదింద గానమాడుత్తిరువ స్తుతిపాఠకరు! హిగి సర్వసాభాగ్య
 సమృద్ధివాద ఆ ఆరమనేగళలి సాభరియు తన్న స్త్రీయరీడగూడి,
 మనస్సిగి బేకాద భోగగళన్నునుభవిసుత్త సుఖదిందిద్దను. సప్తద్వీపా
 వృతవాద సమస్తభూమియన్నూ ఏకాధిపత్యదిందాళుతిద్ద మాంధాతనూ
 కూడ సావభౌమపదవియల్లద్దవరిగూ దుర్లభగళాద భోగసామగ్రి
 గళింద తుంబిద తన్న కుమారియర ఆరమనేయన్ను నోడిదాగ ఇదర
 ముందే తన్న సామ్రాజ్యభోగవుల ఆత్మలవెందు తిళిదు. తన్న కేమ్యేయన్ను
 బిట్టు ఆశ్చర్యభరితనాగుతిద్దను. హిగి సాభరియు గృహసాశ్రమ
 వన్ను హిడిదు, సర్వతేజముబవాగి ఇంద్రియసుఖిగళన్నునుభవిసుత్తిద్దను.
 తుష్టవన్ను సునిదక్షు అగ్నియ మేలేమేలే ఊరియువంతే, ఎష్టేష్ట
 విధింద భోగగళన్నునుభవిసుత్తిద్దరూ సాభరిగి మేలేమేలే భోగదా
 సేయే కేళ్ళుత్తబందితు. హిగి బహుకాలపు కళిదమేలే, ఆ మహర్షియు
 ఒందానోందు దినదల్లి సుఖాసీననాగి కుళితదాగ ఆవనిగి తన్న పూర్వ
 స్థితియు స్మరణిగి బందితు హిందే తాను యమునానదియల్లి ముళుగి
 తపస్సుమాడుతిద్దాగ గండుకేణు మినుగళిరడూ సేరిద్దుదన్ను నోడి,
 తనగి బుద్ధిజాంబళ్ళవుంటాదుదన్ను తిళిదు తన్నల్లి తాను "ఆహా!
 ఏనిదు! నన్న స్థితియేను? నాను ఈగ మాడుత్తిరువ కార్యవేను?

ಅಯ್ಯೋ! |ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಸ್ವಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ
 ಹೀಗೆ ಅತ್ಯನಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲಾ! ನಾನು ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿ
 ಹೀನನು! ಹಾಗಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ಸ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು
 ನೋಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೋಳಗಾಗಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯ
 ಸುಖಕ್ಕಾಸೆಪಟ್ಟು, ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ
 ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನೆ? ನಾನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ
 ಲಿಲ್ಲ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನು ಕುಟುಂಬಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ
 ನೋಡಬಾರದು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಅವರ ಸಂಗಡ ಸೇರಬಾರದು. ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿ
 ಯಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ
 ತಡೆದಿಡಬೇಕು. ವಿವಿಕ್ತವಾದ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ
 ವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಗವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸ
 ಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಸಾಧುಗಳೊಡನೆಯೂ,
 ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೊಡನೆಯೂ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ದುರ
 ವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ! ಮೊದಲು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ನಾನು ಒಟಿಯಾಗಿಯೇ
 ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ, ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ಸ್ಯ
 ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಗೊಳ
 ಪಟ್ಟು, ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾ
 ದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಮೋಹಾಕುಲಿತವಾಗಿ
 ಯಾವಾಗಲೂ ಮಿಥುನ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತವಾಗಿರುವುದು. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯ
 ಗಳನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು! ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ
 ಗುರಿಯಾದೆನು? ಈಗ ಎಷ್ಟು ಪರಿತಪಿಸಿದರೇನು? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷು
 ವಾದವನು ಮೊದಲು ಸಂಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು.
 ಹೀಗೆ ಸೌಭರಿಯು ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ವಿರಕ್ತ
 ನಾಗಿ, ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಪತಿವ್ರತೆಯ
 ರಾದ ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯರೂ ಅವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸೌಭರಿಯು
 ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸುತ್ತ. ಕೊನೆಗೆ ಅಹವನೀಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಅತ್ಮ
 ವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿದನು.
 ಅವನ ಪತ್ನಿಯರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ

ಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಬಲದಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆದು ನಂದಿ ಹೋದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಪತಿಯೊಡನೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಇದು ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

(ವಾಂಛಾತ್ಮವಂಶಾನುಕ ಸುವು. ೩ ಶಂಕು ಹರಿಶಂಘರ
ವೃತ್ತಾಂತಃ.)

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ವಾಂಛಾತ್ಮವಿಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರಷ್ಟೆ? ಅವೆಲ್ಲ ಅಂಬರೀಷನೆಂಬವನನ್ನು ಅವನ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಯುವನಾಶ್ವನೇ ಪುತ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೂ, ತಾತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಯುವನಾಶ್ವನೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಈ ಯುವನಾಶ್ವನಿಗೆ ಹರಿತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆದರೆ ಅಂಬರೀಷ, ಯುವನಾಶ್ವ, ಹರಿತರೆಂಬ ಈ ಮೂವರೂ ವಾಂಛಾತ್ಮವಿನ ಪ್ರವರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಪುರುಕುತ್ಸನು ನಾಗಕನ್ಯಿಕೆಯಾದ ನರ್ಮದೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು. ಈ ನರ್ಮದೆಯು ಪತಿವ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಸರ್ಪರಾಜನ ಕೋರಿಕೆಯವೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದಳು. ವಿಷ್ಣುಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದ ಆ ಪುರುಕುತ್ಸನು, ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಜಯರಾದ ಕೆಲವು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇದರಿಂದ ನಾಗರು ಇವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಇವನಿಗೆ ಎಂತಹ ವಿಷಸರ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈಗಲೂ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೂ ಹೇಳಿದವರಿಗೂ, ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸರ್ಪಭಯವಿರದು. ಆ ಪುರುಕುತ್ಸನಿಂದ ತ್ರಸದ್ವಸ್ಯವೂ, ತ್ರಸದ್ವಸ್ಯವಿನಿಂದ ಆರಣ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಹರ್ಯಶ್ವನೂ, ಆತನಿಂದ ತ್ರ್ಯುರುಣನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ತ್ರ್ಯುರುಣನಿಂದ ತ್ರಿಬಂಧುರನೂ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಯವ್ರತನೂ, ಸತ್ಯವ್ರತನಿಂದ ತ್ರಿಶಂಕುವೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ತ್ರಿಶಂಕುವೇ ತನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನ ಶಾಪದಿಂದ ಚಂಡಾಲತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯಶರೀರದೊಡನೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆಹೊರಟು, ಈಗಲೂ

ನಕ್ಷತ್ರರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಶ್ರೀಶಂಕುವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆರಿಸಿದಾಗ, ಚಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರವೇಶವು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಶಂಕುವು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತ “ತ್ರಾಹಿ! ತ್ರಾಹಿ!” ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಮೋರೆಯಿಟ್ಟನು. ಆಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ತನ್ನ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವನಿಗಾಗಿಯೇ ಬೇರೊಂದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶಂಕುವನ್ನೇ ಇಂದ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಈ ಶ್ರೀಶಂಕುವಿನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು. ಈತನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ವಶಿಷ್ಠ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ವಿವಾದವುಂಟಾಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪಕ್ಷಿರೂಪದಿಂದ ಅನೇಕಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿ ಇಂದ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಯಾಗದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನೆವದಿಂದ ಅವನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವಸಿಷ್ಠನು ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪಕ್ಷಿಜನ್ಮವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೂ ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪಕ್ಷಿರೂಪದಿಂದಲೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟೆವು. ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ನಾರದನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವರುಣದೇವನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು, ತನಗೆ ವೀರನಾದ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ಪುತ್ರನನ್ನೇ ನರಪತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ವರುಣನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಹರಕೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ರೋಹಿತನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ವರುಣನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನಿಗೆ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ನೀನು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಪಶುವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬಲಿ

ಕೊಡಲಾರದೆ ವರಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ದೇವಾ! ಹತ್ತುದಿಗಳು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಶಿಶುವು ಯಾಗಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ಹತ್ತುದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ನಡೆಸುವೆನು” ಎಂದನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ, ಹತ್ತು ದಿನಗಳಾದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಯಜ್ಞವನ್ನು ತೊಡಗುವಂತೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು, “ಸ್ವಾಮಿ! ಈ ಬಾಲನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಹುಟ್ಟಿದ ಹೊರತು ಇವನು ಯಾಗಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ” ಎಂದನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಹಲ್ಲುಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಬಂದು ತಿರುಗಿ ರಾಜನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾ ರಾಜನು, “ಓ ದೇವಾ! ಇವನಿಗೆ ಈಗ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಹಲ್ಲುಬಿದ್ದು ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಇವನು ಯಾಗಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಈ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವೆನು” ಎಂದನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಕೆಲವುಕಾಲದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು “ರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದುಹೋದುವಷ್ಟೆ? ಈಗಲಾದರೂ ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ರಾಜನು, “ಸ್ವಾಮಿ! ಅಂಗಹೀನನಾದ ಈ ಬಾಲನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಯಾಗಯೋಗ್ಯನಾಗುವನು? ಅವನಿಗೆ ಹೊಸಹಲ್ಲುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸುವೆನು” ಎಂದನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಹೊಸಹಲ್ಲುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಬಂದು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಆಗಲೂ ರಾಜನು, ತನ್ನ ಮಗನು ಯಜ್ಞಯೋಗ್ಯನಾದಹೊರತು ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವೆಂದನು. ಓ! ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹದಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ನೆವಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಕಾಲವನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವರುಣನೂ ಬೇಸರಗೊಳ್ಳದೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೋಹಿತನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯು, ತನ್ನನ್ನು ಯಾಗಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ವರುಣನಿಗೆ ಮಹತ್ಪ್ರಾಡ ಆಕ್ರೋಶವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪದಿಂದ ವರುಣನು, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಹೋದರವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ದಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಬಹಳವಾಗಿ ಊದಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಸಂಕಟಪಡು ತಿದ್ದನು. ತಂದೆಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ರೋಹಿತನು, ಅವನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಇವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, “ಓ ರಾಜಕುಮಾರಾ! ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಹೋದರೂ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೀಗಿಸಲಾರೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಸುಳ್ಳಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ರೋಗವುಂಟಾಗುವುದು. ಈಗ ನೀನು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದರೆ, ಅದರ ಫಲದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ರೋಗವು ನಿವೃತ್ತವಾಗುವುದು. ಅದು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಭೂಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡು.” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ರೋಹಿತನು ಇಂದ್ರನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಅದರೇನು? ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷವೂ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇಂದ್ರನು ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಐದುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆ ದುವು. ಐದಾವರ್ಷಯೂ ಇಂದ್ರನ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ರೋಹಿತನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರದೆ, ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅರನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ರೋಹಿ ತನು, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಂಶ ಸಂಭೂತನಾದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ, ತನಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನನ್ನು ಯಜ್ಞ ಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ವರುಣಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಪುರುಷವೇಧವೆಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ ರೋಗವಿಮುಕ್ತನಾದನು. ಆ ಯಜ್ಞ ದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾವಿತ್ರನೇ ಹೋತೃವಾಗಿಯೂ, ಜಮದಗ್ನಿಯೇ ಅಧ್ವರೃವಾಗಿಯೂ, ಅಯಾಸ್ಯನು ಸಾಮಗಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಉದ್ಗಾತೃವಾಗಿಯೂ, ವಸಿಷ್ಠನೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇವರು, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಸಿದ ಈ ಯಾಗದಿಂದ, ಇಂದ್ರನು ಬಹಳ ವಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಓ! ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶುವಾಗಿದ್ದ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಶನಕೈಫನೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಮುನಿಕುಮಾರನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವೆನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಈ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮತ್ತು ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ, ಧೈರ್ಯಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬಹಳ ವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಜ್ಞಾನ ಬಲದಿಂದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಜಲವನ್ನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುವನ್ನು ಅಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಕಾಶವನ್ನು ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಮಹತ್ತತ್ವವೆಂಬ ಪ್ರಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಐಕ್ಯಹೊಂದಿಸಿ, ಆದರಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವಕಲೆಯೆಂಬ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಬಂಧಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿ, ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಇದು ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—
 ಸಗರವೃತ್ತಾಂತವು.

ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಈ ರೋಹಿತನ ಮಗನು ಹರಿತನು. ಅವನ ಮಗನು ಚಂಪನು. ಈತನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಚಂಪಾಪುರಿಯೆಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಈ ಚಂಪನಿಗೆ ಸುದೇವನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ವಿಜಯನು. ವಿಜಯನಿಗೆ ಭೇರುಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ವೃಕನು. ವೃಕನ ಮಗನು ಬಾಹುಕನು. ಈ ಬಾಹುಕನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಇವನು ವಯಸ್ಸು ಕಳೆದು ವೃದ್ಧನಾಗಿ ಮೃತನಾದವೇಳೆ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅವನೊಡನೆ ಸಹಗಮನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಔರ್ವನೆಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸಹಗಮನಮಾಡದಂತೆ ತಡೆದನು. ಇವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಳ ಸವತಿಯರು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಚ್ಚಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಕಲೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಔರ್ವಮಹರ್ಷಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾಯದೆ

ಬದುಕಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ಶಿಶುವು ಜನಿಸಿದಾಗ ಆ ಶಿಶುವಿನೊಡನೆ ವಿಷವೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ವಿಷದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ “ಸಗರ” ನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವನ ಹೆಸರು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಇವನು ದೊಡ್ಡ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನ ಮಕ್ಕಳೇ ನೆಲವನ್ನು ತೋಡಿ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೆ “ಸಾಗರ” ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಸಗರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತಾಳಜಂಘರೆಂದೂ, ಶಕರೆಂದೂ, ಯವನರೆಂದೂ, ಬರ್ಬರರೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕೆಲವು ದುಷ್ಟರನ್ನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅವರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಔರ್ವಮಹರ್ಷಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ವಿರೂಪಮಾಡಿ ಓಡಿಸಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಂಡನಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಬೋಳಿಸಿ, ಗಡ್ಡವಿಸಿ ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿದನು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಅರ್ಧತಲೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸಿದನು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೆಲವರ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಉತ್ತರಿಯ ಮಾತ್ರವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿದನು. ಈ ಸಗರನು ಔರ್ವಮಹರ್ಷಿಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿರಿಯೂ, ಸಕಲವೇದಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನಾರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಶತಶ್ರುತೋಪಧಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿ, ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಯಾಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ನೂರನೆಯ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಪದವಿಗೆ ಮೋಸಬರುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ಅವನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವನನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ, ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಪಿಲಮಹಾಮುನಿಯ ಹಿಂದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಸಗರನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂದೂ, ಕೇಶಿನಿಯೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಗೆ ಅರುವತ್ತು ಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಸಗರನು ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವನನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅರುವತ್ತು ಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಬಲಗರ್ವಿತರಾದ ಆ ಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ, ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ನೆಲವನ್ನು ತೋಡಿ ರಸಾತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರುವಾಗ, ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ, ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಯಜ್ಞಾಶ್ವ

ವನ್ನೂ ಕಂಡರು. ಆಗ ಅವರ ಮಹೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ! ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಸಂದೇಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಸಂದೇಹದಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು “ಇದೋ! ಇವನೇ ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕದ್ದವನು! ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವನು ಈ ವಿವಿಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರುವನು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದು ವಿನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ಕಪಟವೇಷದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ! ಕೊಲ್ಲಿರಿ!” ಎಂದು ಆತ್ಮಾಕ್ರೋಶದಿಂದಾರ್ಭಟಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತ, ಆಯುಧವಾಣಿಗಳಾಗಿ ಅವನಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಪಸ್ವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಿಲಮುನಿಯು, ಭಟ್ಟನೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಗರಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರನ ಮೋಸವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಪಿಲಮಹಾಮುನಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಟ್ಟು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋದುದರಿಂದ, ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಿದ್ದೋಡನೆ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಶರೀರದೊಳಗಣ ಅಗ್ನಿಯಿಂದಲೇ ಉರಿದು ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾದರು. ಈ ಸಗರಪುತ್ರರು ಕಪಿಲನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾದುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಇದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಸತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಲೋಕವನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವ ಡಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವಶರಿಸಿರುವ ಕಪಿಲರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕೋಪರೂಪವಾದ ತವೋಗುಣವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದರೇನು? ನೆಲದಲ್ಲರತಕ್ಕ ಧೂಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಂಟುವುದಂಟೆ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವುದೇ ಆಕಾಶದ ಗುಣವಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಯಾವನ ಮುಖದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಮಹಾನಾವೆಯು, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಿಂದ ದಾಟಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಾದ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, ಕಪಿಲನು ಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಭಾವವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದರೇನು? ಆದುದರಿಂದ ಕಪಿಲನು ಆ ಸಗರಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿಸನೆಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಸಗರನಿಗೆ ಕೇಶಿನಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಂಜಸನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಂಶುಮಂತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ಅಸಮಂಜಸನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾಯೋಗಿಯನಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಯೋಗನಿಷ್ಠನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಸಹವಾಸದೋಷದಿಂದ ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆಸಿದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಮಹಿಮೆ

ಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ಕೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ತನಗೆ ಸಂಗದೋಷವು ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದ್ವೇಶಿಸಿ, ತಾನು ಸಹವಾಸಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಗೂ, ಇತರಜನಗಳಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸರಯೂನದಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕುತ್ತಿದ್ದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಸಗರನು, ಅವನಲ್ಲಿ ವೃತ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದು, ಅವನನ್ನು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೊಡಿದುದು ಕ್ಕಾಗಿ ಅಸಮಂಜಸನು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಸರಯೂನದಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಯೋಗಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬದುಕಿಸಿ, ಅವರವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಹುಕಾಲದಮೇಲೆ ಬದುಕಿ ಬಂದ ಬಾಲರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಸಗರನೂಕೂಡ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಸಮಂಜಸನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಅಸಮಂಜಸನ ಮಗನಾದ ಅಶುಮಂತನು, ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಸಗರನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಂದಿರು ಹೋದದಾರೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು, ಪಾತಾಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನೂ, ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನೂ, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಆ ಕಪಿಲಮಹಾರ್ಷಿಯು ಭಗವದಂಶಭೂತನೆಂಬುದನ್ನು ಇವನು ಕೇಳಿಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮುಂದೆ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು.

“ಓ ದೇವಾ! ಅನೇಕಯೋಗೀಶ್ವರರು ಸಮಾಧಿ ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರರು! ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢಜನರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು? ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೇ ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು. ಇನ್ನು ಇತರರ ಪಾಡೇನು? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಾದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸತಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವೇ

ಹೊರತು, ನಿಜವಾದ ಅತ್ಯಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರವು. ಹೀಗೆ ಅನಂತಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅನಂದಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯಾಗಿ, ಮಾಯಾಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ, ಸನಕಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮೂಡೆನಾದ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಭಾವಿಸಬಲ್ಲೆನು? ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಸಮರ್ಥನಾದ ನಾನು, ಇದೋ ಈ ನಮಸ್ಕಾರಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವೆನು. ಮಾಯಾಗುಣಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಸಡೆಯದೆ, ನಾಮರೂಪ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ತಾಳಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ದ್ಧರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಅಸಹನ, ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ತವಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಮನೆ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಳಲು ತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವಲ್ಲವೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. “ಓ ದೇವನಾ! ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಈಗ ನನಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ವಿಕಾರಭಿಲಾಷೆಯು ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳೂ ನೀಗಿದುವು. ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಮೋಹವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ದೃಢವಾದ ಮೋಹಪಾಶವೂ ಛಿನ್ನವಾಯಿತು. ಈಗ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಶುಮಂತನನ್ನು ಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯನು ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, “ಓ ವತ್ಸಾ! ನಿನ್ನ ಪಿತಾಮಹನ ಯಾಗದ ಕುದುರೆಯೇ ಇದು! ಇದನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನೊಡನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವರು. ಇವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಹೊಂದಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ತಂದು, ಆ ಗಂಗೆೋದಕದಿಂದ ಈ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಸ ಬೇಕಾದುದೊಂದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಅಶುಮಂತನು ಈ ಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ತಾತನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಸಗರನ ಯಾಗವು ಪೂರ್ತಿಹೊಂದಿತು. ಆಮೇಲೆ ಸಗರನು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು, ಅಶುಮಂತನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಾಘ

ಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಔರ್ವಮಹರ್ಷಿಯು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು.

ಇದು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 { ಗಂಗಾವತರಣವೃತ್ತಾಂತವು.
ಕಲ್ಮಷಪಾದಖಟ್ಟಾಂಗಚರಿತ್ರವು. }

ರಾಜಾ ಕೇಳು ! ಕಪಿಲಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಂಶುಮಂತನು ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಾಧೀನನಾದನು. ಅವನ ಮಗನಾದ ವಿಲೀಪನೂ ತಾನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಅದೇ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಅವನೂ ವಿಫಲಪ್ರಯತ್ನನಾಗಿಯೇ ಸತ್ತನು. ಆಮೇಲೆ ಇವನ ಮಗನಾದ ಭಗೀರಥನೆಂಬವನು, ಹೇಗಾದರೂ ಆಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕೆಂದು, ತನ್ನ ತಂದೆತಾತಂದಿರಿಗಿಂತಲೂ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಇವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ “ಓ ಭಗೀರಥಾ ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸು, ನಡೆಸಿಕೊಡುವೆನು” ಎಂದಳು. ಭಗೀರಥನು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜಕುಮಾರಾ ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಾನು ಭೂಮಿಗಾಗಲಿ, ಪಾತಾಳಕ್ಕಾಗಲಿ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಾಗ ನನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವರಾರು ? ಈ ಭೂಮಿಯೇನೋ ತಡೆಯಲಾರದು. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ ! ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯಿಂಟು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವರು ! ಅವರು ನನಗೆ ಅಂಟಿಸಿಹೋದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾನು ಯಾವವಿಧದಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ! ಈ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ನೀನು ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಬೇಕು”

ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕಾ ಭಗೀರಥನು “ಅಮ್ಮಾ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪಾಪಿಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೂ ಎಷ್ಟೋಮಂದಿಯುಂಟಲ್ಲವೆ? ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಷ್ಟೋಮಂದಿಯಿರುವರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೇ ಪಾವನಮಾಡುವರು. ಅವರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವರಲ್ಲವೆ? ಪಾಪಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಪಾಪವು ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು. ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾದುದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಲ್ಲಿದ್ದು, ಆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲುವವರೇನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನೂಲೆಗಳಂತೆ, ಯಾವನು ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನೋ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯವರಿಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವನು ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವನೋ, ರುದ್ರ ಶರೀರಕನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲನು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಂಗಿಯು “ವತ್ಸಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಆ ಪರಮಶಿವನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ನನ್ನ ಪ್ರವಾಹವೇಗವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡು” ಎಂದಳು. ಇದರಮೇಲೆ ಭಗೀರಥನು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ರುದ್ರನೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲೇ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಅಡ್ಡಮಾತಾಡದೆ, ವಿಷ್ಣು ಪಾದೋದ್ಭವೆಯಾದುದರಿಂದ ಪರಮಪಾವನೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಗಂಗಿಯು, ಆಕಾಶದಿಂದಿಳಿದು, ಶಿವನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಭಗೀರಥನು, ಆ ಗಂಗಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ತನ್ನ ರಥವನ್ನೇರಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟನು. ಗಂಗಿಯೂ ಆ ರಥದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪಾವನಮಾಡುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ದಗ್ಧರಾದ ಸಗರಕುಮಾರರ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರವಾಹಜಲದಿಂದ ತೊಳೆದಳು. ರಾಜಾ! ಅತಿಕ್ರೂರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧರಾದ ಸಗರ ಪುತ್ರರೂಳೂಡ ಗಂಗಾಜಲಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಹೀಗೆ

ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾದ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಸಗರಪುತ್ರರು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಾಗ, ದೃಢನಿಯಮದಿಂದ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡ ತಕ್ಕವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಸಂಸಾರತಾರಕನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪಾದಾರ್ಥವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಈ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದೇನೂ ಅತಿ ಶಯವಲ್ಲ. ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು, ರಾಗಾದಿಬೋಧಗಳನ್ನು ನೀಗಿ, ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕ್ಷಣವೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರ್ಥಸ್ವರ್ಪದಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯ ವೇನುಂಟು ?

ಓ ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಭಗೀರಥನ ಮುಂದಿನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಹೇಳು! ಆ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಶುಕ್ರನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶುಕ್ರನಿಂದ ನಾಭಾವರನೂ, ಅವನಿಂದ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಮಿತಾಯುಷ್ಣಾ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಆಮಿತಾಯುಷಿನ ಮಗನು ಋತುಪರ್ಣನು. ಈತನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾದ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿ, ಅವನಿಂದ ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕ್ಷಹೃದಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಋತುಪರ್ಣನಿಗೆ ಸರ್ವಕಾಮನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆತನ ಮಗನು ಸುದಾಸನು. ಸುದಾಸನ ಮಗನು ಮಿತ್ರಸಹನು. ಇವನು ಮದಯಂತಿಯೆಂಬವಳನ್ನು ವರಿಸಿದನು. ಈ ಮಿತ್ರಸಹನನ್ನೇ ಕಲ್ಮಾಷಪಾದನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಈತನು ಒಮ್ಮೆ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನಾದನು. ಇವನಿಗೆ ಔರಸಸಂತಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕ್ರಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಈ ಮಿತ್ರಸಹನು ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದುದೇಕೆ? ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದರೆ, ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂದನು. ಆದಕ್ಯಾ ಶುಕ್ರನು “ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಆ ಮಿತ್ರ ಸಹನು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಸಹೋದರನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಅಲಕ್ಷ್ಮ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದ ರಾಕ್ಷಸನು, ತನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದ ರಾಜನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಿಗೆಯವನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಒಮ್ಮೆ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನು ರಾಜನ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಇವನು ಮನುಷ್ಯಮಾಂಸವನ್ನು ಪಕ್ವಮಾಡಿ ಅವನ ಎಲೆಗೆ ಬಡಿಸಿದನು. ಎಲೆಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವಸಿಷ್ಠನು, ಅದರ ದುರ್ಗಂಧದಿಂದ, ಅದು ಅಭಕ್ಷ್ಯವಾದ ನರಮಾಂಸವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೋಪದಿಂದ ಹಿಂದುಮುಂದು ಯೋಚಿಸದೆ, ಮುಂದಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ದುರಾತ್ಮಾ! ನನ್ನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ನರಮಾಂಸವನ್ನು ಕ್ಷಿಸುವೆಯಾ? ನೀನು ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದು!” ಎಂದು ಶಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕೊನೆಗೆ ಅದು ರಾಕ್ಷಸನ ಕೃತ್ಯವೇಹೊರತು ರಾಜನ ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದು ದರಿದ್ರ, ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷದವರೆಗೆನಾತ್ರ ಕಾಲವಿಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದರೇನು? ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ, ವಸಿಷ್ಠನಮೇಲೆ ಆತ್ಮಾಕ್ರೋಶವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಗುರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೈಗೆ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ಆ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ವಸಿಷ್ಠನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮದಯಂತಿಯು ಥಟ್ಟನೆ ಬಂದು, ಪತಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು “ನಾಥಾ! ನಮಗೆ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಗುರುಗಳಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ! ಈ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಚಲ್ಲಿ ಬಿಡು.” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಅತೀವ್ರವಾದ ಆ ಶಾಪವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕು, ವಿದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನೇಕಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಜಲವನ್ನು ಯಾವಕಡೆಗೆ ಚಲ್ಲಿದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗುವುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ರಾಜನು ಆ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಮೇಲೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡನು. ಅದರ ವೇಗದಿಂದ ಅವನ ಪಾದಗಳು ಸುಟ್ಟು, ಇದ್ದಲಿನಂತೆ ಕಪ್ಪಾದುವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಕಲ್ಮಾಷಪಾದನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವನು ಅಕ್ಷಣವೇ ವಸಿಷ್ಠ ಶಾಪದಂತೆ ರಾಕ್ಷಸರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಾಡುಕಾಡಾಗಿ ತಿರುಗಿ, ಮೃಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನು ರಾಕ್ಷಸರೂಪದಿಂದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವನವಾಸಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಮುನಿದಂಪತಿಗಳು, ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂಭೋಗ ಸುಖವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ಷುಧಾರ್ತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಮುನಿದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರರುಷನನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಭಕ್ತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯು ಭಯದಿಂದ ಬೆಚ್ಚರಬಿದ್ದು, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು. “ಎಲೈ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲ! ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠನು! ಮಹಾತ್ಮಳಾದ ಮದಯಂತಿಯ ಪತಿಯು! ವೀರಾಗ್ರೇಸರನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಧರೂಪವಾದ ಈ ಪಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಾನು ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಪತಿ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಬೇಕು! ಈತನಾದರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು! ಇನ್ನೂ ಈತನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ರತಿಸುಖದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ! ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ನೀನು ಭಕ್ಷಿಸಬಹುದೆ? ಇದು ಮಹಾಪಾತಕವಲ್ಲವೆ? ಅದಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯದೇಹವೇ ಜೀವನಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ, ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಇಹಪರಲೋಕಗಳ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಕೆಡಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯವಧವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಾಪಹೇತುವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದರಮೇಲೆ ಈತನು ಶುದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ತೀಲದಿಂದಲೂ, ಗುಣದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು. ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಗುಣಾಕರನಾದ ಪರಮಪುರುಷವನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ರಾಜರ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಇಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬಹುದೇ? ಓ ರಾಜಾ! ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಧರ್ಮಗಳಿಲ್ಲ! ನೀನು ವಿಪನ್ನರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನು. ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯೆತ್ತುವಂತೆ, ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವಾದ ನೀನೇ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಧರ್ಮವೆ? ಸಾಧುಪ್ರಿಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಪರಮಸಾಧುವಾಗಿಯೂ, ಪಾಪರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದರೇನು? ಗೋಹತ್ಯೆಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಕ್ರೂರಪಾತಕವೆನಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು! ನಿನ್ನ ಹಸಿವಿನ ಆತುರಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೆ ಇವನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು! ನಾನು ಇವನನ್ನಗಲಿ ಬದುಕಿರಲಾರೆನು” ಎಂದು

ದೈನ್ಯದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳದೆ ಸೌದಾಸನು, ದ್ವೈವ ಜೋದಿತನಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಹುಲಿಯು ಹಸುವನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಗೋಳಿಡುತ್ತ, ಸಹಿಸಲಾರದ ದುಃಖದಿಂದ ತತ್ತಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿ ಸೌದಾಸನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಓ ದುರಾತ್ಮಾ ! ನಾನು ಅಹ್ಮವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಕೇಳದೆ, ನಿರಸರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು, ಕಾಮಾರ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಅದು ದರಿಂದ ನೀನು ಶಾಪಾರ್ಹನು ! ನೀನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದು !' ಎಂದು ಶಪಿಸಿ, ತಾನೂ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಿಸಾಡಿದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ರೇಹದ ಅಸ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು, ಅದನ್ನು ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆಲೇರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಅದರಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಪತಿಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸೌದಾಸನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾದಮೇಲೆ ಶಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಕಾಮಾತುರದಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಮದಯಂತಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ಮತಿಯಾದ ಅಕೆಯು, ಅವನಿಗೆ ಮುನಿಪತ್ನಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದಳು. ಅದು ಮೊದಲು ಸೌದಾಸನು ಮರಣಭಯದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಔರಸಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಸೌದಾಸನು ತನಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ತನ್ನ ವಂಶವು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಂತು ಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ತನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಮೇಲೆ ವಸಿಷ್ಠನು ಮದಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ ಎಳುಸಂವತ್ಸರಗಳಾದರೂ ಪ್ರಸವವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮದಯಂತಿಯು, ಕೋಪದಿಂದ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ಒಡನೆಯೇ ಪುತ್ರಜನನವಾಯಿತು. ಅಶ್ವ (ಶಿಲಾ) ಘಾತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಅಶ್ವಕನಂದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಅಶ್ವಕನ ಮಗನು ನಾರೀಕವಚನೆಂದೂ, ಮೂಲಕನೆಂದೂ, ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಹಿಂದೆ ಪರಶುರಾಮನು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಬಂದನು.

ಆಗ ಅಶ್ವಕನ ಅಂತಃಪುರದ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರು, ಆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಪರಶುರಾಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದುದರಿಂದಲೇ ನಾರೀಕವಚನೆಂದೂ, ಆಗಿನ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವು ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಇವನೇ ಮೂಲವಾದುದರಿಂದ ಮೂಲಕನೆಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮೂಲಕನಿಗೆ ದಶಥನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ದಶರಥನಿಂದ ಐಲಬಿಲನೂ, ಅವನಿಂದ ವಿಶ್ವಸಹನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ವಿಶ್ವಸಹನಿಗೆ ಖಟ್ಟಾಂಗನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಖಟ್ಟಾಂಗನು ತನ್ನ ಆಯುಃಪರಿಮಾಣವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕಾ ದೇವತೆಗಳು “ಇನ್ನೆ ರಡುಗಳಿಗೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ನಿನ್ನ ಆಯುಃಕಾಲ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಖಟ್ಟಾಂಗನು, ತನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ವೈರಾಗ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುವನು. “ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲಕ್ಕೆ ತಲೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ! ನನಗೆ ಕುಲದೈವಕ್ಕೆ ತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಲಿ, ನನ್ನ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳಾಗಲಿ, ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಲಿ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವಾಗಲಿ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲ. ಜಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಶ್ಲೋಕನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವತೆಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಭಗವತ್ತೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನನಗೆ, ಆ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಅವರೂ ಇಂದ್ರಿಯವಶರಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ, ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪುಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನೇ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಸ್ತುವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ. ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನೇ ಪರವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವರು. ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯರ ಪಾಡೇನು? ಆ ದೇವತೆಗಳು ಕೊಡತಕ್ಕ ವರಗಳಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳಾಗಲಿ ನಾವು ಪಡೆಯ

ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೇ ಹೊರತು, ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ಅವೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಾಯಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಿಘ್ನವುಗಳಾಗಿ ಯೂ, ಗಂಧರ್ವನಗರದಂತೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದು, ವಿಶ್ವಾತ್ಮನಾದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮರೆಹೋಗುವೆನು. ಈಗ ಉಳಿದಿರತಕ್ಕ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಆಯುಶ್ಚೇಷದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೃಢಧ್ಯಾನದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಖಟ್ಟಾಂಗನು ದೃಢಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆತ್ಮಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿ, ಪಾಪರಾಹಿತ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ನಿಜವಾದ ದೈವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನನ್ನು, ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದ್ದ ವಾಗಿಯೂ, ದುರೂಹವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು.

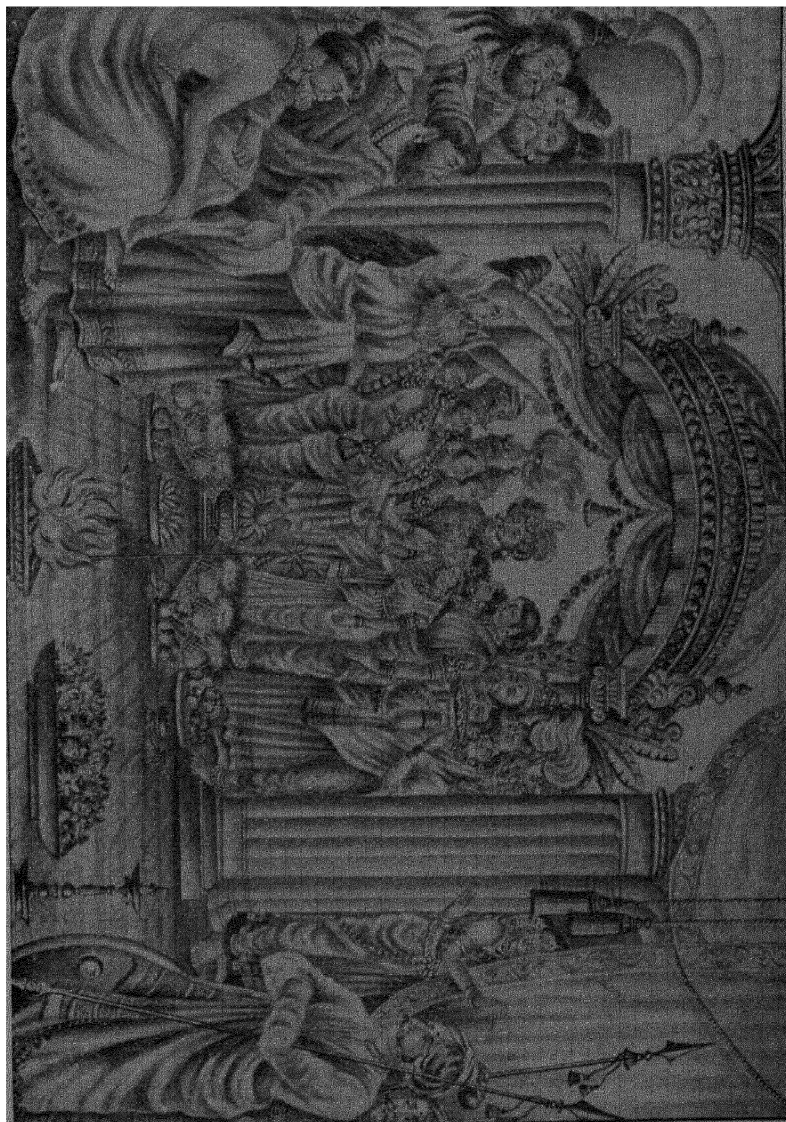
ಇದು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೦೧೧೧) ರಾಮಾನುಜಚರಿತ್ರವು. (೧೧೧೧)

ರಾಜೇಂದ್ರಾ, ಕೇಳು! ಈ ಖಟ್ಟಾಂಗನಿಗೆ ದೀರ್ಘಬಾಹುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ದೀರ್ಘಬಾಹುವಿನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ರಘುಮಹಾರಾಜನು. ರಘುವಿನ ಮಗನು ಅಜಮಹಾರಾಜನು. ಈ ಅಜನ ಮಗನೇ ಪರಮಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ದಶರಥಚಕ್ರವರ್ತಿಯು. ವೇದಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಮೇಲೆ, ತನ್ನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿಂದ ದಶರಥನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತ್ರವನ್ನು ತತ್ಪದರ್ಶಿಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳನೇಕರು ಬಹು ವಿವುಲವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ನೀನೂ ಅನೇಕಾರ್ಥವರ್ತಿ ಆ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಯಾವನು ತಂದೆಯ

ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿಗೆಹೋಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವನ್ನೂ ಸಹಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಕೋಮಲಗಳಾದ ತನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಸುಗ್ರೀವಲಕ್ಷ್ಮಣಬ್ರೂಯಾವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಸಾಂತ್ವವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಗಾಗ ಅವನ ಮಾರ್ಗಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಯಾವನು ರಾವಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯನ್ನು ವಿರೂಪಮಾಡಿ? ಅದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು, ಆ ಸೀತಾ ವಿರಹದ ಬುದಿಂದ ಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತನಾಗಿ, ರಾವಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟು, ದಾರಿಗಡ್ಡಲಾಗಿ ಪಮುದ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಭ್ರೂಭಂಗಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹೆದರಿಸಿ, ಆ ಪಮುದ್ರವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ರಾವಣಾದಿರಾಕ್ಷಸರೆಂಬ ಮಹಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತಿದ್ದನೋ, ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ” ಎಂದು ಶುಕಮಹಾಮುನಿಯು ರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ದಶರಥಪುತ್ರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಹಾಮುನಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ, ಅವನ ಯಾಗರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಹಾಯವನ್ನೇ ಪೇಕ್ಷಿಸದೆಯೇ, ಸುಬಾಹುಮಾರೀಚರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಜನಕರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ವೀರಾಗ್ರೇಸರರು ಬಂದು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಆಗ ಮುನ್ನೂರುಮಂದಿ ಮಹಾಬಲಾಧ್ಯರಿಂದ ಸಾಗಿಸಿ ತರಲ್ಪಟ್ಟ, ಕಶೋರವಾದ ರುದ್ರಧನುಸ್ಸನ್ನು, ಸುಲಭವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದೆತ್ತಿ ನಾಣೀರಿಸುವಾಗ, ಅನೆಯು ಕಬ್ಬಿನಜಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮರಿಯುವಂತೆ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುರಿದು, ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಶೀಲದಲ್ಲಿಯೂ, ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಾಜಕುಮಾರಿಯೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ! ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಸ್ಪರೂಪದಲ್ಲಿ ವಕ್ಷಸ್ಥಲನಿವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಜನಕರಾಜನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾರೂಪದಿಂದಿದ್ದು, ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ಕೈಹಿಡಿದಳೆಂದು ತಿಳಿ! ಈ ಸ್ವಯಂವರವಾದಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸೀತಾಸಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುವಾಗ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನು

ನಿರ್ಮೂಲವಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಬಂದ ಪರಶುರಾಮನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದು ಜಯಶೀಲನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು, ಸೀತಾಸನೇತನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ದಶರಥನು, ರಾಜ್ಯಾರ್ಹನಾದ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ, ದಶರಥನು ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕೈಕೇಯಿಗೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆಕೆಯು ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ರಾಮನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ದಶರಥನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದಳು. ದಶರಥನಿಗೆ ಇದು ಸರ್ವಥಾ ಸಮ್ಯಕ್ ವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬೀಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ದಶರಥನು ಚಿಂತಾ ಕುಲನಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರಾಮನು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಆಗ ರಾಮನು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೋಹಾಗೆ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ, ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಆರಮನೆಯನ್ನೂ, ಹೆತ್ತತಾಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯೆಂಬ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸಿಯೊಬ್ಬಳು, ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಮಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು, ಅವಳನ್ನು ವಿರೂಪ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಬಂಧುಗಳಾದ ಖರ, ದೂಷಣ, ತ್ರಿಶಿರಸ್ಸುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದು ರಾಮನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದರು. ರಾಮನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯು ತನಗುಂಟಾದ ಅವಮಾನವನ್ನೂ, ಖರದೂಷಣಾದಿಗಳ ವಧವನ್ನೂ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ ತಿಳಿದಳು. ರಾವಣನು ಅವಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಮಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡುತರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಮಾರೀಚನ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಲು, ಮಾರೀಚನು ಮಾಯಾಮೃಗರೂಪದಿಂದ ಸೀತಾರಾಮರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ,

ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಹುದೂರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಮನು ಅದು ರಾಕ್ಷಸಮಾಯೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ರುಸ್ರನು ದಕ್ಷನನ್ನು ಹೇಗೆಗೋಹಾಗೆ ಆಮೃಗವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ರಾಮನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾವಣನು ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ತೋಳನಂತೆ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತ, ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದುಯ್ದು ತನ್ನ ರಾಜಘನಿಯಾದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ರಾಮನು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹಿತನಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ನಿತ್ಯಾನಂದಮಯನಾದ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು. ಪತ್ನೀವಿಯೋಗದಿಂದ ಕೃಪಣನಂತೆ ದುಃಖಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ನಟನೆಗಳು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವೋಹವುಳ್ಳವರಗತಿಯೇ ಹೀಗೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಬರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಠಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಟಾಯುವೆಂಬ ಗೃಧ್ರರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆ ಜಟಾಯುವು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ರಾವಣನಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ಗೃಧ್ರಪಕ್ಷಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು, ಕಬಂಧನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವಾದಿವಾನರರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು, ವಾನರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅಂಜನೇಯಾದಿವಾನರರಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೀತೆಯಿರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ವಾನರಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಲಂಕೆಗೆ ಹೊರಟು, ಸಮುದ್ರತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮೂರುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ವಾಸನೆಮಾಡಿದರೂ, ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ದಾರಿಕೊಡದಿರಲು, ಆಗ ರಾಮನು ಕೋಪಾನ್ವಿಷ್ಟಾಲಿಯನ್ನು ಕೆದರುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿಬಿಡುವಂತೆ, ದುರದುರನೆ ನೋಡಿದನು? ಇಷ್ಟಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋದುವು. ಓಡನೆಯೇ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಭಯದಿಂದ ಪುರೂಷಾಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಸಮಸ್ತ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಂದು, ರಾಮನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು. “ಓ ರಾಮಾ! ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ

ಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಯಾದೆನು. ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾವು ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿಯೂ, ಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಅದಿವುರುಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು? ಈಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವು ನನಗೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವುಂಟಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ವಶವಾದ ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದಲೇ, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವಗಣಗಳೂ ಜನಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನೂ, ನೀನೇ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೆಂಬುದನ್ನೂ ಈಗ ನಾನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು! ದೇವಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ಮುಂದಿನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸು! ನನ್ನ ಜಲಕ್ಕೆ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ನೀನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸು! ಅದೇಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ರಾವಣನನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸು! ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವನಾಗು! ನನ್ನ ಜಲವು ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಲಾರದು. ನೀನು ಇದರಮೇಲೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೇತು ವನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡಕಾರ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಈ ಸೇತುಬಂಧದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಿ! ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳಾದ ರಾಜರೈಲ್ವರೂ ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲಿ!''ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ವಾನರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತಂದ, ಜೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರದಮೇಲೆ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಸುಗ್ರೀವನಳ, ನೀಲ, ಹನುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರವೀರರೊಡನೆ ಆ ಸೇತುವಿನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ವಿಭೀಷಣನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲೇ ಹನುಮಂತನವಾಲಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಅರ್ಧದಗ್ಧವಾದ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ವಾನರಸೈನ್ಯವು, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಲಂಕೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ವಿಹಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ, ಸಭಾಂಗಣಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಸಾದದ ಮುಂಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ, ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಡಿದು ಕಡಹುತ್ತಬಂದುವು. ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಚತುಷ್ಟಂಭಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತ ಬಂದುವು. ಈ ವಾನರಸೈನ್ಯದ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಲಂಕಾನಗರವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕಾಡಾ

ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಹುದೂರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಮನು ಆದು ರಾಕ್ಷಸಮಾಯೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ರುಸ್ರನು ದಕ್ಷನನ್ನು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಆಮೃಗವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ರಾಮನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾವಣನು ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ತೋಳನಂತೆ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತ, ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದುಯ್ದು ತನ್ನ ರಾಜಘನಿಯಾದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ರಾಮನು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹಿತನಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕು ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ನಿತ್ಯಾನಂದಮಯನಾದ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು. ಪತ್ತೀವಿಯೋಗದಿಂದ ಕೃಪಣನಂತೆ ದುಃಖಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ನಟನೆಗಳು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋಮೋಹವುಳ್ಳವರ ಗತಿಯೇ ಹೀಗೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಬರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಠಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಟಾಯುವೆಂಬ ಗೃಧ್ರರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆ ಜಟಾಯುವು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ರಾವಣನಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ಗೃಧ್ರಪಕ್ಷಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು, ಕಬಂಧನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವಾದಿವಾನರರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು, ವಾನರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅಂಜನೇಯಾದಿವಾನರರಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೀತೆಯಿರವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ವಾನರಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಲಂಕೆಗೆ ಹೊರಟು, ಸಮುದ್ರತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮೂರುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ವಾಸನೆಮಾಡಿದರೂ, ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ದಾರಿಕೊಡದಿರಲು, ಆಗ ರಾಮನು ಕೋಪಾಂಗ್ವಿಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಕೆದರುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿಬಿಡುವಂತೆ, ದುರದುರನೆ ನೋಡಿದನು? ಇಷ್ಟಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋದುವು. ಓಡನೆಯೇ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಭಯದಿಂದ ಪುರೂಷಾಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಸಮಸ್ತ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಂದು, ರಾಮನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು. “ಓ ರಾಮಾ! ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ

ಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಯಾದೆನು. ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾವು ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿಯೂ, ಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಅದಿವುರುಷನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು? ಈಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವುಂಟಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ವಶವಾದ ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದಲೇ, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವಗಣಗಳೂ ಜನಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನೂ, ನೀನೇ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೆಂಬುದನ್ನೂ ಈಗ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು! ದೇವಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ಮುಂದಿನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸು! ನನ್ನ ಜಲಕ್ಕೆ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ನೀನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸು! ಅದೇಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ರಾವಣನನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸು! ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವನಾಗು! ನನ್ನ ಜಲವು ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಲಾರದು. ನೀನು ಇದರಮೇಲೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡಕಾರ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಈ ಸೇತುಬಂಧದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಿ! ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲಿ!' ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಂದ ವಾನರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತಂದ, ಜಿಟ್ಟಿಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರದಮೇಲೆ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಸುಗ್ರೀವನು ನಳ, ನೀಲ, ಹನುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರವೀರರೊಡನೆ ಆ ಸೇತುವಿನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ವಿಭೀಷಣನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲೇ ಹನುಮಂತನವಾಲಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಅರ್ಧದಾಗಿ ವಾದ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ವಾನರಸೈನ್ಯವು, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಲಂಕೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ವಿಹಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ, ಸಭಾಂಗಣಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಸಾದದ ಮುಂಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ, ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಇಡಿದು ಕಡಹುತ್ತ ಬಂದುವು. ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಚತುಷ್ಟಂಭಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತ ಬಂದುವು. ಈ ವಾನರಸೈನ್ಯದ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಲಂಕಾನಗರವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕಾಡಾ

ನೆಯು ಕಲಗಿಸಿದ ನದಿಯಂತೆ ವ್ಯಾಕುಲಿತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ರಾವಣನು. ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಿಕುಂಭ, ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ದುರ್ಮುಖ, ದೇವಾಂತಕ, ನರಾಂತಕ, ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು, ಪ್ರಹಸ್ತ, ಕುಂಭಕರ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸವೀರರನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ, ಅನೇಕ ಸೈನ್ಯಸಹಾಯದೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಕತ್ತಿ, ಶೂಲ, ಪ್ರಾಸ, ತೋಮರ, ಭಿಂಡು ವಾಲ, ಪಟ್ಟಸ, ಮೊದಲಾದ ನಾನಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ವಾನರಸೈನ್ಯವನ್ನಿ ದಿರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇಗವಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ಕೂಡ ಇತ್ತಲಿಂದ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆಯೂ, ಸುಗ್ರೀವ: ನಲ, ನೀಲ, ಗಂಧಮಾದನ, ಅಂಗದ, ಮುಕ್ತ, ಪನಸ, ಅಂಜನೇಯರೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರ ವೀರರೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ದೈತ್ಯರನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಂಗ ದನೇ ಮೊದಲಾದ ಕಪಿಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ರಾವಣನ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳೊ ಡನೆ ಕೈಕಲಿತು, ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಗದೆ ಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಡಕಂಡ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಬಂದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷದವ ರಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಸೈನ್ಯ ವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಕೊನೆಗೆ ರಾವಣನು ತಾನಾ ಗಿಯೇ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಬಂದು ರಾಮನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ನಿಂತನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಮಾತಲಿಯು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ರಾಮನಿ ಗಾಗಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ರಾಮನು ಅತ್ಯಂತಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆ ರಥವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ರಾವಣನು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವನಮೇಲೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ರಾಮನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಡುಮಾಡಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎಲೆ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮಾ! ಯಾರೂಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕದ್ದೊಡೆಹೋಗುವ ನಾಯಿಯಂತೆ, ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನೀನು, ನಾವಿಲ್ಲದಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮ ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಕದ್ದೊಡೆದೆಯಲ್ಲವೆ? ಕೇವಲಲಜ್ಜಾಸ್ಪದವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಯೂ ನೀನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ? ಎಲೆ ನೀಚಾ! ನಿನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು ನೋಡು! ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮೃತ್ಯುವೆಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡಿ, ರಾವಣನ ಎದೆಗೆ

గురియిట్టకొడదను. ఆదు వజ్రాయుధదంతే నిరంకుశవాద వేగదింద బంధు అవన ఎదీయన్న భేదెదిశెతు. ఆ క్షణవే రావణను హత్తుమొగు గళిందలూ రక్తవన్న కారుత్త క్షేణపుణ్యను స్వగదింద నేలదమేలే బిళు వంతె, విమానదింద కేళగేబిద్దు ప్రాణవన్న బిట్టను. ఇదన్న కేళి మండోదరి మోదలద రాక్షసస్త్రియరేల్లరూ ఓడిబంధు రామబాణదింద హతరాగి బిద్దు తమ్మతమ్మ బంధుగళ దేహవన్నా లింగిసి, ఎదీయన్న బడి దుకొళ్ళుత్త ద్వేన్యదింద రోదెదిసువరు. “అయ్యో నావు కేట్టెవు! నాథా! నీనిల్లదుదరింద లంకాపురియే శూన్యారణ్యదంతే కాంతిహీనవాయితు ! నమ్మ పట్టణవేల్లవుల శత్రుగళ వాలాయితు. అయ్యో! ఇన్న లంకా నివాసిగళిగే దిక్కారు? ఓ నాథా! నీను కామాంధనాగి ఆ సీతా దేవియ ప్రభావవన్న తిళియదే అవళల్లి మహాపరాధవన్న మూడిదే! ఈ ఆకృత్యదిందలే నినగే ఈ దుస్థితియు ప్రాప్తవాయితు. అదరిందలే లంకాపురియూ నమ్మంతే అనాథేయాయితు. రాక్షసశక్రవర్తియేనిసి కేండ నిన్న దేహవు హద్దు గళిగే అహారవాయితు. నిన్న అత్తవు నర కానుభవకే గురియాయితు. అయ్యో! నావేను మూడబల్లెవు?” ఎందు నానావిధవాగి విలపిసుత్తిరువాగ, విభీషణను రామన అనుమతియన్న పడెదు, అవరన్న సమాధానపడిసి, రావణాదిగళిగే యథావిధియాగి ప్రేతకార్యగళన్న నడెదిదను. అమేలే శ్రీరామను, సీతేయన్న కరీతరువదక్కాగి ఆశోకవనకే హోగి, అల్లి తన్న వియోగదుఃఖదింద బహళవాగి కందికంది కృశవాద మ్యేయుళ్ళవళాగి, ఒందానోందు తింశు వాన్మక్షద బుడదల్లి ద్వేన్యదింద కుళితద్ద తన్న ప్రియేయన్న కండను. శ్రీరామన ముఖపడ్డవన్న కండాగ అవళ సంతోషకే పారవుంటి? రామను దుఃఖితేయొగద్ద ఆ సీతేయన్న సమాధానపడిసి, పుష్పకవిమా నదల్లి కుళ్ళిరిసి కరీతందను. విభీషణనిగే లంకేయల్లి రాజ్యాభిషేక వన్న మూడిదను. కల్పాంతదవరీగే బదుశిరువంతే ఆ విభీషణనిగే వర వన్నొ కేట్టెను. హిగే లంకేయల్లి విభీషణనిగే పట్టవన్న కట్టెద మేలే ఆ విభీషణనన్నొ, సుగ్రీవాంజనేయాదికపివీరరన్నొ తన్నొ డనే ఆ పుష్పకదల్లియే కుళ్ళిరిసికేండు, అయ్యోధ్యాపట్టణద కడేగే హింశిరుగి బరువాగ దారియుద్దక్కొ లోకపాలకరూ, అనేక రాజాధి

ರಾಜರೂ ಕೈಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮುಂದೆಬಂದು ಆತನ ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವರ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆಯೋಧ್ಯಾನಗರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭರತನು ಆ ರಾಮನ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಜಟಾವಲ್ಕಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಗೋಮೂತ್ರಸಹಿತವಾದ ಯವಾನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸುತ್ತ, ದರ್ಭೆಗಳಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಭರತನು ತನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಬಹಳನಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ದೃಢವಾದ ತಾಪಸವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೇಹಶೋಷಣಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನಿಗೆ ಬಹಳವಾದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವು ಭರತನಿಗೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಆಗ ಭರತನು ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ, ಆ ರಾಮನ ಪಾದುಕೆಯನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಸಮಸ್ತಪುರಜನಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತರೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ರಾಮನನ್ನಿ ದಿರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಭರತನು ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ನಂದಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಾಗ, ಕೆಲವರು ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ರಥದ ಮೇಲೆಯೂ, ಕೆಲವರು ಉತ್ತಮಾಶ್ವಗಳಮೇಲೆಯೂ ಕುಳಿತು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ವೀರಭಟರು ಸುವರ್ಣಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾರಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾಂಬೂಲಾದಿಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರು. ಪುರಜನರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಭ್ರತೃಚಾಮರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಇದಿರುಗೊಂಡುಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಭರತನು ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹದೊಡನೆ ಹೊರಟು, ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಅನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಕರಗಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ರಾಮನಮುಂದಿಟ್ಟು, ಆತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಭರತವನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಹೋದರಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿಗಳು ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ಕೈಕಾಣಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡನು. ತನಗೆ

ನಮಸ್ಕಾರಯೋಗ್ಯರಾದ ಕುಲವೃದ್ಧರನ್ನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ಕೋಶಲದೇಶವಾಸಿಗಳಾದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನೆ ಗಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರೀಯಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಹಾರಿ ಸುತ್ತ ಮೈಮರೆತು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮನು ಅವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಆಯೋಧ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋರಟನು. ಭರತನು ಅವನ ವಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣರಿಬ್ಬರೂ ರಾಮನ ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಜನೇಯನು ಶ್ವೇತಘತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಶತ್ರುಘ್ನನು ರಾಮನ ಬಿಲ್ಲುಬತ್ತಲೆಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಸೀತೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ, ಅಂಗದನು ರಾಮನ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ, ಜಾಂಬವಂತನು ಸುವರ್ಣಫಲಕವನ್ನೂ (ಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದು ರಾಮನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸಮಸ್ತಜನರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಪುಷ್ಪಕದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬರುವಾಗ, ಆ ವಿಮಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು, ಅವನ ಗಣಗಳನ್ನೂ, ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು, ಶುಕ್ರಾದಿ ಗ್ರಹಗಳನ್ನಡುವೆ ಉದಿಸಿಬಂದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಾಮನು ಮಹಾವೈಭವವೊಡನೆ ಭರತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಆಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಕೈಕೇಯಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಸವಿತಾಯಿಯರಿಗೂ, ನನ್ನ ಹೆತ್ತತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆಗೂ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಕುಲೀನರಾದ ಇತರ ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಅನುಚರರನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಆದರಿಸಿದನು. ಅವರ ಸತ್ಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ, ಅವರವರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ತಾವೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಕೌಸಲ್ಯೆಮೊದಲಾದ ದಶರಥಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಣವು ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದಂತೆ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಲಿಂಗಿಸಿ, ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಧಾರೆಧಾರೆಗಳಾಗಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮೇಲೆ ವಸಿಷ್ಠನು ಕುಲವೃದ್ಧರೊಡನೆ ಸೇರಿ, ರಾಮನ ಜಟಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿ, ನಾಲ್ಕುಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ವಿಧ್ಯು

ಕ್ತವಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ತೀರ್ಥಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತಶತ್ರುಘ್ನರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾದರು.

ಭರತನು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅನೇಕ ವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಈ ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಮನನ್ನೇ ತಂದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆದು ಶ್ರೇತಾಯುಗವಾಗಿದ್ದರೂಕೂಡ, ಕೃತಯುಗದಂತೆಯೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ನದೀನದಗಳೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ, ಅರಣ್ಯಗಳೂ, ರಮ್ಯಕಾದಿ ವರ್ಷಗಳೂ, ಸಿಂಹಳಾದಿ ದ್ವೀಪಗಳೂ, ಸಮುದ್ರಗಳೂ, ಆಗಾಗ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೋರಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಲಿ, ಮುಪ್ಪು, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟಗಳಾಗಲಿ, ದುಃಖವಾಗಲಿ, ಭಯವಾಗಲಿ, ಯಾವುದೊಂದೂ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಆಕಾಲಮರಣವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರಾಜರ್ಷಿಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಆಯಾಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೀತಾದೇವಿಯೂಕೂಡ, ವಿನಯದಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಲೂ, ಸುಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ, ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರಾಮನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{

 ರಾಮನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು.
 ಲವಕುಶರ ವ್ಯತ್ಯಾಂತವು.

}

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ರಾಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದೇವಮಯನಾದ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಮೇಲೆ, ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವಾಗಿದ್ದವನಿಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಅಧ್ವರೃಯನಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಉದ್ಗಾತೃನಿಗೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಭೂಭಾಗವನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸರೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಸತ್ತಾತ್ರದಾನವೇ ಫಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ದಾಗಿ ಮಿಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೀತಾದೇವಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿ, ಮಾಂಗಲ್ಯವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ದಾಗಿ ಮಿಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಮನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತಿಗೂ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೂ, ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಕರಗಿ, ಅವನು ಹಮಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭೂಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿಕೊಡುತ್ತ “ರಾಮಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನೇ ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡತಕ್ಕ ನೀನು, ಈ ಭೂದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ! ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ಇವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿಯೂ ಆಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ಜ್ಞಾನರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಮನು ಹತ್ತಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸೀತಾಸಮೀಪನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ

ದಲ್ಲಿ ರಾಮನು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಗುಪ್ತವೇಷದಿಂದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದಾನೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಗಂಡಹೆಂಡಿರಿಗೆ ಜಗಳವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಪರಪುರುಷನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ, ಅವಳನ್ನು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯೆಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಅಯ್ಯಾ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ರಾಮನೇ ರಾವಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಧರ್ಮಿಣ್ಣನೇ?" ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾ ಪುರುಷನು "ಕೇವಲಕಾಮಕನಾದ ರಾಮನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಹೋದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ನಾನೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆ? ನಾನೇನೂ ಅವನಂತೆ ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯನಲ್ಲ!" ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ರಾಮನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಸೀತೆಯು, ದೈವವಶದಿಂದ ಕಾಡುವೃಗಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದೆ ಬದುಕಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಸುಹರ್ಷಿಯದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತಳಾಗಿ, ಅವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಸವಕಾಲವು ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಲವಕುಶರೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೇ ಜಾತಕವರ್ಷಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ, ಅಂಗದ, ಚಂದ್ರಕೇತುಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಭರತನಿಗೆ ದಕ್ಷ, ಪುಷ್ಯಲರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೆ ಸುಬಾಹು ಶ್ರುತಸೇನರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಸಮಸ್ತ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ರಾಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಭರತನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ಅನೇಕಕೋಟಿಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತಂದು ರಾಮನ ಪಾದಗಳಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು; ಹಾಗೆಯೇ ಶತ್ರುಘ್ನನೂ ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು, ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಮಧುವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಗನಾದ ಲವಣಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಧುರಾಪುರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಕುಮಾರರನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಪತಿವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ, ಆ ರಾಮನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಭೂಮಿ

ವರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು, ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ಇತ್ತೀಲಾಗಿ ರಾಮನ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತು. ರಾಮನು ಎಷ್ಟೇ ಧೀರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಸೀತೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಆಗಾಗ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಬಹಳವಾಗಿ ಕೋರಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರಿಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಯಾರಿಗಾದರೇನು? ಸ್ತೀಸಂಗವೆಂಬುದು ಎಂದಿದ್ದರೂ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರದು! ಭಗವದಂಶಭೂತನಾದ ರಾಮನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಇತರಗ್ರಾಮ್ಯಜನರ ಪಾಡೇನು? ಸೀತಾವಿಯೋಗವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಮನು, ಬೇರೆ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, * ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯಸಂಚಾರ ದಿಂದ ಮುಳ್ಳುನಾಟಿದ ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪ್ರಜೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಜೋತೀರ್ಮಯವಾದ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡನು. ಓ ರಾಜಾ! ರಾಮನು ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮೇಲೆನಿಸಿದವರಾಗಲಿ, ಸಮಾನ ರಾಗಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಸಮುದ್ರಬಂಧನವಾಗಲಿ, ರಾವಣಾದಿರಾಕ್ಷಸರ ವ್ಯವಾಗಲಿ, ಲೀಲಾಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು ಅಶ್ಚರ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕಪಿಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಬಂದುದೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಜಿಸಬಲ್ಲ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೀರ್ತಿಕರಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವಲೋಕವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಯಾವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಯಶೋಧನರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಧರ್ಮರಾಜಾದಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನವರತವೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಯಾವನ ಗುಣಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ

* ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ "ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ದಶವರ್ಷಶತಾನಿ ಚ" ಎಂದು ರಾಮನು, ಸೀತಾಸಮೇತನಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳೂ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳೂ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದುದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಸೀತಾವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಗೆ ಆ ಒಂದುಸಾವಿರವರ್ಷಗಳೇ ಮೂರರಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಮೇಲೆಯೂ, ಸ್ವರ್ಣಸೀತೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ, ಯಾವನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ, ರಾಜಾಧಿರಾಜರೂ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಶಿರಸಾ ಧಾರಣಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆಗ ಕೋಸಲದೇಶವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದವರೂ, ಅವನನ್ನು ಕಣಾ ಕಣಾ ಸಂದರ್ಶನಮಾಡಿದವರೂ, ಅವನನ್ನು ಅನುವರ್ತಿ ಸುತ್ತಿದ್ದವರೂ, ಅವರಿಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಪಾಶವನ್ನು ಕಳೆದು, ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಉತ್ತಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಆಪ್ತೇಕೆ? ಈಗಲೂ ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಾವನು ಹೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಕೇಳುವನೋ, ಅವನು ಸಂಸಾರಹೇತುವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು” ಎಂದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಶ್ರೀ ರಾಮನು ವನವಾಸದಿಂದ ಬಂದಮೇಲೆ ದೇಶವಾಸಿಗಳನ್ನೂ, ಪುರವಾಸಿಗಳನ್ನೂ, ಬಂಧುವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಸೋದರರನ್ನೂ ಯಾವವಿಧದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು? ಪ್ರಜೆಗಳು ಆತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು? ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಶುಕನು “ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ನಾಥನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದೊಡನೆ, ಬೇರೆಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ, ತಾನುಮಾತ್ರ ತಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಬಂಧುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅನುಚರರೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಯ ಕ್ಷೇಮಲಾಭವನ್ನು ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಮನು ಮೊದಲು ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡುವಾಗಲೇ ಪುರಗ್ರಾಮಗಳ ಒಂದೊಂದು ಬೀದಿಯೂ, ಚಂದನ ಜಲದಿಂದಲೂ, ಮದದಾನೆಗಳ ಮದಜಲದಿಂದಲೂ ಸೇಚಿತವಾಗಿ ಘನುಘಮಿಸು ತಿತ್ತು. ಪ್ರಭುವಾದ ರಾಮನು ಬರುವನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಪುರ ವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಸಾದಗಳನ್ನೂ, ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹೊಂಬಾಳೆಯ ಗೊನೆಗಳು! ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳು! ಅಂದವಾದ ಕನ್ನಡಿಗಳು! ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು! ಮಕರತೋರಣಗಳು! ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳು! ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ ತೋಭಾತಿಶಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಮನು ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಪುರವಾಸಿಗಳು ಕೈಕಾಣಿಕೆ

ಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅವನ ದರ್ಶನಾನಂದದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ “ದೇವಾ! ನೊದಲು ನೀನು ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ವಾಲಿಸುತ್ತಿರು!” ಎಂದು ಮಂಗಳಾಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧರೆಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಎರಿ ಎಷ್ಟಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಬಂದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಮಹಾವೈಭವದೊಡನೆ ರಾಮನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ನೊದಲಾದ ಪೂರ್ವ ರಾಜರಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಅರಮನೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅನುಲಯವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹವಳದ ದ್ವಾರಬಂಧಗಳು! ವೈಡೂರ್ಯದ ಕಂಬಗಳು! ಮರಕತದ ನೆಲಕಟ್ಟುಗಳು! ಸ್ಫಟಿಕದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿತಗಳಾದ ದಂತದ ಗೋಡೆಗಳು! ವಿಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು! ನಾನಾಬಣ್ಣದ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳು! ಪಟ್ಟಿಮಡಿಯ ಜಾಲರಿಗಳು! ರತ್ನದ ಕುಚ್ಚುಗಳು! ಮುತ್ತಿನಸರಗಳು! ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳು! ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ರಾಜಭವನವು ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪರಿಮಳಧೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಘಮಘಮಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ದೇವಸಮಾನರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತರಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಇಂತಹ ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ತನಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯೆಯಾಗಿಯೂ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ತನ್ನನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸತಕ್ಕವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಧರ್ಮಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದಲೂ ನಿರಂತರವೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅನೇಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಶ್ರೀರಾಮವಂಶಾನುಕ್ರಮವು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಲವಕುಶರೆಂಬ ಪುತ್ರರಾದರಷ್ಟೆ! ಕುಶನ ಮಗನು ಅತಿಥಿ! ಅತಿಥಿಯಿಂದ ನಿಷಧನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಷಧನಿಂದ ನಭನೂ, ಅವನಿಂದ ಪುಂಡರೀಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರಧನ್ವನೂ, ಆತನಿಂದ ದೇವಾನೀಕನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ದೇವಾನೀಕನಿಂದ ಅಹೀನನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನು ಮಗನು ಪಾರಿಯಾತ್ರನು. ಈ ಪಾರಿಯಾತ್ರನಿಂದ ಬಲನೂ, ಅವನಿಂದ ಚಲನೂ, ಅವನಿಂದ ವಜ್ರನಾಭನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ವಜ್ರನಾಭನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇವನ ಮಗನು ಖಗಣನು. ಅವನಿಂದ ವಿದ್ಯತಿಯೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನಿಗೆ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೇ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಜೈಮಿನಿಮುನಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಭ್ಯಸಿಸಿ. ಅಜ್ಞಾನನಿವಾರಕವಾದ ಆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನಿಂದ ಪುಷ್ಯನರನೂ, ಅವನಿಂದ ಧ್ರುವಸಂಧಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಸುದರ್ಶನನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಗ್ನಿವರ್ಣನೂ, ಅಗ್ನಿವರ್ಣನಿಂದ ಶೀಘ್ರನೂ, ಇವನಿಂದ ಮರುತ್ತೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಮರುತ್ತೆಂಬವನು ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಕಲಾಪವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ತಪೋನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಇವನು ನಷ್ಟವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶವನ್ನು, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವನು. ಈ ಮರುತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ನು ಎಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಂದ ಸಂಧಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಈ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಮರ್ಷಣನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಮಹತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ವಿಶ್ವಸಾಹ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದ್ಬಲನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಬೃಹದ್ಬಲನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ಓ ರಾಜಾ! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜರು. ಇದೇ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ರಾಜರನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಬೃಹದ್ಬಲನಿಗೆ ಬೃಹದ್ರಣನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸುವನು. ಅವನಿಂದ ಉರುಕ್ಷತನೂ, ಆ ಉರುಕ್ಷತನಿಂದ ವತ್ಸಪ್ರೀತನೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರತಿವ್ರೋಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಭಾನುವೂ, ಭಾನುವಿನಿಂದ ವಾಹನೀಪತಿಯೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಳ್ಳ ದೇವಾಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಸಹದೇವನೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಭಾನುಮಂತನೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರತೀಪಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಪ್ರತೀಕನೂ ಜನಿಸುವರು. ಈ ಪ್ರತೀಕನ ಮಗನು ಮರುದೇವನು. ಅವನಿಂದ ಸುರಕ್ಷತ್ರನೂ,

ಅವನಿಂದ ಋಕ್ಷಕನೂ, ಋಕ್ಷಕನಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುತಪ್ತನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಮಿತ್ರಜತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದ್ವ್ಯಾಜಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಬರ್ಹಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಧನಂಜಯನೂ, ಅವನಿಂದ ರಣಂಜಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಸೃಂಜಯನೂ ಹುಟ್ಟುವರು. ಆ ಸೃಂಜಯನಿಗೆ ಶಾಕ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾಗುವನು. ಶಾಕ್ಯನಿಂದ ಶುದ್ಧೋದನನೂ, ಅವನಿಂದ ಲಾಂಗಲನೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸೇನಜತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕುಣಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುರಥನೂ ಹುಟ್ಟುವರು. ಆ ಸುರಥನಿಗೆ ಸುಮಿತ್ರನೆಂಬ ಮಗನು ಜನಿಸುವನು. ಮುಂದೆ ಬೃಹದ್ವಲನಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಕೊನೆಯವನು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶವು ಈ ಸುಮಿತ್ರನವರಿಗೆ ಅನುಸ್ಯೂತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಂತುಹೋಗುವುದು.

ಇದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—
 ❀❀ ನಿಮಿವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ❀❀

ರಾಜಾ ! ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ವಿಕುಕ್ಷಿಯ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ ? ಇನ್ನು ನಿಮಿಯ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳು ! ಈ ನಿಮಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ಸತ್ರ ಯಾಗವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿ, ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಆ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಋತ್ವಿಕ್ವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆದರೆ ವಸಿಷ್ಠನು, ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಇಂದ್ರನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಈ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಿಮಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲು, ವಸಿಷ್ಠನು ಇಂದ್ರನ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಿಮಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಆಲೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವಿತವು ಚಂಚಲವಾದುದರಿಂದ, ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಆಗಾಗಲೇ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ವಸಿಷ್ಠಾಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ, ಬೇರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳನ್ನಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಯಾಗವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಅತ್ತಲಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಇಂದ್ರನಯಾಗವು ಪೂರ್ತಿಯಾದೊಡನೆ, ನಿಮಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಗಾರಂಭವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ನಿಮಿಯಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪದಿಂದ

ವಸಿಷ್ಠನು, ನಿಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲಮದಾಂಧಾ! ಪಂಡಿತಮನ್ಯನಾದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಬಿದ್ದುಹೋಗಲಿ!” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮಿಗೂ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. “ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸದೆ, ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ ನೀನ್ನ ದೇಹವೂ ಬಿದ್ದುಹೋಗಲಿ!” ಎಂದು ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮೃತರಾದರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮುತ್ತಾತನಾದ ವಸಿಷ್ಠನು ನಿಮಿಯಶಾಪದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿದವೇಲಿ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಉರ್ದುಶಿಯಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಾವರಣರಿಗೆ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಿಮಿಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಆ ನಿಮಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿಮಳತೈಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುತ್ತ, ತಾವು ಅರಂಭಿಸಿದ್ದ ಸತ್ರಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳರಾ! ನಿಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ, ಈ ರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಜೀವನವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದಿದ್ದ ನಿಮಿಯು, ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮರಾ! ನನಗೆ ತಿರುಗಿ ಈ ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡಿ? ದೇಹವು ಎಂದಿದ್ದರೂ ವಿಯೋಗದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟೇ, ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೋರದೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನೇ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವರು ಅದರಿಂದ ದುಃಖಕ್ಕೂ, ಭಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಸಮ್ಯಕ್ ವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಆದಕ್ಕೂ ದೇವತೆಗಳು ಮುಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳರಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇವನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ! ಇವನು ತಿರುಗಿ ಸ್ಥೂಲದೇಹ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ, ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಆಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಎನೆಯಾಟಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಇದರಿಂದ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದಂತೆಯೂ ಆಗುವುದು. ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಸ್ಥೂಲದೇಹಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಆಗುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆದರೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಅನಾಕಯವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಆ ನಿಮಿಗೆ ಸಂತತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಅವನ ಮೃತಶರೀರವನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಥನಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಒಬ್ಬ

ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಜನನವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಜನಕನೆಂದೂ, ಜೀವರಹಿತವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದ ಕ್ಯಾಗಿ ವಿದೇಹನೆಂದೂ, ಮಥನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಥಿಲನೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈತನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಥಿಲಾಪುರವೆಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಈ ಮಿಥಿಲನಿಗೆ ಉದಾವಸುವೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಇವನಿಗೆ ನಂದಿವರ್ಧನನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ನಂದಿವರ್ಧನನಿಂದ ಸುಕೇಶನೂ, ಅವನಿಂದ ದೇವರಾತನೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದ್ರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಮಹಾವೀರ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಹರ್ಮ್ಯಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಮರುವೂ, ಮರುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಂಧಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತರಥನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೃತರಥನಿಗೆ ದೇವಮೂಢನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಅವನಿಂದ ವಿಧೃತಿಯೂ, ವಿಧೃತಿಯಿಂದ ಮಹಾಧೃತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತರಾತನೂ, ಅವನಿಂದ ಮಹಾರೋಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಸ್ವರ್ಣರೋಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಹ್ರಸ್ವರೋಮನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಹ್ರಸ್ವರೋಮನ ಮಗನು ಯಜ್ಞಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನುತ್ತ ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ನೇಗಲಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವಳೇ ಸೀತೆಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಇದರಿಂದ ಆ ರಾಜನಿಗೂ ಸೀರಧ್ವಜನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಸೀರಧ್ವಜನಿಂದ ಕುಶಧ್ವಜನೂ, ಅವನಿಂದ ಧರ್ಮಧ್ವಜನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತಧ್ವಜ, ಮಿತ್ರಧ್ವಜರೆಂಬ ಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೇಶಿಧ್ವಜ ಖಾಂಡಿಕ್ಯರೆಂಬ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು ಕರ್ಮಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಕರ್ಮಪ್ರವಣನಾದ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದ ಕೇಶಿಧ್ವಜನಮುಂದೆ ವಾದಿಸಲಾರದೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಓಡಿಹೋದನು. ಆ ಕೇಶಿಧ್ವಜನಿಗೆ ಭಾನುಮಂತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಂದ ಶತಮಯ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಶುಚಿಯೂ, ಶುಚಿಯಿಂದ ಸನದ್ವಾಜನೂ, ಅವನಿಂದ ಊರ್ವ್ಯಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ಅಜನೂ, ಅಜನಿಂದ ಪುರುಷಿತೂ, ಅವನಿಂದ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಶ್ರುತಾಯುವೂ, ಅವನಿಂದ ಪಾರ್ಶ್ವಗನೂ, ಪಾರ್ಶ್ವಗನಿಂದ ಚಿತ್ರರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ಷೇಮಾದ್ರಿಯೂ, ಕ್ಷೇಮಾದ್ರಿಯಿಂದ ಹೇಮರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತ್ಯರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಉಪಗುರುವೂ, ಅವನಿಂದ ಅಗ್ನಿಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಉಪಗುಪ್ತನೆಂಬವನೂ, ಆ ಉಪಗುಪ್ತನಿಂದ ಶ್ವಸನನೂ, ಶ್ವಸನನಿಂದ ಸುವರ್ಚಸನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಭಾಷಣನೂ, ಅವನಿಂದ

ಶ್ರುತನೂ, ಶ್ರುತನಿಂದ ಜಯನೂ, ಜಯನಿಂದ ವಿಜಯನೂ, ವಿಜಯನಿಂದ ಧೃತನೂ, ಧೃತನಿಂದ ಶುನಕನೂ, ಶುನಕನಿಂದ ವೀತಿಹವ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಧೃತಿಯೂ, ಧೃತಿಯಿಂದ ವಿಪುಲಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತಿಯೂ, ಕೃತಿಯಿಂದ ಮಹಾವಶಿಯೆಂಬವನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಿಥಿಲ ಸಂತಿಯವರು. ಇವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ, ಗೃಹಸ್ಥಾ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಸುಖದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಭಗವದನು ಗ್ರಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು.

ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಚಂದ್ರವಂಶಾರಂಭವು.
ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಭಾರ್ಯೆಯಾದ ತಾರೆಯಲ್ಲಿ
ಬುಧನು ಹುಟ್ಟಿದನು.

ರಾಜಾ ! ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಸೂರ್ಯವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು ! ಇನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಚಂದ್ರವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು ! ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪುರೂರವನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವರು. ಸಹಸ್ರಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳ ಪರಮಪುರುಷನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನಷ್ಟೆ ? ಅವನಿಗೆ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಅತ್ರಿಯೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ಅತ್ರಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವ್ಯುತಮಯವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಚಂದ್ರನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಓಷಧಿಗಳಿಗೂ, ಜಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ನೈದಿಲೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಈ ಚಂದ್ರನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಈತನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ತಾರೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಪಹರಿಸಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಬಹಳ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಕೇಳಿದರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹೋದನು. ಅದೇ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದಾನವರಿಗೂ ದೊಡ್ಡಯುದ್ಧವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಮೇಲಿನ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಶುಕ್ರನು ದಾನವರೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಚಂದ್ರನ

ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಣಗಳೊಡಗೂಡಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಇಂದ್ರನೂ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಹೀಗೆ ಚಂದ್ರಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದಾನವರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಎರಡು ಕಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತು, ದೊಡ್ಡಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಸೈನ್ಯಗಳು ಸತ್ತುವು. ಆಗ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಅಂಗಿರಸನು, ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರನಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆದರಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಆಗ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ತಾರೆಯನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ತಾರೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಮೇಲೆ, ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ನೀಚಿ! ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪರವುರುಪನಿಂದುಂಟಾದ ಈ ಗರ್ಭವು ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಈಗಲೇ ಅದನ್ನು ನೀಗಿ ಬಾ! ಹಾಗಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ನಿನನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿಬಿಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾ ತಾರೆಯು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕೋಪವು ತಗ್ಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಕನಿಕರವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲಾ! ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯನಾದ ವೃತ್ರನು ಜನಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿನಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು” ಎಂದನು. ಅವೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ತಾರೆಯುಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಶಿಶುವಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಅದೇವಿಧವಾದ ಅಭಿಮಾನವುಂಟಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಚಂದ್ರ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳಬೃಂಗೂ ಆ ಶಿಶುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತನಗೆಂಬ ವಿವಾದವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಕೊನೆಗೆ ದೊಡ್ಡಕಲಹಕ್ಕೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆಗ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ತಾರೆಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಆ ಮಗುವು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು. ತಾರೆಯು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು ಬಾಯಿತ್ತದೆ ಸಮ್ಮಂದಳು. ಮೊದಲು ಹೀನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಈಗ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಉಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಬಾಲಕನಿಗೂ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಬಾಲಕನು, ಅವಳನ್ನು

ಕುರಿತು “ ಎಲೆ ಕೆಟ್ಟನಡತೆಯುಳ್ಳವಳೆ! ಇದೇನು ಮಾತಾಡದೆ ನಿಂತಿರುವೆ ? ನಿನ್ನ ದೋಷವನ್ನು ಮರೆಸಬೇಡ! ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು!” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಬಾಲನು ಹೆತ್ತತಾಯನ್ನೇ ನಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಎಕಾಂತಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು, ಸಾಮವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, “ ಆಮ್ಮಾ! ಈಗಲಾದರೂ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳು! ಇವನು ಯಾರ ಮಗನು ?” ಎಂದನು. ಅವಳು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತದೆ “ ಇವನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಚಂದ್ರನ ವತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾಲಕನಿಗಿದ್ದ ಗಂಜೀರಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಅವನಿಗೆ “ ಬುಧ” ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಈ ಪುತ್ರ ಲಾಭದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿದ್ದನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸುದ್ಯುನ್ನು ನೆಂಬವನು ಇಳಿಯೆಂಬ ಉನಿಂದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದೂ, ಅವಳು ಬುಧನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾದಳೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ ? ಆ ಇಳಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧನಿಗೆ ಪುರೂರವನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಪುರೂರವನಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಗೆ ಮೋಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಪುರೂರವನು ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಿ, ಆಯು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ದೇವಕಾಂತೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯು, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ರಾಜನನ್ನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಒಮ್ಮೆ ನಾರದನು ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪುರೂರವನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಸೌಶೀಲ್ಯವನ್ನೂ, ಅವನ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರ್ವಶಿಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರನಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವಳಿಗೆ, ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯಭಾವದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಶಾಪವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಆಕೆಯು ಕಾಮಪೀಡಿತೆಯಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಸುಂದರಾಕಾರವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಆಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಆ ಪುರೂರವನಮುಂದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬಂದುನಿಂತಳು. ಆಕೆಯ ಅದ್ಭುತರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರೂರವನಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಕದಲಿತು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದುವು. ಅವನ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತನಾಯಿತು. ಆಗ ಪುರೂರವನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೃದುಮಧುರವಾಕ್ಯದಿಂದ “ ಎಲೆ ಸುಂದರಿ! ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವು! ಕುಳ್ಳಿರು! ನನ್ನಿಂದಾಗ

ಬೇಕಾದುದೇನು? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಈ ಪ್ರೇಮವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ! ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಊರ್ಮಶಿಯು “ಓ ಸುಂದರಾಂಗಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನಸ್ಸು ತಾನೇ ಕರಗದಿರುವುದು! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವಳದೃಷ್ಟಿಯು ಹಿಂತೆಗೆಯುವುದು? ನಿನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರಳು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೋ! ಈ ಎರಡು ಮೇಕೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಬಹಳ ಮೋಹದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿರುವೆನು. ಇವು ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಂತಿರುವುವು. ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ನೀನೇ ಉತ್ತಮವರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆಯಾವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೂ ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವಳಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಂಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಕೂಡದು. ನೀನು ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುವೆನು. ಇವೆರಡೂ ನನ್ನ ನಿಯಮಗಳು! ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆನು” ಎಂದಳು. ಪುರೂರವನು ಅವಳ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ “ಓ ಸುಂದರೀ! ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ವಾದರೋ ನಿರೂಪಮಾನವಾದುದು! ನಿನ್ನ ಹಾವಭಾವಗಳು ಲೋಕಮೋಹಕವಾಗಿರುವುವು. ಇಂತಹ ನೀನು ಸ್ವಯಮಾಗಿ ಬಂದಿರುವಾಗ, ಯಾವನು ತಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದಿರುವನು?” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳೊಡಗೂಡಿ ಜೈತ್ರಾರಥವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವೋದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪದ್ಮಗಂಧಿನಿ ಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಮುಖಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ವಶ್ಯನಾಗಿ, ಬಹುಸಂವತ್ಸರಕಾಲಗಳವರೆಗೆ ಅನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ಕಾಲದಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅದು ಕಳೆಗೆಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಕರೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಬಂದು, ಪುರೂರವನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಕೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಕೆಗಳು ಭಯದಿಂದ ಆರಟಿಕೊಂಡುವು. ಈ ಧ್ವನಿಯು ಊರ್ವಶಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಅವಳು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ

ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನುಗತಿ! ಕೆಟ್ಟೆನು! ಕೆಟ್ಟೆನು! ಕುತ್ತಿನಾಗಿಯೂ, ನವು ಸಕನಾಗಿಯೂ, ತಾನೇ ವೀರನೆಂಬ ವೃಥಾಭಿಮಾನವೃತ್ತವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈತನನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ಕೆಟ್ಟೆನಲ್ಲಾ! ಓ ಪುರೂರವಾ! ಇದುವರೆಗೂ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸಾಕಿದ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳರ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿದೆಯಾ? ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ನಾನು ಬದುಕುವ ಬಗೆಯೇನು? ಛೇ! ಷಂಡಾ! ಅತ್ತಹೋಗು. ನನ್ನ ಕೊರಲಿಗೆ ಕೆಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಡು! ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಿಸೇಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದೂ ನೀನು, ಭೀರು ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮುಸುಕೆತ್ತದೆ ಮಲಗಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ನೀನು ಬಹಳ ಹೇಡಿ! ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನು ಎಂದು ಹೀಗೆಯೆತ್ತಿಹಳ್ಳು. ಹೀಗೆ ಊರ್ವಶಿಯು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅಂಕುಶದಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದ ಆನೆಯಂತೆ ಪುರೂರವನು ಅವಳ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನೋಂದವನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೋಪದಿಂದ ಮೈತಿಳಿಯದೆ, ಮೈಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲದೆ. ಆ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊರಟನು. ಇವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಆ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಹದರಿ, ಆ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ, ಬಿಟ್ಟು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು.

ಪುರೂರವನು ಆ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ದಿಗಂಬರನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಊರ್ವಶಿಯು, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಶಪಥಮಾಡಿಡ್ಡರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ತಿರುಗಿ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದೆ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಪುರೂರವನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ವಿಯೋಗದಃಖದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಗೆಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯು, ಬೇರೆ ಐದುಮಂದಿ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ಇವನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವುಂಟೆ? ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ! ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು! ನನ್ನನ್ನು ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಯೋಗದಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೋಗುವುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವೆ? ನಾವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಏಕಾಂತಸಲ್ಲಾಪಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ! ನಾವು ರಹಸ್ಯ ಸಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆವು! ಬೇಗ ಬಾ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ದೂರ

ದಿಂದ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು. ಈಗಲೂ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದು. ನನ್ನ ದೇಹವು ತೋಳಗಳ ಮತ್ತು ಹದ್ದುಗಳ ಪಾಲಾಗುವುದು. ದೇವೀ! ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಿಸು” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರ್ವಶಿಯು “ಓ ರಾಜಾ! ಧೀರನಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಬಾರದು. ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರು! ನನ್ನನ್ನು ಗಲಿದಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ತೋಳಗಳಿಗೂ ಹದ್ದುಗಳಿಗೂ ಆಹಾರವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಈಗಲೇ ನೀನು ತೋಳಗಳಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವೆ! ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದುದೇನು? ಈಗಲೂ ನೀನು ಧೈರ್ಯದಿಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ! ನಮ್ಮಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತೋಳಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕ್ರೂರರೆಂದು ತಿಳಿ! ತೋಳಗಳ ಸಹವಾಸದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ನೇಹವೂ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಆಪಾಯಕರವು! ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿಷ್ಕರುಣರು! ಕ್ರೂರರು! ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಾಳ್ಮೆಯಿಲ್ಲದವರು! ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು! ತಮ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ಪತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಪ್ರಿಯಸಹೋದರರನ್ನಾಗಲಿ, ಕೊಲೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂತೆಗೆಯುವವರಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಪಟಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡನನ್ನು ಮರಳುಮಾಡುತ್ತ, ಆ ಪತಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಹೊಸಹೊಸ ಪುರುಷರನ್ನೇ ಹುಡುಕುವರು. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಧ್ರುವರ್ತಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಂತವರನ್ನು ನಂಬಿದಾಗಲೇ ನೀನು ತೋಳಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ! ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರವು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ನೀನು ಒಂದುರಾತ್ರಿ ನನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸಬಹುದು. ಆಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು” ಎಂದಳು. ಪುರೂರವನು ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಹೋದನು. ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲವು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಊರ್ವಶಿಯು ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನೊಡನೆ ಪುರೂರವನಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರೂರವನು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಊರ್ವಶಿಯು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ರಾಜಾ! ನೀನು ಗಂಧರ್ವರಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು! ಅವರು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವರು” ಎಂದಳು. ಅದರಂತೆ

ಪುರೂರವನು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು, ಅವರು ಆತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಗ್ನಿಪಾತ್ರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಆ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಉರ್ವಶಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನಭೂತವಾದ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡುಕೊಂಡನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಆತನು ವನವಿಹಾರಾರಂಭವಾಗಿ ಹೊರಟು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು. ಮಾರನೆಯ ತ್ರೇತಾಯುಗಾರಂಭದಿನದಲ್ಲಿ, ಅವನಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೂರು ವೇದಗಳೂ ಹೊಳೆದುವು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮರೆತುಬಂದ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಲಿಯ ಸ್ಮರಣವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ಆ ಅಗ್ನಿಪಾತ್ರವನ್ನು ಮರೆತುಬಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಮೀವೃಕ್ಷವು (ಬನ್ನೀಮರವು) ಬೆಳೆದು, ಅದರ ಗರ್ಭದಿಂದ ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥಶಾಖೆಯು (ಅರಳಿಯ ಗೊನೆಯ) ಹೊರಟಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ 'ಶಮೀಗರ್ಭವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಕಾಷ್ಠಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದು' ದೆಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದರಮೇಲೆ ಆ ಪುರೂರವನು, ಆ ಅರಳಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅರಣಿಕಾಷ್ಠಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಉರ್ದಶೀಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದನ್ನಿಟ್ಟು, ಕೆಳಗಿನ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಉರ್ದಶಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮೇಲಿನ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ತನ್ನನ್ನಾಗಿಯೂ. ಆ ಕಾಷ್ಠಗಳ ಮುಂಭಾಗದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವೆರಡನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಮೂರುಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಾನ್ನಿ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ಅಹವನೀಯಗಳೆಂಬ ಮೂರುವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದನು. ಪುಣ್ಯಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನಗಳಾದ ಆ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಪುರೂರವನು ತನಗೆ ಉರ್ದಶೀಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಫಲಪ್ರದನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆ ಅಗ್ನಿಮುಖವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಪುರೂರವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಕೃತಯುಗಾಂತದವರೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ಶಬ್ದಜಾಲಗಳಿಗೂ ಬೀಜವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಓಂಕಾರವೊಂದೇ ವೇದವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು.

ಆಗ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೊಬ್ಬನೇ ದೇವನಲ್ಲದೆ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ್ನಿಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿತೆಹೊರತು, ಈಗಿನಂತೆ ವರ್ಣಭೇದಗಳೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತ್ರೇತಾಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರೂರವನಿಂದಲೇ ವೇದವೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಮೂರುಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಹೊಂದಿದುವು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಪುರೂರವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—*— ಪುರೂರವನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. —*—

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಪುರೂರವನಿಗೆ ಊರ್ಮಶಿಯಲ್ಲಿ ಆರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆಯು, ಶ್ರುತಾಯು, ಸತ್ಯಾಯು, ರಯು, ವಿಜಯು, ಜಯರೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಾಯುವಿಗೆ ವಸುಮಂತನೂ, ಸತ್ಯಾಯುವಿಗೆ ಶ್ರುತಂಜಯನೂ, ರಯನಿಗೆ ಏಕನೂ, ಜಯನಿಗೆ ಅಮಿತನೂ, ವಿಜಯನಿಗೆ ಭೀಮನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಭೀಮನಿಂದ ಕಾಂಚನನೂ ಕಾಂಚನನಿಂದ ಹೋತ್ಯಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಜಹ್ನುವೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ಜಹ್ನು ವೇ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆಪೋಶನವಾಗಿ ಕೂಡಿದುಬಿಟ್ಟವನು. ಈ ಜಹ್ನುವಿಗೆ ಪೂರುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈ ಪೂರುವಿನಿಂದ ಬಲಾಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಜಕನೂ ಅವನಿಂದ ಕುಶನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಕುಶನಿಗೆ ಕುಶಾಂಬ, ಧೂರ್ತರಯು, ವಸು, ಕುಶನಾಭರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಶಾಂಬನಿಗೆ ಗಾಧಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಗಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾದಳು. ಭೃಗುವಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಮುಚೀಕನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗಾಧಿಯುಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅದರೆ ಗಾಧಿಯು, ಆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮುದ್ದುಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ, ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ! ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ! ಅದರೆ ನನ್ನದೊಂದು ನಿಯಮವುಂಟು! ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬಿಳುಪಾಗಿ, ಒಂದು ಕಿವಿಯು ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಒಂದು ಸಾವಿರ

ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ, ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನು. ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ನಮ್ಮ ಕುಶಿಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಕನ್ಯೆಗೆ ಈ ಶುಲ್ಕವೂ ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು” ಎಂದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾರದುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಅಸಾಧ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನೆಂದು ಋಚೀಕನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಋಚೀಕನು, ವರುಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಸಾವಿರಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅವನಿಂದ ಪಡೆದು ಬಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಸತ್ಯವತಿಯೂ ಅವಳ ತಾಯಿಯೂ ಋಚೀಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಋಚೀಕನು, ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಂತಾನಕ್ಕೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತಾನಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಎರಡು ಚರುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು (ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ) ತನ್ನ ಅತ್ತೆಗೂ, ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಸತ್ಯವತಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸತ್ಯವತಿಯು ತಾಯಿಯು, ತನ್ನಳಿಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತಮಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಚರುವನ್ನೇ ತನಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಳು. ತಾಯಿಯು ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರದೆ ಸತ್ಯವತಿಯು, ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ, ತನಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಚರುವನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳ ಚರುವನ್ನು ತಾನು ಭುಜಿಸಿದಳು. ಋಚೀಕನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿಯಿತು. ಅಗ ಅಮಹರ್ಷಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಅಯ್ಯೋ! ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟವಳೆ! ಬಹಳ ಅವಿವೇಕವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ! ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನು? ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸತಕ್ಕ ಪುತ್ರನು ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗುವನು. ನಿನ್ನ ಅವಿವೇಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನನು ಭವಿಸು!” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವತಿಯು, ಬಹಳ ಚಿಂತಾಕುಲಿತೆಯಾಗಿ, ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ನಾಥಾ! ನಾನು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು! ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪುತ್ರನೇ

ಜನಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು” ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆಗ ಮುಚ್ಚಿ ಕನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, “ ದೇವಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಶಾಂತ ನಾಗಿಯೇ ಇರಲಿ! ಆದರೆ ಆ ಮಗನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಕ್ಕವನು, (ಪೌತ್ರನು) ಕ್ರೂರನಾಗರಲಿ!” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಸತ್ಯವತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ತಪೋನಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಸತ್ಯವತಿಯು ಒಂದು ಪ್ರಣಯದಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದಳು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅದನ್ನೇ ಈಗ ಕೌಶಿನದಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಸತ್ಯವತಿಯ ಮಗನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು, ರೇಣುವಿನ ಮಗಳಾದ ರೇಣುಕೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು ಅವಳಲ್ಲಿ ವಸುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠನೇ ಪರಶುರಾಮನು. ಇವನನ್ನು ಭಗವಂತನ ಅಂಶವತಾ ವೆಂದು ಹೇಳುವರು

❀❀❀ ಪರಶುರಾಮವೃತ್ತಾಂತವು. ❀❀❀

ಈ ಪರಶುರಾಮನು, ಹೈಹಯರೆಂಬ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಸಂತತಿಯವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕಿ, ಕಂಡ ಕಂಡ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದನು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾಗಿಯೂ, ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರಭೂತರಾಗಿಯೂ, ಅಧಾರ್ಮಿಕರಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಅನೇಕಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಹತರಾದುದಲ್ಲದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುವಂತಾಯಿತು” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜನು ‘ ಮಹರ್ಷಿ! ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಂತಹ ಅಪರಾಧವೇನು? ಅದರಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲವೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಬಹಳ ಕ್ರೂರವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹಿಂದೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನೆಂಬ ರಾಜತ್ರೇಷ್ಮನೊಬ್ಬನು, ಹೈಹಯದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನನ್ನಾ ರಾಧಿಸಿ, ಆತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾವಿರತೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಶತ್ರುದುಸ್ಸಹ

ವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ, ದೇಹಬಲವನ್ನೂ, ಆಣಿವಾದಿಗಳಾದ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಎಣಿಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾರೂ ಇದಿರಲ್ಲದೆ ವಾಯುವಿನಂತೆ ನಿರಂಕುಶವಾದ ಗತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಒಮ್ಮೆ ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ವೃಷ್ಣಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ರೇವಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುವುಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವೇಗವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಜಲಕ್ರೀಡೆಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆ ಜಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಭುಜಗಳನ್ನೇ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಂಕೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನು, ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನವೇಲೆ ಯುದ್ಧೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ದಂಡನ್ನಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ತನ್ನ ಸಾವಿರತೋಳುಗಳಿಂದ ಆ ನದಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದೊಡನೆ, ಅದರ ಪ್ರವಾಹವು ಉಕ್ಕಿ, ನಾನಾಶಾಖೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಪಾಳಯವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಸಿತು. ರಾವಣನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆತನು, ಇದೇನೆವದಿಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ಪರಾಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಾತುರದಿಂದ ಬಂದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಕಪಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಆ ರಾವಣನನ್ನು ಕೇವಲ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹಿಡಿದು, ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಮೇಲೆ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ರಾವಣನಿಗುಂಟಾದ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೈತಟ್ಟಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೋರಲು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ಜಮದಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು, ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವನಿಗೂ, ಅವನ ಅನುಚರರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಗ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ತನಗಿಂತಲೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕತರವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವನ ಸತ್ಕಾರವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ, ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಭಟರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಭಟರು ಆ ಧೇನುವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಅರಚಿಕೊಂಡರೂ ಬಿಡದೆ, ಕರುವಿನೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಮಾಹಿಷ್ಮತೀಪುರಕ್ಕೆ ಸೇಳೆತಂದರು. ಈ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನೊಳ

ಗಾಗಿಯೇ, ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಗೆಹೋಗಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಮಾಡಿ ಹೋದ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಂಡಾ ಹತವಾದ ಸರ್ಪದಂತೆ, ಅಶ್ಯಾಕ್ರೋಶದಿಂದ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ, ತನಗೆ ಮುಖ್ಯಾಯುಧವಾದ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನೂ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನೂ, ಬತ್ತಲೆಕೆಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು, ಯುದ್ಧಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಅನೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗುವ ಸಿಂಹದಂತೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊರಟನು. ಆತನಿಗಾದರೋ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳು! ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಗಂಡುಗೊಡಲಿ! ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರೀಚಿಂಕೆಯ ತೋಗಲು! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ರುಗರುಗಿಸುವ ಜಟಾಕಲಾಪಗಳು! ಇಂತಹ ವಿರುದ್ಧವೇಷದೊಡನೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬರುವ ಕ್ರೂರ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರೂರಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾನು ಪ್ರಾರಪ್ತವೇಶಮಾಡಿದನು. ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹದಿನೇಳಕ್ಷೌಹಿಣೀಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳು, ಕತ್ತಿ, ಗದೆ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಶತಸ್ಥಿ, ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಮನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದುವು. ಆ ಸಮಸ್ತ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪಗ್ನಿಯಿಂದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡತಕ್ಕ ಆ ಪರಶುರಾಮನು, ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನು ಗರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ. ಆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದರ ವೇಗದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕರ ಕೈ, ಕಾಲು ತೋಳು, ತೊಡೆ, ಮುತಾದ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ವೀರಾಗ್ರೇಸರರು ಮಡಿದರು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ ಮೊದಲಾದ ವಾಹನಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಮುರಿದುಬಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಆ ಪರಶುರಾಮನ ಕೊಡಲಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ, ಬಾಣಘಾತದಿಂದಲೂ, ಆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕವಚಗಳು ಹರಿದುಬಿದ್ದವು! ಅನೇಕಧ್ವಜಗಳು ಮುರಿದುವು! ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳು ತುಂಡಾದುವು. ಅನೇಕಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹತವಾದುವು ನೆಲವೆಲ್ಲವೂ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹಮಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಹತವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಅತಿಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತನಾಗಿ, ತಾನೇ ಯುದ್ಧಸನ್ನದನಾಗಿ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಐನೂರುಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಐನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಉಳಿದ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತ ರಾಮನಮೇಲೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರೇನು? ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪರಮಾ

ಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಶುರಾಮನು, ತನ್ನ ಒಂದೇ ಬಿಟ್ಟನಿಂದ, ಆ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಡುಮಾಡಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಾವೇಶವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಾವಿರಕೈಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತುತಂದು ರಾಮನವೇಲೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಶುರಾಮನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿ, ಯುದ್ಧಾತುರರಿಂದ ಮೈತಿಳಿಯದೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಪರಿಹಾಸಮಾಡುತ್ತ, ತೀವ್ರಧಾರೆಯುಳ್ಳ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಅವನ ಸಹಸ್ರಭುಜಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು ಪರ್ವತಶಿಖರವನ್ನು ರುಳಿಸುವಂತೆ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಭೇದಿಸಿದನು. ಕ್ರೂರಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಸತ್ತುಬಿದ್ದೊಡನೆ ಅವನ ಹತ್ತುಸಾವಿರನುಂದಿ ಪುತ್ರರೂ ರಾಮನ ಕೋಪಾವೇಶಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಹೋಮಧೇನುವನ್ನು ಅದರ ಕರುವಿನೊಡನೆ ಕರೆತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಲಾಯನಮಾಡಿದರು. ರಾಮನು ಆ ಹೋಮಧೇನುವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಸಹೋದರರಿಗೂ, ತಂದೆಗೂ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಮದಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಗನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ 'ಓ ರಾಮಾ! ಈ ನಿನ್ನ ಭುಜಪರಾಕ್ರಮವು ಶ್ಲಾಘಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ! ರಾಜರು ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ನೀನು ಈ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, ಕೋಪವಶನಾಗಿ, ಅಂತಹ ರಾಜನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆಯಲ್ಲವೆ? ವತ್ಸಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾವು, ಇಂತಹ ರಾಜಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಾರದು! ನಮಗೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಧನವು! ಈ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಗೆ ಪೂಜ್ಯತೆಯುಂಟು! ಕ್ಷಮೆಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಗುರುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೂಕೂಡ ಈ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು ಈ ಶಮದಮಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತೇಜಸ್ಸು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳಗುವುದು. ಕ್ಷಮಾಗುಣವಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ಮೂರ್ಛಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ರಾಜನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾತಕವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಗ ನೀನು ಅಂತಹ ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ

ಗುರಿಯಾಗಿರುವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಣಪರನಾಗಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಾ! ಅದರಿಂದ ಈ ಪಾಪವು ನೀಗುವುದು” ಎಂದನು.

ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆಯೊಡನೆ ತಾಯಿಯನ್ನೂ
 ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಕೊಂದು ತಿರುಗಿ ಅವರನ್ನೂ ಬದುಕಿಸಿದುದು.
 ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದು.

‘ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಪರಶುರಾಮನು ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದು ನೇರಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ತಾಯಿಯಾದ ರೇಣುಕೆಯು, ಜಲಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಂಗೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಥನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಜನು, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದವಾದ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಸುಂದರಾಕಾರದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗಂಧರ್ವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ರೇಣುಕೆಯು ಅವನ ಸುಂದರಾಕೃತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಹೋಮಕಾಲವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಳು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿಯಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಎಷ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವನೋ ಎಂದು ಭಯಪಟ್ಟು, ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟು, ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನು ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಶಾಪಭಯದಿಂದ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು, ಗಂಧರ್ವನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗುಂಟಾದ ಮನಶ್ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅತಿಕೋಪಾವಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ‘ಎಲೈ ಮಕ್ಕಳಿರಾ! ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈಕೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಕೊಲ್ಲಿ!’ ಎಂದನು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಷ್ಟಪಡದೆ, ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರೆದು, ವತ್ಸಾ! ಚಪಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಅವಿಧೇಯ

ರಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು” ಎಂದನು. ಪರಶುರಾಮನು ಇದನ್ನು ಮಹಾಪಾಪಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಅವನ ಯೋಗಬಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ಪಿತೃಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಪರಶುರಾಮನ ವಿಧೇಯತೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು “ಕುಮಾರಾ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು! ಕೊಡುವೆನು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾರಾಮನು “ಜನಕಾ! ತಿರುಗಿ ಈ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಬದುಕಿಸಬೇಕು! ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ಅಪರಾಧವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಹೋಗಬೇಕು. ಇದೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕ ವರವು” ಎಂದನು ಜಮದಗ್ನಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜೀವನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲು, ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದವರಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತರು. ಆದರೆ ಪರಶುರಾಮನು, “ತನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನೂ ಕೊಂದು ಕೇವಲ ಪಾಪಕೃತ್ಯವಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹಾಗಲ್ಲ! ಆ ಪರಶುರಾಮನು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಪೋಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ, ತಿರುಗಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ತಾನೇ ತಿರುಗಿ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದಂತೆಯೂ ಆಯಿತು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಆ ರಾಮನು ಮಾತೃವಧಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಹಿಂದೆ ಪರಶುರಾಮನು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದಮೇಲೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯಪಟ್ಟು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರಷ್ಟೆ? ಅವರು ತಮ್ಮ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನೂ, ತಂದೆಯ ಮರಣವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನವರತವೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಪರಶುರಾಮನಮೇಲೆ ಹೇಗಾದರೂ ಹಗೆತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಏಕಾಘ್ರ ಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸಮಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಹೈಹಯರೆಲ್ಲರೂ ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ಸಹೋದರರೊಡನೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಮದಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಯಾಗಶಾಲೆ

ಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯನಪರನಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ಕುಳಿತಿಡ್ಡ ಜಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ವಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡಿ ರೇಣುಕೆಯು, “ಬೇಡಬೇಡ” ವೆಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮುನಿಪತ್ನಿಯ ವಿಲಾಪವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡದೆ, ಅವರು ಕೇವಲಕಠಿನಮನಸ್ಸರಾಗಿ ತಪೋನಿರತನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು, ಆ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ರೇಣುಕೆಯು ಪತಿಗುಂಟಾದ ಈ ಘೋರವರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಸಂಕಟದಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿಬಿಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ಏಲ್ಲಿ ಹೋದೆ! ಬೇಗ ಬಾ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡು!” ಎಂದು ಉಚ್ಚಿಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು. ಈ ಆತ್ಮಸ್ವರವು ಆಶ್ರಮಸಮೂಹದ ಒಂದಾನೊಂದು ವನದಲ್ಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನಿಗೂ, ಅನ ಸೋದರರಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ವರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಸಂಕಟವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ “ಹಾ ಜನಕಾ! ಹಾ ಸುಜನೋತ್ತಮಾ! ಹಾ ಭರ್ಮವತ್ಸಲಾ! ನಮ್ಮನ್ನು ಅನಾಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಹೋದೆಯಾ?” ಎಂದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಪರಶುರಾಮನು ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಡವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ರಕ್ಷಿಸಿಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಸೋದರರಿಗೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಬೀಜವೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾಶಮಾಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಗಂಡುಗೊಡಲೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಘಾತುಕರಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದುದರಿಂದ ಮೊದಲೇ ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿದ್ದ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಹೈಹಯರೈರನ್ನೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ರಾಶಿಹಾಕಿದನು. ಅವರ ರಕ್ತದಿಂದ ಒಂದು ಮಹಾನದಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಅಂತಹ ವಾಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನೇ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನೇಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ರಕ್ತದಿಂದ, ಈಗ ಸ್ಯಮಂತಪಂಚಕವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಐದುಮಡುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಆ ರಕ್ತಜಲದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕೋಪವನ್ನಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು. (ಆ ಮಡುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ಯಮಂತಪಂಚಕವೆಂದು ಹೆಸರು)

ಅಮೇಲೆ ರಾಮನು ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ತಂದು, ಅದನ್ನು ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇಹಭಾಗದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅಪರಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಅಮೇಲೆ ತಾನು ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆನೇಕಯಾಗಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಆ ಯಾಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೋಶ್ಯವಿಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಅಧ್ವಯಃ ಫವಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಉದ್ಗಾತ್ಯವಿಗೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಯಾಗದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಗ್ನಿಯಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಇವುಗಳನಡುವೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾಹಿಮಾಲಯಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವಾದ ಆರ್ಯಾವರ್ತವನ್ನು ಉಪದ್ರವ್ಯವಿಗೂ, ಅದರ ಪರ್ಯಂತಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಸರಸ್ವತೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಭೃತವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೇಘದ ಮರೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ನಿಜತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನು. ಜಮದಗ್ನಿಯು ಪ್ರಾಕೃತದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಬೇರೆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈಗ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯನವನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆತನ ಪುತ್ರನಾದ ಪರಶುರಾಮನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ, ಈಗ ಕೇವಲಶಾಂತ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೀಗೆ ಪರಶುರಾಮಾವತಾರದಿಂದ ಭೃಗುಮಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ದುಷ್ಪಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೊಂದು ಭೂಭಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಿಷ್ಟೂ ಸತ್ಯವತೀದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜಮದಗ್ನಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವು. ಅತ್ತಲಾಗಿ ಸತ್ಯವತಿಯ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಪೂಜವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದಳಷ್ಟೆ? ಅದರಿಂದ ಅವಳು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಈತನೇ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು. ಈತನು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಜನ್ಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕ್ಷತ್ರಜಾತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಇವನು ಮೊದಲು ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದಕ್ಕೆ, ಇವನ ತಾಯಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರ ಪೂಜವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದುದೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿ! ಹಾಗಲ್ಲದೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವು ಲಭಿಸಲಾರದು. ಈ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಮಧುಚ್ಯಂದನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ, ಉಳಿದ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಅಜೀಗರ್ತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಶುನಶ್ಚೇಫನೆಂಬ ಕುಮಾರನಿದ್ದನು. ಈ ಕುಮಾರನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ನರಬಲಿಗಾಗಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ರೋಹಿತನು ಇವನನ್ನು ಯಾಗಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಶುನಶ್ಚೇಫನು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಲು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸಿ, ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುತ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಈ ಸ್ವೀಕೃತಪುತ್ರನನ್ನೇ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ. ತನ್ನ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದು, “ಈ ಶುನಶ್ಚೇಫನನ್ನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯವನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಧುಚ್ಯಂದನಿಗಂತಲೂ ಹಿರಿಯರಾದ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ, ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕುಪಿತನಾಗಿ, ಆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮೇಚ್ಛರಾಗುವಂತೆ ಶಪಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಕನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಪಭಯದಿಂದ, ಆ ಶುನಶ್ಚೇಫನನ್ನೇ ತಮಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಶುನಶ್ಚೇಫನನ್ನು ನರಶಶುವಾಗಿ ಯೂಪಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಾಗ, ಅವನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ತನಗುಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚರಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಯಜ್ಞದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ತಾವು ತೃಪ್ತರಾದುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಆ ಮುನಿಕುಮಾರನನ್ನು ಕೊಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಈ ಶುನಶ್ಚೇಫನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ದೇವರಾತನೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರವಾಯಿತು. ಈ ದೇವರಾತನು ಯಾಗದಿಂದ ಬದುಕಿಬಂದಮೇಲೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಧುಚ್ಯಂದಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನೇ ತಮಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ಮಧುಚ್ಯಂದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು. ಅವರನ್ನು “ಎಲೆ ಕುಮಾರರೆ! ನೀವು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೆ ದೇವರಾತನನ್ನು ನಿಮಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನೂ ಪುತ್ರವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ! ನಾನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ

ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ನೀವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸುಪುತ್ರವಂತರಾಗಿ ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕು. ಈ ದೇವರಾತನು ನಮ್ಮ ಕೌಶಿಕವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಲಿ! ನೀವು ಇವನನ್ನು ನುವರ್ತಿಸಿರಿ” ಎಂದನು. ರಾಜಾ! ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಉಷ್ಣಿ ಕ, ಹಾರೀತ, ಜಯಂತ, ಸುಮದ, ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಶಪಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ, ಕೆಲವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ, ದೇವರಾತನು ಸ್ವೀಕೃತನಾದದರಿಂದಲೂ, ಕೌಶಿಕಗೋತ್ರವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನಾಮುಖವಾಗಿ ಹರಡಿರುವುದು. ದೇವರಾತನು ಬೇರೆ ಕುಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೌಶಿಕರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಪ್ರವರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದುದರಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರವರವೂ ಈ ಕಡೆಗೆ ಸೇರಿತು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—*— ಅಯುಷಿನ ಸಂತತಿಯು. —*—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಪುರೂರವನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಐದುಮಂದಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರ ಸಂತಾನಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನಷ್ಟೆ? ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದವನಿಗೆ ಅಯು ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈತನಿಗೆ, ನಹುಷ, ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧ, ರಜಿ, ರಂಭ, ಅನೇನಸರೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಈತನಿಗೆ ಸುಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ಸುಹೋತ್ರನಿಗೆ ಕಾರ್ಯನೆಂದೂ, ಕುಶನೆಂದೂ, ಕೃತ್ಸ್ನಮದನೆಂದೂ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಕೃತ್ಸ್ನಮದನಿಗೆ ಶುನಕನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಂದ ಶಾನಕನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈತನು ಬಹ್ವಚರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹರ್ಷಿಯೆನಿಸಿದನು. ಕಾರ್ಯನಿಗೆ ಕಾಶಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ರಾಷ್ಟ್ರನು. ಅವನ ಮಗನು ದೀರ್ಘತಪನು. ದೀರ್ಘತಪನಿಂದ ಧನ್ವಂತರಿಯೆಂಬವನು ಜನಿಸಿ, ಅಯುರ್ವೇದಪ್ರವರ್ತಕನಾದನು. ಇವನನ್ನು ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇವನಿಗೆ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವುಂಟು. ಇವನು ತನ್ನ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತರೋಗಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸುವನು. ಈ ಧನ್ವಂತರಿಗೆ

ಕೇತುಮಂತನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು ಅವನ ಮಗನು ಭೀಮರಥನು. ಅವನ ಮಗನು ದಿವೋದಾಸನು. ಅವನಿಂದ ದ್ಯುಮಂತನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನನ್ನೇ ಪ್ರತರ್ಧನನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇವನಿಗೆ ಶತ್ರುಜಿತ್ತೆಂದೂ, ವತ್ಸನೆಂದೂ ಮತಧ್ವಜನೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರಗಳುಂಟು. ಇವನ ಮಗನು ಕುವಲಯಾಶ್ವನು. ಕುವಲಯಾಶ್ವನಿಂದ ಅಲರ್ಕನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಅಲರ್ಕನು ಅರುವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಯೌವನಶಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ರಾಜಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನಂತೆ ಯೌವನವಂತನಾಗಿ ಅಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸಿದವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅಲರ್ಕನ ಮಗನು ಸನ್ನತಿ. ಈ ಸನ್ನತಿಯಿಂದ ಸುಕೇತನೂ, ಅವನಿಂದ ಧರ್ಮಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಯಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ದಷ್ಟಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಕುಮಾರನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಸುಕುಮಾರನ ಮಗನು ವಿತಿಹೋತ್ರನು. ಇವನ ಮಗನು ಭರ್ಗನು. ಈತನ ಮಗನು ಭರ್ಗಭೂಮಿ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧನ ಸಂತತಿಯವರು. ಆಯುವಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ ರಂಭನಿಗೆ ರಭಸನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನ ಮಗನು ಗಂಭೀರನು. ಇವನ ಮಗನು ಕ್ರತು. ಈ ಕ್ರತುವಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಯುವಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ಅನೇನಸನಿಗೆ ಶುದ್ಧನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನ ಮಗನು ಶುಚಿ. ಇವನ ಮಗನಿಗೆ ತ್ರಿಕಕುಭನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವನನ್ನು ಧರ್ಮಸಾರಥಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಇವನ ಮಗನು ಶಾಂತರಯನು. ಈತನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದನೇಹೊರತು ಸಂತಾನವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಯುವಿನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ರಜಿಗೆ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಐನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ರಜಿಯೆಂಬವನು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಅವರಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರನೂ ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಹಿಮೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಲಾರದೆ, ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಭಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ರಜಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ರಜಿಯು ಕಾಲಾಧೀನನಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೇ ಸ್ವರ್ಗ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ, ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದರೂ, ಅವರು

ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಮಗಳಾದ ದೇವಯಾನಿಯನ್ನೂ, ವೃಷಪರ್ವನೆಂಬ ದಾನವನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾದನು” ಎಂದು ಶುಕಮುನಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಇದೇನಾಶ್ಚ ರ್ಯವು? ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಾದರೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲದವನಾದ ಯಯಾತಿಯು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗಳನ್ನು ವರಿಸಿದುದು ಹೇಗೆ? ಉತ್ತಮಜಾತಿಯ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹೀನಜಾತಿಯವನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ?” ಎಂದನು. ಆದಕೂ ಶುಕನು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ವೃಷಪರ್ವನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಗುರುಪುತ್ರಿಯಾದ ದೇವಯಾನಿಯೊಡನೆಯೂ, ಬೇರೆ ನೂರಾರುಮಂದಿ ಸಖಿಯರೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ, ಫಲಪುಷ್ಪಸಮೃದ್ಧವಾದ ತನ್ನ ಪುರೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ವಿನೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುರಧ್ವನಿಯನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಭ್ರಮರ ರುಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿನ ಒಂದಾನೊಂದು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಸ್ವಚ್ಛಜಲದಿಂದಲೂ ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂದವಾದ ಮರಳಿ ನಿಂದಲೂ ಮನೋರಂಜಕವಾದ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಳಿದು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತೀರದಲ್ಲಿಟ್ಟು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲೆಳಿದು, ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ನೀರನ್ನೆರಚುತ್ತ ವಿನೋದದಿಂದ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರೂ ವೃಷಭಾರೂಢರಾಗಿ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು, ಧಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡರು. ಆ ಲಜ್ಜಾತುರದಲ್ಲಿ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವಯಾನಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ತಾನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಯಾನಿಯು, ಕೋಪದಿಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರಸಖಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ “ಆಹಾ! ಎಲೈ ಸಖಿಯರೆ! ಈ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು ಕುಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ! ನನ್ನ ಗೌಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕಾದ ಈಕೆಗೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಹುಡುಗಾಟವೆ? ನಾಯಿಯು ಯಾಗದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕಚ್ಚಿದಂತೆ, ನಾನು ಧರಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳು ಧರಿಸಿದಳಲ್ಲಾ! ಈ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೋಡಿರಿ! ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ

ಗಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯೇ ಉತ್ತಮವು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಮುಖವೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸನ್ನರೂಪನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿದವರು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸತಕ್ಕವರೂ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು! ಆಷ್ಟೇಕೆ! ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ತ್ರಿಯಃಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನೂ ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವನು. ಅಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಭೃಗುವಂಶದಲ್ಲಿ ಜುಟ್ಟಿದವರು. ಈಶಿಯತಂದೆಯಾದ ವೃಷಪರ್ವನು ನಮಗೆ ಶಿಷ್ಯನು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಗೌರವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಶೂದ್ರನು ವೇದಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸುವಂತೆ, ತನ್ನ ನಸ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು ತಾನುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಳಲ್ಲಾ! ಆಹಾ! ಇವಳ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ!” ಎಂದಳು. ಹೀಗೆ ದೇವಯಾನಿಯು ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ, ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ಆ ದೇವಯಾನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎಲೆ ಭಿಕ್ಷುಕೆ! ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹರಟುವೆಯಾ? ಸಾಕು! ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು! ಕಾಗೆಗೆಂತೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಾಲಗೆಯೆ?” ಎಂದಳು. ಹೀಗೆ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು ಗುರುಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿಂದಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ತಾನುಟ್ಟಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡಿ, ಸಖಿಯರೊಡನೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹುರಟುಹೋದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಯಾತಿಯು, ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿ, ಜಲಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸರೋವರದಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಈ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಆಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ತಾನು ಹೊವೆದಿದ್ದ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನೇ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ದ್ವಂದಿಸಿದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಯಾನಿಯು, ಪ್ರೇಮಸೂಚಕವಾದ ಮೃದುಮಧುರವಾಕ್ಯದಿಂದ “ಓ ವಿರಾ! ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದೆ? ಇದನ್ನೇ ನಾನು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಗ್ರಹಿಸಬಾರದು. ನೀನೇ

ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕನ್ಯೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ನೀನು ವರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಎಂದು ನೀನು ಸಂವೇಹಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಘಟಿಸಿದ ಈ ದಾಂಪತ್ಯವು ದೈವಕೃತವಾದುದೇ ಹೊರತು, ಮನುಷ್ಯಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾದುದಲ್ಲ. ಹಾಗೆಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿರ್ಜನವಾದ ಈ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ಹೇಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು? ಇದು ದೈವಕೃತವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ನಿರ್ದರ್ಶನವೇಕೆ? ಇದಲ್ಲದೆ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಗನಾದ ಕಚನು ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿರುವನು. ಆ ಶಾಪವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಹಿಂದೆ ಕಚನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತಸಂಜೀವನೀವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನನ್ನು ನಾನು ಮೋಹಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಗುರುಪುತ್ರಿಯೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅವನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಅವನು ಅದುವರೆಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿಸ್ಮಯಿಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲೆಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಅವನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯ ಪತಿಯು ಸಿಕ್ಕದಿರಲೆಂದು ಶಪಿಸಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಎಂದಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯ ಪತಿಯು ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು” ಎಂದಳು. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಶಾಸ್ತ್ರಪಿರುದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ಯಯಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ಈ ಘಟನೆಯುಂಟಾದುದರಿಂದಲೂ ತನಗೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೂ ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತಾನು ವರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವಯಾನಿಯು ತನಗುಂಟಾದ ಅವಮಾನ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ರೋದಿಸುತ್ತ, ತಂದೆಯಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಬಹಳ ಮನಸ್ಸಂಕಟವುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪೌರೋಹಿತೃವೃತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನದಿಂದಲಾದರೂ ಜೀವಿಸುವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ವೃಷಪರ್ವನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಪೃಷಪರ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು, ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ, ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು, ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಕೈಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಅವನ ವಿನಯಕ್ಕೆ

ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ಓ ದಾವವೇಂದ್ರಾ! ಈ ದೇವಯಾನಿಯು ನನಗೆ ಬಹಳ ಮೋಹಪಾತ್ರಳಾದುದರಿಂದ, ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಲಾರೆನು. ಅವಳನ್ನೇ ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಾದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ವೃಷಪರ್ವನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ದೇವಯಾನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಮ್ಮಾ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವೇನು ಹೇಳು! ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕಾ ದೇವಯಾನಿಯು “ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಸರ್ವಜನದೊಡನೆ ನನಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಾನು ಹೋದಕಡೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ” ಎಂದಳು. ವೃಷಪರ್ವನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೊಡನೆ, ಕಾರ್ಯಜ್ಞಳಾದ ಆ ಕುಮಾರಿಯು, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಭಯಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿ, ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ದೇವಯಾನಿಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಮೇಲೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯಯಾತಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ, ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಸಿ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಯಯಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗಮಿಸಬಾರದು’ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಯಯಾತಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಕೊಂಡನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಯಾನಿಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಯಿತು. ದೇವಯಾನಿಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಗೂ ಸಂತಾನಾಪೋಕ್ಷೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಋತುಮತಿಯಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು, ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಪತಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತನಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಯಯಾತಿಯು ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದುದರಿಂದ, ಋತುಮತಿಯಾಗಿ ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಅವಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೇ ಡೇರಿಸಿದನು. ದೇವಯಾನಿಗೆ ಯದುವೆಂದೂ, ದುರ್ವಸುವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಗೆ, ದು್ರಹ್ಯ, ಅನು, ಪೂರುವೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ದೇವಯಾನಿಯು, ತನ್ನ ಸವತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದುದು.

దన్ను కండు, తన్న పతియమేలే కోణపగోండు, అవనన్న బిట్టు తందేయ మనేగి హోరటుబిట్టలు. అవళ్లి విశేషమోహపరవశనాగిద్ద యయాతీయు, ఆకేయ కాలమేలే బిద్దు, ఎష్టేష్టో విధింది సమా ధాన మాడిదను. ఆదరూ కేళదే అవళు తందేయమనేగి బండు నడేద వృత్తాంతవన్న తిళసిదళు. ఒడనేయే శుక్రను యయాతీయన్న కరేదు కోణపదింద “ ఎలే కామూకా! కామాతురనాగి, కౌంటమాతన్న నడేసలారదేహోద నిన్న పొరుషవుండు పొరుషవే? నిన్న రూపయావన గళ్లవే హిగి నిన్న బుద్ధియన్న కేడిసిదువు. ఈగలే నిన్న దేకదల్లి ఆ యౌవనవు హోగి, వికారరూ దవుళ్ళ ముప్పుతలేదోరలి” ఎండు శపిసిదను. ఆగ యయాతీయు శుక్రాచార్యనన్న కురితు ద్యేన్యదింద “ ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నన్న తప్పన్న క్షమిసి, నన్నల్ల అనుగ్రహ వన్న తోరెరిసబేకు! నిన్న కుమారియల్లి నాను ఇన్నా కామోప భోగింది తృప్తనాగిల్లి! ఆదుదరింద ఇన్నా కేలవు కాలదవరేగి నాను ఇసే స్థితియల్లరువంతే కరుణిసు” ఎదను. అవన ద్యేన్య వన్న నోడి శుక్రను స్వల్పవాగి కోణపసమాధానవన్న హోంది “ యయాతీ! నన్న శాపవు తప్పలారదు. ఠాగిద్దరూ నిను నిన్న ముప్పన్న బేరోబ్బరిగి కౌంటు, అవర యౌవనవన్న తేగిదుకొళ్ళువంతే నినగి శక్తియన్న కౌడువేను” ఎదను. ఈవ్యవస్థేయంద యయాతీయు తన్న అరమనేగి బండు, తన్న జ్యేష్ఠ కుమారనాద యదువన్న కరేదు “ కుమారా! నిన్నమాతామహవాద శుక్రను ననగి ఈ జరియన్నంటు మాడిరువను. ననగి ఇన్నా విషయసుఖగళన్ననుభవిసబేకేంబ అసే యిరువుదు. ఆదుదరింద నిను, ఈ నన్న ముప్పన్న తేగిదుకొండు, నిన్న యౌవనవన్న ననగి కౌడువేయా? తృప్తియాగువవరేగి నాను అదన్ననుభవిసతిద్దు, కేలవు సంవత్సరగళమేలే, ఆ నిన్న యౌవనవన్న నినగి కౌంటుబిడువేను” ఎదను. అదక్కా యదువు “ ఓ జనకా! మనుష్యనాగి కుట్టడమేలే యారిగాదరూ విషయసుఖదల్లి వ్యేరాగ్యవు కుట్టలారదు. ఇదరమేలే నాను కుట్టదుదు మోదలు ఇదువరేగి స్వల్పవాదరూ విషయసుఖవన్ననుభవిసిదవనల్ల. బకుకాలదింద ఆ విషయ సుఖదల్లియే ముళుగి తేలివ నినే అదరల్లి తృప్తిహోందినిద్దమేలే, ననగి

ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ? ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಈ ಮಾತು ಸಮ್ಮತಿಸಲಾರೆನು. ನಿನ್ನಂತೆ ನನಗೆವಾತ್ಸ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲವೇನು? ಎಂದನು ಅಮೇಲೆ ಯಯಾತಿಯು, ತುರ್ವಸುವನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಲು, ಅವನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ಹೋದನು. ಅಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದನು. ಅವರೂ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಮೇಲೆ, ಯಯಾತಿಯು, ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಕಿರಿಯವನಾಗಿ ದ್ದರೂ, ಗುಣದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪೂರುವನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, “ವತ್ಸಾ! ನೀನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಂತೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಪೂರುವು ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನಯದಿಂದ “ಓ ಜನಕಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಹೆತ್ತತಂದೆಯು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೀರಿಸತಕ್ಕ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಇಹಪರಲೋಕಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಂದೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವನು ತಂದೆಯ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದು ನಡೆಸುವನೋ ಅವನೇ ಉತ್ತಮಪುತ್ರನೆನಿಸುವನು. ತಂದೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕವನು ಮಧ್ಯಮನು! ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದಮೇಲೆಯೂ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕವನು ಅಧಮನು! ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾದರೂ ನಡೆಸದಿರತಕ್ಕವನು ಅಧಮಾಧಮನೆನಿಸುವನು. ಇಂತವನಿಗೂ, ತಂದೆಯ ಜಠರದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಅಮೇಧ್ಯಕ್ಕೂ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ತಿರಸಾವಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನ ಮುಪ್ಪನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಅಮೇಲೆ ಯಯಾತಿಯು, ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಂದ ತನಗೆ ಲಬ್ಧವಾದ ಯೌವನದಲ್ಲಿ, ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಭವಿಸುತ್ತ, ಓಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಪರಿಮಿತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿಯು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನು ಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ದೃಢೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಧರ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವಯಾನಿಯೂ ಕೂಡ ತ್ರಿಕರಣ

ಗಳಿಂದಲೂ ಪತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಪ್ರೇಮಪಾತ್ರಳಾದಳು. ಯಯಾತಿಯು ಹೀಗೆ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವಾಗಲೂಕೂಡ, ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳಿಂದ, ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನಸಮಾನವಾಗಿಯೂ, ಮಾಯಾಮನೋರಥಸದೃಶವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಘಪರಂಪರೆಗಳಂತೆ ಯಾವನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಲೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುದೋ, ಯಾವನು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಕುಹರದಲ್ಲಿ ಶಯನಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತುವಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವರೂಪನೋ, ಯಾವನು ಜೀವವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಪಕನಾಗಿಯೂ, ಆಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅಂತಹ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಆ ಯಯಾತಿಯು, ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿಯೂ, ಕುತ್ತಿತವಾದ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾರದೆಹೋದನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ! ಅದು ಎಂತವರನ್ನಾದರೂ ಸೆಳೆದು ಬಿಡುವುದು.

ಇದು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಯಯಾತಿಯು ಕಾಮೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾದುದು.

ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗಿ ಬಹುಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದಮೇಲೆ, ಆ ನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಎಚ್ಚರವುಂಟಾಯಿತು. ಅದುವರೆಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ವಿಷಯಲೋಲನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ತಾನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ ದೇವಯಾನಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಮೇಕೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ನೆವದಿಂದ, ಅನ್ಯಾಪದೇಶವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಭೃಗುಪುತ್ರ! ಈಗ ನಿನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವುದು. ಚಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಪ್ರರವಾಸಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಂತವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಬಹಳವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡದಿರಲಾರರು. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದುಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೇಕೆಯು, ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಹಾಳುಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಕಾಮಾತುರವುಳ್ಳ ಗಂಡು ಮೇಕೆಯು, ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯನ್ನು ಬಾವಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು ಮೇಲೇರಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸೋಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದು, ಆ ಮೇಕೆಯನ್ನೇ ತನಗೆ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿತು. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು ದೇಹವುಷ್ಪಿಯುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ವೀರ್ಯಬಲವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ರತಿಸಮರ್ಥನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಗಂಡುಮೇಕೆಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇರೆ ಹಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗಳೂಕೂಡ, ಅದನ್ನೇ ಕಾಮಿಸಿ, ಬಂದು ಅದರೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ಒಂದೇ ಗಂಡುಮೇಕೆಯು, ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ರಮಿಸಿ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ರತಿಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತ, ಅದರಿಂದ ತಾನೂ ಕಾಮಪಿಶಾಚಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ರತಿಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಈ ಮೇಕೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಒಂದಾನೊಂದು ಮೇಕೆಯಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ, ವಿಶೇಷವ್ರೇಮವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೊದಲು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಕೆಗೆ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಗಂಡುಮೇಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ಹೆಣ್ಣು

ಮೇಕೆಯು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪುರುಷಮೇಷವು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲವೂ ನಟನ ವೆಂಮೂ, ಅದರ ಪ್ರೀತಿಯು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕಾಮಾತುರವಾಗಿದ್ದ ಆ ಮೇಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಇಂದ್ರಿಯಲೋಲವಾದ ಆ ಪುರುಷಮೇಷವು, ಆಗಲೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರಲಾರದೆ, ಗಂಡುಬೆಕ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ, ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತು. ಕೊನೆಗೂ ಅದರ ಕೋಪವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲಾರದೆ, ನಿರಾಶವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು, ಆ ಗಂಡುಮೇಕೆಯ ಬೀಜವನ್ನೊಡೆದು ಅದರ ಕಾಮಾತುರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆಗಲೂ, ಆ ಮೇಕೆಯು ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅದರ ದೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಆ ಬೀಜಗಳನ್ನುಂಟಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ಮೇಕೆಯು ತಿರುಗಿ ಸಂಭೋಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯೊಡನೆ ನೇರಿ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಾಮಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ದಿನದವರೆಗೆ ಕಾಮವನ್ನನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಳಲುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲೆ ಸುಭು? * ನನ್ನ ಆವಸ್ಥೆಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಮರೆತಿರುವೆನು. ಕಾಮವೆಂಬುದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟೂ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇಹೊರತು ಶಾಂತಿಹೊಂದಲಾರದು. ಕಾಮಾಸಕ್ತನಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧನಧಾನ್ಯಗಳಾಗಲಿ, ಪಶುಗಳಾಗಲಿ, ಉತ್ತಮ ಪತ್ನಿಯಾಗಲಿ, ಯಾವುದೂ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರವು. ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿದಷ್ಟೂ ಬೆಂಕಿಯು ಉರಿಯನ್ನು ಕೆದರುವಂತೆ, ಅನುಭವಿಸಿದಷ್ಟೂ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಜ್ವಲಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಶಾಂತವಾಗಲಾರದು. ಪುರುಷನು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗಲೇ, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಹೋದರೂ ಸುಖವುಂಟು. ಅಂತವನಿಗೆ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಸುಖಮಯವಾಗಿ ತೋರುವುವು. ದೇವಿ! ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೀ ನರು

* ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾರೂ ತಿ ಗೂ ಗಂಡುಮೇಕೆಗೂ, ದೇವ ಯಾನಿಗೂ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಮೇಕೆಗೂ, ಶುಕಾ ಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಹಿ ಸಬೇಕು.

ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾರರು. ದೇಹವು ಜೀರ್ಣವಾದರೂ ಅದು ಜೀರ್ಣವಾಗದು. ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನೋದಲು ಆ ಕಾಮವನ್ನು ನೀ ಬೇಕು. ಸಮಸ್ತದ್ವೈಬುಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಮೂಲವು. ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಹೆತ್ತತಾಯಿಯೊಡನೆಯಾಗಲಿ, ಸಹೋದರಿಯರೊಡನೆಯಾಗಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳೊಡನೆಯಾಗಲಿ, ರಹಸ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಕುಳ್ಳಿರಬಾರದು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರವು. ಎಲೆ ಸಾಧ್ವಿ! ನಾನು ನಿನ್ನೊಡಗೂಡಿ ಸಾವಿರಾರಂವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ನುಭವಿಸಿದೆನು! ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನಗೆ ಆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದೇ ಹೊರತು, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ತಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಪಾರವು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನಾವು ಅದರ ಆಸೆಯನ್ನೇ ತೋರಿದು, ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಈ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ನೀಗಿ, ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳೊಡನೆ ಮೃಗವಾಗಿ ಕಲಿತಿರುವೆನು ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಇಹಲೋಕಸುಖಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿಪರಲೋಕಸುಖಕ್ಕಾಗಲಿ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಆಸೆಪಡುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಥಾವರಜನ್ಮವನ್ನೇ ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವನು ಇವೊಂದಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ನಿರತಿಶಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವನೋ, ಅಂತವನಿಗೆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯೆಂಬುದು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿವರ್ತಿಸುವುದು” ಎಂದು ದೇವಯಾನಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಪೂರುವನ್ನು ಕರೆದು, ತಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯೌವನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನ ಜರೆಯನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ಪೂರುವಿಗೆ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ದ್ರೂಹ್ಯ, ಯದು, ದುರ್ದಸು, ಅನುವೆಂಬ ಆತನ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಹೋದರರಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುರಾಂಡಿಕ್ಕುಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪೂರುವಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ತಾನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿಯು, ರೆಕ್ಕೆಬೆಳೆದ ಹಕ್ಕಿಯು ಗೂಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ, ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ತಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಸುಖಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನನಿರತನಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳ ಮತ್ತು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ಜೀವನಿಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿ

ದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವಯಾನಿಗೂಕೂಡ ಮೇಕೆಯಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ಮೊದಲು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಯಯಾತಿಯು ಲೋಕಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಪರಸ್ಪರಸ್ನೇಹದಿಂಟಾಗುವ ಮನೋವಿಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ದೇವಯಾನಿಯು, ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಿಂದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ. ಪತಿಪುತ್ರಾದಿಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಸತ್ತದಲ್ಲ ಬಂದಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಬಂಧದಂತೆ, ಭಗವನ್ನಾಯೆಯಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟ ಕ್ಷಣಕಾಲಸಂಬಂಧವೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಪರಳಾಗಿ, ಲಿಂಗದೇಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ನಮಸ್ಕಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನ ವ್ರಾಯೆಯಿಂದ ಮರುಳುಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು” ಎಂದು ಧ್ಯಾನನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

ಇದು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ೞೞೞ ಘಟವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ೞೞೞ

ಓ ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಪೂರುವಿನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ವಂಶವರ್ಧಕರಾದ ಅನೇಕರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮಕುಲದವರಿಗೂ ಈ ವಂಶವೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ನೀನು ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಪೂರುವಿಗೆ ಜನವೇಜಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ಜನವೇಜಯನಿಗೆ ಪ್ರಥಮನೂ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವಿಶೋಧನೂ, ಪ್ರವಿಶೋಧನಿಗೆ ನಮಸ್ಕವೂ, ನಮಸ್ಕವಿಗೆ ಚಾರುವೂ, ಚಾರುವಿಗೆ ಸುದ್ಯೂವೂ, ಸುದ್ಯೂವಿಗೆ ಬಹುಗವನೂ, ಬಹುಗವನಿಗೆ ಶರ್ಯಾತಿಯೂ, ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಸಂಯಾತಿಯೂ, ಸಂಯಾತಿಗೆ ಅಹಂಯಾತಿಯೂ, ಅವನಿಗೆ ರೌದ್ರಾತಿಯೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ರೌದ್ರಾತಿಗೆ, ಘೃತಾಚಿಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಭಗವಂತನ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೆ ಮುತೇಪು, ಕಕ್ಷೇಪು, ಸ್ಥಲೇಪು, ಕೃತೇಪು, ಜಲೇಪು, ಸನ್ನತೇಪು, ಧರ್ಮೇಪು, ಸತ್ಯೇಪು, ವ್ರತೇಪು, ವನೇಪುವೆಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುತೇಪುವಿನಿಂದ ಅಂತಿಸಾರನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಮತಿ, ಧ್ರುವ,

ಅಪ್ರತಿರಥರೆಂಬ ಮೂವರುಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿರಥನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಕಣ್ಣು ನಿಂದ ಮೇಧಾತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸ್ಯಂಜುರೆಂಬ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಅಂತಿಸಾರನ ಮಗನಾದ ಸುಮತಿಗೆ ರೈಭು ನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ರೈಭುನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ದುಷ್ಯಂತನು. ಈ ದುಷ್ಯಂತನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟು ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಸಹಜಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರವುಳ್ಳ ಶಕುಂತಲೆಯೆಂಬ ಯುವತಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತನಿಗೆ ನೋಹವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳ ದರ್ಶನದಿಂದಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ತನ್ನ ಮೃಗಯಾಶ್ರಮವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಮಂದಹಾಸದೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೃದುಮಧುರವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಯುವತೀ! ಇಂತಹ ಸುಂದರಾಕಾರವುಳ್ಳ ನೀನು ಯಾರು? ಯಾರಮಗಳು? ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ಜನವಾದ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವೆ? ಓ ಸುಂದರಾಂಗಿ! ನೀನು ಈ ಋಷ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ಸಾಕ್ಷಿಯು! ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದವಳಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೋಹಗೊಳ್ಳಲಾರದು. ಪೂರುವಂಶಜರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಎಂದಿಗೂ ಅಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರದು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶಕುಂತಲೆಯು “ಓ ನರೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಊಹಿಸಿದುದೇ ನಿಜವು! ನಾನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ, ಮೇನಕೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿಜಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಕಣ್ವಮಹರ್ಷಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ನಮ್ಮಿಂದ ಈಗ ನಿನಗಾಗಬೇಕಾದುದೇನು? ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬಾ! ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿರು! ನಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು! ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ನಮಲ್ಲಿ ನೀವಾರಧಾನ್ಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು” ಎಂದಳು. ಅಮೃತಸಮಾನವಾದ ಈಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಷ್ಯಂತನು “ಓ ಸುಂದರೀ! ಕುಶಿಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನಗೆ, ಈ ವಿನಯಾದಿಗುಣಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುವುವು. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದ ಪತಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ವರಸಬಹುದು.

ನೀನುರಾಜಕನ್ಯೆಯಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಎಂದನು. ಶಕುಂತಲೆಗೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆಕೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ದೇಶಕಾಲಜ್ಞನಾದ ದುಷ್ಯಂತನು ಆಕೆಯನ್ನು ಗಾಂಧರ್ವವಿಧಿಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅಮೋಘವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನು ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶಕುಂತಲೆಯೊಡನೆ ಸರಸಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಮರುದಿನದಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶಕುಂತಲೆಯು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭವನ್ನು ತಳೆದು, ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಈಕೆಯ ಸಾಕುತಂದೆಯಾದ ಕಣ್ವನು, ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಈ ಬಾಲಕನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ, ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ, ಒಮ್ಮೆ ಆ ಆಶ್ರಮಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ಕಂಡು, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುತಂದು, ಅದರೊಡನೆ ವಿನೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅವನನ್ನು ಸಾಧಾರಣಕ್ಷತ್ರತ್ರಯಬಾಲನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಅವನಲ್ಲಿ ಭಗವದಂಶವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವಿಧವಾದ ಶೌರ್ಯೈರ್ಯಾದಿಗಳುಂಟಾದುವು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳವೇಳೆ ಶಕುಂತಲೆಯು, ಅಪಾರವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಪತ್ನಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ದುಷ್ಯಂತನಿಗೆ, ಹಿಂದೆ, ತಾನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡುದೂ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವಳೊಡನೆ ಇದ್ದು ಬಂದುದೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯೆಂದೂ, ಆ ಮಗನನ್ನು ಬೇರೆ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸಿ, ಈಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ರಾಜನು ನಿರ್ದುಷ್ಟಳಾದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಶರೀರವಾಕ್ಯ ಕೇಳಿಸಿತು “ಓರಾಜಾ! ಈಕೆಯ ಸಂತಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ! ಈ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡು! ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೆಂಬವಳು ತಂದೆಯ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಚರ್ಮದ ಚೀಲದಂತೆಯೇ ಹೊರತುಬೇರೆಯಲ್ಲ ತಂದೆಯೇ ತನ್ನ ಏಕಾಂಶದಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬಾಲನು ನಿನ್ನ ವಂಶವರ್ಧಕನಾದ ಮಗನು! ಈಕೆಯು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿ! ಇವರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ! ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸು! ಪುತ್ರನೇ ತಂದೆಯನ್ನು ನರ

ಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಮಾಡತಕ್ಕವನು. ಈ ಶಕುಂತಲೆಯ ಮಾತು ಸತ್ಯವು. ಈ ಪುತ್ರನು ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನು! ಸತ್ಯಸಂಧನು. ಗುಣಗ್ರಾಹಿ! ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನನು! ಕೃತಜ್ಞನು! ಮಹೋತ್ಸಾಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಸೇವಿಸತಕ್ಕವನು ಇಂತಹ ಸುಪುತ್ರನನ್ನು ನೀನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ! ಭರಿಸು” ಎಂಬೀವಾಕ್ಯಗಳ. ಕೇಳಿಬಂದುವು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಷ್ಯಂತನು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ದುಷ್ಯಂತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಈ ಪುತ್ರನನ್ನು ಭರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭರತನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ದುಷ್ಯಂತನ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ, ಈ ಭರತನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಮಹಾಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾದನು. ಇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತೂ ಕಂಡಾಡುವುದು. ವಾಸುದೇವಾಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಆ ಭರತನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಶಂಬುಚಕ್ರಾದಿರೇಖೆಗಳೂ, ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರೇಖೆಯೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈತನು ಮಹಾಭಿಷೇಕದಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದಮೇಲೆ, ಗಂಗಾನದಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನದಿಂದ ಸಮುದ್ರಸಂಗಮದವರೆಗೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ರೈವತ್ತಾವರ್ತಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾಧಿಸಿದನು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ದೀರ್ಘ ತಮಸ್ಸೆಂಬ ಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರರೋಹಿತನನ್ನಾ ಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾಧಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ವೇದಾಪಷ್ಟ್ಯಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಈ ರಾಜನು ಪ್ರಕೃಷ್ಟಗುಣವುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಲು, ಸಹಸ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮತ್ತು ಆ ದುಷ್ಯಂತಪುತ್ರನು ಮಷ್ಕಾರವೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಇತರರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಅಶ್ವಯಜ್ಞಪಡುವಂತೆ ನೂರಮೂವತ್ತು ಹಯಮೇಧಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಶತ್ರುರಾಜರಿಂದಲೂ, ಮಾಯಾವಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿಘ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾಗಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರದಂತವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕಿತಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಯುತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಭದ್ರಗಜಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ

ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವರಾಜನೂ ನಡೆಸಿದುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ನಡೆಸಬಲ್ಲವರಿಲ್ಲ. ಕೈನೀಡಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲವರು ಹೇಗೆ ದುರ್ಲಭವೋ, ಹಾಗೆ ಆ ಭರತನಂತೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು, ಹಿಂದೆಯೂ, ಈಗಲೂ, ಮುಂದೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರರು. ಈ ಭರತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ಹಿಂಸಕರಾದ ಕಿರಾತರು, ಹೂಣರು, ಯವನರು, ಅಂಧರು, ವಂಗರು, ಶಕರು, ಕಶರು, ಮೇಚ್ಚರು ಮೊದಲಾದ ಹೀನಜಾತಿಯ ರಾಜರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾನವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವರು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿತಂದನು. ಈ ಭರತನ ಅಲ್ಪಕೆಯಲ್ಲಿ ಭೂವ್ಯಾಕಾಶಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಭರತನು ಇಂತಹ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈಳು ಸಹಸ್ರಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಅಧಿಕಾರಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ದೇಶವನ್ನೂ, ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿರಕ್ತನಾದನು. ಆ ಭರತನಿಗೆ ಮೂರು ಮಂದಿ ಭಾರ್ಯೆಯರು. ಆ ಮೂವರೂ ವಿವರ್ಭರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಭರತನು ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉಪಕಿಲವು ದೋಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಪುತ್ರರಲ್ಲವೆಂದು ಅವರನ್ನು ಆಗಾಗ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಮೂವರೂ ಪತ್ನಿಯರೂ ಪತಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಶಂಕೆಯಿರಬಹುದೆಂದೂ, ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ ಶಂಕಿಸಿ, ಆ ಪುತ್ರರನ್ನು ತಾವೇಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ವಂಶಚ್ಛೇದವಾಪುದರಿಂದ ಭರತನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ, ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮರುತ್ತುಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರು. ಈತನಿಗೆ ಭರದ್ವಾಜನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಹೆಸರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವುಂಟು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಉಚ್ಛ್ರಯವೆಂಬ ಸಹೋದರನೊಬ್ಬನಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಮಮತೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅವಳನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಶುವು “ಬೇಡಬೇಡ” ಎಂದು ನಿನಾರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಕೋಪಿತ್ಯ

ನಾಗಿ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಕುರಿತು “ ನೀನು ದೀರ್ಘತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕುರುಡನಾಗಿರು” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಗರ್ಭಶಿಶುವು, ತನ್ನ ಹಿಮ್ಮಡಿ ಯಿಂದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ, ತಾನೂ ಹೊರಗೆಬಂದಿತು. ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ದೀರ್ಘತಮಸ್ಸೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ವೀರ್ಯವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಒಂದು ಗಂಡುಶಿಶುವಾಯಿತು. ಉಚ್ಛ್ರಯದಿಂದ ಮಮತೆಯು, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಮೂಢೆ! ಈ ಬಾಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬೇಡ! “ದ್ವಾಜಂ” ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾದ ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು “ಭರ” ಭರಿಸು,” ಎಂದರು. ಆಗಲೂ ಮಮತೆಯು ಗಂಡನ ಭಯದಿಂದ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಬೃಹಸ್ಪತಿ! ಈ ದ್ವಾಜನನ್ನು ಭರಿಸು” ಎಂದಳು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ನೀನೇ ಇವನನ್ನು ಭರಿಸು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಮಮತೆ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ “ಭರದ್ವಾಜಂ” “ಭರದ್ವಾಜಂ” ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳವಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದರಿಂದ, ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಭರದ್ವಾಜನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪುತ್ರನನ್ನು, ಮರುತ್ತುಗಳು ಕರೆತಂದು ಪ್ರೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಭರತನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಭರತನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ವಂಶಚ್ಛೇದವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಆ ವಂಶಕ್ಕೆ ಈತನೇ ದತ್ತಪುತ್ರನಾಗಿ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣನಾದನು. ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ (ವಿತಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದ) ಭರತವಂಶಕ್ಕೆ ದತ್ತಾದುದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ವಿತಥನೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರವುಂಟಾಯಿತು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—ೞೞ ಗರ್ಗರಂತಿರೇವ ವಂಶಾನುಕಮವು —ೞೞ

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಆ ವಿತಥನಿಗೆ ಮನ್ಯುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಮನ್ಯುನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತಪ್ಪತ್ತ, ಜಯ, ಮಹಾವೀರ್ಯ, ನರ, ಗರ್ಗರೇಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ನರನೆಂಬವನಿಗೆ ಸಂಕೃತಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನು. ಈ ಸಂಕೃತಿಗೆ ಗರ್ಗನೆಂದೂ, ರಂತಿರೇವನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಓ ಪುರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಈ ರಂತಿರೇವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ರಂತಿರೇವನು ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಧನಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಧನವಂಶನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ದರಿದ್ರನಾಗಿ, ಆಗಾಗ ದೈವಲಬ್ಧವಾದ ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ಉದರಭರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಮೇಲೆ ಇವನು ಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಆಗಾಗ ಲಭಿಸಿದುದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತ, ತನಗೂ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೃಶನಾಗಿ, ನಿತ್ಯ ದರಿದ್ರನಾಗಿ, ಅಹನ್ನಹಸಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯಗಡದೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಈತನು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಜಲಪಾನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ನಾಲ್ಕತ್ತೆಂಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಮೇಲೆ ಮರುದಿನದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಈತನಿಗೆ ದೈವವಶದಿಂದ ಘೃತಮಿಶ್ರವಾದ ಜವೆಗೋಧಿಯ ಪಾಯನಾನ್ನವೂ, ಜಲವೂ ಲಭಿಸಿತು. ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಆ ಪಾಯನಾನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ಅನ್ನವನ್ನೆತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇವನ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಭಗವದಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ರಂತಿರೇವನು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾರಾಧಿಸಿ, ಆ ಪಾಯನಾನ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಹೋದಕೂಡಲೆ, ಆ ಶೇಷಾನ್ನವನ್ನು, ತನಗೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ವಿಭಾಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನು ಇವನ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಆ ಶೂದ್ರನು ದಾನಾರ್ಹನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ರಂತಿರೇವನು, ಹಸಿದುಬಂದವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನಿಕ್ಕದೆ ಕಳುಹಿಸಬಾರದೆಂಬ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ,

ತನಗೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಟ್ಟ ಆ ಅನ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಆ ಅತಿಥಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನೂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ತಕ್ಕ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಶೂದ್ರನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ತಾನು ಭುಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೆಲವು ನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಜೇರೊಬ್ಬ ಶೂದ್ರನು ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದು ರಂತಿರ್ದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜಾ ! ಬಹಳವಾಗಿ ಹಸಿದುಬಂದಿರುವೆನು. ನನಗೂ ಈ ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಆದಕ್ಕೂ ಹಿಂತೆಗೆಯದೆ ರಂತಿರ್ದೇವನು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕಿದ ಅನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಅತಿಥಿಗೂ ಅವನ ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನೇ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಂತಿರ್ದೇವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೊಂಬು ನೀರುಮಾತ್ರವೇ ಮಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಜಲವಾದರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವಂತಿತ್ತು. ರಂತಿರ್ದೇವನು ಆ ಒಂದು ಜೊಂಬಿನ ನೀರನ್ನೇ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಆ ದಿನದ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಮೊದಲು ತಾನು ಸ್ವಲ್ಪನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನೆತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನು ಹೊರಬಾಗಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಾನು ಹೊಲೆಮನು ! ದಾಹದಿಂದ ಸಂಕಟಗಡುತ್ತಿರುವೆನು, ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಡನು. ಎಂತವರಿಗೂ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಈ ದೀನಧ್ವನಿಯು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ರಂತಿರ್ದೇವನು, ಆ ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಲ್ಲಹಾಗೆಯೇ ಆತುರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಆ ಚಂಡಾಲನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅಮೃತಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಪುಲ್ಕಸಾ ! ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ನಾನು ಅಸೆಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ ! ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ನಾನು ಕೋರುವವನಲ್ಲ ! ನಿನ್ನಂತೆ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ! ಪ್ರಾಣದಾಸೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದ

ನಿನ್ನಂತಹ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ, ನಾನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಜಲವೇ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ನೀವು ಬದುಕುವುದಾದರೆ, ನನಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸಂತೋಷವೇನುಂಟು ? ಈ ನೀರು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಆಪ್ಯಾಯನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಹಸಿವು, ಬಾಯರಿಕೆ, ಬಳಲಿಕೆ, ಮೈನಡುಕ, ದೈನ್ಯ, ಅಶಕ್ತಿ, ದುಃಖ, ಚಿಂತೆ, ಮೋಹ ಮೊದಲಾದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿವೃತ್ತವಾದಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ? ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಹಜದಯಾಳುವಾದ ಆ ರಂಠಿ ದೇವನು, ತಾನು ದಾಹದಿಂದ ಸಾಯುವಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಆ ಚಂಡಾಲನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಂಠಿ ದೇವನು ತೋರಿಸಿದ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಗೂ, ಧೈರ್ಯಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ ವರಪ್ರದರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಆ ರಂಠಿ ದೇವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೇ ಹೀಗೆ ಚಂಡಾಲಾದಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ಅವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರೆಂದು ತಿಳಿ ! ಆ ಮೇಲೆ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಆ ರಂಠಿದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು, ರಂಠಿದೇವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾನು ಅದುಮೊದಲು ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಮತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಸುಖಗಳೊಂದಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ವಿಧವಾದ ಭಗವದನುಸನಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಂಠಿದೇವನಿಗೆ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾಯೆಯು ಕನಸಿನಂತೆ ಅಗೋಚರವಾಯಿತು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಈ ರಂಠಿದೇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನುಸರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ, ಆತನ ಸಹವಾಸಬಲದಿಂದಲೇ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಅವನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಅವನು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇದೇ ರಂಠಿದೇವನ ಚರಿತ್ರವು.

ಇನ್ನು ಗರ್ಗನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಗರ್ಗನ ಮಗನಿಗೆ ಶಿನಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಶಿನಿಗೆ ಗಾರ್ಗ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಗಾರ್ಗ್ಯನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಗರ್ಗನ ಸಹೋದರನಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯನಿಗೆ ದುರಿತಕ್ಷಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ತ್ರಯ್ಯಾರುಣಿ, ಕಲಿ, ಪುಷ್ಕರಾರುಣಿಯೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿ, ಅವರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು.

ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರನಿಗೆ ಸಂಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಪುತ್ರನಾದ ಹಸ್ತಿಯೆಂಬವನೇ ಈಗಿನ ಕೌಂಟರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವನು. ಈ ಹಸ್ತಿಗೆ ಅಜಮಿಥನೆಂದೂ, ದ್ವಿಮಿಥನೆಂದೂ, ಪುರಮಿಥನೆಂದೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಜಮಿಥನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾದಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು. ಈ ಅಜಮಿಥನಿಗೆ ಬೃಹದಿಷುಮೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಬೃಹದ್ಧನು, ಬೃಹತ್ಯಾಯು, ಬೃಹದ್ರಥ, ವಿಶದ, ಘೇನಜಿತ್ತೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಘೇನಜಿತ್ತಿಗೆ ರುಚಿರಾಶ್ವ, ದ್ಯುಧಿಹನು, ಕಾಶ್ಯ, ವತ್ಸರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ರುಚಿರಾಶ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ, ಅವನಿಗೆ ಪೃಥುಸೇನನೂ, ಅವನಿಗೆ ವಾರನೂ, ಇವನಿಗೆ ನೀಪನೂ ಬನಿಸಿದರು. ಈ ನೀಪನಿಗೆ ನೂರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ನೀಪನು * ಶುಕನ ಮಗಳಾದ ಕೃತಿಯೆಂಬವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನೆಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠವ್ಯನೆಂಬ ವಂಶಸ್ಥಿಯ ಉಪರೋಧಿಯಾದ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕನಾದನು. ಈ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಂದ ಉಪರೋಧನೂ, ಅವನಿಂದ ಭಲ್ಲಾದನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಬೃಹದಿಷುಮನ ಸಂತತಿಯವರು.

ಹಸ್ತಿಯ ಮಗನಾದ ದ್ವಿಮಿಥನಿಗೆ ಯವನೀನನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಧೃತಿಮಂತ, ಸತ್ಯಧೃತಿ, ದ್ಯುಧನೇಮಿ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವ, ಸುಮತಿ, ಸನ್ನತಿಮಂತ, ಕೃತಿಯೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಕೃತಿಯೆಂಬವನು ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೆಂಬ ಯೋಗಿಯಿಂದ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಆರುಬಗೆಯ ಸಾಮಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಕೃತಿಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಗ್ರಾಯುಧ, ಕ್ಷಯಮ್ಯ, ಸುವೀರ, ರಿಪುಂಜಯ, ಬಹುರಥರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು.

ಹಸ್ತಿಯ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ಪುರುಮಿಥನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಅತನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ಅಜಮಿಥನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾದಿ

* ಇಲ್ಲಿ ಶುಕನ ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಶುಕಮುನಿಯೂ ಒಮ್ಮೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ವಲಂಬಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹರಿವಂತದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಗಳಿಂದ ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತತಿಯೂ, ಬೃಹದಿಷುವಿನಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಂತತಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿತಷ್ಟೆ? ಇವನಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಸಂತತಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಆ ಆಜಮಿಥನಿಗೆ ನಳಿನಿಯೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪಾತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಸುಶಾಂತಿ, ಪುರುಷ್ಣ, ಅರ್ಕ, ಭರ್ನಾಶ್ವರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಭರ್ನಾಶ್ವನಿಗೆ, ಮುದ್ಗಲ, ಯವೀನರ, ಬೃಹದಿಷು, ಕಾಂಪಿಲ್ಯ, ಸೃಂಜಯರೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಭರ್ನಾಶ್ವನು ಈ ಐದುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಐದುವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟು “ಎಲೈ ಮಕ್ಕಳಿರಾ! ನೀವು (ಪಂಚಾನಾ ಅಲಂ) ಈ ಐದೂ ದೇಶಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲವ ರಾಗಿರಿ!” ಎಂದು ನಿಯುಸಿದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಪಂಚಾಲರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಐವರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ಗಲನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಂಶವು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಆ ಕುಲದವರಿಗೆ ಮೌದ್ಗಲ್ಯರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಈ ಮುದ್ಗಲನಿಗೆ ದಿಪ್ಲೋವಾಸನೆಂಬ ಮಗನೂ, ಅಹಲ್ಯೆಯೆಂಬ ಕುಮಾರಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಹಲ್ಯೆಯು, ಗೌತಮನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಶತಾನಂದನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಶತಾನಂದನಿಗೆ ಸತ್ಯಧೃತಿಯೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿ ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದನು. ಈ ಸತ್ಯಧೃತಿಯಿಂದ ಶರದ್ವಂತನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಶರದ್ವಂತನು ಒಮ್ಮೆ ಅಕತ್ಯಾತ್ಮಾಗಿ ಊರ್ಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿವಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಕಾಮವಿಕಾರದಿಂದ ವೀರ್ಯಸ್ಪೃಲನವಾಗಿ, ಆ ವೀರ್ಯವು ಒಂದು (ಶರಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ) ನೋಡಿಯು ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗವೂ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಶೃಂತನುವೆಂಬ ರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವಾಗ, ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು, ಕೃಪಾಪರವಶನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ತಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೃಪನೆಂಗೂ, ಕೃಪಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಈ ಕೃಪಿಯೇ ದ್ರೋಣಾಜಾರ್ಯನ ಪತ್ನಿಯಾದಳು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—❀❀ ಪಾಂಚಾಲ ಕೌರವ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ❀❀—

ರಾಜಾ! ಮುದ್ಗಲನ ದೌಹಿತ್ರಸಂತತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ! ಇನ್ನು ಆತನ ಪುತ್ರಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಮುದ್ಗಲನ ಮಗನಾದ ದಿಪ್ಲೋದಾಸನಿಂದ ಮಿತ್ರಾಯುವೂ, ಅವನಿಂದ ಚೈವನ, ಸುದಾಸ, ಸಹದೇವ, ಸೋಮಕರೇಬ ನಾಲ್ವರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸೋಮಕನಿಗೆ ಜಂತು ವೆಂಬವನು ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯನನಾದ ಪೃಷದನಿಗೆ ದ್ರುಪದನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ದ್ರುಪದನಿಗೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ದ್ರೌಪದಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಧೃಷ್ಟಕೇತುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪಂಚಾಲ ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಮುದ್ಗಲನ ಸಂತತಿಯವರಾದುದರಿಂದ, ಪಾಂಚಾಲರೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು.

ಅಜವಿೂಢನಿಗೆ ಋಕ್ಷನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಈ ಋಕ್ಷನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿ ತ್ತೆಂದೂ, ಸುಧನುವೆಂದೂ, ಜಹ್ನುವೆಂದೂ, ನಿಷಧನೆಂದೂ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಧನುವಿಗೆ ಸುಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನಿಂದಾ ಚೆಗೆ ಇದೇ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಚೈವನ, ಕೃತಿ, ಉಪರಿಚರ ವಸುವೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಉಪರಿಚರವಸುವಿಗೆ ಬೃಹದ್ರಥ, ಕುಸುಂಭ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, ಚೇದಿಪರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಕುಶಾಗ್ರನೂ, ಋಷಭನೂ, ಅವನಿಗೆ ಋಷಭನಿಗೆ ಪ್ರಷ್ಪವಂತನೂ, ಆತನಿಗೆ ಹಿತನೂ, ಹಿತನಿಗೆ ಜಹ್ನುವೆಂಬವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಬೇರೆ ಸತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ಸೀಳಾಗಿ ಒಂದು ಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿತು. ತಾಯಿಯು ಆ ತುಂಡುಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ತಿಳಿಸು, ಹೊರಗೆ ಬಿಸಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜರೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯೊಬ್ಬಳು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ತುಂಡುಗಳೆ ರಡನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ “ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಬದುಕಿರು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಶಿಶುವಿನೊಡನೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಟಿ ವಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಜರೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯಿಂದ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಜರಾಸಂಧನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಆ ಜರಾಸಂಧನಿಂದ ಸಹದೇವನೂ, ಅವನಿಂದ ಸೋಮಾಪಿಯೂ, ಆತನಿಂದ ಶ್ರುತಶ್ರವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕುರು

ಪುತ್ರನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಿಗೆ ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಜಹ್ನುವಿನಿಂದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ, ಸುರಥ, ವಿಡೂರಥ, ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಜಯತೇನ, ರಾಧಿಕ, ದ್ಯುಮಂತ, ಕ್ರೋಧನ, ದೇವಾತಥಿ, ಋಷ್ಯದಿಲೀಪ, ಪ್ರತೀಪರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರತೀಪನಿಗೆ, ದೇವಾಪಿ, ಶಂತನು, ಬಾಹ್ಲಿಕರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವಾಪಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ಶಂತನುವೇ ರಾಜನಾದನು. ಈತನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭುಷಕೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದ ಮುದುಕರನ್ನು ಯಾವನಶಾಲಿಗಳನ್ನಾಗಿವೂಡಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದುದರಿಂದ, ಶಂತನುವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡನು. ಈ ಶಂತನುವು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ದ್ವಾದಶವರ್ಷಕ್ರಾಮವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗ ಆ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅದರ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಕಾರಣವು. ಏಕೆಂದರೆ, ತನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನಿಗೆ (ಅಣ್ಣನಿಗೆ) ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ತಮ್ಮನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ದಾರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಪರಿವೇತ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈಗ ನಿನ್ನಣ್ಣನು ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನಗ್ನಿವಂತನಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿರುವಾಗ, ನೀನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ದಾರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನೀನು ದೋಷಿಯಾಗಿರುವೆ” ಇದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಣ್ಣನಿರುವಾಗ ನೀನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ನೀನು ನಿನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವು ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗುವುದು” ಎಂದರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಶಂತನುವು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ದೇವಾಪಿಯ ಪಾದಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಶ್ವರಾಥನೆಂಬವನು ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಈ ಶಂತನುವಿಗೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಪಿಗೆ ವಾಷಂಡಮತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ದೇವಾಪಿಯು ಆ ಮತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇದಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ, ಆ ದೋಷದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲದೆಹೋದನು. ಶಂತನುವು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ದೇವಾಪಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಂ

ಧರ್ಮಲಾರದೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಜೈಷ್ಠ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ತಮ್ಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸುವುದು ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ, ಶಂತನುವು ದೋಷಭಾಗಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಂತನುವಿನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ದೇಶವು ಸುಭಿಕ್ಷವಾಯಿತು. ಅತ್ತಲಾಗಿ ದೇವಾಪಿಯು ಯೋಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಲಾಪವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು. ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶವು ನಷ್ಟವಾದಾಗ ಕೃತಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವನಿಂದಲೇ ತಿರುಗಿ ಆ ವಂಶವು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.

ಪುತ್ರೀಪನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ (ಶಂತನುವಿನ ತಮ್ಮನಾದ) ಬಾಹ್ಲೀಕನಿಗೆ ಸೋಮರತ್ನನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಂದ, ಭೂರಿ, ಭೂರಿ ಶ್ರವಸ್ಸು, ಶಲರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಂತನುವು, ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ವರಿಸಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಭೀಷ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ, ಧರ್ಮಜ್ಞರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು. ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನು. ವಿದ್ವಾಂಸನು! ವೀರಾಗ್ರಗಣ್ಯನು! ಈತನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಧನುರ್ವೇದಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಶಂತನುಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು, ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದವೇಳೆ ಆ ಶಂತನುವು ಸತ್ಯವತಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು. ಈ ಸತ್ಯವತಿಯು ಒಬ್ಬ ಬೆಸ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವಳು. ಈಕೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಉಪರಿಚರನೆಂಬ ವಸುವಿನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನುಂಗಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಮತ್ಸ್ಯವು ಒಬ್ಬ ಬೆಸ್ತನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿದಾಗ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಬೆಸ್ತನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುದರಿಂದ, ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿಯೆಂದೂ, ಯೋಜನಗಂಧಿಯೆಂದೂ, ಸತ್ಯವತಿಯೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಶಂತನುವಿಗೆ ಆ ಸತ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು, ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದನು. ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಸತ್ಯವತಿಯು ಶಂತನುವನ್ನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ,

ಇವಳಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪರಾಶರಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವದಂಶ ಭೂತನಾದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈನಾಯನನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಖಂಡವಾದ ವೇದವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಈತನೇ ವ್ಯಾಸನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದನು! ರಾಜಾ! ಆತನೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯು. ಆತನಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ಭಾಗವತಪುರಾಣವನ್ನು ಭ್ಯಸಿಸಿದೆನು. ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು, ಪೈಲನೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನೇಕರಿದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯಿಟ್ಟು, ಶಾಂತ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ನಾನೇ ಆ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವನೆಂದೆಣಿಸಿ, ಪರಮಗುಹ್ಯವಾದ ಆ ಭಾಗವತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿರುವನು. ಈ ಭೀಷ್ಮನು ಕಾಶೀರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯರಾದ ಅಂಬಿಕೆ, ಅಂಬಾಲಿಕೆಯರೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯರ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಪೌರುಷದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿತಂದು ತನ್ನ ಸವತಿತಾಯಿಯ ಮದನಾದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿದನು. ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಕ್ಷಯರೋಗಗ್ರೀಡಿತನಾಗಿ ಮೃತಹೊಂದಿದನು. ಇದರಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ವ್ಯಾಸಮಹಾಮುನಿಯು, ತಾಯಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯ ಅಜ್ಜೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಹೋದರಭಾಯೀಯರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸಂಗಮಿಸಿ, ಅಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನೂ, ಅಂಬಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುವನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಾಸಿಯಲ್ಲಿ (ಬಂಗಾರದವಳಲ್ಲಿ) ವಿದುರನನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಗುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ದುಶ್ಯಳೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಪಾಂಡು ಮಹಾರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೃಗರೂಪದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಜವಾದ ಮೃಗವೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಪುರುಷವೃಗವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿವಾಗ ಮರಣಹೊಂದುವಂತೆ ಪಾಂಡುವಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಶಾಪಭಯದಿಂದ ಪಾಂಡುರಾಜನು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಪಾಂಡುರಾಜನ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಕಂತಿಯು, ಪತಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಯಮಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ, ವಾಯುವನ್ನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಮೂರು ಮಂತ್ರ

ರೆಲ್ಲರೂ ಬೃಹದ್ರಥಸಂತತಿಯವರು ಈ ಸಂತತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಸಹಸ್ರಸಂವತ್ಸರ ವವರೆಗಿದ್ದು, ಅನೇಕಿ ನಿಂತು ಹೋಗುವುದು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪೂರುಸಹೋದರರಾದ ಅನುವಿನ ಮತ್ತು
ಯದುವಿನ ಸಂತತಿಯು

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಯಯಾತಿಯ ಐದುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಐವನೆಯವನಾದ ಪೂರುವಿನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆನಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ ಅನುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಈ ಅನುವಿಗೆ ಸಭಾನರನೂ, ಅವನಿಂದ ಕಾಲನಾಭನೂ, ಅವನಿಂದ ಸ್ಯಂಜಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಜನಮೇಜಯನೂ, ಜನಮೇಜಯನಿಂದ ಮಹಾಕಾಶನೂ, ಆತನಿಂದ ಮಹಾನುನಸ್ಥಂಬನೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ಮಹಾನುನಸ್ಥಿಗೆ ಉಶೀನರನೆಂದೂ, ತಿತಿಕ್ಷುವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಉಶೀನರನಿಗೆ ಶಿಖಿ, ವನ, ಕ್ರಿಮಿ, ದರ್ಪರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿಖಿಗೆ, ವೃಷದರ್ಭ, ಸುವೀರ, ಮದ್ರ, ಕೇಕಯರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಉಶೀನರನ ಸಹೋದರನಾದ ತಿತಿಕ್ಷುವಿನ ಮಗನು ವೃಷದ್ರಥನು. ಅವನಿಗೆ ಸಭಾನರ, ಚಕ್ಷು, ಪರೋಕ್ಷರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರುಂಟು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಭಾನರನಿಂದ ಹೇಮನೂ, ಹೇಮನಿಂದ, ಸುತಪನೂ, ಅವನಿಂದ ಬಲಿಯೆಂಬವನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಬಲಿಯು ತಪಃಫಲದಿಂದ, ಅವನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗ, ವಂಗ, ಕಳಿಂಗ, ಸಿಂಹಳ, ಪುಣ್ಡ್ರ, ಅಂಧ್ರರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಆರು ಬೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಂಗನಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಖನಪಾನ, ಹವಿರಥ, ಧರ್ಮರತ, ಚಿತ್ರರಥರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಈ ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ರೋಮನೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಈತನು ದಶರಥನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ದಶರಥನು ತನ್ನ ಮಗಳಾಗ ಶಾಂತೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ಈ ರೋಮವಾದನಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರ ಕೊಟ್ಟನು ಈ ಶಾಂತೆಯನ್ನು ಮುಶ್ಯಶ್ಯಂಗನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ಮದುವೆಯಾದನು. ಈ ಶಾಂತೆಯನ್ನು ಮುಶ್ಯಶ್ಯಂಗನು ವಿಭಾಂಡಕಮುನಿಗೆ ಹರಿಣಿ

ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಒಮ್ಮೆ ರೋಮಪಾದನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಾಮವುಂಟಾದಾಗ, ಋಶ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಣದೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರೆ ಸುವ್ಯಷ್ಟಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಕೇಳಿ, ರೋಮಪಾದನ, ಅವನನ್ನು ವೋಹಗೋಳಿಸಿ ಕರೆತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೆಲವು ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ಅವನ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು ಆ ವೇಶ್ಯೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಿಂಗನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆ ತಂದರು. ಅವನು ಬಂದಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾದ ಶಾಂತೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಈ ಋಶ್ಯಶೃಂಗನೇ ತನ್ನ ಮಾವನಾದ ರೋಮ ಪಾದನಿಂದ ಪುತ್ರಕಾಮೋಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಸಂತಾನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ದಶರಥನೂ ಕೂಡ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಈ ಋಶ್ಯಶೃಂಗನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ರೋಮ ಪಾದನಿಗೆ ಪುತ್ರಕಾಮೋಷ್ಟಿಯ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಚತುರಂಗನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ಪೃಥುಲಾಕ್ಷನು. ಈ ಪೃಥುಲಾಕ್ಷನಿಗೆ, ಬೃಹದ್ರಥ, ಬೃಹತ್ಕರ್ಮ, ಬೃಹದ್ವಾನುನೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಬೃಹನ್ಮನ ನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ಜಯದ್ರಥನು. ಈ ಜಯದ್ರಥನಿಗೆ ಸಂಭೂತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನೂ, ಇವನಿಂದ ಧೃತಿಯೂ, ಧೃತಿಯಿಂದ ಧೃತಪ್ರತನೂ, ಇವನಿಂದ ಸತ್ಯಕರ್ಮನೂ, ಈತನಿಂದ ರಥನೆಂಬವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ರಥನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಂತೀದೇವಿಯು, ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪಾಸಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಒಂದು ಶಿಶುವನ್ನು ಹಡೆದಿದ್ದಳು. ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯು ಭಯಪಟ್ಟು, ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ನದೀಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಬಿಡಲು, ಅದು ಪ್ರವಾಹವೇಗದಿಂದ ತೇಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಆಡುತಿದ್ದ ಈ ರಥನಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ರಥನು ಆ ಶಿಶುವನ್ನೇ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಈತನೇ ಕರ್ಣನು. ಕರ್ಣನ ಮಗನು ವ್ಯವಸೇನನು.

ರಾಜಾ ! ಇನ್ನು ಯಯಾತಿಯ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ದ್ರುಹ್ಯನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಈತನಿಗೆ ಪುತ್ರಪರಂಪರೆಯಿಂದ, ಒಭ್ರ, ಸೇತು, ಅರಬ್ಬ, ಗಾಂಧಾರ, ಘರ್ಮ, ದುರ್ವದ, ಪ್ರಜೇತಸ್ಸುಗಳೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು.

ಈ ಪ್ರಚೀತಸ್ಥಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತರದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿ, ಮೋಚ್ಛಾಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಯಯಾತಿಯ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ತುರ್ವಸುವಿನಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ, ವಹ್ನು, ಭಾಗ, ಭಾನುಮಂತ್ರ, ಸುಭಾನು, ಕರಂಧಮ, ಮರುತ್ತರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಮರುತ್ತನು ತನಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಪುರುವಿನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ದುಷ್ಯಂತನೆಂಬವನನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಅದರೇನು? ಈ ದುಷ್ಯಂತನು ರಾಜ್ಯದಾಸೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಜನಕವಂಶವನ್ನೇ ಸೇರಿಕೊಂಡನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಯಯಾತಿಯ ಜೇಷ್ಠಕುಮಾರನಾದ ಯದುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಪರಮಪವಿತವಾದ ಈ ಯದುವಂಶ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿದವಾತ್ರಾದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳೂ ನೀಗುವುವು. ಪರಮಪುರುಷನು ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದುದು ಇದೇ ವಂಶವಾದುದರಿಂದ, ಇದು ಪರಮಪಾವನವಾದುದು. ಈ ವಂಶವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಯದುವಿಗೆ ಸಹಸ್ರಜಿತ್ತು, ಕ್ರೋಷ್ಕು, ನಲ್ಪರಿಪುವೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಜೇಷ್ಠನಾದ ಸಹಸ್ರಜಿತ್ತಿಗೆ ಶತಜಿತ್ತೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಇವನಿಗೆ, ಮಹಾಹಯ, ವೇಣುಹಯ, ಹೇಹಯರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೇಹಯನಿಗೆ ಧರ್ಮನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಈ ಧರ್ಮನಿಂದ ನೇತ್ರನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈತನಿಗೆ ಕುಂತಿಯೆಂದೂ ನಾಸೂಂತರವುಂಟು. ಈ ಕುಂತಿಗೆ ಸೋಹಂಜಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನ ಮಗನು ಮಹಿಷ್ಮಂತನು. ಇವನಿಂದ ಭದ್ರಸೇವಕನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಈತನಿಗೆ ದುರ್ಮದನೆಂದೂ, ಧನಕನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಧನಕನಿಗೆ ಕೃತವೀರ್ಯ, ಕೃತಾಗ್ನಿ, ಕೃತವರ್ಮ, ಕೃತಾಜಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಕೃತವೀರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಜುನನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನೇ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು. ಈತನು ಭಗವಂತಭೂತನಾದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಿಂದ ಅಣಿಮಾದಿ ಯೋಗಗಿಸಿದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿ ದ್ರಾಜಾ! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗಗಿಸಿದಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ವೀರ್ಯಜಯ, ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವನಿಗೆ ಸಮಾನರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ.

ಈತನು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂಕುಶವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ, ಅನವರತವೂ ಹರಿಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಈಗಲೂ ಈತನ ನಾಮ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕಳೆದುಹೋದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುವು. ಈತನು ಜೀವಿಸಿರುವವರೆಗೂ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಐದುಮಂದಿ ಹೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಸಂಹೃತರಾದರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಳಿದುಬಂದ ಆ ಐದುಮಂದಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಜಯಧ್ವಜ, ಶೂರಸೇನ, ವೃಷಣ, ಮಧು, ಊರ್ಜಿತರೆಂದು ಹೆಸರು. ಜಯಧ್ವಜನಿಂದ ತಾಳಜಂಘನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನಿಗೆ ತಾಲಜಂಘರೆಂಬ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಔರ್ವಮಹಾಮುನಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಈ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ವೀತಿಹೋತ್ರನೆಂಬವನಿಗೆ ಮಧುವೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಅವನಿಂದ ವೃಷ್ಣಿ ವೋದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು. ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಮಾಧವರೆಂದೂ, ಯಾದವರೆಂದೂ ಹೆಸರಾದುದಲ್ಲದೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಣಿಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದುದರಿಂದ, ಇತರರಿಗೂ ವೃಷ್ಣಿಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿ, ಈ ಕುಲಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಣಿ ಕುಲವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಯದುವಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಸಂತತಿಯು ಹೀಗಾಯಿತಷ್ಟೆ? ಈತನ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಕ್ರೋಮ್ಯುವಿನಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ವೃಜಿನಂತ ಶ್ವಾಹಿತ, ಉರು, ಶಂಕು, ಚಿತ್ರರಥ, ಶಶಿಬಿಂದುವೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಶಶಿಬಿಂದುವು ಮಹಾಯೋಗಿಯೆನಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗುಣಿಗಳಲ್ಲ ತಾನೇ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ *ಜಾತಿಶ್ರೇಷ್ಠಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಭಾಗ್ಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈತನನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ರಾಜರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಶಶಿಬಿಂದುವಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಪತ್ನಿಯರು. ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಈ ರಾಜನು ಆ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಧುತ್ರವನೇ ವೋದಲಾದ ರೆರುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ

* ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳೆಂದರೆ ಆಯಾ ಇಾತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡವುಗಳೆಂದು ಗಾಢ್ಯವು. ಈ ವಿಚಾರವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ " ಗಣವಾಜಿರಥಾಸ್ತ್ರೀಪುನಿಧಿ ಮಾಲಾಂಬರದುಮಾಃ | ಶಕ್ತಿ ವಾಶ ಮಣಿ ಭಕ್ತ ವಿಮಾನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ" ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಧರ್ಮನೆಂಬವನಿಗೆ ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನು ನೂರಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದನು. ಈತನ ಮಗನು ರುಚನು. ಈ ರುಚನಿಗೆ, ರರುಜಿತ್ತು, ರುಕ್ಕ, ರುಕ್ಕೇಷು, ಪೃಥು, ಜ್ಯಾಮುಖರೆಂಬ ಐವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಮುಖನಿಗೆ ಶೈಬ್ಯೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿದ್ದಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಯಾಮುಖನು, ಅವಳ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ, ಬೇರೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಈ ರಾಜನು, ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಂದರಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿವಾಹವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವಳನ್ನು ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ಕರೆತರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಶೈಬ್ಯೆಯು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಕೋಪದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ವಂಚಕನೆ! ನನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕುಳಿರಿಸುವೆಯಾ? ಈ ರಥದಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ? ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಗರ್ಜನೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ರಾಜನು, ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ “ ಪ್ರಿಯೆ! ಇವಳು ನಿನ್ನ ಸವತಿಯಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸು!” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೈಬ್ಯೆಯು, ಕೋಪಪೂರ್ವಕವಾದ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ, ಪತಿಯನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತ “ಅಹಾ! ಇದೀಗ ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತು! ಮೊದಲೇ ನಾನು ಬಂಜೆ! ಇದರಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಸವತಿಯರೂ ಇಲ್ಲ. ಇವಳು ನನಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗುವಳಲ್ಲವೆ? ಸುಳ್ಳಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುವೆಯಾ?” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ರಾಜನು “ ಒಲೈ ಪ್ರಿಯೆ! ಈಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆಯಾದರೂ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಆ ಮಗನಿಗೆ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡುವೆವು ” ಎಂದನು. ಶೈಬ್ಯೆಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಈ ರಾಜನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಂತಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈತನಿಗೆ ವಿದರ್ಭನೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಕುಮಾರನಿಗೇ ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿದರು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಯಿದುವಂಶಾನುಕಮವು.

ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಈ ವಿದರ್ಭನಿಗೆ, ಕುಶ, ಕ್ರಥ, ರೋಪಪಾದರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ರೋಮಪಾದನಿಂದ ಬಭ್ರುವ್ರೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ರತುವ್ರೂ, ಕ್ರತುವಿನಿಂದ ಕುಶಿಕನೂ, ಕುಶಿಕನಿಂದ ಚೇದಿಯೆಂಬವನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಚೇದಿಯಿಂದ ದಮಘೋಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಚೈದ್ಯರಾಜರು ಜನಿಸಿದರು. ವಿದರ್ಭಪುತ್ರನಾದ ಕ್ರಥನಿಗೆ ಕುಂತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಇವನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ವೃಷ್ಟಿ, ನಿರ್ವೃತಿ, ದಶಾರ್ಹ, ವ್ಯೋಮ, ಜೀಮೂತ, ವಿಕೃತಿ, ತೀವ್ರರಥ, ನವರಥ, ಶಕುನಿ, ಕರಂಭ, ದೇವರಾತ, ದೇವಕ್ಷತ್ರ, ಮಧು, ಕುಕುರಕ, ಪುರು ಹೋತ್ರ, ಸಾತ್ವತರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಸಾತ್ವತನಿಗೆ ಭಜಮಾನ, ಭಜಿ, ದೀಪ್ತ, ವೃಷ್ಟಿ, ದೇವಾಪೃಥ, ಅಂಧಕ, ಮಹಾಭೋಜರೆಂಬ ಏಳುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಭಜಮಾನನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದು, ಒಬ್ಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಚಿ, ಕಂಕಣ, ವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶತಜಿತ್ತು, ಸಹಸ್ರಜಿತ್ತು, ಅಯುತಜಿತ್ತೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಾತ್ವತನ ಐದನೆಯ ಪುತ್ರನಾದ ದೇವಾಪೃಥನಿಗೆ ಬಭ್ರುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಅರ್ಯರಿಂದ ಕೀರ್ತಿ ಸಲ್ಲುತ್ತಿ ಶ್ಲೋಕಗಳೆರಡುಂಟು. ಆ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ' ನಾವು ದೇವಾಪೃಥ ಬಭ್ರುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಿವಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವೋ, ಅದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆವು. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ಬಭ್ರುವನ್ನು ಮೀರಿದ ಗುಣಾಥೈರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ದೇವಾಪೃಥನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನು. ಈ ತಂದೆಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ವಂಶಜರಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಅರುವತ್ತೈದು ಮಂದಿ ಪುರುಷರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದಿಸಿರುವರು ' ಎಂದು ಆ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳು! ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಸಾತ್ವತನ ಪುತ್ರನಾದ ಮಹಾಭೋಜನು ಬಹಳ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇವನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಭೋಜರೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಸಾತ್ವತನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ ವೃಷ್ಟಿಗೆ, ಸುಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ಯುಧಾಜಿತ್ತೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಯುಧಾಜಿತ್ತಿಗೆ ಶಿನಿಯೆಂದೂ ಅನಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅನಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ನಿಮ್ಮನಿಗೆ ಸತ್ರಾಜಿತ್ತೆಂದೂ, ಪ್ರಸೇನನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಅನಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನೆಂಬವನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಶಿನಿಯೆಂದೂ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದೂ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು

ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿನಿಯಿಂದ ಸತ್ಯಕನು ಜನಿಸಿದನು, ಇವನ ಮಗನು ಯುಯುಧಾನನು. ಇವನಿಂದ ಜಯನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಜಯನಿಗೆ ಕುಣಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಕುಣಿಯ ಮಗನು ಯುಗಂಧರನು. ಅನಮಿತ್ರನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ, ಗಾಂಧಿನಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವಫಲ್ಕನೆಂದೂ ಚಿತ್ರಕನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ವಫಲ್ಕನಿಗೆ, ಅಕ್ಕೂರ, ಅಸಂಗ, ಸಾರಮೇಯ, ಮೃದುಕ, ಮೃದುಪಚ್ಚಿವ. ವರ್ಮದ್ಯಕ್ಕ, ಧೃಷ್ಟವರ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರೋಪೇಕ್ಷ, ಅರಿಮರ್ದನ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ಗಂಧಮಾದನ, ಪ್ರತಿಬಾಹುವೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಿಗೆ ಸುಸಾರೆಯೆಂಬ ಸಹೋದರಿಯೊಬ್ಬಳುಂಟು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ಅಕ್ಕೂರನಿಗೆ ದೇವವಂತನೆಂದೂ, ಉಪದೇವನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಚಿತ್ರಕನ ಮಗನಾದ ಶಶಿಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಚೈತ್ರರಥರೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಈ ಶಶಿಬಿಂದುವೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸೃಥು, ವಿಡೂರಥ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂತತಿಗೂ ಚಿತ್ರರಥಸಂತತಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರು.

ಸಾತ್ವತನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ ವೃಷ್ಣಿಗ ಕುಕುರ, ಭಜಮಾನ, ಶುಚಿ, ಕಂಬಲ, ಬರ್ಹಿಷದರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಕುರನಿಂದ ವೃಷ್ಣಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ವಿಲೋಮನೂ, ಅತನಿಂದ ಕಪೋತರೋಮನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಕಪೋತರೋಮನಿಗೆ ತುಂಬುವು ಬಹಳ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿದನು. ಸಾತ್ವತನ ಅರನೆಯ ಮಗನಾದ ಅಂಧಕನಿಂದ ದುಂದುಭಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ದರಿದ್ರೋತನೂ, ಅತನಿಂದ ಪುನರ್ಮಸುವೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಪುನರ್ಮಸುವಿಗೆ ಆಹುಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನೂ, ಆಹುಕಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳೂ ಜನಿಸಿದರು, ಆಹುಕನಿಗೆ ದೇವಕನೆಂದೂ, ಉಗ್ರಸೇನನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ದೇವಕನಿಗೆ, ದೇವವಂತ, ಉಪದೇವ, ಸುದೇವ, ದೇವವರ್ಧನರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರೂ, ಧೃತದೇವ, ಶಾಂತಿದೇವ, ಉಪದೇವ, ಶ್ರೀದೇವ, ದೇವರಕ್ಷಿತೆ, ಸಹದೇವ ದೇವಕಿಯರೆಂಬ ಏಳುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಏಳುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನೂ ವಸುದೇವನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ, ಕಂಸ, ಸುನಾಮ, ನೃಗೋಧ, ಕಹ್ವ, ಶಂಕು, ಸುಭು, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲ, ವಿಸೃಷ್ಟ, ತುಷ್ಟಿಮಂತರೆಂಬ ಒಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ಕಂಸ, ಕಂಸವತಿ, ಕಂಕೆ, ಶೂರಭು, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕೆಯರೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಜನಿಸಿದರು.

ಈ ಐದುಮಂದಿ ಕನ್ನೆಯರನ್ನೂ ವಸುದೇವನ ಸಹೋದರರಾದ ದೇವಭಾಗಾದಿಗಳೇ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಶಶಿಬಿಂದುವಿನ ಸಹೋದರನಾದ ವಿಡೂರಥನಿಂದ ಪುತ್ರ ಪಾತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಶೂರ, ಧ್ವಜಮಾನ್ಯ, ತಿಮಿ, ಸ್ವಯಂಭೋಜ, ಹೃದೀಕ ರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಹೃದೀಕನಿಗೆ ದೇವಬಾಹು, ಶತಧನು, ಕೃತವರ್ಮರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಡೂರಥನೆಂಬ ಪುತ್ರನಲ್ಲದೆ, ದೇವ ಮೊಠನ ಮಗನಾದ ಶೂರನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಯಾದವನಿಗೆ, ಮಾರಿಷೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ವಸುದೇವ, ದೇವಭಾಗ, ದೇವಶ್ರವಸ್ಸು, ಆನಕ, ಸೃಂಜಯ, ಶ್ಯಾಮಕ, ಕಂಕ, ಅನೀಕ, ವತ್ಸಕ, ವ್ಯಕರೇಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ಪೃಥ್ವಿ, ಶ್ರುತದೇವೆ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಶ್ರುತಶ್ರವಸ್ಸು, ರಾಜಾಧಿದೇವಿಯೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಕುಮಾರಿಯರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಹದಿನೇಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಹಿರಿಯವ ನಾದ ವಸುದೇವನ ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈತನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಸ್ಥಾನವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ದೇವದುಂದುಭಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳ ಆನಕ ವಾದ್ಯಗಳೂ ಮೊಳಗಿದುದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ಆನಕದುಂದುಭಿಯೆಂಬ ನಾಮಾಂತರ ವುಂಟಾಯಿತು. ವಸುದೇವನ ತಂದೆಯಾದ ಶೂರನು, ತನಗೆ ಮಿತ್ರನಾದ ಕುಂಠಿಭೋಜನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗಳಾದ ಪೃಥ್ವಿ (ಕುಂಠಿ) ಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ದತ್ತುಮಾಡಿದನು. ಕುಂಠಿಭೋಜನಿಗೆ ದತ್ತು ಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಇವಳಿಗೂ ಕುಂಠಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಕುಂಠಿಯ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಾಲ್ಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಈಕೆಯು ವಿನಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ, ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಕುಂಠಿಭೋಜನ ಮನೆಗೆ ಆತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಆಗ ಕುಂಠಿಯು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಳು. ಇವಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು, ಅವಳಿಗೆ “ದೇವಹೂತಿ” ಯೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ ಆ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರೆತರಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆಮೇಲೆ ಕುಂಠಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ನದಿಗೆ ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ದೂರ್ವಾಸನು ತನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರದ

* ಈ ವಿಡೂರಥನು ಸಾತ್ವತವುತನಾದ ವೃಷ್ಣಿಯ ಮಗನೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತವು.

ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿದುದರಿಂದ, ಅವಳು ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಸೂರ್ಯನು ಅವಳಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವೂ, ಭಯವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಆಕೆಯು ಆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು “ ದೇವಾ! ನಾನು ದೂರ್ವಾಸನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೇನೆ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯಾವ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದಲೂ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಈ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು ” ಎಂದಳು. ಆದರೂ ಸೂರ್ಯನು “ ಓ ಸುಂದರೀ! ನಮ್ಮಂತಹ ದೇವತೆಗಳ ಸಂದರ್ಶನವು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಪುತ್ರನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ಆದರೆ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಕನ್ಯಾತ್ವವು ಕೆಡದಂತೆಯೂ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನಿರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆಗಲೇ ಕುಂತಿಗೆ ಸೂರ್ಯಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಒಂದು ಶಿಶುವು ಜನಿಸಿತು. ಕುಂತಿಯು ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಶಿಶುವು ಬೇರೊಬ್ಬ ಪುರುಷನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅವನಿಂದ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈತನೇ ಕರ್ಣನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತನಾದ ಪಾಂಡುರಾಜನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಕುಂತಿಯ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಶ್ರುತದೇವಿಯನ್ನು ಕರೂಷಪುತ್ರನಾದ ವೃದ್ಧ ಶರ್ಮನೆಂಬವನು ವರಿಸಿದನು. ಋಷಿಶಾಪದಿಂದ ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದಂತವಕ್ತ್ರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಜನಿಸಿದನು. ಕುಂತಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯನ್ನು, ಧೃಷ್ಟಕೇತುವೆಂಬ ಕೇಕಯರಾಜನು ವರಿಸಿದನು. ಈ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತಂದನನೇ ಮೊದಲಾದ ಐದುವುಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರು ಕೈಕಯರೆಂದೇ ಹೆಸರುಗೊಂಡರು. ಕುಂತಿಯ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಹೋದರಿಯಾದ ರಾಜಾಧೀವಿಯನ್ನು, ಅವಂತಿಯೆಂಬ ರಾಜನು ವರಿಸಿ, ಜಯಶ್ನೇನನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಶ್ರುತ ಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರಿಯನ್ನು ಚೇದಿರಾಜನಾದ ದಮಘೋಷನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವಳಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಶಿಶುಪಾಲನ ಜನನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ (ಏಳನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ) ಸೂಚಿಸಿರುವೆನು. ಇದುವರೆಗೆ ವಸುದೇವನ ಸಹೋದರಿಯರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಆತನ ಸಹೋದರರ ಸಂತಾನಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ವಸುದೇವನ ತಮ್ಮನಾದ ದೇವಭಾಗನಿಗೆ ಕಂಸಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರಕೇತು, ಬೃಹದ್ಬಲರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಾದ ದೇವಶ್ರವಸ್ಸಿಗೆ, ಕಂಕವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಸುವೀರನೆಂದೂ, ಇಷುಮಂತನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಕಂಕನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ ಕಂಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಬಕ, ಸತ್ಯಜಿತ್ತ, ಪುರುಜಿತ್ತೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರಿಯರು ಜನಿಸಿದರು. ಸೃಂಜಯನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ವೃಷ, ದುರ್ಮರ್ಷಣರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಾದ ಶ್ಯಾಮಕನಿಗೆ ಶೂರಭುವೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಹರಿಕೇಶ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರೆಂಬ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ವತ್ಸನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ, ಮಿಶ್ರಕೇಶಿಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರೆಯಲ್ಲಿ, ಬಕನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರಾದರು. ವೃಕನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ ದೂರ್ವಾಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ತಕ್ಷ, ಪುಷ್ಕರ, ಸಾಲ್ವ, ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರಾದರು. ಅನೀಕನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ, ಸುಧಾಮೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಸುಮಿತ್ರ, ಅನೀತಪಾಲನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರಾದರು. ಅನಕನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ ಅರ್ಣಿಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಧಾಮನೆಂದೂ ಜಯನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು.

ಇನ್ನು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ವಸುದೇವನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ವಸುದೇವನಿಗೆ, ದೇವಕಿ, ಪೌರವಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಭದ್ರಿ, ಮದಿರೆ, ರೋಚನೆ, ಇಳಿ, ಎಂಬ ಅನೇಕ ಪತ್ನಿಯರುಂಟಷ್ಟೆ? ಅವಳಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯೇ ಪ್ರಧಾನಪತ್ನಿಯು. ವಸುದೇವನು ಈ ಪತ್ನಿಯರೊಳಗೆ ರೋಹಿಣಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಬಲರಾಮ, ಗದ, ಸಾರಣ, ದುರ್ಮದ, ವಿಪುಲ, ಧ್ರುವರೆಂಬವರನ್ನೂ, ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಮತ್ತು ಪೌರವಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಭೂತ, ಸುಭದ್ರ, ಭದ್ರಬಾಹು, ದುರ್ಮದ, ಭದ್ರ; ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಮದಿರೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ನಂದ, ಶೂರನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೋಸಲಪುತ್ರಿಯಾದ ಭದ್ರಿಯೆಂಬವಳಿಗೆ ಕುಲವರ್ಧಕನಾದ ಕೇಶಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾದನು. ರೋಚನೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ

ಹಸ್ತ, ಹೇಮಾಂಗದರೇ ನೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು.* ಇಳೆಯೆಂಬವ
 ಇಲ್ಲಿ, ಉರುವಲ್ಲನೇ ನೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠರು ಜನಿಸಿದರು. ಧೃತ
 ದೇವೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಶ್ರಿತರೇ ನೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು.
 ಉಪದೇವೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವರ್ಷನೇ ನೊದಲಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು.
 ಶ್ರೀದೇವೆಯಲ್ಲಿ, ವಸು, ಹಂಸ, ಸುಧನ್ವರೇ ನೊದಲಾಗಿ ಆರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು
 ಹುಟ್ಟಿದರು. ದೇವರಕ್ತಿತೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಗದನೇ ನೊದಲಾಗಿ ಒಂಬತ್ತುಮಂದಿ
 ಮಕ್ಕಳಾದರು. ವಸುದೇವನು ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಕಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು
 ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ನೊದಲಿನ ಏಳುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿ
 ಮಂತ್ರ, ಸುಷೇಣ, ಭದ್ರಸೇನ, ಋಜು, ಮದನ, ಭದ್ರ, ಸಂಕರ್ಷಣರೆಂದು ಹೆಸರು.
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಹಾವಿಷ್ಟುವೇ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇವಕಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
 ಅವತರಿಸಿದನು. ದೇವಕಿಗೆ ಈ ಎಂಟುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ
 ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳೂ ಜನಿಸಿದಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಸುಭದ್ರೆಯೇ ನಿನ್ನ
 ತಂದೆಯಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ತಾಯಿಯು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ
 ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀಣದಶೆಯುಂಟಾಗುವುದೋ, ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ
 ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತುವನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವು
 ಹೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದಲೇ, ಭಗವಂತನು ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾವ
 ತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ಈ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತುವು
 ದಕ್ಕೂ, ಆಯಾ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಾರ್ಥಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವು
 ದಕ್ಕೂ, ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇವನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿರೂ
 ಮಕನೇ ಹೊರತು, ಆತನನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಮತ್ತು
 ಇತರ ಜೀವಾತ್ಮರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯವಾಸಗಳಿಗೆ ಆತನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡು
 ತ್ತಿರುವನೇ ಹೊರತು, ತಾನು ಪುಣ್ಯವಾಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಆತನು ಚಿದ
 ಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ,
 ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲನು. ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪ
 ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವುವು. ಆತನು
 ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸೃಷ್ಟಾಪ್ಪಾದಿಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ
 ಹೊರತು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ರಾಮ
 ಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿದಾಗ, ಅವನಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರೂ, ಆತನ
 ಸಂದರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ಅವನ ಸಹವಾಸಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೇ

ಹೊಂದುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬಹಳ ವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ, ಧನಮದದಿಂದಲೂ, ಅಧಿಕಾರಮದದಿಂದಲೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿ, ಅನೇಕ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ರಾಕ್ಷಸಸಮಾನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಂತನು, ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರಭೂತರಾದ ಆ ರಾಜಾಧಿಪತಿಯರನ್ನು ಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನೊಡಗೂಡಿ ನಡೆಸಿದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುವು. ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಆವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನೂ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಪರಮಪಾವನವಾದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿರುವನು. ಕೇವಲ ದೋಷಪ್ರಚಾರವಾದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂಕೂಡ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಂತೆ ಪರಮಪಾವನವಾಗಿಯೂ, ಆಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆತನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರು. ತಮ್ಮ ಕರ್ಮವಾಸನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದು, ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಭೋಜ, ವೃಷ್ಟಿ, ಅಂಧಕ, ಮಧು, ಶೂರಸೇನ, ದಶಾರ್ಹ, ಕುರು, ಸೃಂಜಯ, ಪಾಂಡು, ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದವರಿಂದ, ಅನವರತವೂ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಸ್ನೇಹಸೂಚಕವಾದ, ತನ್ನ ನೋಟಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಮೃದು ಗಂಭೀರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಗಮನವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾದ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಮನುಷ್ಯಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಮಕರಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಿವಿಗಳಿಂದಲೂ, ನುಣುಪಾದ ಕಪೋಲಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯಶೋಭೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಕಮಲಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಪುರುಷರೂ ತಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಎವೆಯಾಟವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ನಿಮಿಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುವರು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಲೀಲಾಮಾನುಷವಿಗ್ರಹದಿಂದ ವಸುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂತನೆ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಅವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ

ನೂರುನೂರು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾರೂಪವಾದ ವೇದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿ, ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ, ಅನೇಕ ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಭೂಭಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ಕೈಗೊಡಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ಉದ್ಧವನಿಗೆ ತತ್ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಈಗ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು.

ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇದು ನವಮಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್

